
BRIGHAM YOUNG UNIVERSITY
3 1197 23820 5279

A . p. stephano

fr. Verus bild hilsstromsis

[illegible] libros hos qui
conscripsit [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] fine

[illegible]

Jesus.

In hoc volumine continentur infrascripti tractatus.

Primo deuotissimus trialogus beati Antonini archiepī florentini ordinis predicatorum super euā gelio de duobus discipulis euntibus in emaus.

Secūdo pulcherrimus trialogus de cōtēptu mūdi fratris baptiste de finaria epī vintimiliensis ordinis eiusdem.

Tertio epistola de tribus essentialibus votis religionis: ⁊ vtilissimus tractatus de veris et falsis virtutibus fratris vmberti generalis magistri eiusdē ordinis.

¶ Disputatio domini Jesu in effigie peregrini cum duobus discipulis euntibus in emaus facta: complectens declarationem figurarum sacre scripture de christi incarnatione passiōe ꝛ resurrectiōe loquentiū A reverendissimo ꝛ sanctissimo patre ꝛ dño beato Antoninio archiepiscopo florētino ordinis predicatorum per modū trialogi edita Incipit.

Incipiēs a moyse ꝛ omnibus prophetis iterpretabatur illis in oībus scripturis q̄ de illo erāt. Hec vba refert sacer euāgelista Lucas in vltimo caplō sui euāgelij de dño ꝛ saluatore nostro iesu christo: q ea die qua a mortuis resurrexit duobus discipulis suis euntibus in emaus apparens cū ipsis iter agens ostēdit redarguta, eorum ad credēdum tarditate quomodo oportuit christum pati ꝛ ita intrare in gloriam suam. Incipiēs enī a moyse et omnibus ꝛc̄. Uere hec dies quā fecit dominus: nā ꝯſi omnes diem fecit qui oīa creauit. Hanc tamen singularē psalmista insinuat fecisse: quia super cūctos prerogatiuis eximijs decorauit. Tantis enī diuinarum dispensationum mysterijs est consecrata: vt qcqd a domino insigne est constitutum: in huius diei dignitate sit gestum. In hac siquidem ꝛ mūdus accepit exordium ꝛ per resurrectionem christi mors interitum ꝛ vita accepit initium Inquit leo papa: Et vt de ceteris eius mysterijs taceā: in hac die prebuit seipsum viuum in multis argumētis: quinquies apparens discipulis suis: ac loquens de regno dei: aperiens illis sensum vt intelligerēt scripturas ad designandum quintuplex hominum genus quib⁹ manifestat gloriam suam: vt sicut passionis sue: ita ꝛ consolationis ac gloriose resurrectionis participes fiant. Apparuit

pmo mane marie magdalene
que erat i ciuitate peccatrix de
qua christus eiecerat septē de/
monia marco attestante. Cum
enim pedes domini iesu lauit
tunc confregit in aquis draco/
nis septem capita criminum.
Utiqꝫ cor contritum ꝛ humilia
tum non despicit deus: qnimo
vbi abundauit delictum super/
abundauit ꝛ gratia si non desit
feruens penitentia atqꝫ huius
manifestat gloriam suam: non
tamen prius aut festiuius q̄ꝫ in
nocentissime matri sue vt pie
credit alma mater ecclesia. Pau/
lopost pro secunda vice visibi/
lem se fecit duabus mulierib⁹
suo amore feruentibus ad an/
nūciandum ipsam resurrectio
nem discipulis properantibus
referente mattheo: que postq̄ꝫ
dixit eis auete accesserunt ꝛ te/
nuerunt pedes eius. Nō enim
priuantur consolationib⁹ eius
qui annunciant opera dei/ do/
centes omnes gentes ꝛ reddē
tes virtute magna testimoniū
resurrectionis iesu christi dn̄i
nostri: sꝫ oscula suauis amoris
pedibus eius humanitatis in/
figunt. Manifestauit se tertio
dominus iesus ei qui trinā ne/
gationem trina confessione di
luerat syncere dilectionis non
solum omnem substantiam ac

honorificentiam sed ꝛ ppriam
vitam pro christi amore para/
tus exponere simoni videlicet
petro: quē iccirco pijssim⁹ de⁹
cum preficere cunctis intende/
ret: ad momentum ruere pro
misit vt in sua culpa disceret q̄/
lit lapsis misereri deberet p̄m
magnum gregorium verbo do
ctrine: exemplo vite ac corpo/
rali alimonia: prout suppetunt
vires propter quod ter a dn̄o
extitit dictum summo pontifi/
ci: pasce oues meas. Non par/
uum lumen exoritur solis iusti
cie: ꝛ charitas dei copiose cir/
cūfulget eos. Religiosis quoqꝫ
contemplatiuis quos ab omni
strepitu temporaliū vacare cō
uenit: ꝛ fores sensuum clausas
tenere regularibus disciplinis
familiari⁹ ꝛ multiplicius se do
minus manifestat: si tamen sint
congregati in vnum non dicē
tes aliquid proprium: sed cor
vnum ꝛ animam vnam haben
tes in domino. Joanne enim
euāgelista narrante didicim⁹
quia cum sero factum esset die
illa vna sabbatorū ꝛ fores eēnt
clause: venit iesus et in medio
stās dixit pax vobis. Et hec qn
ta ꝛ vltima vice illi⁹ diei: nam
quarta fuit vbi nos oportet diu
versari et ideo postremo reli/
cta cū duobus eūtib⁹ in emaus

ipse dominus iesus se eis in so/ cium dedit luca insinuante: qui demum cognouerunt eũ in fra ctione panis: vnde et actiui nõ ĩmerito figurantur qui ꝛ si mo re lye habeãt oculos lippos ad intuendum diuina: quia ꝛ ocu/ li eorum tenebãtur ne eũ agno scerent: tamen fecunde septem plici prole operum misericor/ die: demum ꝛ ipsi vident eum sicuti est. Ex his autez duobus vnum quis fuerit omnino co/ gnouimus quia cleophas no mine: alter vo adhuc ignorat. Et si opinentur aliqui hunc fu/ isse lucam historie huius nar/ ratorem: ꝛ propterea ex humi litate suum nomen reticentem non videtur hoc consentaneuz rationi: cum vterqꝫ horum di catur fuisse ex discipulis christi Lucas autem in principio sui euangelij asseruit magis audi ta qꝫ visa referre ex doctrina vi delicet apostolorum precipue pauli quorum ipse discipulus fuit. Exprimit autem sacer an/ tistes ambrosius nomen illius. His igitur dominus iesus ap/ paruit: ꝛ in alia effigie nõ in se/ ipso mutatus in specie sua: ꝛ si i alia scilicet peregrini illis est visus: vnde ꝛ dixerunt. Tu so/ lus peregrinus es in hierusalẽ Necqꝫ a mysterio vacat vt pere grinus estimaretur. In eo enĩ ipsius domini cõditio est figu/ rata nostri conuersatio infor/ mata: ꝛ illorum discipulorum ĩ dispositio demõstrata. Fuit do minus reuersus ab inferis ad/ uena ꝛ peregrinus: quia cum lo cus proprius corporis glorifi cati ᵭm decentiam sit superna hierusalem prima incorruptio nis ꝛ claritatis quã resurgens inchoauerat: nõ vt ciuis sed vt peregrinus versabatur in hac valle corruptionis ꝛ tenebraꝝ ad promouendam nostrã salu/ tem. Uere peregrinus erat qa ꝛ si in propria venit inquantuz deus rex regum ꝛ dominus do/ minantium: tamẽ in nostra na/ tura assumpta alienus et pere/ grinus a substantia deitatis: in cuius etiam signum eius geni/ trix beatissima ipsum peperit peregre constituta. Uere pere grinus ꝛ solus qui in baculo cru cis more iacob transiuit iorda nem fluide mortalitatis: torcu/ lar calcãs solus: saculumqꝫ pec/ cunie seu peram tulit secum: pa rum quidez temporalis substã tie oblate ab alijs: cuius loculos inde cõmendauit sibi ꝛ suorum necessitatibus seruãs: nam the/ sauri spũalis preciosissimi san/ guinis saculum plenum cõsci/ dit deus: pro nobis redimẽdis

tempore passiõis. Solus pere grinus hic fuit qui nullū pecca ti pondus vnq̄z in se habuit: vt corã latrone diabolo vacuus viator concinneret simulq3 cō/ prehensor cū angelis faciē pr̄is limpidissime intueretur: ima/ ne pileum capite habēs spineū virginis intemerate suū legit hospitium: meridie cubauit in cruce: aceto prius potatus ⁊ fel le: ad vesperam in sepulchro q̄e uit. Hic est q peregre pficiscēs in regionem longinquā suis ta lenta cōmisit in sua reuersione finali a cunctis exigens rōnez Utinam ab eo mereamur audi re. Euge serue bone ⁊ fidelis q2 in pauca fuisti fidelis sup̄ mul/ ta te constituam intra in gaudi um domini tui. Nempe q2 oīs christi actio nostra ē instructio in hac peregrini specie fideles edocuit se vt peregrinos habē. Sic eni amonuit pmus ⁊ sum/ mus vicarius in sua cañ. dicēs Obsecro vos tanq̄z aduenas ⁊ peregrinos abstinere a carna/ libus desiderijs que militāt ad uersus animam. Q̄rdiu eni su/ mus in corpore ⁊ si peregrine/ mur a domino per fidē ambu/ lando: et non per speciez proh dolor quia non pauci maxima cura laborum ⁊ dolorū sibi ven dicant mundi ciuilitatē: ⁊ tāq̄z

habentes hic ciuitatē manētez non inquirunt futuram: cum tñ in figuram diuinitus dictuz sit Scito prenoscens q2 semē tuū qui sunt veri fideles futurū est peregrinum in terra non sua: qđ non ignorās psalmista ait: Aduena ego sum apud te ⁊ pe regrinus sicut oīes pr̄es mei. Trita peregrin⁹ graditur via ne deniet ad cruces aspiciens ⁊ lapidum aceruos vt discam⁹ nos vitare semitas opeꝝ quas sancti non fuerunt ingressi: q̄a est via que videtur homini re/ cta: ⁊ nouissima eius ducunt ad mortem: aspicientes sepissime in actorem fidei ⁊ consūmatorē iesum qui pposito sibi gaudio sustinuit crucem confusione cō tēpta. Aceruus lapidum cōmu nis est vita sanctoꝝ que nobis imitanda pponitur: non autez lapidum singularium sanctoꝝ sc3 qui extra cōmunes leges q̄/ dam potius miranda q̄z seruā/ da egerūt. Peregrinus humi/ lis ⁊ quietus parum attēdens ad ea que oculis se offerunt pla cida sed ad propriam patriam intendens ad eam cum deside rio properat. Sic sic nobis mi/ tibus ⁊ humilibus corde vile/ scat mundus iste cum delecta/ tionibus suis suspirantibus ad patriam claritatis eterne. Por

ro vt peregrinus redēptor nr̄ illis duobus apparuit quia pe regrinus erat ⁊ ignotus men/ tibus eorū:nam si eius diuini/ tatem nouissent minime dixis/ sent de iesu qui fuit vir propha sed deus ⁊ dominus propheta rum. Nec adiecissent. Nos spe rabamus quia ipse redēptur⁹ esset israel.q.d.nō amplius spe ramus. Et propter eandē cām ipse peregrin⁹ se finxit longi⁹ ire:non mendacium dicēdo ꝙ sine peccato esse non pōt: quia veritas mentiri nō valet: sicut nec ignis frigidum reddere:ꝫ finxit se corporaliter componē do ⁊ aptādo ac si vellet longi⁹ ire. Fictio aūt operis cū ad bo/ num dirigitur:sine peccato re/ peritur:quia non ita opus ordi natum est ab auctore nature ad exprimendum mentis cōceptū ⁊si etiam qn̄qꝫ operet̄ sicut et verbum vocale ꝫm beatū Tho. scđa scđe.q.iij.ar.ꝗnimo fictio in sermone cum ad vtilitatē fit audientiū vt melius ⁊ delecta/ bilius capiant irreprehensibi/ lis est:cū nec proferens fallerē intendat nec fallat̄ intelligens Sic ionatas filius geroboal pa rabolā finxit loquēs siccimitis contra amaleth: ꝙ ligna cōue/ nerunt vt sibi facerent regē ⁊c̄. vt habet̄ indic̄.ix. Christus qꝫꝫ

plures parabolas dixit: q̄ forte nūqꝫ fuerūt ad lr̄am supficialē i rerū nā. Sic ⁊ doctores in suis sermonibus multa finxerunt ⁊ in dialogis ad eruditionem. Christus igit̄ finxit actu se lon/ gius ire:vt ostenderet se longe esse a cognitione illorum. Et quia diuinitatē nesciebant ne humanitatem agnoscerent eo/ rum oculi merito detenti sunt. Ego quoqꝫ minimus content⁹ de micis que cadunt de mensa dominorum meorum:quorum cunqꝫ sapientium affluētis do/ ctrine aliquas breues auctori/ tates scripture ⁊ regulas p eos inductas in medium ponam q bus ostēditur ꝙ oportuit chri/ tum pati et intrare in gloriam suam per modum trialogi fin- gendo peregrinum exponere: vt in diuersis doctoribus legi ipsos interrogare circa dicta p eum vt fieri possibile fuit. Et si in euangelio hoc supprimatur ⁊ aliquando cleopham ⁊ aliqn̄ amaon pluraqꝫ qꝫuis simplici/ tas eorum:talia querere non si nebat tamen quia postea quesi/ ta ⁊ delucidata fuerunt finge/ mus eos inuestigare. peregri/ num vō ad singula respondere Dicat ergo sacer euāgelista de ipso iesu domino nostro the/ ma assūmptum.

Peregrinus.

Incipiens a moyse ⁊ omnibus prophetis interpretabatur in illis omnibus scripturis que de illo erant. Quasi dicat peregrinus incipiendo a libris moysi qui primi libri sunt ex sacris scripturis et discurrendo per alios omnes qui sunt pleni ꝓphetijs ⁊ figuris de christo: ostendam vobis luce clarius quomodo hic qui passus est: de quo loquimini est messias: ⁊ ꝙ oportebat ipsū pati ⁊ intrare in gloriam suam resurgēdo. Prima igitur scriptura sit illa singularis prophetia sanctissimi iacob patriarche: q ad extrema vite deductus singulos duodecim filiorum suoꝝ benedicens ⁊ in benedictione prenuncians que ventura erāt in nouissimis temporibus propagatis ab eis: quartum filium nomine iudam alloquens ⁊ in spiritu: intelligēs christum de eius tribu oriturum: ⁊ propter hoc quasi ad ipsū christum sermonem dirigēs sic ait: Judas te laudabunt fratres tui: manꝰ tua in ceruicibus inimicorum tuorum. Adorabunt te filij pr̄is tui. Catulus leonis iudas. Ad predam fili mi ascendisti. Requiescens accubuisti vt leo atqꝫ leena. Quis suscitabit eū? Non auferetur sceptrum de iuda et dux de femore eius donec veniat qui mittendus est: ⁊ ipse erit expectatio gentium. Satis clare ista prophetia insinuat messie aduentum incarnationis tēpus determinans: eius quoqꝫ mortem resurrectionē: ⁊ a cunctis adorationem exhibendaꝫ. Fratres igitur sui scilicet christi qui ortꝰ est de tribu iuda sūt discipuli sui qui laudauerūt eū in vita propter mirabilia opa sua: sed adhuc magis laudabūt in futurum populis predicando. Manus quoqꝫ sua ⁊ si inermis animo cruci affixa in ceruicibus inimicorum fuit ad debellandum aereas potestates. Adorabunt eum vt verum deū filium patris sui eterni scilicet filij per creationem ƀm ꝙ ait psalmista: filij excelsi omnes: ꝓcipui electi filij per adoptionē. Catulus dicitur iste messias diminutiue per nimiam humililitatem qua exinaniuit se vsqꝫ ad mortem crucis: sed leo est ꝑ regiam dignitatem sicut leo dicitur rex animalium. Uere leo ꝺ tribu iuda benignuꝫ animal paruulis: sed rigiduꝫ magnis elatione. Uere leo fortissimus bestiaruꝫ qui ad nullius pauet occursum: animo ad rugitum

eius finalis sententie quoscumq̧ tremere facit. Ipse constitutus est a deo iudex viuorum ⁊ mortuorum. Ad predam ascendit iste leo: siue in cruce leuatus exinde rapiendo predam humani generis de manibus inimici sui cuȝ ab inferis ascendit cū preda animarum illarum que ibi detinebantur in limbo ipm expolians: quas demum in alta celorum ascendens secum ducet. Requiescens accubuit vt leo quando inclinato capite in cruce tradidit spiritum non necessitate sȝ quia voluit. Et sicut leo cum dormit nunq̄ȝ sua lumina claudit: ita iste messias cuȝ dormiret somno mortis: oculos tn̄ sue diuine intuitionis qui in oī loco contemplantur bonos et malos: nuda quoq̧ ⁊ aperta ei sunt cūcta nunq̄ȝ clausit. Scdm naturales catulus nascitur q̄si mortuus triduo dormit: sed rugitu patris velut tremefactus cubilis locus suscitare dicit leo catulum dormientem. Sic messiam triduo dormienteȝ ī morte deus pater rugitu v̄tutis sue diuine tertia die suscitauit a mortuis. Et tantus fuit rugitus ille virtutis q̄ terremotus exinde factus est magnꝰ. Et qr virtute naturali non poterat fieri ista suscitatio: cum de priuatiōe ad habitum non sit regressus: ipse autem virtute diuina alterius non egeret cum eēt plenus deꝰ vnꝰ cū patre: ideo subdit. Quis suscitabit illum. q. d. nullus: qa nullius auxilio indiget cum p se resurgat vt verus homo vere suscitatus: vt verus deus resurrectioneȝ operatus est. Porro ex temporis determinatiōe q̄ presignat ipe patriarcha iacob in eo quod subdit potestis intelligere hunc crucifixum eē messiam promissum cū. s. dicit. Nō auferetur ⁊c̄. Debetis eni scire q̄ sceptrum signat dignitatem regalem: ⁊ dux quendam principatum super populuȝ hebreorum quē priuatum cepit habē tribus iuda super reliquum populum in egressu de egypto lȝ impfecte: eo q̄ tribus ipsa iuda ducatum prebuit: ⁊ pma mare rubrum introiuit. Peruenit āt primatus iste ad dignitateȝ regalem completam in eadē tribu in dauid qui fuit pmus rex de tribu iuda ⁊ protacta est de progenie in progeniem vsq̧ ad sedechiam qui vltimo regnās in hierusaleȝ: captiuus ductus est cum populo iudeorum a nabuchodonosor in babyloniam vbi diem clausit extremū: et ex

tunc nō ablata fuit dignitas re/
galis nec ducatus de tribu iu/
da ex toto sed interpollata per
septuaginta annos babylonice
captiuitatis: nam reuersus ex/
inde hierusalem de licētia ciri
ꝛ darij regum persarum ꝛ me/
dorū dux fuit ꝛ vt gubernator
in populo illo iudeorum Zoro/
babel ꝛ nemias qui fuerunt de
tribu iuda. Principes quoqꝫ
machabei: ex quibus etiam Jo
annes hircbanus simonis ma/
chabei filius imposuit sibi dia/
dema ꝛ regnauit super populū
cum posteritate sua vsqꝫ ad tē/
pora herodis ascbalonite. Hic
fuit primus rex iudeorum alie
nigena ex patre idumeo ꝛ ma/
tre araba qui fretus auxilio ro
manorum bellum gerens cum
antigono qui vltim⁹ regnauit
ex machabeis originē trahens
deuicit eum ꝛ occidit ac omnē
progeniem regiam. Interfecit
quoqꝫ omnes doctores legis q
etiam dicebantur duces popu/
li: vt auferret eis omnem viam
recuperandi sceptrum. Et ipse
etiam fuit qui fieri fecit tantā
necem puerorum cum illi tres
reges venerunt hierosolymā
ab oriente adorare regem iu/
deorum natum vt puto vos au
diuisse. Res enim illa satis di/
uulgata est per orbem ꝛ ego to/
tum optime scio. Et licet ma/
chabei nō essent de tribu iuda
sed de tribu leui: tamē quia ille
due tribus ad inuicē matrimō
nia ꝯtrahebant vt patet in vxo
re pmi sacerdotis sūmi aaron
que fuit de tribu iuda: ꝛ vxore
etiam ioiade: ideo regnantib⁹
machabeis adhuc durabat sce/
ptrum de tribu iuda per lineā
saltim femininam. Sꝫ herode
capiente regnum iudeorum q
ex toto erat alienigena: ex tunc
ablatum est sceptrum de tribu
iuda: ꝛ sub eo nat⁹ fuit iste iesus
sicut potestis per vos aduerte/
re ex eius etate. Unde ex hoc
videtis manifeste quia ipse est
messias qui mittendus erat a
deo de quo prophetauit iacob
patriarcha ꝛ ipse ē expectatio
gentium: quia non solum multi
ex iudeis: sed permaxime gen/
tium populi ad eum congrega
buntur per fidem expectātes et
desiderantes salutem ab eo: vñ
oportebat christum pati vt li/
beraretur homo ꝛ impleretur
prophetia.

Cleophas.

Vere domine mi venerā
de fateor plures audisse
interpretationes huius

prophetie: sed nulla ex eis vnq̄ʒ mihi satisfecit sed remāsit semper mens mea de veritate eaꝝ suspensa. Nunc autem ita eluci dasti mētem meam vt credere incipiam hoc itellexisse nostrū patriarcham vel dicere voluisse qđ p te expositū est. Et q̄ꝛ locutio tua māifestū fac̄ viꝝ te eē sapientissimum queso vt placeat tibi euacuare expositiones q̄s a diuersis audiui magistris nostris in supradicta prophetia: nam quidam dicūt prophetiam illam impletam tempore saulis qui fuit rex in populo iudeorum: ꝛ quia non fuit de tribu iuda sed beniamin q vnctus est in sylo: prophetia dicit autē illa donec veniat in sylo: ideo tunc cessauit sceptrum ꝛ ducatus de tribu iuda. Audiui a quibusdam alijs illam adimpletaꝫ tempore ieroboam: quando scʒ fact⁹ fuit rex super israel: idest decem tribus de populo iudeorum. qui quidem ieroboam nō fuit de tribu iuda sed alterius ꝛ remanentibus tm̄ duabus tribus roboam filio salomonis scʒ tribu iuda ꝛ tribu beniami nūq̄ʒ amplius dominium ꝛ regimen israel idest illarum deceʒ tribuum reuersurum est ad tribum iuda: ꝛ sic cessauit sceptrū de iuda quo ad totum populuꝫ in ieroboam qui ꝛ ipse dicitur rex factus in sylo. Non nulli ēt interpretātur impletam in nabuchodonosoꝛ. nam sylo vt dicunt hi interpretatur missus ꝛ est etiam nomen cuiusdam loci. Ibi autem potius significat messum seu missiam q̄ʒ locum. Unde translatio caldaica que reputatur vt glosa ꝛ verissima in locis obscuris littere: adeo ꝙ nullus eam in aliquo improbare ausus sit sic habet Donec veniat messias. Ubi dicit̄ ƀm aliam litteram sylo. Et asserūt hunc messiam nabuchodonosoꝛ qui missus fuit a deo ad puniendum populum iudeorum. Et tūc captiuato sedechia rege vltimo de tribu iuda ablatum fuit sceptrum de iuda.

Peregrinus.

Oredite mihi carissimi quoniam doctores vestri ceci sunt ꝛ duces cecorum. Necus autem si ceco ducatum prestat ambo in foueam cadunt: ꝛ ideo sinite illos cum tales expositiones false sint et extorte. Qua enim ratione potest prima interpretatio veritati inherere: vt dicatur in saule

rege sceptrum de iuda ablatuz: quod nondum perfecte sumpserat initium. Nec in sylo inunctus fuit saul in regem: quia in chariathiarim archa domini tunc fuerat translata et ibi per consequens regum inunctio.

Secunda quoque expositio mendacijs initur cum in ieroboam filium nabath impletaz asserit prophetiam: quoniam non in sylo sed in sichen congregatio illa facta fuit ad constituenduz ieroboam regem israel. Et per ipsum ieroboam non fuit ablatum regnum a tribu iuda: sz potius stetit primum scilicet roboam filij Salomonis per successionem hereditariam in ciuitate hierusalem que erat metropolis: vbi erant templum et archa domini et vnctio sacra que propria erant et essentialia in regno israelitico. Sed nabuchodonosor fuisse messiam de quo patriarcha loquitur nil absurdius dici potest: nam neque per ipsum ex toto sceptrum fuit ablatum de iuda atque ducatus: et si interpollatum vt dictum est: quia captiuum duxit populum iudeorum cum rege suo in babylonem: et a deo si missus est: non ad liberandum populum suum: vt mittendus a prophetis cunctis refertur messias: sz ad opprimendum et exterminandum potius venire permissus est: nouissimique dies in quibus patriarcha predixit hec implenda sunt dies veri messie christi domini qui redempturus est secundum plures vestros solennes doctores et sic non sunt dies quibus regnauit nabuchodonosor. Firmiter igitur tenete et nullatenus dubitetis quia hic iesus qui nunc crucifixus est a iudeis ipse est ille messias de quo iacob loquitur qui natus est sub herode ascalonita a quo ablatum est sceptrum de iuda nunquam resumendum.

Amaon.

Magister reuerende verba tua spiritus et vita sunt Interpretatio tua penetrauit cor meuz mirabiliter et dulcorauit et eo magis quia tua locutio videtur omnino similis doctrine nostri magistri iesu: quem tanto nunc maiori veneramur affectu quanto nobis ex tua expositione magis innotuit ipsum fore vere messiam. Et quia expositiones nostrorum doctoruz a consocio meo cleopha inductas super prophetia iacob peroptime vt erroneas et friuolas euacuasti: obsecro vt mihi quoque satisfacias questio/

nes aliquas que meum animū pulsant tua sapiētia enodando. Tradunt docēdo populum nostri rabbite nullam fore in divinis pluralitatem dicente domino: Audi israel dominus deus tuus vnus est. Animas quoqz iustorum qui decesserunt in celis gloria frui diuina attestante scriptura: quia reddidit deus mercedem laborum sanctorum suorum et sapientia ducit ad claritatez eternam. Messiam aūt christum dominum predicant futurum maximum prophetarum hominem tamen purum: quia dominus per moysen dixit: prophetam suscitabo eis de medio fratrum suorum similez tui et ponam verba mea in ore illius etc. Deum autem ipsum blasfemum arbitrantur. Expectandum eum dicunt venturū mundo necdum venisse: quia communiter asseuerant adhuc sceptrum de iuda durare et contendunt eo quod in partibus babylonie capita transmigrationuz esse dicunt que habēt dominiū iudicandi et determinandi cās in populo israel vbiqz terrarū. Sed te exponente prophetiaz sepe fatam collegi ex tuis vbis mellifluis quatuor conclusiōes predictis sententijs oppositas videlicet in diuinis esse pluralitatem: cum patrem et filiū nominasti: animas iustorum ad inferos descendisse: quia predam inde ascendentem asportari debere per missiam insinuasti. ipsumqz vt verum deum adorandum suam humanitatem suscitasse declarasti. Et iam ipsuz venisse: ac omnia que per iacob et alios patriarchas et prophetas de eo dicta sunt impleta ipsūqz iesum benedictum de quo loquimur crucifixum et mortuū esse affirmas. Quid igitur de traditionibus his seniorum nostrorum quotidie scrutātur legē et prophetas vbi ista habentur.

Peregrinus.

Attendite dilectissimi a fermento doctrine scribarum et phariseorū quod est hipocrisis superficialiter apparentes et non vere. Modicum aūt fermentū erroris totā fidei massam corrumpit. Errant siquidem illi nescientes scripturas neqz veritatem eap. Que autē dixi fidelia sunt firmata in veritate et equitate: nam in diuinis vtiqz vnus est deus secundum scripturas non plures dij: vt ethnici autumāt: Unus aūt est vnitate essentie: nō aūt in vnius singularitate psone. Neqz enim ita solitarius est: vt consortij gau/

dium nõ habeat. Qui enĩ aliis generationẽ tribuit non debet sterilis pmanere inquit ipse p Isaiam. Et qz pfunda sunt ista mysteria sistamus gradum: vt non perfunctorie capiatis sz attentius. Nempe gloriosus deus absqz intellectu esse non põt: et cum ipse sit infinitus virtute totumqz se intelligat: inde gignit ex se verbum infinite virtutis non accidentale z transitorium vt nostrum: sed psonale z subsistens: quẽ filium eius nominat scriptura que generatio nõ materialis sed spiritualis est: quia spiritus est deus: sicut z ipsum verbũ seu cõceptũ mentale quẽ eructat cor nostrũ spirituale ẽ. Et qp generetur ex itellectu experimur: quõ aũt gignatur ignoramus. Non põt aũt generãs pr verbũ bonũ essentialiter ab eo genitum non diligere: nec ipse filius patrem suũ nõ amare: vñ hz totũ esse sape z velle: taleqz iter eos amorẽ esse scitote spm sanctũ tertiã in diuinis psonaz ipsasqz psonas nõ tres deos sed vnũ deũ esse firmiter tenendũ est. Et vt melius itelligatis: exẽplũ accipite materiale. Sol immediate cũ extat creatur radiũ emisit: vñ si sol foret eternus radius coeternus existeret. Ab ipso aũt sole z radio eius terra reuerberante: pcedit calor: sicqz tria videtis z vnã tm̃ substantiã solis. Sic in diuinis vnã substantiam esse nõ dubitetis tresqz psonas coeternas: patrẽ z filiũ z spm̃ sctm̃: trinitatẽ sanctissimaz z de his auctoritates expressas in pluribus locis hẽtis pnunc eas que noĩa ipsaz exprimunt vel vnitatẽ referamus. Nõne p psalmistã ait pater d filio suo loquẽs: Ipse iuocabit me pater meus es tu? Et alibi filius ad patrez: Dñs dixit ad me: filius meus es tu ego hodie genui te. Et in alio psalmo: spm̃ sctm̃ tuũ ne auferas a me ait propha ad dñm. Pluralitas psonaz in diuinis cũ vnitate eẽntie geneseos initiũ attestatur cũ dicit: In pncipio creauit heloyn celũ z terram. Heloyn aũt est plurale huius nominis. Hel.i. Heli z interpretatur dij. In hoc igitur qp dicit creauit in singulari: notatur vnitas essentie diuine. In eo qp subdit dij significatur pluralitas psonaz in illa diuina essentia. Sz hieremias adhuc plenius hoc oñdit dicẽs: Peruertistis vba heloyn.i. deorũ viuẽtiũ dñi tethagramaton idest dñi exercituũ dei nr̃i. Secũdũ.n. doctores vr̃os qz snias plenissime noui: istud nomẽ tethagramatõ significat diuinaz nãm bm suas ppetates intrin/

Tetragrammaton significat

secas absq3 respectu ad extra: et sic patet quod in intrinsecis diuinitatis que designatur per nomen domini tethagramaton est alia pluralitas propter plurale immediate precedens: dum dicitur peruertistis verba heloym. idest deorum viuentium vt notetur vnitas essentie cum personarum pluralitate. Sed isaias propheta non solum pluralitatem personarum in diuinis: sed et trinitatem satis clare exprimit dicens Non a principio in absconditio loquutus sum: ex tempore antequam fierent ibi eram: et nunc dominus meus misit me et spiritus eius. Hec verba non loquitur isaias de se quod prius scilicet fuerit in spiritu in monte synai cum moyse et alijs prophetis vbi sicut moyses recepit legem ita et alij suas prophetias: sed postea tempore a deo determinato publicauerunt eas in mundo vt mentiuntur quidam scribe. multa enim inconuenientia sequerentur ex hac sententia: sed loquitur ibi dominus deus qui a principio cum. s. dedit legem non in occulto loquutus est sed populo audiente in publico: vt recipere posset qui vellet. Et vtiq3 ibi erat christus secundum suam deitatem cum fieret illa. s. datio legis et qui eam dedit ab eterno extitit: et ipse demum missus inquantum incarnatus in mundum a deo patre et spiritu eius: idest spiritu sancto ad redimendum hominem filius dei qui messias nuncupatur et christus iesus ipse est de quo noster sermo loquitur. Quod autem anime iustorum non ad celum sed ad inferos descenderunt: nonne apertissime patriarcha ipse iacob insinuauit: cum existimans a fera pessima ioseph filium suum deuoratum ait: descendam ad filium meum lugens in inferno. Nouerat vtiq3 filium suum optimum et tamen non in celo sed in inferno credebat a se ipsum reperiendum Et de patrum sanctorum eductione ab inferis per messiam clarissime prenunciauit zacharias propheta dicens: Tu quoq3 in sanguine testamenti tui emisisti vinctos tuos de lacu in quo non est aqua. Vincti quidem tenebantur patres etiam iustissimi ex peccato ade in lacu inferiori vbi non est aqua materialis sicut nec ignis quemadmodum in loco damnatorum: ex quo loco obscuro per sanguinem proprium testamenti sui noui confirmatorem purgata natura resurgens emisit et tunc eis reddidit mercedem laborum suorum. Deniq3 quia animalis homo

non percipit que dei sunt: isti principes vestri cum omni plebe sua animales spiritum non habentes terrenis toto corde immersi nō mirū si a suo messia quem venturum dicunt terrestria tantū expectantes ipm non verum deum sed purum hominem arbitrantur. Non enim caro ꝛ sanguis quibꝰ sūt deditі ista revelāt: sed pater celestis quem ignorāt. Sed si nō alia ꝙ temporalia esset collaturus iste messias frustra mēbranas occuparent tot figure: tot oracula prophetarum tanta suspiria patrum in eius adventū directa. si autē spiritualia imo ꝛ celestia bona est exibiturus, ꝑut scripture proclamant: necesse est ipsum deum in hominē fore: nam si deus non esset non afferret remedium: quia infinita existente offensa: virtus aūt creature oīs finita cernatur ad infinitum minime finitum valet attingere: quis etiam pōt mundum facere scilicet genus humanum de imūdo cōceptū semine ait iob. si homo non eēt non preberet exemplum. Ob liberandum itaqꝫ hominē ab eterna morte dei filius homo factus est: ꝛ tāto federe vtrāqꝫ naturam conservit: vt neqꝫ inferiorem consumeret glorificatio nec superiorē consumeret assumptio. Salua igit̃ vtriusqꝫ proprietate substantie ꝛ in vnā coeunte personam suscepta est ab eternitate mōtalitas: vt vnꝰ atqꝫ idem dei ꝛ hominum mediator christus iesus mori posset ex vno: ꝛ resurgere possꝫ ex altero: gratiam suis prestans ĩ via: gloriam reservans in pr̄ia. Innotuit hoc patribus ꝛ prophetis: ꝑ quos multifarie multisqꝫ modis locutus est ad hoc exprimendum. Unde ꝛ eximius prophetarum in psalmo q̄dragesimoquarto per totū de christo iesu plene testante: sedes tua deus in seculum seculi inquit. Neqꝫ deus fuit david: nec sedes eius: ꝛ si rex in seculum seculi permāsit: sed christꝰ est deus qui regnat in presenti vt rex adoratur vt deus ꝛ manifestius in futuro sclo. Et paulo post. Unxit te deus deus tuꝰ oleo leticie pre cōsortibus tuis Et est sensus: O iesu fili david ꝫm carnē qui es deus ꝫm deitatē: deus tuus pater vnxit te inquantū hominem oleo leticie: idest gratia spiritus sancti: super cōsortes tuos: idest alios homines. Non enim ad mensuram dedit illi deus spiritum vt alijs: sed de plenitudine eiꝰ nos omnes accepimus gratiā

pro gratia. O q̃ lucide dilectissimi mihi hoc isaias vaticinauit mysterium cum ait de xp̄o: Paruulus natus est nobis ⁊ filius datus est nobis: ⁊ fact⁹ est principatus super humerū ei⁹ ⁊ vocabitur nomen eius admirabilis: cōsiliarius: deus fortis pater futuri seculi: princeps pacis: multiplicabitur eius imperiuȝ: ⁊ pacis nō erit finis. Ubi aduertite q̄ cum prophete in speculo intueanẜ deitatis eterne vbi sunt cuncta presentia q̄ futura existunt in mundo: vt iā gesta prenunciant propter diuine prescientie infallibilitatē. Hoc isaias functus officio quia suo tempore non nascitur⁹ erat messias: vt iam natum insinuat vt sit sensus: Paruulus natus ē idest nascetur infallibiliter: sic quod preterijt non fuisse non potest. Filius scilicet dei datus a deo liberaliter sola gratia nobis dabitur ad nostram saluteȝ ⁊ vtilitatem. Et factus est principatus eius: idest fiet dominium eius potestatis: ⁊ exaltatio eius super humerū eius: idest ex cruce quā humeris baiulabit tandē fixus in ea in qua triumphabit contra hostes inferni mundum deuincet. Et propter hoc deus exaltabit illum super omne nomen: vt in noīe iesu crucifixi omne genu flectatur. Et vocabitur nomen eius admirabilis: quia admirandū est ⁊ omni admiratione dignissimum q̄ deus factus ē homo. Cōsiliarius: propter eximiam sapientiam addens preceptis cōsilia. Deus: propter suam oīpotentiam: quia omnium extat creator. Fortis: ꝓpter internā constantiam qua tot angustias in humanitate: tot dolores viriliter tulit. Pater futuri seculi propter bonitatis sue effluentiam ex deitate: quia solus deus filios generat ad seculi venturi felicitatem. Princeps pacis propter exhibitam conuenientiam: quia ipse mediator dei ⁊ hominuȝ est: pax nostra qui fecit vtraq̄ȝ vnum. Multiplicabitur eius imperium quia ⁊si nunc sit quasi ignotus ⁊ vilis: tamen adorabunt eum omnes reges terre ⁊ omnes gētes seruient ei in tēpus futurū. Et pacis non erit finis illius scȝ quā mundus dare non potest. nam ⁊ cuȝ vndiq̄ȝ bella frement: seruis suis pax mētis nūq̄ȝ deerit. Uolo notetis hic grande mysterium. Noui enim idioma hebraicum ⁊ latinum: ⁊ omnes proprietates litterarū hebraicarum cum apicibus suis. Nā vt dictū est in auctoritate pre-

sata: multiplicabitur eius imperium. in hebreo habetur lemembre quod latine dicit ad multiplicandum. Scribit autē dictio hebraica lemembre sic: ꝙ hec littera men clausa ponitur in medio dictiōis q̄d est cōtra naturā huius littere ⁊ modum scribendi hebraicum: qa nunq̄ȝ alibi ponitur clausa nisi in fine dictionis. hec enim lr̄a men aperta ponitur in principio dictionis ⁊ in medio: men autem clausa ponitur in fine dictionis: hic autem men littera clausa ponitur in medio illius dictionis contra naturam littere ⁊ modū scribendi hebraicū Et quid aliud nisi ad denotandū ꝙ iesus christus de quo loquitur propheta ⁊ verus messias erat nasciturus de virgine clausa: idest virgine cōtra modum consuetum nature ⁊ mysterium incarnationis clausuȝ erat ⁊ secretum? Scio scribas vestros ⁊ rabitas hanc ꝓphetiam asserere in ezechia impletam: sed plena sunt fabulis inuenta eoꝝ: quib⁹ aures vestras simplices aggrauare nō decet Confutat illorum tā erroneam interpretationē translatio caldaica cuius etiam noticiā hēo quam vt verissimam improbat nullus. ⁊ in ipsa nomen messie expresse ponitur. Postremo ꝙ alium expectent messiam nec hūc recipere velint qui venit in nomine domini: iesum crucifixum: malicia excecauit eos. nam non solum ex hac ꝓphetia iacob: sed etiam in aliis ꝑsecutione nostre locutionis videbitis ꝙ hoc est tempus proprium prenūciatum a prophetis de aduentu messie. Illō aūt falsissimum est ꝙ prefati nunc somniant non defecisse sceptꝝ de iuda: eo ꝙ capita trāsmigrationis sint in babylonia tenentia locum regni ⁊ iudicātia populum iudeorum. nam babylonia a magnis temporib⁹ citra destructa ē ⁊ inhabitabilis facta iuxta vaticinium isaie dicētis: Erit babylon illa gloriosa ī regnis inclita: sič subuertit dominus sodomam ⁊ gomorram non habitabitur. Nec aliquis rumor adiu ad partes europe delatus est: ibi esse iudeorū iudicium: cum etiam ille scriba: qui hoc confinxit mendacium asserat ꝙ extra terrā promissionis non potest nec licet alicui iudeo criminalia iudicare Certo igitur certius teneatis hanc prophetiam impletam ī iesum hunc crucifixum: ⁊ ipsuȝ fore verum messiam ⁊ ꝓphetā illum inquantum homo ē quē

prenunciauit moyses suscitan/dum ⁊ tanq̃ȝ se audiēdū a deo ⁊ q̄ ipsum non audiens exter/minandus omnino firmetur. Prolixa satis fuit hec interpretatio nostra: sȝ vt satisfieret vestris inquisitionibus vos coegistis. Nec miremini quedam tetigisse obscura: nam p̄ncipia doctrinaꝝ cum virtute cōprehendant sequētia: ideo nō possent faciliter tradi. Sed iam p̄cedamus vlterius: vt ostendā per alia testimonia ꝓphetarū qm̄ oportebat christū pati ⁊ sic nos introducere in gl̄iam suā.

Cleophas.

ELoquia tua domine mi dulciora sūt faucibꝰ meis super mel ⁊ fauum: ⁊ vbi iter inchoātes tāta eramꝰ absorti tristicia: vt vix pedes a terra leuare possemꝰ: tāto gaudio replesti cor nostrum vt roborati nimis nō videamur terram configere: precamurq̃ȝ obnixe vt prosequaris sermonē.

Peregrinus.

NOn tā cito volo genes eos campum qui i manu est egredi latum sed plures inde figuraruȝ colligē flores ad inserendum serta ꝓpositi nostri. Et ad exordiū reuertens ad mentem vestrā reduco ꝓtoplausti ruinā. Postq̃ȝ enī nudos se cognouerunt corpore ⁊ spiritu ⁊ stola virtutum ex ligni vetiti gustu rapinā arbitrati equalitatis diuine: abs conderūt se in medio ligni paradisi quasi querētes antidotū. Presagium itaq̃ȝ futuroꝝ fuit q̄ delictum illud in ꝓpagatōe originis trāsfusum ī posteros abscondendum erat quādoq̃ȝ a facie dn̄i ne videret ad puniendum q̄ in ligno crucis in secundo adam erat deletum. Nā de parētis prothoplausti fraude facta condolens quando pomi noxialis morte morsu corruit ipse lignū tunc notauit dāna ligni vt solueret: que tn̄ non rapuit ⁊ multiformis proditoris ars falleret artem. Certe nulla silua talem profert insigneȝ arborem fronde sacrorum verborum flore redolentium exemplorum germine salutarium sacramentoꝝ. Uidit hanc sed nō intellexit ī somnis nabuchodonosor pertingentem ad celum ramis altissimam ad extrema vsq̃ȝ terraꝝ in ea auibꝰ celi requiescentibus ⁊ quadrupedibus sub ea fructu vescentibꝰ .i. contemplatiuis ⁊ actiuis. Un̄ in canṫ. Sub vmbra illius sedi quem desiderat anima mea et

fruct⁹ eius dulcis gutturi meo. Nec credatis ingratissimum populũ impunem euadere qui cibatus ab eo manna celesti pauit tam horridam arboris crucem saluatori suo felle potato. Uox eni sanguinis fratris sui clamat de terra ad deum: ⁊ qa culpam suam perfidus non fatetur argutus vagus et profugus erit super terram omnib⁹ odiosus: timore ⁊ tremore circundatus: vbiqꝫ latrociniis plenus vt inuit sb velamie chain fratricide vulgatissimũ scelus.

Cleophas.

O Ro mi domine vt nobis edisseras si per alium modum redimi poterat genus humanum a morte eterna q̃ꝫ per acerbissimam mortem omnibus horrendaꝫ.

Peregrinus.

Sane nõ defuit alius modus deo liberatiõis humane cui subest cuꝫ voluerit om̃e posse: sed nullus cõuenientior modus sanãde humane miserie ali⁹ fuit q̃ꝫ q᷑ vnigenit⁹ dei in se manens q᷑ erat humanũ dignaretur inire consortiuꝫ ⁊ pro nobis moreretur debitoribus mortis: atqꝫ sic erigeret nos a desp̃atiõe in spem viuam vite eterne.

Peregrinus.

Quid putatis archam a noe fabricatam in qua octo anime salue facte sũt reliquis submersis diluuio signasse: nisi animatam cruceꝫ dominum nostruꝫ iesum xp̃m extra cuius fidẽ pereunt cũcti. Nam ⁊ mensure ipsius longitudinis latitudinis ⁊ altitudinis significant corpus humanum in cuius veritate ad homines prenunciatus est venturus ⁊ venit. Humani q̃ppe corporis longitudo a vertice vsqꝫ ad vestigia sexies tantũ habet q̃ꝫ latitudo que est ab vno latere vsqꝫ ad alterum latus: ⁊ decies tantũ q̃ꝫ altitudo: cuius altitudinis mensura est in latere a dorso vsqꝫ ad ventreꝫ. Archa enim ipsa facta est trecentoruꝫ in longitudine cubitoruꝫ: in latitudine q̄nquaginta: ⁊ triginta altitudinis. Ostium arce in latere: profecto illud est vuln⁹ quando latus iesu lancea perforatum est. Nec enim ignota mihi sunt singula passionũ ei⁹ ⁊ obprobriorum ⁊ si peregrinũ cernatis. Hoc ad illum venientes ingredientur: quia inde sacramenta manarunt quib⁹ credentes initiantur: ⁊ sic patet q᷑

oportuit christum pati in cui⁹ passionis fide seruaretur ⁊ nō periret ex toto genus humanū Unde ⁊ domin⁹ dixit noe: Ar/chum meum ponam in nubi/bus celi et recordabor federis mei quod pepigi tecum: vt nō inducam diluuium super terrā Archus iste est christus cruci/fixus positus figuratiue et ob/scure in nubibus doctrinarum prophetarum: ⁊ istud est signū humane reconciliationis con/tra peccata mundi. Hoc totum egit eius amoris excessus pre-signatus in noe de ebriatione ex fructu quam plantauerat vi nee. Extra se quippe positus cū nudatus iaceret in tabernacu/lo vidit eum ex filijs vnus scilꝫ cham: irrisit ac per hoc male/dictionem recepit. Audientes alij cum reuerentia cooperue runt ⁊ benedictionem merue runt. Scitis itaqꝫ hunc iesum nudatum crucem ascendisse: ⁊ hoc ex dilectionis ebrietate vt quasi obprobriuꝫ quod summū erat nullum putaret. Cum vi/dit nudatum populus iste ⁊ ir risit in sui iudicium et seruitu/tem. Audient greci et latini et cum reuerentia in corde abscō dent grande mysterium vnde benedictionem glorie conse/quentur.

Amaon.

Placent summe cuncta que dicis: sed libenter audirem: quare tm̄ octo in archa saluati sunt homines: ⁊ quare chanaan filius pro pa tre sit maledictus: cum domi/nus dicat: Filius non portabit iniquitatem patris.

Peregrinus.

Quantum spectat ad tro pologium vel tropolo gicum sensum vt corti cem scribis dimittamus in fi/de passionis ⁊ crucis non sal/uantur nisi quattuor viri cum vxoribus suis: idest homines quatuor vires anime habētes virides passiōib⁹: vt vxoribus predominantes ⁊ regulantes rationem prudētia: voluntatē iusticia: irascibilitatē ꝯstantia cōcupiscibilē temperantia. De chanaan q̄uis non sit absur/dum temporaliter filium pa/tris iniquitatē portare: tamen vt ad spiritum vertamus ser/monem: signatur etiam ibi pri mos motus vitiorum non pu/niendos a deo: sed filios cū de liberatiōe exinde progenitos. Sꝫ iam aggrediamur p̄ris nr̄i abrae grande mysteriū in quo videns christi diem gauisus ē

vt percipiatis ex eo:quia opor tuit christum pati et ita gloriam intrare. Cum enim postulasset a deo signum exhiberi obtinen de possessionis promisse terre lacte et melle manantis:que vtique tipum gerit terre viuentium omnis boni dulcedine dictum fuit ei dem. Sume mihi vaccam triennem capram trimam et arietem annorum trium turturem et columbam. Iussumque sibi fuit vt ea mactaret diuidensque singula preter turturem et columbam partes ex opposito ad inuicem sibi constitueret. Descendentibusque volucribus super cadauera abraam abigebat:cumque occumberet sol irruit sopor super abraam et horror magnus. factaque caligine tenebrosa apparuit clibanus fumigans et lampas ignis diuisiones illas pertransiens: voceque de celo elapsa audiuit: Generatione quarta huc reuertentur scilicet ad terram promissionis. Notate verba carissimi:signate mysteria. Uacca victime apta est christi caro in odorem suauitatis. Triennis autem dicitur quia ex patriarchis prophetis et regibus deriuata. Capra ad alta conscendens ipsa est eius anima contemplatione altissima:et hec in potentiis trina:memoria.scilicet intellectu:et voluntate. Aries gregem deducens diuinitas vt prima causa:cunctis preuia: et hec trium annorum in personis: patris et filii et spiritus almi. Nec incongruum extat per despicabilia tam alta tam sacra signari. per hoc enim melius auertitur animus ne errori perclinis in signis venerationem figat:sed ad figurata transcendat. Hec autem sublimissima tria in vna persona messie in passione imolata reperta sunt. Sed hec oportet diuidere non materialiter:sed intellectu opposite conditionis. nam vna et eadem persona in tribus substantiis carne: anima: et deitate. Secundum carnem quidem subditus erat miseriis et penalitatibus nostris per omnia fratribus assimulatus:sed causam eorum scilicet originale non traxit:sed similitudinem carnis peccatricis assumpsit. quantum autem ad animam secundum superiorem partem fruebatur in ipsa imolationis hora verbo eterno intensiue gaudens sine retardatione quacumque:secundum vero partem inferiorem scilicet sensitiue doloribus circundabatur inferni nullo per redundantiam intellectiue refrigerio subleuatus: quantum attinet ad deitatem:nam ibi erat humana natura supposita in verbo vt vna eademque persona im

mortalis esset impassibilis in/ uisibilis incomprehensibilis i/ finite virtutis ſm deitatez: sed ſm humanitatez mortalis: pas/ sibilis: sensibilis circũscriptus. Ecce diuisiões opposite. turtur anté fidelitatis: ꝛ columba sim plicitatis in eo indiuisa permã serunt. Cum autem super hui⁹ mysteria volucres celi idest co gitationes volatiles infidelita tis descendunt suggeste ab his qui in aere habitant spiritibus vir sapiens more abrae abigit ea fide indubia. Nec mirũ: qa in his sol naturalis ratiõis oc/ cumbit: sopor extasis irruit: et horror magnus pie admiratio nis perfectos inuadit: ꝛ caligi. ne facta erroris cunctis infide libus: rectis corde apparet lã/ pas lucida veritatis: ꝛ cliban⁹ ardens illius perpetue chari/ tatis: qua nos diligens ac mise rans attraxit ad superos. Sed quãdo hec fieri oportebat? Cer te nõ nisi in quarta generatiõe vt primam intelligatis eã qua primus homo a deo factus est sine femina ꝛ viro: secũdã qua euam formauit solum ex mascu lo. tertiam cunctis cõmunez ex muliere ꝛ viro. nã quarta mes/ sie reseruata est: qua conceptus ꝛ natus est ex virgine virtutez accipiente a spiritu sancto: ꝛ p hãc reuersuri sunt vi filij abrae eius opera facientes ad terraz superne promissionis.

Cleophas.

Pulchra nimis domine mi hec iterpretatio tua ꝛ a me nunqꝫ audita fa/ uus distillans labia tua: anim⁹ tamen meus inquietudinis ali quid experitur: quia intactam reliquisti eam partem in qua seruitus seminis abrae cũ tem/ pore prefinito ꝛ eius absolutio prenunciata fuere.

Peregrinus.

Ex industria factum est vt ex breuitate alia testi monia locum habeant. Nosce qppe debetis sensus my sticos historiarum non oporte re per totã seriem rei geste cõ/ tinuari. Nec hoc omissum est contra propositum nostrũ. nã genus abrae spirituale ĩ terra non sua: tenebrarum vtiqꝫ lim bi seruituti futurum erat obno xium per plurimum tempus ꝑ finitum a deo indeqꝫ educen/ dum cum magna substãtia glo rie: ꝛ hoc non nisi per messiaz. Sed iam ad miraculose con/ ceptum ex eo sanctissimũ isaac nostra decurrat oratio. Sane postqꝫ paterne pietatis viscera

quoddã amoris susurrium pul
sauerat: vt ipsum filium suum
vnigenitum quem diligebat ⁊
summe in holocaustum offer-
ret: die tertia in tertio mundi
statu ascendit in mõtem calua
rie vnigenitus filius ligna cru
cis in humeris baiulans ⁊ cuz
eo genitor suus i manib9 ignẽ
gestans ⁊ gladium: quia ꝑpter
nimiam charitatem ignitam
qua nos dilexit pater eternus
filium tradidit passioni. Nec i
ea flamma amoris gladius iu
sticie defuit: vt nobis preberer-
tur exemplum: vt potentia iu
sticia ordinata nõ absoluta vta
mur: quia non vi de manibus
inimici erepti sumus: sed cum
instigauerit inimicus ipse san
guinem fundi non debitoris:
iustum fuit vt dominium per
deret in debitoribus mortis.
Non autem hoc secutum est ꝙ
moreretur impassibilis deus:
quod non intelligentes incre
duli crucifixum stulticiam arbi
trantur: nam isaac ad victiman
dum suppositus lignis illesus
et intactus euasit ariete tan-
tũ humanitatis caput in vepri
bus infixum tenente mactato:
inde nomen eternum sibi pro
meruit cum benedictione solẽ
ni ⁊ multiplicatione inumera
suorum fidelium ⁊ inimicorũ
ruina inuisibilium.

Amaon.

Magister bone hec rei
geste parabola quotiẽs
meis auribus insonat
totiens pias distillare lachry-
mas vrget. Nunc cum deo ob-
scuris fauorũ cellulis mel edu
xisti adhesit palato lingua mea
pre imẽsitate dulcedinis. Unũ
oro edisseres quomodo tãtus
vir abraam pater noster menti
ri voluit: vt diceret pueris suis
expectate hic cum asino donec
reuertamur ad vos cum filiuz
imolare decerneret ⁊ per con-
sequens solus reuerti.

Peregrinus.

Non inanis ẽ inquisitio
tua: ⁊ ideo responsione
condigna cum preci-
pue a proposito non diuertat
Qz vir perfectus mendacia eti
am officiosa perhorreret. Non
fuit mẽtitus religiosissimus pa
triarcha: sed ꝑphetauit ꝙ igno
rauit. Nam etsi filium in holo-
caustum offerre intrepida mẽ-
te firmasset: non dubitabat tñ
⁊ illum ab inferis rediuiuum
exurgere posse: ⁊ secum redire
ad pueros: vel quia cognouit
in spiritu vnigenitum a se de-
scendentez suos ad tempus re-

licturnm spiritũ seruitutis ha/ betes: demũ i fide reuersuꝝ ad eos expectãdos nũciauit cũ asi no: scripturaꝝ vꝫ sẽsu irrõnali.

Cleophas.

Et hoc supadditum in/ terpretationi per prius non parum edificat vt caueamus mendacia que fre/ quentantur in mundo. Sed vl tra si non tedet prosequere naꝫ nos nimis iuuat audire.

Peregrinus.

Accedamus ad iacob sim plicissimi gesta magnifi ca ⁊ ex eis vel vnum insi gne proponantur: illud videlꝫ cum peregre constitutus in lu ga que post tempora multa hie rosolyma est appellata vidit in somnis scalam super terrã cui⁹ cacumen celum tangebat: an/ gelos ascendentes ⁊ descendẽ tes per eam: dñm quoqꝫ desup scale innixuꝫ qui benedictionẽ dedit generis sui dilatationeꝫ ad orientem ⁊ occidentem me ridiem ⁊ septẽtrionem promi/ sit possessionẽ qꝫ terre eiusdem repromisse. Crux dñica ipsa est scala que ad celum vsqꝫ proten ditur referans illud dñs eideꝫ innixus iesus est in ea crucifi/ xus discurrentes per ipsaꝫ sunt angelici viri in carne ṗter car nem viuentes. Hi enim ex sa/ cri cõtemplatione mysteriý ra/ piuntur ad celum ⁊ reuelata fa cie gloriam dñi intuentes qñ qꝫ proximoruꝫ cõpassione pro quibus christus mortu⁹ est ad inferiora per actiuam descen/ dunt Et qꝛ crux fons omniũ be nedictionũ existit inde cũcti ia cobite hostis supplãtatores an tiqui benedictionem gratie sa/ cramentalis suscipiunt ⁊ repro missionem hereditatis eterne dilatati super mũdi climata cũ cta. Super quo stupens q̃ꝫ plu/ rimuꝫ patriarcha q̃ꝫ terribilis est inquit locus iste: non est hic aliud nisi dom⁹ dei ⁊ porta celi

Amaon.

Insolitum non est nec re putatur ineptum a prin/ cipali ꝓposito aliqñ va/ gari ꝓ̃tim cum se offert putile quicqꝫ. Scandalizant plerosqꝫ gesta prefati cur ꝓplures volue rit vxores habere quem etiam in vtero matris deus dilexit. Cum ergo interpretationibus ⁊ questionũ solutionib⁹ nulluꝫ adhuc viderim⁹ tã copiosuꝫ tã irrefragabilit̃ eloquẽtẽ roga/ mus ⁊ illud lucide explicari.

Peregrinus.

SIa principali itento ser/mone disgredi cum vti/litas exigit minime de/decet cũ ad ipsam cõfert mise/ricordiã loquutio minus incõ gruit: de christo iesu de quo no ster tot⁹ est sermo. Nepe igno rare vos nolo iacob nõ effemi/natum fuisse ⁊ mulieꝝ libidine victum: sed sub alta dei dispen/satione qui tẽpora ⁊ leges imu tat seruisse illum tempori suo in pluralitate vxorum quando mos erat: crimen nõ erat. Que rebatur enim multiplicatio cul/tus diuini ex propagatiõe car/nali illius populi ex quo chri/stus messias erat oriundus vbi ⁊ ꝑsignabatur: plures ecclias nationum varietate ⁊ rituum ꝑ orbem diffusas tanq̄ꝫ sponsas vni viro in fide christo despon sandas: ⁊ per doctores probos ⁊ improbos tanq̄ꝫ per liberas ⁊ ancillas bonos ⁊ malos in fi-de christi gignendos. Nonne videtur vobis aperte christum vbiq̄ꝫ signari. Ne autem tem/pus vel via priusq̄ꝫ sermo ex cũ ctis prophetis vel aliquid de christo perstringens subtraha tur a vobis aliquid de ioseph pudicissimo breuiter patefacio Geneseos agrum latissimum re liquemus omnino. Hunc quip pe in senectute a patre genitum ⁊ inter ceteros magis dilectum quia fratres suos accusauit: sen su quoq̄ꝫ ⁊ conuersatione excel lentiam perfectionis non mo/dicam ostendebat: oderant fra tres sui: nec ei poterant quicq̄ꝫ pacifice loqui. Sua exinde in/uidia tractãtes occidere fugge rẽte ex fratribus vno noĩe iu/da vlli precio vendiderũt: ⁊ q꞉ neq̄ssime mulieris mechie ac/quiescere noluit infestantis in nocenter condẽnatus ad carce res fuit vbi vincti custodieban tur: sed sapiẽtia in vinculis nõ dereliquit eum: donec afferret illi sceptrũ regni: nam eductus de carcere tunsis capillis culci oribus vestibus circũamictus coram rege egypti cunctisq̄ꝫ pri cipibus exaltatus mirabiliter fuit vocatusq̄ꝫ saluator mundi ⁊ per preconẽ publicato ꝙ post regem primus haberetur in re/gno ⁊ in reuerentia ad eum. De mũ fratres ad ipsum: fame orbẽ inuadente expulsi venire ado/rauerunt nescij: ⁊ post redargu tionem eorũ amicabiliter ⁊ la/chrymabiliter eos suscepit ⁊ re missa iniuria copiosissime refe cit. Iam collectis spicis manib⁹ confricemus vt ad latẽtia gra/na perueniatis quibus viuatis ⁊ bene. Senescente iam mũdo natus est tẽporaliter christus ⁊

ipse filius super omnes magis dilectus. Conuersatus est cum fratribus. s. cum iudeis quia accusabat eos predicando eorum crimina: sanctitate quoqꝫ ⁊ sapientia habebatur insignis: ideo eum pati non poterant: ei mortem pluries intentantes. iuda autem vt diuulgatum est eum parua peccunia quasi venden te ⁊ tradente de cõmuni cõsensu ĩ manibus ethnicoꝝ. Demũ quia acquiescere noluit synagoge, generationi adultere: vt purum se hominẽ fateretur illius nolens satiffacere voluntati ne fallax existeret condẽnatus a caypha synagoge viro ⁊ pilato ei presidenti ꝑ morteꝫ deductus est in carcerem limbi vbi vincti regis eterni custodiebãtur ad tempus. Quid vltra morer? De carcere educitur suscitatus tonsisqꝫ capillis mortalitatis ⁊ presentium calamitatuꝫ gloria ĩmortalitatis indutꝰ rex gentium dñs deus coram satrapis mundi exaltauit illum ⁊ dedit illi nomen qđ est super omne nomen. s. vt nuncupetur ⁊ sit mundi saluator. Per orbẽ quoqꝫ ꝑdicatores tanqꝫ precones mittet vt in nomine iesu omne genu flectatur. Porro iudei ipsi qui fratres sui ẜm carnem ad vesperam: cũ famem patientur vt canes ad ipsum venient: ⁊ q ipsum nunc ignorant reputantes de terra ipm ⁊ nomen eius erasum post duras increpationes que eis fient a christo per doctores fideles ⁊ adorationẽ quasi in vitam recipientur ad conuiuiũ gratie in fide ecclsie omni eis dimissa offensa.

Cleophas.

Uere domine miꝰ verba vite eterne habes. O quantam gratiam concessit nobis altissimꝰ hodie vt tua sancta societate nos fecerit dignos. Felix ista dies qua meruimus tuo consortio frui. Tu enim omnia vidisti nil tibi videtur secretum ⁊ cum itineris labor famelicos reddat ⁊ sitibũdos: ego alium cibum non quero nec aliuꝫ potum qꝫ tuam interpretationem.

Peregrinus.

Quia omne datum optimum ⁊ omne donum ꝑfectum desursum est: descendens a patre luminũ ideo de oibus non homini sed deo gloria exhibenda. Nunc auteꝫ per reliquos penthatheuci libros volo discurrere ⁊ ex singulis aliquid elicere: quo pronosticatum est christum pati ⁊

intrare in gloriam suam. In exodo habetis magnum mysterium et admirabile sacramentum de agni pascalis imolatione. Postquam enim pharao flagellis obduruit et dñi iussa audire contempsit cum primogenita egyptiorum omnia vna nocte ab exterminatore angelo occisa fuissent vt ne vna existeret domus que suum mortuũ non lugeret populo dei accidit hoc grande prodigium vt incolumis et alacer reperiret totus: nec vnus canis mutiret ex sanguie agni imolati vtique liberatus quo sup liminaria domorum in modũ tau.i.crucis linita fuere ex hoc ex dira seruitute sunt eruti in illoque exitu israel de egypto facta est iudea dñi dei sanctificationis et potestatis offẽsio. Omnia autẽ hec in figura contigerunt illis. Agnus quippe innocens et imaculatus ipe est iesus christus occisus ab origine mũdi tipice in sanctorũ sacrificijs quartadecima tamen luna primi mensis actualiter: qua die agnus figuratiuus videbatur occidi ex cuius sanguine effuso in cruce electi eius protecti a deuastãte angelo erepti de durissimo sunt infernalis pharaonis imperio vtroque poste anime domus intellectus vz et affectus seu cordis et oris fide crucis linito. Post transitum exinde maris rubri per baptismuz ab ipso christo institutum vbi submergitur omnis exercitus inferorum cantat domino gloriose populus eius magnificẽtiam potestatis deifice ad terram procedentes repromissionis eterne. Uidetis ne quomodo oportuit christum pati vt a seruitute transferentur homines in libertatem glorie filiorum dei.

Amaon.

Uidemus plane quia nil suauius nil vtilius nihil que rationabilius dici potest: sed cum annuatim ob tanti memoriam beneficij non delendam solennitas phase celebratur et a scribis nostris in synagogis res gesta narratur admirari non desino quare preceptum artissimũ domini emanauerit de esu huius agni pascalis a quocunque: et cũ circũstãtijs illis: seu cerimonijs i lege descriptis Caput inquit cuz intestinis ac pedibus vorabitis vt nil vsque mane remãeat siquid autem residuum fuerit igni cõburatur. Et si tanti non fuerint in familia vt sufficiant ad esum agni assumant secum vicinum

coniunctum domui sue nil de carnibis extra domum ferendo. Non autez crudū vel aqua coctum: sed tantum igni assatū ⁊ hoc ad vesperam cum panibus azimis ⁊ lactucis agrestibus. Accinctis quoq₃ renibus baculos habentes in manibus ⁊ calciamenta in pedibus festinanter ipsum manducare iubemur. Que horuz ratio: obsecramus elucides.

Peregrinus.

Magna sunt que petitis et omni veneratione dignissima ⁊ que loquar a meipso non loquar: sed reuelauit deus per spirituz sanctum. Credo nō imemores vos esse eorum que predicabat aliquando iste iesus cum fueritis conuersati cum ipso vt discipuli eius: quod etiam egit in vltima cena ab apostolis eius forte audistis. Nisi manducaueritis carnem filij hominis ⁊ biberitis eius sanguinez non habebitis vitam in vobis inquiebat. In ipsam autem carnem suam ⁊ sanguinē conuertit panez ⁊ vinum discipulis suis ꝓpria virtute diuina quibus trāssubstātiatis se ⁊ illos cibauit. Nec incredibile istud quia non est impossibile apud deum omne verbum. Nepharium autem esset diuinam potentiam intellectu humano qui se habet ad manifestissima nature vt oculus noctue ad lumē solis velle metiri. Precepit autez omnes fideles suos illo pane sacramētali illo calice participare. In hoc realiter est xp̄s qui immolatus est agnus: ⁊ l₃ hoc nūc secretuz sit: per orbem videbitis oculis diuulgari. Et quia cum magna deuotiōe ad ipsuz sacramentum accedendū est: ideo ꝑ illas cerimonias esus agni pascalis condignā voluit ad hoc preparationez docere. Super omnia hic fides exigitur: ideo qualis circa sacramentū h̄ esse debeat insinuatur in eo qd̄ dicitur caput ⁊c̄. Caput eniz christi deus pedes qui terram tangūt corpus est agni celestis versantis in mūdo: interiora vero anima latens in eo. Totum vorat qui totum indubie credit. s. deitatem: animā rationalem ⁊ corpus christi esse in hoc rationabili sacramento. Si quid in eo est ita durū ⁊ arduum ratiōi qꝫ non possit capi: qꝛ multa mirabilia insueta nunc de ipso dicunt ⁊ sunt: que nunc explicare non expedit illd̄ igni exponat. s. vt totuz credat ex immenso amore dei ad nos processisse. In com/

monioribus autem ipsius sacra menti sententijs quod per se comme dere non valet: adiutorium su mat aliquem peritum domui sue. s. ecclesie vnitum non diui sum qui ei valeat declarare. Nil extra domum ferendum de car nibus agni quia extra ecclesiam sitis non sunt conferenda cele stia sacramenta. Non aqua scien tie secularis mente decoctum seu examinatum comedi debet: aut crudum infidelitatis errore sed igne spiritus . s. qui de ipso lo quitur in scripturis diuinis. Dis posito intellectu per meram fi dem preparetur affectus et corpus: corpus quidem vt accingatur san ctimonia ab actu abstinendo etiam coniugali: affectus ex azimis syn ceritatis intentionis et vitatis inte gre confessionis cum lactucis agre stibus contritionis. Cum bacu lo memorie dominice passionis et calciamentis operum sancto rum pie in proposito saltem imita tionis. Festinanter autem cum actu intensissimi desiderij et af fectionis: ad vesperam vero vt cum tali et tanta deuotione ac si tunc migraturus esset e corpo re. Suauitatem autem eius nul lus valet exprimere. Ipso enim peccata purgantur: virtutes au gentur: et omnium spiritualium carismatum abundantia mens impinguatur: et ideo signatum in pane delitiis: imo manna de celo prestito omnem suauitatis saporem habente.

Cleophas.

Mi domine ego vnus fui ex septuaginta discipu lis eius: et cum hoc lo queretur scilicet de esu carnis sue oportuno: ita nobis visus est durus sermo et inaudibilis: vt iam cum illo plures scandali zati ex nobis non ambularent non intelligentes virtutem ver borum: sed ipse postea declara uit: non sic materialiter eden dum: vt in macello carnes emun tur. Sed tua sapientia obscura nimis fecit perlucida: edendum sacramentaliter fore et cum ma xima vtilitate: et ideo quis det de carnibus eius vt saturemur?

Peregrinus.

In promptu est leuiticus liber qui per singula sa crificia christi spirat ce lestia sacramenta: in eo videlicet quo se obtulit hostiam deo in odorem suauitatis et precipue illud quod in propitiationis solem nitate mandabatur offerri: quando pontifex summus semel in anno cum aparatu magnifico in sancta sanctorum solus ingrediebatur

ad orandū pro populo. prius
enim duo hyrci a multitudine
vniuersa ei presentabātur ex q
bus super vnius caput peccata
populi sacerdos in genere exp
mebat: atq3 imprecans ei per
alium in desertum locū emitte
bat viuum quasi peccata popu
li secū ferentem: alter vo victi
mebatur in sanguine eius per
pontificē i tabernaculo septies
fuso. Quid putatis carissimi h
sibi velle: nisi quia christus assi
stens pontifex futurorum bonorum
per amplius et pfectius taber
naculum non manu factū neq3
huius creationis: neq3 per san
guinem hyrcorum: sed per pprium
sanguinem introiuit in sancta
superna eterna redemptione
inuēta? Duo hyrci sunt due na
ture que in ipso existūt: diuina
pariter et humana. In his dua
bus substantijs vna eademq3 p
sona adducta fuit ab omni ple
be iudeorum chayphe pncipi
sacerdotum iudicanti ipm reū
esse mortis: sed passionis tem
pore caper emissarius euasit i
columis: videlicet ipassibilis
deus qui ledi non potest in de
sertum celi ab angelis apostati
cis derelicti abijt peccata ppli
vniuersi secum ferens non ad
habendum sed virtualiter de
lendum. Abijt aūt non se sepa
rando sed subtrahendo quo ad
manifestationem potentie: et
tanq3 infirmam et derelictā il
lorum impietati dimittēdo ad
placitum. Et humanitas ipsa est
caper ille mactatus: cuius san
guis effusus septies celos ape
ruit: purgans non solum origi
nale: sed et actualia et capitalia
septem. Peccata enim omnium
ipse christus ptulit quo ad pe
nam super lignum crucis i cor
pore suo: et propterea septies ef
fudit sanguinem suū. Et vt cre
datis deo aperiente de myste
rijs eius mihi nihil esse clausū
¶ In circūcisione sua primo sangui
nem fudit contra libidinis vi
tium que impuberes et prius et
magis adurit pre ceteris. In ora
tione vo quando factus in a
gonia passionem sensitiuā hor
rebat: factus est sudor eius sicut
gutte sanguinis decurrentis i
terram cōtra accidiam ita gra
uantem vt nil boni agere libeat
¶ Cum autem circūdederunt eum
viri mēdaces et sine causa ceci
derunt flagellis totum corpus
erupit in sanguinem cōtra ira
cundiam: que materialiter cor
poris sanguinem ad cor remit
tit vt incēdat. At quādo pilati
milites plectētes coronam de
spinis posuerunt sup caput eius
ex puncturis non modicus san

guis exiuit contra arrogantie vel cenodosie malum que in capite satis ostenditur: de manibus eius apertis in ligno cum clauis emanarũt putei aquarũ sed rubicundarũ ad extinguendum auaritie ignem qui nũq̃ dicit sufficit: propter quod manus frequenter pauperi claudit: pedes autẽ quos adam leuauit ad accipiendum gustum vetiti ligni ex gule vitio: iste secundus adam leuauit in cruce magno ex illi9 sanguinis fluxu Aperuit demum latus ꝛ corvũ cõtinuo exiuit sanguis ꝛ aqua vulnerata charitas eius cõtra inuidentiam qua mors introiuit in orbem terrarum. Ex his collige quia oportuit christum pati ꝛ sic intrare in sancta glie sue vt implerentur figure.

Amaon.

Magister sancte mel ꝛ lac sub lingua tua. Et quia moralia nos plurimũ delectant pariter ꝛ vitam componunt: ideo modum quẽ cepisti obsecram9 ne deseras vt de christo iesu loquens: que sũt ad mores interseras eradicãs crimina virtutes plantans. Et qa de sacrificijs tractasti optam9 edicas: si sacrificia illa deo erãt accepta cum dicat ipse per prophetam. Nũquid manducabo carnes thaurorum: aut sanguinem hyrcorum potabo? Et iterum. Sanguinem agnorum et arietum nolui.

Peregrinus.

Que ad edificationẽ sũt dignum duxi aliquãdo interponere vt cũ fide vera de christo ꝛ vestigia eius virtutibus plena sequi nitamini. Sacrificia autem totius veteris instrumẽti ex opere operante deo placuerunt ex offerẽtium deuotiõe ꝛ in gratia peracta: non autem ex opere operato ipsorum ex se sacrificiorũ: que tamen electis data sunt in signum ad eruditionem. Oĩa enim illa sacrificia in lege mãdata significabant rationem occisionis animalium oblatorũ hoc vnum verum ꝛ perfectissimum sacrificium passionis et mortis christi: ꝛ iõ ipsa passiõe peracta cessare debent ex toto. Discolis autẽ in onus data sũt ne idolis illa offerent: vt gentiles faciunt. Sanguis enĩ hyrcorum ꝛ cinis vitule aspersus inquinatos sanctificat ad emũdationem carnis vt scꝫ per hec ĩmunes ab irregularibus illis legalib9 libere eis pateret aditus templi materialis: sed san/

guis christi iesu emundat con/scientias ab operibus mortuis vt ingredi valeat in templum celeste.

Amaon.

T Ichi ad plenum satisfactum est quia totum cõsentaneum rationi: ꝛ iõ ad alia ad libitũ progredere.

Peregrinus.

Q Uia leuiticum imediate nũeroꝝ sequit liber: ex eo breuissimam referam historiam vbi velatã cernatis christi passionem oportunam. Cum patres vestri circuirent terram edon ad optatam repromissionis patriam tẽdentes ab ignitis serpentibus: nõ pauci mortiferis morsibus vulnerati sunt: ꝛ hac plaga fuere ꝑcussi propter murmurationem ex eorum tedio ꝛ fatigatõe exortam: quibus presto pijssimus deus remedia contulit precipiens serpentem eneum fabricari ꝛ exaltari in ligno: vt ꝑcussi in ipsum serpentẽ aspicere possent: sicq3 sanari. quo facto cessauit interius ꝛ ipsi ad vltra progressi.

Cleophas.

A Quodam ex scribis nostris ꝛ phariseis nicodemus nomine qui discipulus erat occultus hui⁹ nostri mgr̃i quẽ xp̃m messiã asseris ꝛ satis nos credere incipimus audiui ego ipsum aliquãdo sibi in secreto dixisse: ꝙ sicut moyses exaltauit serpentẽ in deserto ita ip̃m exaltari oportet. vt qui credit in ip̃m non pereat sed habeat vitam eternã. Uñ ex his l3 ĩconfuso ia3 mihi videt̃ habere figure ꝓpositum interpretando tñ ex tc plene et trite intelligere spero.

Peregrinus.

S Erpens eneus ip̃e ẽ xp̃s nã in eo ꝙ serpentis formã tenet serpens videt̃: sed q2 venenũ vt serpentes hõ h3 verus serpẽs nõ ẽ. Sic xp̃s silitudinem habuit carnis pcti penalitatib⁹ subdit⁹ nr̃is famis sitis laboꝝ ꝛ doloꝝ tentat⁹ per oĩa ꝑ silitudine absq3 pctõ: s3 a veneno nequitie aut ignorãtie semꝑ ĩmunis. Exaltat⁹ aũt fuit in ligno serpens eneus ip̃e qñ positus fuit in cruce. Serpẽtes igniti demões sunt qui prauis suggestionib⁹ q̃si morsib⁹ virulentis tendentes ad terrã viuẽtiũ ꝑ mũdi heremũ: vulnenare nõ cessant ꝑcipue dormientes

pre tedio: nam ex morsu cōmuni serpētis antiqui q callidior erat cūctis animantibus terre diffusum est virus malitie i serpentibus alijs demoniorum ⁊ concupiscentie in hominibus vt de facili ad interitū saucient sed aspiciens quicūqꝫ veneno infectus: siue ex primo morsu originali seu scdo actuali pctī: oculo fidei intelligens plagam suam redditur sospes quia ipm posuit deus propitiatorem per fidem in sanguine eius: indeqꝫ progredi valet: ⁊ festinare ad illam requiem glorie.

Amaon.

Magister et domine qr socius meus retulit se audisse a nicodemo vtiqꝫ fide digno: semper ei displicuit conspiratio nostrorū pontificum ⁊ phariseorū cōtra magistrum nostrum: ⁊ multuꝫ deuotus ad doctrinam eius ꝙ videlꝫ magister ipse sibi dixit oportet exaltare filiuꝫ hois de se loquens considerans quod oportet: necessitatem exprimit nūquid ⁊ si mori pro salute humana necessarium fuit non potuit ⁊ aliter mori ꝙꝫ per hoc ꝙ exaltaretur i cruce? Mille enī modis miseros mors capit homines vna: quare ergo potius elegit crucem ꝙꝫ alterum ex seculo transitum.

Peregrinus.

Mi dilectissimi fratres ⁊ socij: cuꝫ vos auidos ad diuina aspicio ⁊ ꝙdaꝫ pia curiositate curiosos cū refectione de vestri profectu: ⁊ ad inquisita vestra promptiorē me redditis ⁊ fecundiorem ad alia. Oportuit quippe exaltari christum per mortem in cruce quadam necessitate decenti: et vtilitate ꝙꝫplurima. Deus enī qui prenunciauit per os oium prophetarū pati christum suū in cruce impleuit sic: nam cum falli non posset diuina prescientia ex cuius libro trahunt prophete oracula sua: vt prophete sui fideles inuenirētur: necessarium fuit christū in cruce mori cum hoc refertur ad ineffabilē dei preordinationem eternaꝫ. Decentissimū quoqꝫ fuit: vt vñ mors oriebatur inde vita resurgeret: ⁊ qui per lignum vetitū vicerat genus humanum: per lignum crucis vinceret hostis ille malignus: ⁊ sic apte reparatio ruine rñderet medicinaqꝫ morbo sicut ⁊ venenum tiri in triacha conuersum virus mortificat quod prestat interitum. Omnis enī res per quascūqꝫ

Vna mors nullo modo capit homines

causas contrahitur:non incongrue per easdem dissoluitur:sz per contrarium modum. Per dulcedinem gustus ex ligno ꝓhibito contractuz fuit peccatū: ⁊ per amaritudinem gustus ex felle in cruce dissolutū fuit atqȝ curatum. Cū enim aduersarij nostri in aeris cāpo: discurrāt insidiantes nobis deccēs q̄z fuit vt pugnaturus pro nobis ipse iesus per mortem ad locum accederet certaminis vbi reperiret eosdem in aere scz crucez ascendens. Et quia purus ipse existens:a suis exigit puritatez cum totus mundus esset imundus sordib⁹ cunctis:ita ꝙ neqȝ aque diluuij in sublime tendētes super cacumina montium valuerint purgare:ad ipaz habitationē nostraz q̄ sistit inter terram ⁊ aerem sanctificādum decuit vt crucem ascēderet: vt sanguine fuso cōsecraretur terra ⁊ corpore aer:⁊ homines loca tam sacra non audeant contagijs violare. Grandis via restat ad celum altaqȝ nimis:nec vt volucres vtūtur alis:⁊ ideo vtile fuit:vt quasi quibusdā gradibus ex lignis crucis scale erigerentur:vt latitudine charitatis:longitudine perseuerantie profundo humilitatis altitudine sapientie ascendamus cum christo in celum. Hec enim sūt partes crucis seu dimensiones perutiles. Quanti sunt charissimi qui mortis genus ꝓ iusticia aut veritate minime recusarēt at vbi horribilem sibi viderēt mortē parari:vt obprobria maxima a pio mētis proposito resilerent quod pluries compertum est:sed nō est hoc perfecte insticie:sed fremat mundus seuiat mundus: corruscet armis increpet linguis:quicqd malignitatis excogitari potest hōmini paret ⁊ experiri purgeat nunq̄z licet a veritate discedere vt illa euadat. Et propterea mortem acerrimam ⁊ turpissimam que erat omnibus ꝓpter dedecus ⁊ penam odibilem:ꝓpter quod dicebatur ī lege: maledictus omnis qui pendet in ligno.mortem vtiqȝ crucis eligere voluit vt non videat̄ amara quecūqȝ sors mortis:dūmodo recta vita ꝑcesserit. Possem ⁊ plures rationes decentie ac vtilitatis ostendere ex hoc genere mortis quā christus elegit:sed hec sufficiant vt alia tractare possimus.

Cleophas.

Mi domine amātissime vitta cocinea labia tua restringens ⁊ colligēs

Tribus modis omne vitium agitur

locutio tua capillos cogitationum occurrentium ne oculos mentis aperiat. Et lingua tua lignum vite. Multum autem me mouet ultima rationum et si cuncte sint grate. Et experientia docuit recens: quod dixisti Nam ex apostolis hui⁹ nostri magistri quidam erant ita ad eum affecti vt non recusarent mori cum ipso: sed audientes sibi crucem parari ꝛ multa opprobria: omes occulti steterūt.

Peregrinus.

De deuteronomio occurrit ad propositū sanctio illa qua a domino mandatum fuit vt homicidiū per petrans casuale ꝛ non ex malicia puta cū socio ad nemus tendens vt incidat lingua si ferro ð manubrio excusso securis occiderit socium nō debet interfici sed vt euadat securus q̄z citius recursum oportebat habē ad vnam ex tribus refugij ciuitatibus ad inuicem eque distātibus et ibi inquietari ab vllo nō poterat. Non tamē redire ad propriam ciuitatē ante mortem summi sacerdotis. Nā tūc liber ꝛ tutus redibat ad ppria Per maliciam occidit hō aiaʒ suam inquit sapiens maliciam appellans non eam que ex opposito distinguitur cōtra ignorantiam ꝛ infirmitatem passionum interiorum. Tribus eniʒ modis omne vitium agit: aut enim ignorantia aut infirmitate aut studio idest malicia perpetratur. Et primum in grauitate excedit a secūdo: scōm vo a tertio superat. Nominat igit sapiens maliciam omne peccatum: quia malum est a malicia deriuatum: vel econtra. Malū aūt est ꝑuatio boni. Priuat enim actū humanū modo: specie: ꝛ ordine. Ordine vt nō habeat debituʒ finem. Specie vt careat materia debita. Modo propter carentiam debite circūstantie q̄ precipue in criminalibus reperitur. Istud auteʒ homicidium spirituale per errorem cōmittitur: propter qð ait sapientissimus salomon. Errant qui operantur malū. Nemo enim ad malū tendēs operatur. Nam ꝛ primum malum qð mala contulit omnia mūdo totum occidens genus humanum: per errorem factum est. Leue enim arbitrat⁹ est adam diuinum preterire mandatum ꝛ facile indulgendum: bonum enim implere desideriū suum Cuncti quoqȝ qui perpetrant mala: pro tunc malum illud qð eligunt dicunt bonum. Q oia

Sed apparent ...

appetūt:veꝝ vel appēs. Sicq̄ʒ de heremo mūdi vbi q̄si tot arbores sūt:q̄t bona repiūť aliq̄d hoꝝ capere volens ad habēdū si ferrū incidens appetitus de manubrio exeat rationis:occidit proculdubio animum cōsocium corporis sui:sed per errorem mortem meretur: qꝛ non obstinata malicia vt āgelus totum se vertit ad malum: sed p errorē. Multiplex misericordia dei lapsis humanis ita subuenit vt nō desint salutis remedia:dum adeatur ad ciuitates refugij:quas tres citra iordanem ⁊ totidem vltra constitui voluit vt prouideretur vtrisq̄ʒ. Hec ciuitatis refugij sunt que nunc manent:fides:spes:charitas:tria hec. Et licet ad inuicē eas comparādo maior sit charitas:tn̄ in agēdo sunt eque distantes. Tantū enim qs credit quātum sperat ⁊ amat. Tantū sperat quantum credit ⁊ amat. Tantū amat quātū credit ⁊ sperat ⁊ tātū opať ad extra. Citra iordanē vbi originať baptism⁹ ⁊ vltra habenť: qꝛ ⁊ an̄ baptismū institutū.s.in veteri testō sicut ⁊ postea in nouo in messia inchoāte nullus ab eterna morte saluari valuit nisi i vna harū vina repireť cū virtutes ita cōnexe sint vt q̄ vnā obtinet vere nulla sibi deficiat. Nā sine fide impossibile est aliquē placuisse deo. Sʒ accedentē ad eū in salutē semp oportuit credere:qa est:⁊ q̄ inquirentiū se remunerator est: ⁊ ipam remunerationē expectare q̄nq̄ʒ exhibendā: ⁊ deū sup oia:primū vo sicut se ipm diligere. Nūc ⁊ deinceps diuulgata lege messie p orbem quā p̄dicauit:eadē q̄dē sed magis distincte credē oportebit. Et que illic credebāt sienda iple ta eē i isto messia iesu fateri necessariū erit ad vitā eternam. Nec penitētia salutaris ab his ciuitatib⁹ excludiť: sʒ tm̄ qs dolet de offēsa amici quātū amat. Sʒ iā plixā iterptationē duca/m⁹ ad finē p̄positi nr̄i. Quātuʒ qs ꝯuersareť i mūdo fretus oī caterua v̄tutū etsi mortē nō gustabat eternā:tn̄ an̄ mortē sūmi sacerdotis redire non poterat ad dilectā p̄pa ʒ ciuitatē felicitatis etne. Sʒ īmediate mortuo ipo q̄ se i illis ꝯtutauerāt v̄tutib⁹ liberi ⁊ letabundi ad p̄pa reuersi sūt supna. Quis āt sūm⁹ sacerdos sit iā audistis sup̄. Messias iste almific⁹:cui p̄s ꝯcinendo p̄sonuit. Tu es sacerdos in eternū ƀʒ ordinē melchisedech Et sic oportuit christū pati ⁊ intrare in gloriaʒ suam ciuitatis hierusalē:vt noƀ locū pararet.

Amaon.

Spiritus eductus de littera pii decreti dominici super mel dulcis: quia et si subtilis tamen perutilis et deuotus: et quod ex eo recepi multum refecit. Nondum autem concipio quod nunc et alias supra insinuasti: genus scilicet humanum ex vitio primi parentis totum occisum per originale traductum. Nam si vno peccante alter punitur in anima: quis innocentie relinquitur locus: cum tu etiam supra firmaueris illud propheticum verbum: filius non portabit iniquitatem patris: intelligi debere quo ad punitionem anime: sed vnusquisque in peccato suo morietur. Certum est quod non peccat filius qui concipitur cum nondum sit: et quod in actu non est agere non valere male vel bene. Parentes non peccant generando: cum actus coniugii sine peccato valeat exerceri. Alias institutor connubii deus fuisset auctor peccati: qui ad hunc finem instituit quod nephas est dicere. Per quas ergo rimulas intrat istud peccatum: vbi tot sunt innocentie presidia: cum etiam nec synagoga nostrorum scribarum hoc doceat: nec schola philosophorum hoc ponat ex paucis que vidi ex eis. Ad hoc expecto tuam solitam illustrationem et ad messiam redibimus.

Peregrinus.

Interrogatio tua non mediocris intelligentie est nec ad eam enodandam philosophorum proficiunt dogmata. Ubi querit fides philosophorum argumentis valefacere est necessarium. Sed nec fides habet meritum cui humana ratio prebet experimentum: aliter non acquiesceres auditis. Eulogium autem illud integrum manet quod dictum est: Unusquisque in iniquitate sua morietur. Neque enim qui propter originale damnatur ad penam priuatiuam alterius peccato sed suo punitur quod etsi non fecit: tamen contraxit quia vnum erat cum illo et in illo a quo traxit quando illud quod traxit commissum est. Sic enim modicum fermentum totam massam panis corrumpit: et amaritudo radicis ad ramos: et fructus per humorem infectum traiicitur sic illud vnum ade peccatum massam humane nature que tota nunc erat in eo virtualiter infecit: et in omnes qui ab eo sunt scientialiter propagati deriuatum est. Messias qui dicitur christus solus euasit: quia

in eo fuit tm̄ ƀm corpulentie vl corpoream substantiam: nō ƀm seminis propagationem: conceptus de virgine mystico spiramine: nō ex virili semine. Et quēadmodū manu perpetrāte homicidium vel furtū exigēte iusticia: nō sola sed totus homo propter defectum pncipij motiui totius hominis sc3 volūtatis perimitur: ita cum participatōe speciei omnes homines sint vnus homo: in quo quot īdiuidua quasi tot membra: adā primo principio actiuo ad motum generationis peccante totum debet puniri quod erat in eo: ⁊ ab eo per virtutem actiuā ipsius in alios propagandum. Unde omnes in adam peccauerunt. Unde rabbite nec spm̄ qui viuificat querunt in sacris codicibus: nec litteram satis attendunt. Nā ex v̄bis psalmiste euidentissime hec elicere pn̄t dicentis. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum: ⁊ in peccatis peperit me mater mea. Et propterea circuncisio abrae data est ⁊ semini eius: non solū in signum sed in remediū: qđ euidentissime ostenditur in eo quod ait: Masculus cuius preputij caro circūcisa non fuerit delebitur anima illa de populo suo: idest de cetu sanctorum. Et rationem assignans subdit: qͣ pactum meum irritum fecit. i. mandatum meū transgressus est adam: in quo tunc ipse seminaliter erat: Et propterea masculus natus ex legis edicto q̄dragesimo die sue natiuitatis ex vtero: cum hostijs offerebaſ in templo: vt sicut anima innocens tunc a deo creata in quadragesimo die a prima natiuitate in vtero seu a principio cōceptionis ingreditur vt téplu3 corpus organiza tu3 sed infectū vnde ⁊ ipsa macula originalis inficitur. Inde sacrificijs expietur vel expiāda vel expiata mōstretur.

Cleophas.

Quāuis pfunda satis sit materia đ originali tractata: tu tamē magister ⁊ domine ita enucleasti exemplis: ⁊ auctoritatib⁹ confirmādo: vt palpabile3 ipsam feceris veritatem. Pulsat tamen questio animum meum verbum pphete inductum cū in plurali dicat in iniquitatibus se conceptum: tu autem vnum originale nunc vsq3 asseruisti cōtractum a cunctis non plura.

Peregrinus.

Expedite respõderi pos/
set nõ insolitum in scri/
pturis plurale poni ꝑ
singulari ⁊ sic ibi accipi posse.
Sed melius dicit plurali nu/
mero. ideo visum fuisse quia et
si originale essentia sit vnum:
effectus est multiplex. Nam in
ficit ⁊ deordinat omnes anime
vires: rationem. s. ignorantia:
voluntatem malicia: ⁊ concupi
scibilem concupiscentia: irasci/
bilez debilitate ad bonum que
quatuor vulnera dicunt anime
Est enim ipm originale priua/
tio originalis iusticie. Quod/
dam enim donum fuit diuini/
tus collatuz ade vt a principio
humani generis ipsa origina/
lis iusticia in cũctos cum semi/
ne transfundenda esset: que cõ
sistebat in hac rectitudine cum
gratia vt corpus subditum eẽt
spiritui: sensualitas rationi: spi
ritus creatori plene ⁊ sine vlla
contradictiõe. Hac ablata per
inobedientiam ade remanet i/
ordinatio omnium potentiaꝝ
ad sua tendentium. Et hoc trãs/
funditur loco iusticie origina/
lis: quod originale dicitur pec
catum. Ex hoc etiam habet in/
clinatio ad omnia actualia cri/
mina: que vtiqꝫ non solum plu
ra sed innumera sunt que incli/
natio concupiscentia nominat/
Et ipsa concupiscentia origina
li ablato quo ad reatum: remã/
net actu in cunctis inclinãs ha
bitu non actu semper: sed plus
⁊ minus ꝫm ⁊ naturalia colla/
ta: ⁊ gratuita addita et exerci/
tia propria. Ad matrem messie
non intendo regulam extende
re traditam: forte in processu si
non deficiat tempus aliquid i/
ducemus. Ipsa enim est que ca
put serpentis antiqui cõtriuit
sola idest concupiscentiã caput
vitiozuz: gratia ab vtero reple
ta. Sed iam ad ipsum messiam
redeamus. Et lege moysi eua/
cuata ad iesum naue manũ mit
tamus: qui nomen meruit obti/
nere messie. Prius tamẽ ex ge/
stis ipsius moysi christum pas
sum figuratum cernamus.

Aamon.

Discurre quolibet. Sem
per enim gratiora pro/
pinas. Ex pinaculo tem
pli nunqꝫ tantam doctrinam
tanqꝫ sapidam vt hodie ex ore
tuo suscepi.

Peregrinus.

Dilectus deo ⁊ homini/
bus moyses propheraꝝ
excellentissimus veteris
testamenti cum appropinqua/

uit ad rubum ardentē:vt apti⁹
intueretur quomodo cōtinue
ardens rubus non comburere/
tur:audiuit dominū inde ſibi
loquentem. Uidens inquit vi/
di afflictionem populi mei qui
eſt in egypto ⁊ deſcendi libera/
re eum ⁊ introducere in terrā
lacte ⁊ melle manantem. Eteni
deus ignis conſumens eſt ait
ipſe moyſes:omnem videlȝ au
ferens malicie rubiginē ⁊ mū
di affectum. Rubus vō ſeu ſpi
netum natura exiſtit humana/
penis ⁊ afflictionibus pungiti/
uis vndiqȝ fulta. Ignis igitur
in rubo eſt deus humane na/
ture vnit⁹ in qua ſuſtinuit pun/
ctiones penarum ⁊ obprobrio/
rum. nec tamen eſt paſſa diui/
nitas. Indeqȝ liberatus eſt po/
pulus de ſeruitute diabolica.
Hic eſt moyſes qui cuȝ teneret
manus eleuatas ad celum:cum
virga victoriam habuit cōtra
amalechitas. Chriſt⁹ enī ieſus
man⁹ tenens eleuatas in ligno
crucis deuicit demōes: hoſtes
populi dei. Ipſa enim virga q̄
in terram proiecta:facta eſt ſer/
pens in manu moyſi tenta:mi/
racula faciebat. Uerbum enim
crucis pereuntibus qui terra
ſunt per affectum data ſerpen/
ti in cibum:non ſolum ſtulticia
erit gentibus:ſed ⁊ iudeis co/

luber virulentus eos ſcandali
ȝens. His autem qui ſalui fient
virtus dei erit lignum. Ipſa ē
aquas amaras i dulcedinē ver/
tens:quia ſi crux chriſti ad me/
moriam reuocetur nil eſt adeo
aduerſuȝ quod equo animo nō
tolleretur. Hic moyſes duode/
cim miſit exploratores ad pro/
miſſionis terram: vt ex vitis
fructu mirabili allate in ligno
per illos acuerentur cuncti ad
pugnandum pro eius obtentu
in ſignum cum videlicet chri/
ſtus mittet duodecim apoſto/
los ſuos qui interiori oculo hie/
ruſalem perluſtrata celeſti di
ſcurrentes per orbem vniuer/
ſis predicabunt chriſtum cru/
cifixum qui eſt vitis vera affe/
rens vinum dilectionis quod
letificat cor hominis: in quem
ſapientes non fatigabuntur tē
tationibus et tribulationibus
fideles animis ſuis deficien/
tes. Et quia propter ethiopiſ/
ſam in vxorem ab eo ductam:
ȝelo inuidie ducta murmura/
uit maria lepra percuſſa eſt ad
tempus. Nam quia iſte meſſi/
as chriſtus ſponſam ſumens ec
cleſiam de gentibus collectam
vitijs denigratam: ſed ſuper
niuem dealbatam cum aſper/
ſa fuerit aqua cum iſopo fidei
paſſionis: emulatrix ſynago/

ga detrahens et obloqui de eo non cessans lepra perfidie i ficietur vsq3 ad septimā mūdi diem quādo reliquie salue fiēt sancte lepre recognita culpa.

Cleophas.

De nostre legislatore sa tis congratulor magna ꝛ mira audisse: quia ad sapientiam eius ꝛ probitatē se ueritatem cum lenitate miscen tem in iudeis nimis afficior. S3 tamen nostri doctores atq3 magistri docent in synagogis cum propheta nūcupatur sine proprij nominis expressiōe de dauid esse intelligendum: quia ipse maximus prophetarum. Tu autem moysen excellentissi mum prophetarum asseruisti. Incidentem hanc questiuncu lam insolutam oro non dimit tas: vt ad messiam q̃3 citius re uertaris.

Peregrinus.

Moysen excellentissimū prophetaꝝ non incon grue nec per excessum dixi: q2 simpliciter cunctos an tecellit. Nam cum ad comple mentum prophetie tria conti neant sc3 vt videat ꝑpheta que procul sūt a cōmuni ꝛ naturali hominum cognitione: atq3 ipsa populo annunciet miraculisq3 tanq̃3 vera cōfirmet. Moyses iste triphariam vidit que alij non videbant. Uisione corpo rali quidem: vt rubum arden tem non consumi. Imaginaria v̈o quasi ad nutū habebat: non solum audiens verba: sed etia3 loquentem videns ꝛ nō solum in dormiendo sed etiam vigi lando. Uñ de eo scribit: Quia loquebatur ei domin⁹ facie ad faciem: sicut loquitur quis cum amico suo. Uisionem v̈o intel lectualem habuit clariorem eo ꝙ vidit ipsa3 diuinam essentiā quod de nullo alio ꝑpheta di citur. Unde i libro numeri scri bitur. Quia pala3 ꝛ nō ꝑ enig mata vidit deum. Dauid aute3 ꝛ si per visionem intellectualē diuinorum mysteriorū copio sius fuerit: non tamen diuina3 essentiam clare intuitus ē. S3 ꝛ quātum ad denunciationem etiā alios moyses precellit: q3 loquebatur toti populo ex per sona dei quasi inducens ipsum ad obseruantiā legis moysaice iuxta illud Malachie: Memē tote legem moysi serui mei. In tertio etiam quo prophetia fir matur sc3 operatione miracu lorum etiam moyses superior inuenitur. Unde i deuterono.

dicitur: Non surrexit vltra p/pheta in israel sicut moyses q nolcet dominū facie ad faciem in omnibus signis atqȝ porten tis que per euȝ misit vt faceret in terra egypti pharaoni ꝛ oi/bus seruis eius vniuerseqȝ ter/re illius. Uisio autem prophe/tica dauid ex propinquo attin/git visionem moysi: quantum spectat ad visioneȝ intellectua/lem: quia vterqȝ accepit reue/lationem intelligibilis ꝛ super naturalis veritatis absqȝ visio/ne imaginaria. Uisio tn̄ moysi excellentior fuit quātum ad co gnitionē veritatis. Sed dauid pleni⁹ cognouit ꝛ expressit my steria incarnationis christi. Et ideo qui ipsuȝ dauid dixerunt maximum prophetarum non male sed minus proprie locuti sunt. Nam maxim⁹ est nō sim/pliciter sed ſm aliquid: idest q̊ ad mysteria reuelata ꝺ christo messia.

Amaon.

Bone magister ex solu/tione questiuncule socij mei magnā questionem menti mee inseruisti. Dixisti e/nim si recte percepi moysen de um vidisse aperte. Scio deum mentiri non posse. Cum ipse deus moysi poscenti vt osten/deret ei gloriam suam: ipse re/sponderit: non videbit me hō ꝛ viuet: quo pacto videre deū potuit qui adhuc viuebat i mū do? Quomodo etiam si deū vi disset ad aquas contradictōis infidelis esse potuisset ꝛ deum offendere?

Peregrinus.

Acuta satis est inquisitio tua quā indiscussam di/mittere nolo. Celeriter tamen expedire vt tempus suf ficiat ad aliarum que restāt scri pturarum interpretationem. Uidit moyses vtiqȝ diuinam essentiam non in subiecta crea tura vel per imaginarias visio nes: vt iacob cū dixit: Uidi deū facie ad faciem ꝛ salua facta est anima mea. ꝛ isaias: Uidi dn̄m sedentē sup soliū excelsū ꝛ ele/uatū ꝛ plena erat oīs terra glīa eius: sed palam vidit vt angeli in patria ꝛ hoc per lumen glīe de quo ps̄. In lumine tuo vide/bimus lumen: participatum q/dem ab eo nō per modum for/me imanentis: sicut participat ab angelis beatis: sed p modū cuiusdam passionis transeūtis Uñ non sequitur ꝙ fuerit sim/pliciter beatus. Et ideo cū non deficeret esse viator: nec etiam per hoc nomen prophete sibi

euacuauit. Et quia nō ē homo qui faciat bonum super terrā ⁊ nō peccet:qnimo septies i die cadit iustus ⁊ resurgit:non impossibile fuit in peccatum labi ad aquas contradictiōis: Propter quod dominꝰ dixit. Quia non credidistis mihi vt scifi/caretis me corā filijs israel non itroducetis hos populos i terram quā dabo eis. Utrum aūt illud mortale fuerit vel veniale non facile iudicandū: ⁊ si qdam opinantur charitatē tūc ipsum ad horā deseruisse. Dn̄i autem sententia:qui fidelis est in omnibus verbis suis: inuiolabilis manet:quia deum videē non potest in hoc mortali corpore constitutus purus homo viuens vt cōmuniter viuitur scȝ sensibus vtens. Et ratio est quia spiritus est deus absqȝ oī materia. Et cūm videri nō possit nisi ab intellectiua potentia necesse autem sit quēcunqȝ intelligentē fantasma speculari que materialia sunt:quia a sensibus accipiuntur:ideo vtendo potentijs sensitiuis non potest in hac vita deus ab intellectu hominis videri seu cognosci: nec per modum rei corporalis qualis non est diuina essentia. Ipse enim deus excedit nō solum corpora quorum sunt fantasmata:sed ⁊ omnem intelligibilem creaturam in infinitum Sed cum intellectus humanꝰ eleuetur ad altissimā dei visionem oportet vt tota mentis intētio illuc adducet: ita ꝙ nihil intelligat seu accipiat a fantasmatibus:sed totaliter alienatꝰ ab eis:⁊ alijs sensibus totaliter feratur in deum. Sic igitur nō viuens vita sensitiua sed alienatus omnino a sensibus:⁊ si viuens vita vegetatiua diuinā essentiam videre potuit. Non tamen frequenter sed perrarissime talem habuit visionem Nam alias visiōes frequētissimas imaginarie habuit:vt cuȝ legem recepit ordinata qdem fuit per angelos apparentes i aliqua forma ⁊ dn̄i personam representantes. Huic demum ꝓphete sanctissimo dn̄s dixit. Prophetā suscitabo eis de medio fratrum suorum similē tui ⁊ ponam verba mea in ore eiꝰ loqueturqȝ ad eos omnia que precepero ei. Qui autē verba eius audire noluerit ego vltor existam. De ipso messia christo ibi locutus est dominus qui similis fuit moysi i genere:idest homo sicut moyses: sed nō purus hō vt moyses:legislator vt moyses:sed ille legem timoris Iste legem amoris dedit. Lex

illa moysaica dicit lex mortis: lex huius euangelica lex vite ꝛ spiritꝰ. Propheta fuit moyses procul videns cōmuniter. Etsi ad horam prope ꝛ clare vidēs propheta christus est inquātū viator cum erat mortalis annū cians que procul erant a cognitione hominū occulta cordiū ꝛ futura. Sed quia comprehensor erat: ideo non obscure: vt ꝑphete sed limpidissime omnia in verbo videbat ꝛ cōtinue habens non solum sapientiam diuinam inquantum deus sed et scientiam beatorū possidebat anima eius: ac etiam scientiam inclitam vt angeli ꝛ primꝰ hō in creatione eorū a principio sue conceptionis ꝛ adeo eminē tem vt in ipso augeri nō posset Quantum ad scientiam experimentalem ex his que passus ē didicit vt misericors fieret. Suscitatus fuit iste ꝑpheta de medio fratrū: quia de genere iudeorum miraculose cōceptꝰ est ꝛ natus. Et sermonem quē ab eo audistis vos ꝛ alij nō suꝰ erat sꝫ eiꝰq miserat pr̄is. Vn̄ restat ꝙ q n̄ audiet eū credēdo i eum a dn̄o exterminabitur.

Cleophas.

Ita videt ꝙ itellexerint aliqn̄ turbe que colloq̄bant istū xp̄m eē illum prophetā ꝑmissum: vn̄ vociferabant hic est vere ꝑpheta qui venturus est in mūdū ꝛ ꝑpha magnus surrexit in nobis.

Peregrinus.

Ab iesu nave dirigemꝰ sermonē vt ꝛ i eo cernatis qꝛ oportebat christū pati. Hic iesus naue a dn̄o princeps ppl̄i sui peculiaris institutꝰ mortuo moyse legis antiq̄ latore q̄umbra extitit futuroꝝ bonoꝝ tipice ē xp̄s iesus: quē deꝰ ꝑncipē posuit ꝛ saluatorē mūdi ipmq̄ꝫ dedit caput eccl̄ie ī mēbra influēs vitā sensū ꝛ motū spiritalē legalibꝰ ad sepulchrū cū honore deductis vt roborati ex eiꝰ xp̄i pn̄tia accingantur ad prelia: qꝛ nō est hominibus colluctatio carnis ꝛ sanguis: sꝫ aduersus ꝑncipes ꝛ ptātes aduersus mūdi rectores tenebrarū haꝝ ꝯ spiritalia neq̄tie in celestibꝰ. Iste iesus verus p̄ fluuiuum iordanis aq̄ baptismalis quā ipm itrās sanctificauit: nō emūdationē qua nō egebat inde recipiēs sed regenerationē spūs ei conferens oēs milites suos p ipm trāsuexit: aquas iferiorēs false scie ꝛ erroꝝ ibi ad nihilū ducēs: superiores vō sapiē salutaris ad sublimia ꝑmouēs archa federis i medio firmata dū trāsiret vniuersus ppl̄us

quem ipsum eundem significat dominū iesum. Nam lignū im putribile sethim: ex quo fuerat archa formata quid aliō q̄ȝ ei⁹ corpus qui nō vidit corruptio nem ex matris purissimis for/ matum sanguinibus? Que itro erant insinuant animam san/ ctissimam: veritatem legis: mā suetudinem seu dulcedinē mā- ne: ꝛ virgam iusticie continen tem. Erat autem intus ꝛ extra auro operta: quia actus iterio res ꝛ exteriores ipsius sunt p/ fectissime dilectionis? Propi/ tiatoriū autem quod arche pre eminebat confixa manebat di/ uinitas est eius: qua propitiat iniquitatibus plebis. Hec igit archa deifica in aquis firmat dum populus transit: quia hic est qui baptizat interius. Lapi des duodecim firmissimi ad/ ducuntur ꝛ educuntur exinde a duodecim strenuis viris: q̄ duodecim articuli firmissime veritatis fidei ibi reddent ab edoctis: ꝛ inde erudiuntur in doctis: quos colligent apostoli duodecim huius messie. Ipse iesus transito iordane q̄nq̄ȝ re ges inter ceteros cruci affixit: vbi claruit prodigium solis et lune: q̄n̄do videlicet q̄nq̄ȝ sen sus qui hominē regunt ī terra cruci affixos tenuit et afflictos/ visum videlicet ex irrisionum aspectu: auditum ex contume/ liarum relatu: gustū ex felle po tatum: odoratum ex fetore ini/ bi cadauerum: tactuȝ non solū in manibus vbi magis viget ꝫ per totum attritum. Hi sunt p̄ me radices vitiorum cum oīs nostra cognitio ortum habeat a sensu ꝛ a cognitione appetit⁹ accipiat suum obiectum vbi lu minaria celi tantam feritatem ac seuitiem contra suum actorē non ferentes se absconderunt: in hoc etiam instruens qui xp̄i cupiunt milites esse: carnē suā crucifigere cum sensibus ꝛ con cupiscentijs suis. Demum iste iesus validissimo hierico mu/ ros postq̄ȝ sacerdotalibus tu- bis funditus euertit mutabilis scȝ mundi vitiorum alta edifi/ cia ꝛ obstinatissima suorū disci pulorum predicationibus ad nihilum duxerit exercitus su/ os fidelium qui legitime certa uerint terram promissionis i/ troducet vnicuiq̄ȝ tribuēs par tem ꝫm opera eius elimina/ tis ꝛ exterminatis prius ex il/ lis qui ibi fuerūt gigantes no/ minati statura magna scientes bellum quos non elegit domi/ nus spirit⁹ scȝ apostaticos. At siquis fidelium cōtra interduȝ de mundi thesauris erariū vel

parum tulerit etiã occulte: iesu võ occultari non poterit: sȝ veluti achor q furatus est de anathemate hierico pauca quedã coram omnibus sententialiter manifestat⁹ exterminabit a populo dei. Habetis ergo ꝓpositũ quomodo oportuit christuȝ pati: vt intraret cum suis gliaȝ suam repromissionis terram.

Cleophas.

AUribus nostris audiuimus ex te dñe mi venerã de Jesu naue magnalia gesta ⁊ maiora ibi sigͣta de messia iesu: ⁊ exultauim⁹ ⁊ delectati sumus non modice. Sed titillari sentio desideriũ meũ scire ⁊ illõ quod existimo ibi latere mysteriuȝ quãdo magnanim⁹ ille iesus insidias posuit cõtra habitatores hay: ⁊ quasi timẽs fugam simulauit terga vertẽs hostibus suis. Post pro signo dato militibus suis scutũ suum erexit illis indicans vsqȝ ad intentionẽ omnes fore delẽdos.

Peregrinus.

DUm ergo carissimi ad alia festino q̈ꝫ plura ex breuitate postpono: ⁊ qꝛ vos vidi quasi metentẽ sequentes: spicas colligere derelictas in agro scripture: etiam ex industria aliqua intacta vobis dimitto: vt minus egeat inopia vestra sicut ⁊ optim⁹ ille booȝ vnus ex messie patribus. Ruth moabitiden quã postea duxit vxorem suis fieri mãdauit. Ex recolectis autem ex vobis spicis ne aristę ĩpediant volo grana nuda excutere latentis spũs vt vtilius ⁊ delitiosi⁹ edere valeatis. Sane sicut habẽti iustũ bellum corporale vti insidijs ꝯ hostes suos: nec contra fas: nec cõtra ius est ita in spirituali pugna quã semper iustissimã habemus contra nequitias inferni: quia auferre nos: ⁊ nostra ĩquietare non cessant: vt aggregẽt sibi: ĩsidias ponere licitissimum est: videlicet occasiones maloꝝ vitare vt timidos virtutes occultare quasi imbecilles ⁊ ardua ad tempus fugere. Cũ autem vehementer vrgent victoriam expectantes: tũc scuto crucis erecto debẽt milites dei viriliter dimicare eis resistendo ⁊ orationibus: ieiunijs: elemosynis: exhortationib⁹: lectionibus: sacramentis impugnando eorum oĩa demoliri. Qđ egregie ĩ facto docuit iste messias. Nam potentia sua ꝑcussit superbum leuiathan capiẽs hõ deitatis hũana mõtalitate escato. Unde ⁊ frequẽter tanq̈ꝫ im

becillis timebat mortē: psecu/
tores fugiebat: ambulabat i ga
lilea: dimissa iudee puincia: qꝫ
volebant euꝫ iudei interficere
Ex itinere fatigatus sup fonteꝫ
sedebat: potum postulans a mu
liere ⁊ hec q̄ꝫ plura vt sic cela/
ret diabolo sue diuinitatis ro/
bur. Demū cum extimauit mū
di princeps se esse victorē: scu/
to crucis erecto captus fuit et
destructus inimicus.

Amaon.

O Utinam dies ista ptenderetur in dupluꝫ sicut
factum est oratione ip/
sius iesu naue: cuꝫ aduersarios
insequeret: vt historiales oēs
⁊ prophetales codices: nec nō
⁊ sapientiales discurreres. Nā
que tenebrosa est aqua in nubi
bus aeris: vmbraticis verbis
scientia tua ⁊ interpretatiōe vt
cristallus clareret. Jam vt pla
cet ad alia progredere.

Peregrinus.

EX iudicum libro qui se
quitur Sanson ille for/
tissimus in mediū ve/
niat: qui ab aliquibus hercules
est suspicatus ⁊ falso cū sanson
ex circūcisione sanctissim⁹: ille
ex preputio impius ⁊ imitissi/
mus. Hic igitur sanson annun/
ciatus ab angelo matri: ⁊ qdeꝫ
etiam patrem nō latuit postea
ex matre sterili miraculose na/
zareus fuit ab vtero matris sue
idest domino consecrat⁹. Que
omnia messie conueniunt: sed
explicare non curo. In iuuētu/
te autem sua in deserto leonem
spiritu dei occidit parentibus
celans: sed mel in ore eius rep
tum comedens parentib⁹ par/
tem tribuens. Tanq̄ꝫ leo q cir/
cuit querens quē deuoret: ad/
uersarius diabolus est: quem i
deserto christus occidit dū ei⁹
rabidas tentationes superauit
Ego enī vt alias dixi deo ope/
rante omnia eius opa ad liqui
dum noui. Unde ⁊ multa vob
occulta reuelo. Et si fuit ignotū
parentib⁹ suis: fructu tñ illius
victorie tanq̄ꝫ mel dulce se ⁊ p
pinquos non paꝝ refecit. Pro
strauit sanson mille ex alophi/
lis mādibula asini vltra alios
p se occisos: qꝫ simplici doctri/
na discipuloꝝ plures iteremit
in mentibus audientiū demo/
nes: vel vitia ⁊ innumeros sub/
ruet cum discurrent per orbeꝫ.
Et ex illa maxilla i terrā piecta
fons ideficiēs egredieꝫ scriptu
rarum exponentiū doctrinam
illoꝝ simplicē postq̄ꝫ p mortem
ad terram descendēt. Hic mu
lierē diligens meretricē in ci
uitatem eius descendens ibiqꝫ
quiescēs dū gaudētes philistei

se putarũt captũ tenere: noctis medio fortissimus surgẽs: non solũ teneri nõ potuit: sꝫ portas cũ vectibus humeris feret: ciuitatem exiuit montana ascẽdẽs. Sic xp̃s naturã nimis humanã diligens: que meretrix erat fornicata cũ amatorib9 multis idoloꝝ ⁊ creaturaꝝ vt inuehit deus p Jer. ꝯtra ipam ad penitentiam vocãs descendit ĩ mũdũ. Jbi demũ quiescens p mortem cuꝫ inimici eius iudei vel demones exultarẽt inimicum arbitrantes suũ detineri a morte ĩ infimis terre hac nocte media surrexit fortissim9 ⁊ confractis portis eneis cũ ferreis vectib9 in ꝯfusionẽ inimicoꝝ ad montẽ dñi cito ascendit. Amauit precipue dalidã: cũ qua ẽ et diu ꝯuersat9: vt infidelis ⁊ pessima dedit eũ in manib9 inimicoꝝ ⁊ infideliũ a qb9 cecatus ⁊ vinculatus. Tandẽ seipm occidens ipsis hostib9 plures strages dedit moriẽs: q̃ꝫ fecerat viuus. Synagogã enĩ dilexit mltũ in ea cõuersatus cõtinue nil ei tenens occultũ. Sed vt ꝓditrix ⁊ terrenoꝝ amore deuicta ad occidendũ dedit in manus infideliũ: pilati. s. ⁊ suoꝝ a qbus victus illusus ⁊ q̃si ignorantia cecus iuxta illõ ps. Cõgregata sunt sup me flagella ⁊ ignorauĩ. Se tradens ĩn mortẽ inimicos ppli sui occidit sicq̃ꝫ pplm suũ liberauit. Oportebat ergo xp̃m pati vt ex liberatiõe suoꝝ gloriosus efficeretur.

Cleophas.

Figuratũ veneror plurimũ: sed figura in cũctis ptib9 suis fere pturbor q̃ nõ vir ille sanson si sanct9 fuerit valuerit licite ad meritricẽ accedẽ ⁊ seipm occidẽ ac mendacia plura dicẽ: cũ oĩa ꝑ decalogũ dñi ṙpianꝭ vxorẽ q̃ꝫ alienigenã ducẽ in lege nõ admittaꝭ Quãuis enĩ ad bonũ ẽgerit finẽ vt se occidẽt: nõ tñ reor mala facienda vt veniant bona.

Peregrinus.

Sicut creature facte sunt ĩmuscipulã pedib9 ĩsipiẽtiũ ꝯsecutiue nõ causatiue qr. s. mali ei abutẽtes capiũꝭ ad mortẽ: nõ q̃ in pnitiem eas creauerit de9 q mortẽ nõ fecit nec deletaꝭ ĩ pdictõe viroꝝ ita ⁊ hmo diuin9 vt bon9 odor ali9 ẽ mõtis ĩ mortẽ ali9 ẽ vite ĩ vitã qr lr̃a occidit spũs aũt viuificat Qui. n. oĩa scrutaꝭ spũs dei mẽtes suoꝝ illustrat: Sansonis gesta ⁊ filia q̃ a iure cõi exorbitãt in ꝯñtia nõ esse trahẽda opeꝝ suoꝝ sꝫ admirãda. Nã nepha/

riū eē ꝛ ꝯ diuinā legē: cōmunē ad meretrices accedere: certo certius est. Propter quod venerabilis ille tobias: filium admonuit carissimum: attende tibi inquiēs ab omni fornicatiōe ꝛ propter vxorem tuam nūq̄ʒ patiaris crimen scire. Et merito quia fornicatores regnū dei non consequentur. Seipsuʒ occidere multo dānabilius est cū dn̄s dicat: Non occides. Neqʒ ei qui seipsum occidit alium q̄ʒ hominem occidit. Indecēs est autem crimen suum alienis comodis impendere. Quid eniʒ prodest homini si lucretur vniuersum munduʒ: anime vo sue detrimentū patiatur? Scitote tn̄ sansonem in illis gestis nō peccasse: quia spiritus qui per eum miracula faciebat eum ad hec inducebat. Qui autem spū dei aguntur hi non sunt sub lege. Sicut enim deus actor nature non alligauit potentiam virtutibus naturalibus rerū: qn ad placitum p̄ter cōem cursum nature effectꝰ operet insolitos vt in miraculis: ita non alligauit auctoritatem suam legibus suis hominibꝰ datis: qn ad placitum priuatas leges extra cōmunes p̄uatis personis possit imponere. Hec enim vnicuiqʒ natura ē. Lex est: qđ imprimit deus. Uerū quia ipse sathanas transfigurat se in angelū lucis: ideo nullus transgredi dʒ terminos quos posuerunt patres sui: ꝛ multo magis deus: nisi sit certus de contraria lege a deo sicut sanson ꝛ aliȷ̄ in huius fuerunt. Mendacia illa seu verba dalide dicta non fuere si referantur ad spiritū. Qr autem alienigenam vxorem duxit ꝛ hoc signauit: quia christus ecclesiaʒ de gentibus alienam ab israel in sponsam erat ducturus.

Amaon.

Contrarie nō valet verbis tuis rationibus fultis nisi obstinatissimus infidelis: aut arrogantia cōtentiosus: a quibus nunq̄ʒ veritas inuenitur. Sed si non indebite moueor aliqd de tēpore huius messie aduētꝰ p̄fixo adiȷ̄cias vt in ipso firmemur ꝛ non circūferamur omni vento doctrine scribaꝝ ꝛ phariseoꝝ: qui ad huc spectandum dogmatizant.

Peregrinus.

Cum aliud non intendā nisi vestri profectum: et hoc summe proficiat nosce christum iesum ꝛ hunc crucifixum: figuras intercidēs ad tempus ipsius aduentus vertā

sermonem. Et cũ huic pphete
testimoniũ perhibeant de tpe
tamen punctaliter determina/
to: daniel apertior nullus inue
nitur. Unde ab ipso exordium
capiamus: precipue ad reuela
tionem de septuaginta hebdo
madibus abbreuiatis. Sed se
dete mecum dum eam declaro
qr multa attentione opus hẽt:
ꝛ anima sedendo ꝛ quiescendo
fit sapiens. Orante illo ppheta
sanctissimo continentie ꝛ absti
nentie dedito: que ad sapientiã
hauriendã plurimũ valent: p
liberatione populi sui a seruitu
te babylonica in qua erat cum
ceteris iudeis: apparuit archã
gelus gabriel significans eius
preces auditas a dño. Et quia
uberior est gratia ꝙ precatio:
non liberationez populi sui de
illa temporali seruitute sibi in
timauit: sed totius generis hu
mani redemptionem fiendam
p messiam christuz a seruitute
spirituali demoniũ: ad gaudiũ
magis atqz magis cumulandũ
Hoc est enim qđ pphete ꝛ scti
omnes cuz intensis desiderijs
magnisqz suspirijs flagitabãt.
Ait itaqz gabriel ad eum: Sep
tuagita hebdomade abbreuia
te sunt super populum tuum ꝛ
super urbem sanctam tuam: vt
ꝯsummatur puaricatio ꝛ finez
accipiat peccatum ꝛ deleat ini
quitas ꝛ adducat iusticia sem
piterna ꝛ impleatur visio ꝛ p
phetia ꝛ vngatur sanctus scõꝝ
Scito ergo ꝛ animaduerte ab
exitu sermonis vt iteꝝ edificet
hierlm vsqz ad christum ducẽ
hebdomades septem ꝛ hebdo
mades.lxij.erũt. Et rursus edi
ficabitur platea ꝛ muri i angu
stia tempoꝝ. Et post hebdoma
das.lxij. occidetur christus. Et
non erit eius populus qui eũ
negaturus est. Et ciuitatẽ ꝛ san
ctuariũ dissipabit populus cũ
duce venturo. Et finis eius va
stitas. Et post finez belli statuta
desolatio. Confirmabit autem
pactũ multis hebdomada vna
ꝛ in dimidio hebdomadis de
ficiet hostia ꝛ sacrificium. Et i
templo erit abhominatio deso
lationis. Et vsqz in ꝯsummatio
nẽ ꝛ finẽ pseuerabit desolatio.
Singula horum sunt diligẽter
notãda. Et pmo notate ꝙ heb
domade iste annoꝝ non dierũ
sm expositiones singuloꝝ ꝗs
omnes menti bene retineo. Cũ
igitur quelibet hebdamada cõ
tineat septẽ annos ꝛ.lxx. ducta
p septẽ cõstituant quadriginta
nonaginta: erunt hebdomade
lxx. ãnoꝝ: anni quadringẽti
nonaginta. Abbreuiate autẽ di
cuntur: non qr resultẽt ex ãnis

lunaribus vt quidam volunt. Annus qdez lunaris minor so lari.xj.diebus est. Et talis repu tatio p lunares ãnos in scriptu ris nõ extat in vsu sz abbreuiate dicunt.i.determinate seu pcise q̃si nõ plus tpis curret. Istum ãt numerz totũ.s.lxx. hebdoma daz in sequẽtib⁹ angelus diui dit i tres ptes.s.in septẽ z sexa gintaduas z vnã. Et hoc qz spe cialia opa z varia facta sũt pplo in illis partib⁹ temporis. Nã in pmis septem populus reedi ficauit ciuitatem cũ magno la bore z tenuit eam cõtra gẽtes per circuitum molestantes vt Neemias ostendit. In alijs se xagitaduab⁹ hebdomadib⁹ iu dei habuerunt aliquando aspe ra aliquãdo aduersa precipue tempore machabeorũ: vt libri eoz declarant. In vltima heb domada que icipit a baptismo christi z terminatur quarto an no post passionẽ eius sunt opa salutis humane impleta: que z hic dicuntur determinatione peccati z delectatiõe eius per mortem christi: z de pacti con firmatione: quod pactum pro prie est noua lex que publicata fuit per christuz: sed adhuc ma gis fiet per apostolos eius z ne. isti vestri scribe pleni menda cijs vos decipiant in computa

tione annorum. Me non pñt fallere: qui omnes historiogra phos noui: iudaicos atqz gen tiles. Nã z si iudeus sim tamen remotus satis a vobis. Et ideo ignotus scio omnes historias: z computationem regnorum. Scitote q ab exitu sermõis vt iterum reedificetur hierusalez de quo angelus loquit danieli q fuit quando data fuit licẽtia ab artaxerse neemie ãno vide licet vigesimo regni eius vsqz ad baptismũ christi veri messie hebdomade fuerunt pcise.lxij. z septem.i.anni quadringenti octuagitatres. Et i vltima heb domada que restat annorum: fuerũt impleta passio z confir matum pactum.i. lex euangeli ca publicata z firmata. Ab ãno autez ciri regis persarum: qui primo dedit licentiaz captiuis in babylonia iudeis vt redirẽt hierusalem ad reedificandum non ciuitatem sed templũ vsqz ad licentiam datam a predicto artaxerse neemie ad reedificã dum ciuitatem hierusalẽ: fluxe runt anni centumqndecim. In quo tempore gubernatus fuit ille populus z rectus precipue per sacerdotes: vsqz ad tempo ra machabeorum: qui z ipsi de tribu leui regnauerunt in illo populo. Et durauit eorum pn

cipatus p centum viginti septē annos vsq3 sc3 ad herode3: sub quo natus est christꝰ. Est ergo sensus vt exponamus particu/latim litterā. Scito ⁊ animad/uerte qualiter .lxx. hebdoma/de intelligende sint. Ab exitu sermonis vt iterum reedificet hierusalem.i.a vigesimo anno arthaxersis mittentis neemiā ad reedificandum hierusalem vsq3 ad christum ducem: idest vsq3 ad manifestationē vnctio nis sancti sanctoꝝ: qui vere est christus ⁊ dux fidelium: erunt hebdomade septem.s.annoru3 in quibus populus cum labore ciuitatem edificabit ⁊ tenebit: ⁊ hebdomade.lxij.in quibꝰ po/pulus nunc prospera nunc ad/uersa sustinebit. Et iste hebdo/made.s.septem ⁊ sexagintadue simul faciunt annos quadrin/gentos octuagintatres. Et tot anni fluxerunt a licentia data ab arthaxerse vsq3 ad xpi baptis mū vt dictū est. In q̄ baptismo vnctio.s.inuisibilis declarata ē per plenitudinem gratie spiri tus sancti in specie columbe su per eu3 apparentis ⁊ patre de celis testificante. Hic est filius meus dilectus. Et quod subdit ⁊ rursus edificabitur platea et muri in angustia temporū: re/fertur ad id quod dixerat de p mis septem hebdomadis q̄.s. cum labore erant edificaturi muros ⁊ ciuitatem in qua. ha/bitauerūt sexagintaduabꝰ heb domadibus annorum vsq3 ad baptismum christi: vbi inchoa ta est vltima hebdomada ī qua christus predicauit ⁊ passus ē Et hoc est quod subdit. Post sexagi[n]taduas hebdomadas q̄ scilicet erunt post illas septem prius dictas: occidetur christꝰ: quia postq̄3 predicauerat tri/bus annis cu3 dimidio passus est in quarto anno illius heb/domade vltime: Et sequitur. Et nō erit eius populus qui eū negaturus est: quia ex tunc iu/dei negantes eum coram pila to non fuerunt populus eius: sed ꝯuertendi gentiles. Scd̄m vo aliam litteram dicitur Et non erit. Quasi dicat continu/ando predictis licet occidatur christus: mors ei non domina/bitur: quia cito resurget scilicet tertia die quasi non esset mor/tuus. Et ciuitatem ⁊ sanctuari/um dissipabit populus cum du ce venturo: idest hierusalem ⁊ templum destruetur: quod erit per romanos: ⁊ hoc in punitio nem tanti sceleris. Quod autē dicitur: confirmabit pactum multis hebdomada vna: intel/ligitur de vltima hebdomada

3 ½ annis xp̄s p[...]

annoꝝ in qua lex euangelica p predicationem christi ⁊ miracula confirmata est in cordib⁹ apostoloruz: ⁊ magis adhuc cõfirmabitur per spm̃ sanctũ quẽ recipient sicut ꝓphetatum est eos debere repleri post qđ ipis predicantibus multi conuertẽtur in his tribus annis cum dimidio sequentibus qui faciunt vnam hebdomadam cum tempore quo predicauit ipe messias. Dicitur autem lex euangelica huius messie pactum seu fedus ꝑm ꝙ prenũciauit ipe dñs per Jeremiã dicẽs: Ecce dies veniunt ⁊ feriam domui israel ⁊ domui iuda fedus nouũ non ꝑm pactum qđ pepigi cum patribus vestris ⁊c̃. Firmata est igitur illa doctrina christi per doctrinam ⁊ miracula apostolorum. Pactum dicitur qꝛ quodammodo deus conuentionẽ fecit cum hominibus ꝙ eã seruando det eis vitam eternam Sequit: Et in dimidio hebdomade deficiet hostia ⁊ sacrificium: quia i medio illius hebdomade christo patiente: ex tunc sacrificia legis sunt cassa ⁊ mortua. Et sic in capite haꝝ hebdomadaꝝ .i. in vltima ꝯsummata est per christi passionem preuaricatio ade .i. originale ⁊ finez accepit peccatum veniale: ⁊ deleta est iniquitas mortalis vitiũ Omnia enĩ huius virtute passionis anichilantur cum applicatur ad homines ꝑ sacramenta eius ab eo instituta. Adducta est per ipsuz iusticiã sempiterna: omnis perfectio virtutum ꝑm doctrinam: que dyrat semper: quia alia causa nõ est sequẽda que iusticia ducet ad eternã gliam. Impleta est visio ⁊ prophetia omnis sanctoꝝ precedẽtium. Oportuit ergo christum pati ⁊ occidi vt deleretur iniqtas ⁊ induceretur iusticiã que ducit ad sempiternã gliam.

Cleophas.

MI pater magister ⁊ domine ⁊ quo vtar vocabulo nescio: vt exꝑmaz reuerentiam ⁊ affectum quem in me genuit sapiẽtia tua. Ego pro me viã veritatis elegi: quã ita radiosam fecisti tua interꝑtatione. Sed vt refellere valeã cõmenta mendaciĳ ⁊ contradicentes reuincere obsecro doceas: si quispiam dicturus insurgeret: ꝓphetiã danielis impletam scꝫ de alio christo computationem quoqꝫ annoꝝ aliter accipiendam: vt queadmoduz veritatez meditatur gutt meũ ita labia mea impiũ detestent.

Peregrinus.

Attēdite a scribis hipocritis qui tulerūt clauē vere scientie. Neq3.n. ipsi introierunt neq3 alios intrare pmittunt. Ueniet aliqñ pseudo rabbi qui cum complicibus suis ista dicturus sit faciens computationem annorum septuaginta hebdomadarū a tempore quo captiuitas iudeorum perfecta est a nabuchodonosor sub sedechia vsq3 ad destructionem hierlm fiendaz p vnum principem. Post quē dicit ꝙ erit populus iudeoꝝ in pfecta captiuitate reductus in q̄ dimittet eos dñs vt sic humiliati desistant ab iniquitatib9 suis ⁊ deleatur iniquitas eoꝝ ⁊ adducatur iusticia sempiterna vt sc3 in perpetuū fiant iusti ⁊ mereantur vt impleātur prophetie ⁊ sic durabit illa captiuitas vsq3 ad messiam quā expectāt: qui erit sanctus sanctoꝝ. s3 mendax iste erit sicut ⁊ pater eius. Et qui in lege gloriatur contra legem: deum inhonorat. Predicat ẜm legem non furandu3 ⁊ ipse omni dolo ⁊ malicia plenus ꝗplurimum temporis furatur subtrahēdo de medio vt mendacium suū imperitis veritati apparenti fucatū ostēdat. Nam vbi tempus asserit fluxisse: precise. i. nec plus nec min9 septuaginta hebdomadaꝝ ānorum. i. quadringentoꝝ nonaginta a captiuitate facta per nabuchodonosor vsq3 ad aliā captiuitatem fiēdam sub pncipe romanorum: omnes alij historiographi assignant ad minus tēpus sexcentorū sexaginta duoꝝ annoꝝ. Aliud mendaciū addet non minus. Nam septem hebdomadas quas ponit ppheta ab exitu sermonis vt edificetur hierlm vsq3 ad christum ducē: dicit iste fallax numerandas a tempore captiuitatis babylonice vsq3 ad cirum regem psaru3 quē exponit esse christum de q̄ loquitur daniel: quia vnctus in regem ⁊ ducem quia dedit licentiam reuertendi ⁊ reedificandi. Sed qd stultius dici potest: cum mittet iste christū verum messiam in cirum rege3? Sed etiam errat in computatione. Nam a captiuitate facta sub sedechia vsq3 ad pmū annū ciri qñ licentiam dedit reuertendi fluxerūt qnquaginta nouem anni. Septem autem hebdomade annoꝝ quas iste mendax ponet: sūt quadraginta nouem anni. Aliud quod subdit daniel: videlicet ꝙ post hebdo-

madas.lxij.occidetur christus exponet de quodam rege alio qui occidetur tēpore illius pn cipis qui vastabit hierusalem. Et hoc falsissimuz ꝛ defectuose computat ānos. Et mutat se de christo in christum.i. de ciro i herodem cum ꝓpheta de vno ꝛ eodem loquatur. Sed nec in illa captiuitate vltima desistēt iudei ab iniquitatibus suis vt iste neq3 somniabit: sed quoti/die magis atq3 magis effici/entur deteriores vt videbitis. Multa aūt falsa ꝯfingēt: s3 noli/te audire eos quia sermo eorū vt cancer serpit. Et sicut Iānes ꝛ mambres restiterunt moysi: ita hi resistunt veritati: sed vl/tra non proficient quia insipiē/tia eorum nota omnibus erit.

Amaon.

Quia ad ostendendu3 tē/pus prefinitū a deo ſm reuelationem factā da/nieli ꝛ punctaliter determina/tum de aduētu messie reuoluē/do pene oēs historias ipletū es/se prudētissime diseruisti: scire optarem si curiosum non foret quare tali tpe venit xp̄s dei fi/lius in mūdū ꝛ passus est ꝛ nō prius vel postea.

Peregrinus.

Alta ꝓfunditas.s. diuino/rum secretoꝝ: ꝛ qs inue/stigabit? Quis enim no/uit sensum dn̄i: aut qs ꝯsiliari9 eius fuit? Ratio itaq3 hoꝝ alia efficax assignari nō pōt nisi q2 oīa quecūq3 voluit dn̄s fecit: in celo ꝛ i terra. Et quia sic voluit ita factum est. Uoluntas autez eius nisi rectissima esse nō pōt Ratio autem decentie hec fuit quia tūc magnus debuit de ce/lo venire medicus qn̄ magnus per totum orbem iacebat egro/tus. Misit igitur deus filiū suū in mundum: natum ex muliere vbi venit plenitudo tp̄is. Tan/ta temporalitas tunc regnabat ꝙ omnia tempora plena erant ꝛ omnia vanitas. Preputium deū ignorabat: idolis seruiens Circūcisio dn̄m ꝯtēnebat. Nec prius venire decuit ne medici/na perutilis: min9 foret grata. Nec postea ne desperatis esset infructuosa. Magno itaq3 dei consilio factum est vt post hoīs casum illico lex nō daret: nec fi/lius dei mitteretur. Nisi enim hominis superbia prius vires suas experiretur: sui libertatis arbitrij sufficientiam arroga/ret: ꝛ legem superflue datam ꝛ dei filium frustra venisse iudi/caret. Et nisi p9 lex scripta da/retur per quā qd posset proba/

ret:christi aduentuz superfluū iudicaret. Ne igitur detrahendi vel murmurandi occasionē haberet reliquit eum deus in lege naturali: vt se vires sue nature cognosceret. Ubi cum deficeret videns sibi liberum arbitrium et legem minus sufficē pro adiutorio grato atqz oportuno vocitare cōpulsus est Oportuit igit vt conuictus homuncio de sui ignorantia atqz ipotentia: langorez suum apte ipse videret. Et morbū grauissimuz intelligens si diu expectatus et flagitatus non succurreret desperata plaga ei9 curari renueret: Quod sapiens innuit. Dū medium silentium teneret oīa inquiens: et nox i suo cursu medium iter haberet oīpotēs sermo tuus domine a regalibus sedibus venit. Primum enim silentium fuit ante legem: scdm sub lege: tertium erit in gloria Primum fuit ignorantia langoris. Scdm desperatio curationis. Tertium adeptio sanitatis. Ante legē nāqz homo morbū non agnoscebat suū. Ideoqz silebat nec querebat remediuz. Ut autem lex subintrauit et languidis ostendit vulnera sua: mox fractum est ipsum silentiū et ceperant egri poscere remedium. Sed p opa legis vbi non est salus sanari: volētes qd querebant inuenire nequibant. Tandem considerans homo p legem neminem posse iustificari: quasi per diuturnos clamores fatigatus et desperans: rursus loqui cessauit. Et subsecutum est scdm silentium. Tūc autem omnipotens sermo patris a regalib9 sedibus forma serui indutus in mundum venit. Angelus magni consilij: in piscinā descendit. Heliseus ad suscitandum mortuum accessit Summi regis filius de consensu patris ad tollerandam mortem passiōis: de equalitate maiestatis ad patibulum crucis: de sede regali ad officinā pctī de lumine celi ad tenebras mūdi vel inferni venit. Et veniēs locutus est pacez: dedit gratiā: proposuit medicinam: promisit veniam. Et ita rupto silētio incipiunt egri pura ac vera cōfessione quasi magnis clamoribus flagitare remedium: et accelerare ad medicum p quē vulnera sanentur. Recepta vō sanitatē et donata nature mortalitatis felicitate: nihil vltra restabit petendum. Et tunc tertium et beatum erit silentium.

Cleophas.

Stupeo nimis in interpretationibus tuis et nõ minus in enodatione questiunculaꝝ nostrarum patenti. non sic nostri rabbite: sed i gutture aut infra dentes sibi loqui videntur. Tu autem ore aperto Et tunc ad mentem reduco q̄ viginti vnus sunt ãni elapsi vel circa: qñ hierosolymis in tẽplo vnus inuentus est puer duodẽnis etate ꝫm stature et faciei iudicium: qui de aduentu messie diu ex scripturis pertractans omnes doctores in summã admirationem trahebat sup prudentia interrogationũ et respõsis eius. Superuenietib9 parẽtib9 ei9 cũ illis descẽdit et incognit9 postea mansit. Unde considerans quã pretendis etatez me in dubium mittis ne forte ille tu sis qui ad tantam profeceris sapientiam.

Peregrinus.

Quis ego sim non oportet nunc solicitari. Aliquãdo scietis. Proseqũmur cum itinere sermonez nostrũ. Aliam ex sacratissimis visionem quã oblitam ad mentẽ reduxi. Et qđ interpretatus est daniel regi: volo referre vbi videbitis ad quãtã gl̃iaꝫ messias iste prouehi debet. Uidit i somnis nabuchodonosor rex babylonis statuam sublimẽ ante se: cuius caput aureum erat: ex argento vo pectus et brachia: ex ere vẽter et femora: tibie ex ferro ac etiam pedes sed terra comixti. Uidit exinde lapidem vnũ abscidi a monte sine manibus hominum: qui percutiens statuam in pedibus eam cõminuit. Et tunc ferrum: terra: es: argentum et aurũ: sunt quasi in fauillam redacta. Creuit autez lapis ille abscissus et factus est mons magnus et impleuit vniuersam terrã Statua ista monarchiam mundi temporalez designat quatripartitã diuersis etatibus mundi. Nam caput aureũ monarchia fuit assiriorum que cepit a nino et permansit vsqꝫ ad baltasar filiũ nabuchodonosor ĩterfectũ a ciro Scđa monarchia mundi cepit in ciro rege persarum et medorum et permansit vsqꝫ ad dariũ quẽ pcussit alexander. Et hoc signatur per pectus et brachia de argento illius statue: q2 minus fuit nobilis ista q̃ꝫ prima. Tertia fuit monarchia grecoꝝ que cepit in alexandro: sed ipo mortuo diuisa fuit in quatuor reges. Et notatur in statua per

ventrem ꝛ femora ex ere: quia minus nobilē q̄ʒ scōm sicut ar/gentū p̄ualet eri. Quarta ē monarchia romanoꝝ q̄ cepit ſʒ imp̄fecte i iulio ceſare. Perfecta ē autēʒ in octauiano augusto: ſb quo ortus eſt iſte meſſias. Hic figuratur per pedes ſtatue ferreos ꝛ fictiles: quia ſicut ferrū domat omnia metalla: ita iſtd cuncta regna ſubiecit. Mixtura autem eorum illa ſunt ciuilia bella. Lapis abſciſſus ſine manibus a monte: ipſe eſt xp̄s ieſus: qui conceptus eſt de virgine ſine manib9.i. ſine humano opere: quia d̄ ſpiritu ſancto Mons aūt dicitur virgo mat eius p̄pter ſummā eius cōtemplationem: perfectionem ꝛ nobilem ex patribus generationē Hic eſt lapis de quo p̄s ait: Lapidem quē reprobauerunt edificantes hic factus eſt in caput anguli. A dn̄o factum eſt iſtud ꝛ eſt mirabile in oculis noſtris Ad litteram cum templuʒ edificaret pulcherrimus ꝛ fortiſſimus lapis ad manus venit artificum: ꝛ cum vellent ꝛ pluribus vicibus experirentur vt ītra edificium diuerſis in locis collocarent nunq̄ʒ valuerūt vn̄ reprobauerunt dimittentes: ſʒ poſtea in ſūmitate templi poſitum eſt in caput anguli optime cōnectens duos parietes. Sic ſpiritaliter principes ſacerdotū ꝛ ſcribe q edificatores erant templi ſpiritualis ſcʒ ſynagoge doctrina ꝛ regimine videntes chriſtum lapidem peroptimū moribus voluerunt ꝛ queſierūt totis viribus collocare cū ceteris ꝛ inter ceteros credentes ꝛ docentes eum fore homineʒ purum vt ceteri: ſed nunq̄ʒ hoc potuerunt obtinere: quia miraculis ꝛ doctrina ꝛ vita oſtendebat ſe ſupra hominem eſſe: p̄p̄t quod reprobauerunt illi pontifices ꝛ phariſei eum: ſtatuētes vt ſiquis confiteretur eum eſſe chriſtum extra ſynagogam fieret: ꝛ demum vt reprobū extra ciuitatem cruci affixerunt. Sʒ ſuſcitatus poſitus eſt in ſūmitate tēpli ſpiritualis eccl̄ie vt caput eius faciens vtraq̄ʒ vnūm coniunctos in vnum tēpus eccleſie conuerſos ex iudeis ꝛ cōuerſos ex gentibus. A domino vtiq̄ʒ factum eſt iſtud: qui exaltauit eum ꝛ dedit illi nomē qd̄ eſt ſuper omne nomen. Lapis igitur iſte percuſſur9 eſt ſtatuā in pedibus: quia veniet tēpus qn̄ imperiuʒ romanoꝝ chriſto ſubdetur: imperatoribus conuerſis ad fidem. Et ſic etiaʒ oīa regna ei ſubijcientur. Omnis enim natio conuertenda ē ad

fidem huius messie christi iesu Et sic lapis iste mons fiet et magnus replens fide sua vniuersam terram. Nec aliud regnū temporale succedet:sed regnū glorie durans in eternum. Ecce quomodo oportuit christū pati et reprobari per passionē et sic intrare in tantam gloriā et nos introducere.

Amaon.

Magister bone quia i superiori pphetia danielis dictum est christum occidendum vt deleatur iniquitas et finem accipiat peccatum dicas obsecro:si peccatum non fuisset si christus passus fuisset vel saltim deus incarnatus.

Peregrinus.

Auctoritas ipa inducta primam partem soluit quesiti et qॢplures alie. Ipse ait isaias. Uulneratus est pter iniquitates nostras:attritus est pter scelera nostra Siquidē remota causa remouebitur effectus: cum causa finalis passiōis christi fuerit iniquitas humana.s.vt deleretur Si non fuisset iniquitas vlla vt quid perditio hec tante passionis:cum omne agens agat propter finem qui intenditur? Sꝫ scd̄a pars magis incerta remanet. Nam cū in paginis sacris quasi vt initium curationis humane ponatur mysterium incarnationis:si pmus homo in suo honore mansisset: creator hominum creatura non fieret Si enim tollitur morbus et vulnera quid opus ē medico? Sꝫ quid inconueniens sequitur si dicatur vel credatur qꝫ nō ppt curationem cum morbus non esset:sed propter maiorē exaltationem et dignificationē humane nature etiā nulla culpa reperta gloriosus deus homo fieret cum semper tm̄ eam dilexerit. Sed iam ad prophetā illum eximium dirigamus sermonem qui super senes intellexit:qui in breuibus verbis oīa mysteria et opera christi breuiter psallendo descripsit.

Cleophas.

Et hoc summe placet:vt quia frequenter psalmi in synagogis cantātur ablato velamine per tuā interpretatōeꝫ. Quia tropis et enigmatibus referti sunt eorum intelligentia clara ad christū ipꝫ dirigamus et figamus affectuꝫ. Nam illorum sensum non habendo:frequentius ad alia distrahimur.

Peregrinus.

Devotissimus hic pp̄ha david quē dn̄s invenit s̄m cor suū anteq̄ crea/tor assumeret divinus ⁊ christi mysteria p̄sonaret quid egerit in figurā preterm ittendū oino non est. In bethleem natus sic christus fuit david nūcupatur q̄ interpretaſ fortis robore vł decoris aspectu. Nō incōgrue signans eum qui decorem idutus est speciosus inventus pre filijs hominum fortis quoq̄ ⁊ potens in prelio gravissimo. Hic contēptus a fratrib⁹ tāq̄ minim⁹: sed a dn̄o inunct⁹ est p̄ consortibus suis vt narrant regum historie plene. Nec istud a mysterio vacat: q̄d per se quilibet advertere pōt. Missus ē a patre ad visitandum fratres suos ⁊ deferendū panes vtiq̄ doctrine mirabiliter reficientis. Contra Goliath p̄ncipem philistinoꝝ magnitudīe sūmū armis circūdatum aspectu terribilem: castra israel discurrendo exprobrantem: ipse inijt singulare certamen. Quinq̄ lapides de flumine secum tulit in peram abscōdens. Uno autē percussit. Armis sanctis vti noluit: sed cum baculo eum agressus ⁊ funda. Contra eum prevaluit totus inermis in nomine domini: exinde liberans populum suum illo perempto gladio suo. Postq̄ cū magna gloria reuersus est in hierusalem obviantib⁹ puellis atq̄ laudes victorie eius concinentib⁹. Et ex tunc anima Ionathe ardēti amore conglutinata est cū aīa david: vnde ⁊ omnia vestimēta sua illi donavit. Sed saul nimis invidit. Sicsic messias q̄ dicitur christus ꝯtra principē in ferorum armatum malicijs: superbia altissimum: natura potentem: qui dei populum infestare non cessat agressus ē pugnam solum baculo crucis protect⁹: ⁊ funda humilitatis. Hic egit victoriam. Ipsa enim v̄ga ⁊ baculus qui nos consolantur Uirga quippe ad percutiendū inimicos crucis christi. Baculus ad sustentandum imbecilles. Hanc virgā discipulis suis in via portare mandavit. Non virgā vīdicationis ⁊ invasionis: hanc enim prohibuit: sed virgam crucis predicādo crucifixum non seipsum. Uirgam defensionis ad percutiendum domones ⁊ sustentandum debilitatos. Quinq̄ lapides sunt legales observantię dure in quinq̄ libris moysi contente quas ipē in exemplū servando portavit. Sed fidelib⁹ suis abscōdit: nec illis cerimonijs vti

voluit. Uno tm̄ lapide dilectionis: que omnis precepti est finis: que etiam in ipa lege mandatur inimicum occidit. Non armis legalium: quibus populus iudaicus vtebatur se accinxit impugna gerenda. Gladio autem suo decapitatus est hostis quia ea astutia qua instigauit alios ad mortem ille inferendus peremptus et confusus est. Demū cum magna glia occurrentibus angelis et iubilantibus reuersus est ad supernam hierusalem triumpho potitus. Cōglutinabitur anima ionathe. i. eorum qui in eum credent discipulorum cum ipso intenso amore affecti ad ipm perspecta eius virtute et charitate imēsa: et oia sua sibi dimittent ppter eum. Sed saul. i. iudaicus populus vidit gliam et ferre non valens sed zelo inuidie ductus querat pro posse extinguere eū. Oportuit ergo christū pati vt ab inimicis liberaremur et ipse itraret in gliam suā. Hic manu sua citharam pulsans refocillabat obsessum saul vt spiritus malus fugaret ab eo. Cithara lignea crux intelligatur. Corde in ea extente que fiunt ex carnibus animalis exsiccatis et intortis mēbra sunt christi in cruce extēta et sanguine euacuata et exsiccata. Melos resultās ex cithara sermo ē christi. Plectio clauorum percussio: quia adeo suauis est vt vexantem se spm̄ malum vel leuius ferat et qnq3 propellat. Noui ego omnia q̄ dixit in cruce quia ibi eram. Si eniz aliquē abededon. i. exterminator iracundia torqueat que est appetitus inordinatus vindicte cōtra eos quos reputat inimicos cum audit ipm citharre sonum: pater videlicet ignosce illis quia nesciunt quid faciunt: cessat vexatio illa ire vbi indulgentia pro occisoribus postulatur. Si māmona auaricie cruciet tenacitate: audita scda voce qua dicitur: hodie mecuz eris in paradiso eius exemplo procul fugat cupiditas que est inordinatus amor habendi cū non solum temporalia que sunt minima bona sed paradisuz q est summū bonum: et latronibus christus pmittat. Si asmodeus libidine stimulet cum tertius crucifixi sonus percipit: mulier scz ecce filius tuus et ecce mater tua frigescit luxuria audiēs virgines et iuuenes adinuicē habendas vt genitum et genitricē Inter quos naturale fedus nil turpe patitur suspicari. Belzebub accidia languidū reddēs animum et ita aggrauās: vt nil

boni agere libeat exilio relega tur. Dum ex eo qd audit: deus meus deus me9 ne derelinqs me colligit quātūcūqz laborio/ sa dimittenda non fore: sed di/ uinum auxiliū postulandū ne se deserat vnde bonū relinquat. Behemot aium frequēter cū corpore torquens mitigat: so/ nante cithara illud: Sitio. Do cetur enim mens rugientez vē trem et sitibundum tenere: et ad edomādas illecebras gule amaris et asperis vesci. Si ad uersarius noster sathan cuz in uidentia aduersat bonis: qz tri statur de aliena felicitate refel litur audito sonitu sexto Consū matū ē: completū scz mysteriū restaurationis illius ruine qua inuidia diaboli mors itroiuit in orbem terrarum: vt āmodo nul lus audeat inuidere: qa actor bonorum omnib9 fecit redēptio/ nem cōmunē. Leuithan de sup bia crucians que est peruerse celsitudinis appetitus audire non potest vltimā notam. Pa ter in manus tuas dn̄e cōmen do spiritū meum: totaliter me subijciens regule bm tuaz pro uidentiam infixe: nil aliud cupi ens nisi tue subijci beneplaci/ to voluntatis. Quid suauius ci thara ista audiri potest? Sz iā tempus est vt psalterium acci piat et coram dominica archa christum signante totis virib9 salter et nudus psalmos decan tet intelligēs qz apud dn̄m mi sericordia et copiosa apud eum redemptio.

Cleophas.

Hec summo desiderio ex pectam9 audire. Si tn̄ placet prius edoce: qre potius messias dr̄ filius dauid q̄z aliorum precedentiū patrū cum ita ab illis sicut ab eo de scenderit.

Peregrinus.

In promptu ē ratio. Nā et illi regi et pphete egre gio: specialis adeo facta ē repromissio cū dictum fuit: De fructu vētris tui ponam super sedem tuā. Et signanter dictuz est de fructu ventris tui: nō lū borum tuorum: cū enim puerperiuz cum pmo concipitur materia decidat a lumbis viri et a ven tre mulieris: qz non ex virili se mine christus conceptus: sz tm̄ ex muliere et virgine. Ideo di ctum est: De fructu ventris tui ponam super sedem tuam. s. ad regnandū. Tum etiam qa ipse dauid fuit multū mansuetus et pius que summe sunt i christo

reperta. Sʒ iam ex psalmis ip
sius videbitis. non solū passio
nem ⁊ resurrectionem: sʒ oēm
christi conuersationē ab eo de
scriptam: pauca tñ ex plurimis
adducendo. Incarnationē ei⁹
ipse describit cum dicit: Per-
manebit cuʒ sole ⁊ ante lunam
in generatione ⁊ generationē.
Descendet sicut pluuia i vellus
Ubi ⁊ diuinitateʒ exprimit in
permanētia ⁊ in vellera ⁊ vtri
usqʒ insimul vnitatem in descē
sione ⁊ modū i pluuia seu roze.
Celi ⁊ terra ait idem mutabun
tur quantū qdem ad figuram
seu qualitatem presenteʒ. Pre-
terit enim figura huius mūdi
non quantū ad substantiam ꝫm
quā terra in eternū stat. Tu aūt
deus ipe es ⁊ anni tui non defi
cient: sed permanebunt. Et cuʒ
sole qdeʒ qui finem habere nō
potest etiam ꝫm gentiles ante
lunam nil fuit nisi deus: qꝛ qui
viuit i eternum creauit omnia
simul saltem quantum ad mate
riam ⁊ substantialem formam.
Cum sole igitur permanebit ⁊
ante lunā: quia fine ⁊ principio
caret. In generatiōe ⁊ genera-
tionem permanebit: presentia:
potentia: ⁊ essentia inhabitan-
do. In generatione celi. i. ange
lorum creatiōe. In generatiōe
terre. i. eoꝝ que sunt sup terrā.
In generatione bonoꝝ ⁊ malo
rum. Sed in maloꝝ generatōe
permanebit per iusticiam. In
generatione bonoꝝ per grām
⁊ gliam. Ipm igitur verbū qđ
deus est in eternum permanet
Descendet aliquando nō mu-
tando locum qꝛ incircūscripti
bile est: sed assumet naturā hu
manam in qua non erat vnitū
Que natura apte signat̄ in vel-
lere: qđ pellis est morticina: sʒ
cuʒ lana. Quis est enim homo
qui viuit ⁊ non videbit mortē?
Omnes enim morimur. Sed
vbi in alijs hominibus natura
ipsa est pellis erasa siue tonsa:
qꝛ aīa nr̄a nasciturs icut tabula
rasa nulla scientia picta vel vir
tute inducta: i christo fuit lana
calida plena omnis gratie ⁊ ve
ritatis. Ipsum igit̄ verbum de
scendit in vellus: cum naturaʒ
mortalem assumpsit. Et sic plu
uia aut ros descēdit: que terrā
non scindit sed fecundat: quia
matrē in qua descendit: virgi-
nitatem non violauit sed fecun
dauit. Et videtur propheta fi-
guram notasse eius qđ datum
fuit in signū gedeōi ꝯ madiani
tas obtinende victorie. Hoc. n.
petijt: vt extēso vellere in area
de nocte reperiretur in mane
rore pleno: sed area sicca ⁊ im
madida: qđ ⁊ factum est: ita ꝙ

expressum vellus rore concha implevit. Ros utique de celo de scendens divinitas est ad nos veniens: quod estuanti deside rio Isaias poscebat: rorate in/ quiens celi desuper: celi videlz divinarum personarum: quarum opere factum est mysterium i/ carnationis et si sola filij perso na fuerit carni vnita. Nubes pluant iustum: nubes videlicet prophetarum que obscure iu/ stum per excellentiam in se cō/ tinebant: vt verurum insinuan tes adimpleantur: ita videlz q aperiatur terra virginalis fe/ cundata spiritu permaneantq claustra pudoris: et sic germi/ net salvatorem vt terra inscissa germinat fructum suū. Vellus humana est assumpta mortali/ tas. Nocte igitur obscure vite presentis descendente rore in vellus in mane pncipio. s. novi testamēti: invenitur vellus ro/ re repletum. i. humanitas dei/ tate repleta et ei vnita: area tū vteri virginalis sicca. i. impol/ luta remanente. Expressuz aūt fuit vellus et tortum in cruce: indeq concha ecclie: rore gre extat refecta. Et hoc fuit signuz quasi initium liberationis hu/ mane ab hostibus suis. Vultis scire conditionem tēporis sue

nativitatis: audite quod sequit in eodem psalmo: Orietur in diebus eius iusticia et abundā/ tia pacis. Et tāta q iuxta Isaie vaticinium conflabunt homi/ nes gladios suos in vomeres et lanceas suas in falces. Nusq in historijs reperitur munduz a bellis quievisse nisi tempore octaviani augusti: sub quo nat9 est christus quādo et descripti9 est orbis: quod pculdubio non humanis meritis q̄ nulla erāt actum est: nec industria princi pis sed dispensatiōe divina: ad insinuādum q nascebatur ille qui est pax nostra electos suos descripturus in eternitate. Si reminisci delectat illi9 magni/ fice visitationis regum et ado rationis per iudeam vulgate temporibus retroactis et vni versalis ipsius messie dominiū subsequimini. Et dominabitur inquit a mari vsq ad mare: et a flumine vsq ad terminos or bis terrarum. Reges tharsis et insule munera offerent. Reges arabum et sabba dona adducēt Et adorabunt eum omnes re ges omnes gentes servient ei. Loca satis remota ponit vnde venerunt hierusalem: quia de tharsi arabia et sabba plures fuisse dscribit. Nā et si tres cōif

populus opinetur:tamen quia psalmista i plurali dicit:reges de singulis pnominatis locis venisse plures: alios regulos cuz illis tribus visitasse: siquis suspicaretur non esset absurdū Que autem premia obtulerint ⁊ quo previo ducti:isaias nō reticuit dicens: Auꝝ ⁊ thus offerentes:⁊ laudem dño annūciātes. Et ambulabūt reges i splēdore ort⁹ tui:stelle.s. que apparuit i ortu messie. Et qꝛ pmitie fuerunt gentiliū:in hoc fuit psignatū qđ sequit: Adorabūt eū omnes reges:oēs gentes servient ei. Nec prophetaz latuit sevissimam necem paruulis a calidissimo herode illatam: illumqꝫ punitum:sed spiritu dei reuelante predixit:quia indicabit pauperes populi parentes occisoꝝ tribuens ei premia meritoꝝ de tanta iniuria recepta. Et saluos faciet filios pauperuz paruulos illos associans collegio martyꝝ. Et humiliabit calumniatorem herodem:qui calūniose exquisiuit a magis locū inuentū pueri sibi doceri:vt ab eo posset occidi nō latria venerari. Nam ad nihilū deductus seipsum interemit. Et sic ex ore infantiū ⁊ lactentiū laude perfecta messie destructus ⁊ confusus est inimicus. Sed ⁊ festiuū gaudiū illi⁹ antiqui symeonis tetigisse videt cum ait in alio psalmo: Circuiui ⁊ imolaui in tabernaculo eius hostiam vociferationis:cantabo ⁊ psalmum dicam dño. Circuiuit nāqꝫ symeon templū in spiritu ingrediens vt obuiaret matri filium mundi saluatorem gestanti et dño ƀm legem sistenti. Jmmolauit hostiam oblatam pro puero saltez signatam. Et accipiēs euz in vlnis cantauit ⁊ psalmū dixit: Nūc dimittis dñe seruū tuum in pace.

Amaon.

Mi dñe ⁊ venerande magister tu ita oīa huius christi mysteria tangis ac si semp fuisses cū eo. Unde ⁊ in suspicionem adducor:ne forte tu sis angelus eius sicut ⁊ raphael thobiam associauit. Hoc āt nosce desidero: Quia dixisti solū filiuz dei incarnatū: quare nō ita incarnatus est pater aut spūs sanctus cū tres personas in diuinis esse fateris?

Peregrinus.

Ego charissime āgelus dei nō sum nec ipe messias angeli custodia indiget cum dñs angeloꝝ existat Omnia tñ me scire gesta eius

deo operante verissimū ē. Tue autem inquisitioni satisfacere volens: noueris magno consilio magnaqꝫ dei sapientia fcm̄ esse: vt dei filius homo efficeretur potius q̄ꝫ pater vel spirit⁹ sanctus. Primo qdem q2 eadē arte ꝛ sapiētia qua artifex op⁹ fecit: destructū reficit. Cuꝫ igit filius in diuinis sit quedā ars dei omnipotentis ꝛ sapientia per quā facta sunt omnia: quia omnia in sapiētia fecisti ait ps̄. ꝛ mundū per lapsum hominis propter quē creata sunt cuncta quodāmodo destructus fuerit seu diminutus: decuit vt p eandem artē ꝛ sapiam q̄ dei filius ē resarcireť seu deformatus reformareť: ipsaꝫ naturā lapsam sibi vniendo. Deinde cōfusio q̄dam esset in humanis mētib⁹ duos filios in diuinis: eūdēqꝫ licet ſm diuersa patrem ꝛ filiuꝫ esse respectu earūdem p̄sonaꝝ absurde diceret. Nam si alius q̄ꝫ filius carneꝫ assumpsisset: puta pater: tunc pater ipe eēt fili⁹ ſm assumptam humanitatem respectu filij ꝛ filius pater. Et ſm diuinitatem filius esset qui erat alius pater ꝛ pater qui filius ſm humanitatē: vn⁹ ergo ꝛ idem pater et filius respectu eiusdeꝫ persone. Congruenti⁹ ergo fuit vt vnus ꝛ idem qui filius erat ſm diuinitatem: esset etiā filius ſm hūanitatē. Porro quia morbus genus inuasit humanū ex sapientia per inordinatum eius appetitum: cum dictum fuit mulieri a tortuoso serpente: eritis sicut dij sciētes bonum ꝛ malū si comederitis ex vetito ligno: ideo equū ꝛ iustum fuit: vt per sapientiam hō liberaretur humiliatam q̄ non rapuit exsoluentem.

Cleophas.

Sicut socij mei menteꝫ obscuraꝫ fecisti serenā ita ꝛ nubē que radios tue locutionis mihi suspendit declarando amplius oro dissipes ꝛ disperdas. Probasti eni per psalmigraphum christum messiam regem fore ꝛ dominū vniuersoꝝ. Ego vo illud nō intelligo dominiū nec video regnum cū semper pauper vixit in mundo: pauperculos elegit discipulos: in fine nudus mundum exiuit: alieno tumulatus sepulchro.

Peregrinus.

Vere charissimi christ⁹ rex regum existit ꝛ dn̄s dominantiū triplex possidens regnum: supernaturale videlicet quo regnat in celis:

quod omnibus bonis plenum annunciant doctores sm illud psalmi: Notam faciāt filijs hominum potentiam tuam idest dei ꝛ gliam magnificentie regni tui. Regnum tuum regnuȝ omnium seculorum.s. excedēs ꝛ duratiōe ꝛ preciositate. Spirituale vo in ecclia regnat eaȝ gubernans in electos suos gratiam ꝛ omnem virtutem influens. quibꝰ se rationaliter regāt qd promisit pater eternus filio suo tunc in mundum venturo i psalmo dicens: Dabo tibi gentes in hereditatem tuam ꝛ possessioneȝ tuam terminos terre ꝛ reges eos in virga ferrea.i. in iusticia inflexibili ꝛ tāq̄ȝ vas figuli confringes eos: quicqd videlȝ i eis fuerit terrenum ꝛ vitiosum vt regnare valeas in eis quietus. Terrenum quoqȝ regnum realiter possidebat cū sibi foret data potestas in celo ꝛ in terra: vt primogenito mortuoruȝ qui princeps est regum terre etiam sm humanitatem assumptam. Uerum quia exemplum venerat tradere conuersationis humane non vt rex curiam tenuit diuitijs ꝛ militibꝰ ꝛ potentia plenam: sed pauper adeo vixit q vbi caput suū reclinaret non habuit. Nouerat enim facilius esse camelum p foramen acus transire q̄ȝ diuitem intrare in regnum celorū: diuitem videlicet qui finem in diuitijs ponit aut qui p phas ꝛ nephas colligit vt frequenter accidit nisi forte onus deponat sicut camelus cuȝ per talē hierusalem portam trāsibat. Nec ignorabat quia difficile nimis imo impossibile est vt de delitijs quis transeat ad delitias ꝛ presentibus ꝛ futuris fruat bonis ꝛ in vtroqȝ sclo appeat gloriosus: hic ventrem implere illic mentem. Insuper mens potentie auida: nec abstinere nouit a vetitis: nec gaudere concessis: nec pietati adhibere cōsensum. Et imo omnia terrena contēpsit hō xps iesus diuitias delitias ꝛ omnem temporalis dignitatis ꝛ potentie vsum: vt contēnenda esse monstraret. Ego ait ipse per psalmistā mendicus sum ꝛ pauper dominus sollicitus est mei.

Cleophas.

Omnino conformis est tua doctrina verbis nostri magistri. Nā sicut paup viuebat: ita multū ad ptēptū diuitiarū efficacit psuadebat: semel historiā narrans cuiusdam diuitis epulonis in inferno sepulti que res nimis an

ditores exterruit. Persequere tamen de ipso propheta christũ mysteria personantia.

Peregrinus.

De baptismo vbi clarificari cepit ipse messias christus vaticinatus est cum ait i psalmo. Uox domini super aquas deus maiestatis intonuit: dominus super aquas multas. Uox inquit domini .i. christi sup aquas iordanis dicentis Jo. sine modo. Sic eniꝫ decet nos implere omnẽ iusticiam: idest ꝯsummatissimã humilitateꝫ vt maior subijciatur minori: dominus seruo christ⁹ ioanni baptizatus ab eo. Modo ergo: idest nũc siñ: dimitte hãc tuam humilem excusationem: qua fateris ad hoc indignum. dominus maiestatis intonuit scꝫ pater eternus dicens: Hic ẽ filius meus dilectus: vt sciatur a cunctis per aquam baptismatis que nunc sanctificatur hui⁹ contactu assumẽdos homines fore in filios adoptionis. Dñs super aquas multas scꝫ spirit⁹ sanctus qui in specie columbe apparuit ad gratiam infundẽdam que perducit ad gloriam propter quod fluminis impetus baptismatis cum spiritu letificat ciuitatem dei ait al' ipse. Et quia baptism⁹ ianua est omnium sacramentoꝝ que christ⁹ instituit contra spiritualẽ laborem septemplicem a nobis ꝓpulsanduꝫ: ideo etiam in eodẽ psalmo alia insinuat sacramẽta sub noĩe vocis dominice. Cum ergo effectus assimiletur cause inquantum potest: ⁊ sacramẽta effectus sint verbi incarnati: q ex verbo constat ⁊ carne: hinc est ꝙ ipsa sacramenta conficiũtur ex verbis tanq̃ꝫ forma ⁊ elementis tanq̃ꝫ ex materia. Et qꝛ forma principale est: vnde effectus oĩs actiõis sequit̃ ideo sb noĩe vocis sb q̃ est v̄bũ vocale sacri: forma exprimit cũcta cũ effectu addito: qui signatur in materia. Est enim vox domini super aquas formalis. Ego te baptizo: Jn nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. Effect⁹ aũt est purgatio sordium peccati: precipue originalis morbi qđ agit materialiter aqua sordes abluẽs corporales. Exinde vox domini in virtute est forma cõfirmationis quam exprimere omitto: ꝙ christus instituit cum paruulis manus imposuit: ⁊ ad hunc effectum quẽ notat psalmus scilicet in virtute. Cõtra morbum enim spiritualis debilitatis habet roborare ⁊ fortificare: ne qs timeat vel

erubescat fidem publice fateri cuz expedit. Uox dñi sequitur in magnificentia. Jsta est vox formalis consecratiõis eucharistie quã christus instituit in vltima cena dicens: Accipite et mãducate hoc est corpus meũ In magnificentia certe est ista vox: qz magnifica operatur: vt panis in christi corpus subito trãssubstantietur. Multaqz magnifica et stupenda consequuntur: sed et magnifica nihilominus refectio mentis per ipm vt nõ mutet assumens christum in se sicut cibum carnis sue: sed ipse mutetur in ipm dicẽs cũ apostolo Uiuo ego iam nõ ego: viuit vero in me spiritus. Uox dñi cõfringẽtis cedros que vox est in sacramento penitentie cũ peccatorez absoluit sacerdos q̃ vtiqz vox dñi in persona est eius qui dicit p Jsa. Ego solus deleo iniquitates tuas ppter memetipsum. Confringet cedros altas superbie. Jn omni enim peccato actuali contra quẽ morbum talis est medicina parata ẽ reperire aliquo modo superbiaz cuz suo recalcitret subijci dño. Hanc ipse ad confringenda et destruẽda peccata instituit cũ auctoritatem discipulis suis dedit dicens: Quecũqz solueritis super terram erunt soluta et in celis: claue tñ non errante precipue tñ petro vt ab eo omnes recognoscerẽt et iurisditio oĩs ecclesie ab ipso in alijs deriuaret. Figurate aũt cum leprosos ad sacerdotes misit et ppter ipsa delenda peccata dilectus inquit queadmodum filius vnicornium idest peccatorum supple cõminuetur. Uox dñi intercidentis flãmam ignis. Ad matrimonij sacramentum ptinet Qd vt sic ecclesie sacramentuz christus instituit cum ipe dixit Quos deus cõiunxit homo nõ separet: vinculi separatiõe non thori. Est autem eius affectus contra concupiscentiam: nõ quidem eam auferens: sed flãmaz ipsius intercidens: vt sua quisqz contentus vxore appetitu non vtatur alterius. Uox dñi sequitur sexta concucientis desertũ que spectat ad ordinem sacruz qui septem diuisus in partes a christo institutus in vltima cena: et apostolis collatus. Prius ipe figurate actus exercuit Hostiarij: videlicet cũ de tẽplo vẽdentes et ementes eiecit. Exorciste cũ demonia expulit: lectoris cum in synagoga nazarena libro oblato Jsaie pphetiam perlegit. Accoliti cũ lumen mũdi se esse asseruit. Subdiaconi cũ materiam panis et vini conse

crandi accepit ꝛ discipulis pe/des lauit:leuite quoqꝫ cū euangeliuꝫ predicauit ꝛ discipulos ad orandum excitauit. Sacer/dotis aūt cum panem ꝛvinum ↄsecrauit:ꝛ seipsum in ara crucis hostiam obtulit. Contra defectum aūt ignorantie est eius effectus ad erudiendum.s.ple/bem fidelem: ꝛ sic ad concutiēdum mundi desertum:ꝛ excitādum ad diuina obsequia ꝑ monita ꝛ sacramenta. Ultima vox dñi est preparātis ceruos. Ad quid nisi ad fontem aquaꝝ vi/uentium dñm? Non solum impeditur quis ad subitū glorie igressum per venialia:sed etiaꝫ per reliquias peccatoꝝ: q̄ sunt quedam ebetudo ꝛ tardus affectus ꝛ tepidus ad superna:ꝛ inclinatio ad ista frena. Ad quē defectum tollendū institutum a christo fuit sacramentum ex/treme vnctionis in figuraꝫ tñ cum apostolos misit ad predi/candum ꝛ infirmos sananduꝫ oleo perungendo. Scio ista vobis esse ignota:sed oīa vobis manifesta in proximo erūt. Cū autem ipa sacramenta medicinalia virtuteꝫ non habent nisi ex xpi passione cuius merito portas aperiunt. Unde post voces subdit ps. Dñs reuelabit cōdensa.i.supna que erant clausa Ideo videre potestis qꝛ opor/tuit christum pati ꝛ intrare in gloriam suam?

Amaon.

Magnum magister bo/ne saltum fecisti de xpi operibus: a cunis eius ad virilem transeundo etateꝫ: quasi nil intermedio tanti temporis spacio memoria dignuꝫ egerit opus: nisi forte in tem/pore illo te latuerint gesta eiusdem: cum tamen videaris ex verbis omnia ipsius opa noscere. Asserunt aliqui magnis miraculis claruisse etiam i pueritia sua que si digna sunt fide: igno ro. Unde tu ipse declara.

Peregrinus.

Cum deus ꝛ natura nil egerit frustra:ipse christus qui deus est verus absqꝫ causa perutili ista non e/git. Et quamuis de nullo quis ei dicere valeat:quare hoc fecisti. Christuꝫ pie tñ non curiose querenti nō subtrahitur ratio que copiose edificet. Christum fuisse vllo vnq̄ tēpore ociosuꝫ nephas est credere cuꝫ ocium sit nouerca virtutū mater vitiorum. Sicut ignis ardere nō desinit:ita amor diuinus cum sti/mulus sit superacutus ad agen

dum continue vrget. Operaf eni magna si est. Et quia in ipo perfectissime fuit omia opera eius singula ex charitate proce debant ꝛ quasi infinita. Unde ꝛ quasi meriti infiniti erat qd/libet opus ꝛ verbum ꝛ cogita/tus eiusdem. Cum autem illis meritis non egeret: quia iam gloria plenus: nobis illa serua uit: ꝛ in thesauro ecclesie habe ri voluit: sicut ꝛ penas satisfacti uas ab eo toleratas: fidelib⁹ in indulgentijs erogãdis p suos vicarios dereliquit. Existima/re potestis propterea in pueri tia ꝛ adolescentia voluisse mũ/do latere: nec operibus magni ficis celebrem se facere: non vt ipe glorie aura pulsari timeret qui impeccabilis erat: sed in hoc instrueret ante virilem etatez arduis ꝛ famosis actibus non se debere exponere: nec de faci li queq̃ʒ exponendum fore cuʒ in senibus non iuuenib⁹ sit pru dentia ꝛ in his qui multo sunt tempore sapientia. Juuẽtus q̃ʒ sanguine feruens et inexperta malorum ꝛ glorie auida: mul/tis se et alijs periculis tradit. Uoluit insuper ꝛ illum populũ nõ perturbari ex ipso quasi cre derent aliquod fantasticum eẽ quod viderent tam cito supra naturam operari ꝛ diabolo oc cultare mysterium ne impedi ret intentum. Quod autem re/peritur de miraculis pueritie scriptum: apocriphum est et potius fabulosum q̃ʒ veritate subnixũ. Nisi ꝙ erat supra mo/dum facetus mansuetus ꝛ pius mandatis parentum obtempe rans ꝛ in laboribus iuuans.

Cleophas.

Et si querentib⁹ nobis non tibi placuit decla/re personam: vel saltez nomen edicito: vt cum tu tanta affabilitate nobis pauperculis colloqueris quem indubie ma gnum virum putamus: valea/mus familiarius ꝛ nos loqui tecũ ꝛ suauitate nominis frui.

Peregrinus.

Ego emanuel vocor. Sʒ iam ad certamẽ messie quomodo cuʒ dracone pugnauit psalmistam inquira/mus. Accessit enim imediate post baptismum: in desertum vbi tentabaf a sathana peracto ieiunio tanq̃ʒ tentatiõibus ap/to remedio. Quoddam enim genus demoniorũʒ non eijcif nisi in oratione ꝛ ieiunio. Jpm sputum ieiuni hominis: serpen tem occidit in quo exercendũ christum psalmista predixit.

Humiliabam in ieiunio inqui ens animam meam. Accedens ergo tentator siue visibilis i humana specie siue inuisibilis fantasie suggerens vt operat quotidie dixit: Si filius dei es dic vt lapides isti panes fiant ne.s. debilitate deficias. Si p quia filius dei es remitte ieiuniorũ rigorẽ. Sed scuto ait psalmista circũdabit te vitas ei⁹ vitas scz scripture inducte: vnde non timebis a timore noctnrno scilz afflictionis ꝛ defectionis corporalis: qui timor suadet frangenda ieiunia ꝛ alia opera debita ex accidia: qsi inconuenienter fiat. Ut scutum enim opposuit veritatem scripture dicentis. Non in solo pane viuit homo: sed in oñi verbo quod procedit de ore dei: quo scuto inimici iacula in eum retorsit quasi ei diceret: Quia anime tãq̃ pncipaliori hois pti suus conueniens cibus non est subtrahendus: nullus autẽ ei suauior cibus q̃ veritas precipue scripture: que dicit in omnibus deo parendum ieiunijs ꝛ laboribus vsq3 ad mortem nullus incõueniens faciendũ. Immo lapides in panes cõuertere nõ debeo: quia irratiõabiliter eẽt ꝛ vitium gule. Cuz mihi aliter valeam prouidere vt ad castra vicina accedere: miraculum expetere: indebitum foret. Non timeo a timore nocturno defectionis quã suades: quia in altissimi adiutorio habito sperans in eum. At hostis antiquus ppendens in pugna de carnali vitio succubuisse: de spiritualibus nequitijs cũ eo certare curauit inanis scilicet glie ꝛ elationis: sciẽs quia nulla est tam excelsa virt⁹ que dulcedine glorie nõ tangatur. Et hec sagitta prius est mẽti infixa q̃ visa: volans in die bonorum operum. Unde ei supra pinnam templi cõstituto dixit: Si filius dei es mitte te deorsum: cum nõ ledaris in aliquo ab angelis dei sustentatus. Uiso miraculo manifestabit mundo sanctitas tua vnde deus glorificet. Intendebat malignus ille: vt gliam suã inde quereret ex laude plebis sequendã vel saltem si dei esset fili⁹: efficaciter agnosceret. Sz mentita est iniquitas sibi. Nã illico veritatẽ dei loquentis in deuteronomio vt scutũ apposuit dicẽs Scriptũ est Nõ tentabis dñm deũ tuum. quasi dicat. Cũ qs põt in aliq̃ re sibi humanitus puidere sectando cõia expectare diuina presidia: p̃sumptõis hͦ est ꝛ dñm tentare. Agẽ quippiã vt qs singularis appa

reat ꝛ laudetur ab hominibus non est dei gloriam sed ꝓpriaȝ querere. Et cum glia ipa ꝓpria sit ipsius dei sponsa quā nulli cōmunicat ego dn̄s inquit per Jsa. gliam meam alteri non dabo. Hoc agere ē deum tentare ꝛ contra se dei iracundiam ꝓuocare qđ fiendum nō est. Nō igitur timuit a sagitta volante in die suggestioni repugnans serpentis. Demū tertiū aggressus est prelium eum in monteȝ excelsum ducens: Ostēdit oīa regna mundi ꝛ gliam eorūȝ ꝛ dixit: Hec oīa tibi dabo si cadēs in terram adoraueris me. Reminiscens hostis ille antiquus ꝙ ṗmos parentes fortissimos spiritu deiecerat nō soluȝ gulla dicens: Jn quacunqȝ die comederitis: ꝛ elatiōe subdēs: eritis sicut dij: sed etiā auaritia concludens: scientes bonum ꝛ malum: ex quo superat⁹ fuerat in ṗmo ꝛ scđo cōgressus audaciter aliud inchoauit certamē auaricie ꝛ ambitiōis. Promittit ei dignitates dare p̄sidentias ꝛ regimina: si tn̄ adorauerit largientem adulationib⁹ plurimis: si ei seruierit in muneribus ꝛ obsequijs īmuneris qđ fieri non valet nisi cadendo: et quidem hoc nisi negociū ambulans in tenebris ꝛ ita densis ꝙ a paucis aspicitur dum sub specie boni vt valeat prodesse querat ꝛ cupiat preesse: sed veritatis diuine scuto protectus non timuit christus a negocio isto sȝ resilijt dicens: Dn̄m deū tuum adorabis: non hominē ꝛ illi soli seruies. Promittit cupidis serpens ille qui comedit terram gliaȝ regnoꝝ: diuitias videlicet si tn̄ nūmum colat vt deum inumeris curis: ꝛ illi soli seruiat sollicitudinib⁹ nimijs ꝛ laboribus exquisitis: vt salteȝ per diuitias honores sibi ꝛ dignitates valeant vendicare: ex quo peccunie obediunt omnia nisi virtutes ꝛ gratia. Jstđ aūt est ruina ꝛ demoniū meridianum. Notum est enim omnibus auaricie vitium: ꝛ si a maiori vsqȝ ad minorem a sacerdote vsqȝ ad leuitam oēs auaricie studeant ſm Jere. que cū aliquē arripuerit mox in oīuȝ prosternit ima vitioꝝ dirutis virtutibus. Non timuit paup christ⁹ a ruina ꝛ demonio meridiano: sed repulit dicēs: Dn̄ȝ deum tuum adorabis: non auꝝ vel argentum ꝛ illi soli seruies Et tūc diabolus discessit ab eo vsqȝ ad tempus. s. passiōis. Nā tunc iteꝝ venit princeps mūdi huius loquens per ṗncipes sacerdotum ꝛ turbas dicens: Si

christus rex israel est descēdat nunc de cruce et credimus ei. Alios saluos fecit seipm nō potest saluum facere. Sperauit i dño liberet eu3. Qd et ps tetigit dicēs: locuti sunt labijs et mouerūt caput supple dicētes. Sperauit in dño eripiat eum: saluū faciat eum qm vult eum. Sed i eo non inuenit quicq3 quo caperet eum. Fixus est manfit in cruce postponens illoꝝ cōuersione3 etiam si secuta fuisset: vt obedientiam patris impleret. Hec omnia operatur deus tribus vicibus per singulos ingt Job de tētato homine loquēs et per victoriam cōsolato. Prima qdem vice de vitijs carnalibus pulsans gule et accidie i primordio cōuersionis. Scda vice in profectu cōuersationis de spiritalib9 stimulās inanis glie et proprie reputatiōis. Tertia in prouectu status pfectionis multa suggerēs sub specie deuotionis et dei honoris. In cauda tñ serpentis vt dicit pre cipue latet venenū. In fine vite omnibus molitur fraudib9 animas expugnare: cum aliud non remaneat preliū. Sed nō deserit christus milites suos p eis dimicans victoriam obtinens et coronans. Cum eni beatus sit qui suffert tentationem qm probatus accipit coronam vite. Oportuit christum pati tentatiōes et tentari per omia absq3 peccato: vt inde exēplo eius roborati qui sapientia pugnauit que vincit maliciam et merito victorie confortati: qa hoste3 prostrauit antiquum et ex ipo cauti facti ne homines quātūcūq3 perfecti securos se putent sic intremus in gloria3 suam.

Cleophas.

Verba psalmiste inducta o magister emanuel de iusto viro videns dicta nō de messia quē asseruisti nō esse hominē purum: vnde non apta videtur iterpretatio tua.

Peregrinus.

Cum christus vt caput: et viri iusti vt membra sint vnius mystici corporis qd ecclia dicitur: sicut q propria dicuntur de xpo nō incongrue extendūtur ad membra: sic et multa de membris ppie dicta in scripturis extenduntur ad caput: vt illd ps. Lōge a salute mea. s. corporali verba dilectoꝝ meoꝝ. s. faciunt eē. Ubi dicta sua appellat q mem brorum suoꝝ. i. electoꝝ suorum erant. Unde etiam et si proprie

de viro iusto ps loquatur pro eo quod subditur: Angelis suis deus mandauit de te vt custodiant te etc. cum christus vt dictum est nō egeat custodia: tñ alia de eo in psalmo ɔtenta nil obstat itelligi: et precipue quod subditur: Super aspidem et basiliscum ambulabis et conculcabis leonem et draconem: que ad easdem tentatōes supradictas pertinere videntur: quod hostis versutus reticuit ne seipsum suo iaculo vulneraret.

Amaon.

Ex interpretatione tua o emanuel cōtradictionem quandam sentio i mente mea exortam dū scilicet dixisti Sathanā messie ignorasse diuinitatē: cum enim ipse magister noster quā messiam esse asseris i domo simonis petri demonia ab obsessis corporibus effugaret: clamabant illa per eos tu es filius dei. Quomodo igitur ignorabat quod tam aperte fatebantur?

Peregrinus.

Iesum christum dei filiū esse principum inferorū nullus agnouit certitudine et si cōiecturis aliquādo mouerētur. Nam si cognouissent nunquam dominum glorie crucifixissent instigando. Sed in passione positum cum agnoscere i cipet resilire voluit ab inceptis suggestionibus quibus instigauerat corda iudeorum ad crucifigendum et non valuit: sed preualuit christus morte sua cum rapiens: quod insinuauit ps dicens: Insidiatur scilicet malignus vt rapiat pauperum xpm: pauperem spiritu pauperem rebus. Rapere pauperem dum attrahit eum: idest dum attrahit rapere eum pauperem: querēdo et procurando eius mortem vt attrahat eum in infernum vt ceteros pres. In laqueo suo scilicet crucis quē parauit inimicus ille: humiliabit eū paup expoliando et auferendo pauperes homines quibus dominabitur de manibus eius: vnde et cadet a principatu suo tyrannico. Magnam disputationem diu i mente sua gerebat ille callidus serpens circa istam materiam aliquando ad partem affirmatiuam aliquādo ad negatiuam suspicādo declinās: semper tamen dubius remanens. Cum enim sciret ex prophetarum oraculis dei filium aliquando ad humani generis redēptionem venturum tempus ignorabat aduentus precisum. Insi

diabatur ergo vt leo in spelun ca malicie sue attendens cū ve niret vt ipediret. Uidēs itaqȝ in natiuitate christi iesu: celos nouo sydere exultantes: ange/ los gloriam deo in excelsis cō cinnentes reges sapiētissimos adorantes sibiipsi dicebat: Iste erit ille dei filius in mundum venturus cui sydera obsecūdāt angeli exultant. Sed sibi respō dēs ad hoc vt superbus aiebat Quomodo potest dei filius me stis concrepare vagitibus: fe/ mineo lacte nutriri stabulo sor didiori iacere: pannis inuolui cuȝ feno? Ridiculum est ista de deo sentire. Adest mat ꝗ͂ si san/ tissima tamen sponsum habēs. Et ꝗ͂uis vetulum senem tamē ex iuuencula generare innatu rale non est. Sanct⁹ igitur iste puer erit ꝛ magnus ex sanctissi mis ortus parentibus: sed non deus. Ad baptismum iesu acce dente vidēs insidiator ille ma lignus columbam super eū de scendere vocem audiens de ce lo intonare: tu es filius me⁹ di lectus: iste debet vtiqȝ dei fili⁹ esse sibi dicebat. Testimonium enim huius rei euidens est: sed repugnat nimis sententie huic ꝙ cum peccatorib⁹ ꝛ inter pec catores accedit ad ioannem vt baptismum recipiat remediuȝ peccatoruȝ. Ergo in aliquo pec cator est. Sed mundatum dei filium esse protestatus est deus non vnigenitum eius sed ꝑ spi ritualem adoptionem ꝛ sancti tateȝ eximiam. Ingredit iesus desertum ꝛ cum ieiunaret sine cibo ꝛ potu: supra hominē istō esse dicebat ille malignus. Re colo tñ quia moyses et helyas sine cibo ꝛ potu transigerūt to tidem dies qui puri homines fuerunt. Si plus fecerit iste su pra illos plus ꝗ͂ȝ homo est. Si non amplius vt ceteri: ipe pec cator est: ieiunio indigens ad carnem edomādam. Cū ergo ieiunasset quadraginta diebus ꝛ quadraginta noctib⁹ ꝛ postea esuriret: ecce ait sathanas i cor de suo: quia vere homo est: de⁹ enī minime esurit sanctissim⁹ tamen. Uidebo si aliquid lucra ri cum eo valebo: vel saltim cer tius eum agnoscere. Sed sapi/ entia vincit maliciam: ita cer/ tamen exercens vt neqȝ in ali/ quo diabolus superaret nec ipm agnoscēt. Procedit exinde ad publicū iesus. Manifestat seip sum mūdo inumeris ꝓdigijs ꝛ inauditis doctrinis. Uidētes h̄ demoēs ꝛ se expelli ꝗ͂dā insita ta potētia clamabāt ex ꝗ͂dā ꝯie ctura coacti Tu es fili⁹ dei s; re/ spiciētes ipȝ ex itinē fatigati do

lere turbari ad ficum esuriens accidere: potum sitiens petere persequētes fugere homo hic est non impassibilis deus con/cludebāt. Sed qꝛ sanctus est et nostris vijs nimis contrarius laqueum sibi crucis paremus: vt eū ad inferos cū alijs attra/hamus. Perfecerunt qđ cōce/perūt. Immisit eni in coꝛ iude scharioth sathanas vt traderet eum ꝛ iudeis vt ad moꝛtem ca/perent. Qđ cum factum esset ꝛ iam illi patres in lacu detenti virtutem passionis sentirent: ꝓ pendens princeps tenebꝛaruꝫ in laqueum se incidere quē fe/cerat: qꝛ redemptoꝛ hic erat q venerat captos eripere: nō cuꝫ captiuis manere: doluit nimis ꝛ laqueū destruere voluit: imit tens in fantasiam ꝓcule vxoꝛis pilati doꝛmientis terribiles vi/siones: vt nuncium ad virum mitteret qui diceret: Nihil ti/bi ꝛ iusto illi. Multa eni passa sum ista nocte in visu ꝓpter eū scꝫ mala que ventura sunt tibi ex hoc ostensa. Et ideo nō des sententiam cōtra eū. Sed im/pediri nō potuit. Et cū iaꝫ esset in cruce leuatus ipe iesus: loq̄/bantur per quosdam ipi mini/stri sathane. Descendat nūc de cruce ꝛ credimus ei. Sed non est potentia non est consilium contra deum. Nam postq̄ꝫ i la/queo suo crucis humiliauit euꝫ inclinauit se cōfusus in astucia sua: ꝛ cecidit a dn̄io generis hu/mani. Et hāc vtilem simulatio/nem ꝛ in tempoꝛe assumendā p̄figurauit ipse dauid: qn̄ cuꝫ nūciatū fuisset achis regi geth de foꝛtitudine eius et ꝓbitate finxit se insanum ꝛ debileꝫ: ꝛ sic euasit ne caperetur. Opoꝛtuit ergo chꝛistum pati ista humi/lia nostra: vt diabolo celaretur ne impediret nostre gloꝛie in/gressum.

Cleophas.

Ita particularia narras de magistro nostro iesu qꝫ semper ei astasse vide/ris ꝛ nunq̄ꝫ recessisse ab eo: cuꝫ tn̄ nunq̄ꝫ viderimus te cum eo Sꝫ ꝛ verba psalmiste obscura ita interpꝛataris perlucide qꝫ ex dei reuelatione ista habere nō possumus ōnegare. Vn̄ ꝛ de doctrina eius ad quā mirabilr̄ afficiebamur aliquid etiā pla/ceat enarrare.

Peregrinus.

Ex secreto iesus iste pꝛo/cedens ad publicum vt in hoc etiam instruere/tur genus humanum pꝛius in occulto per exercitiū penitētie.

⁊ lectionis hauriendū ꝙ ppło doctrinam effundendum cepit turbas docere. Qđ propheta ꝑ cognoscēs describit in psalmo in eius persona sic loquēs: Ego cōstitutus sum rex ab eo super syon montem sanctum eius ꝑ-dicans preceptū eius. Ubi ei⁹ conuersationis sanctitatem ponit in eo ꝙ constitut⁹ rex a deo super syon monte᷑ sanctum dicitur: ⁊ actionis nobilitate᷑ qa predicans ⁊ instructionis sublimitatem: quia preceptum eius Constitutus a deo nō ab hominibus fuit: qui errare possunt: nec seipse ingessit: sed a deo positus super montem sc᷑ ex istēs eminentis ꝑfectionis scm̄ continue firmitatis ⁊ ꝑseueratōis syon que interpretatur specula tio contemplatiōis ⁊ scriptura rum ruminationis. Constitut⁹ rex ad presidendū: sed propter veritatem mansuetudinem et iusticiā regna: ait idem ps̄. Actus vtiq᷑ nobilissimus est predicare quem christus precipue exercuit: ⁊ solus sin̄ defectu. Un̄ predicans inquit. Si enim debite exercetur actiuā ⁊ contemplatiuam vitam simul cōplectitur: iuxta illud psalmi. Memoriam abūdantie suauitatis tue eructabūt predicatores scilicet suauitatem diuinoꝝ: quoꝝ contemplatione debriantur predicatione nunciabunt. Js cuius figuram et ipe dauid prius in heremo stetit: postea bellum exercuit: ⁊ in regno suo ⁊ iudicia exercebat: quod pertinet ad actiuam: ⁊ psalmos cōponebat ⁊ psallebat ⁊ hoc ad contēplatiuam. Et ipe iesus in mōte solus orabat: ⁊ frequenter deserta penetrabat: ⁊ sepe in templo docebat: infirmos visitabat. Sublimitas instructiōis ibi notatur dum dicitur: preceptum eius ꝑceptum dn̄i lucidu᷑. Quid nisi charitas est. Omnem longitudinem ⁊ latitudinem diuinoꝝ eloquiorum que lucida sūt possidet charitas: Quod idem ps̄ expresse dicens: Omnis consumatiōis: idest impletōis legis vidi finem. Latum mandatum tuum nimis. Jta enim latu᷑ est ꝙ omnia amplectiť creaturas cum creatore: omnia diligens propter eum. Unde ⁊ interrogatus idem iesus qđ esset magnum mandatū in lege: respondit. Diliges dn̄m deum tuū ex toto corde tuo ⁊c̄. Ad hoc tāq᷑ ad summā sue doctrine in vltimo sermone inducens: hoc inquit est ꝑceptum meum vt diligatis inuicem sicut dilexi vos. Cum enim regula scđa sit propter qđ vnūquodq᷑ ⁊ illđ ma-

f

gis qui vere diligit proximum qui propter deum diligendus est: et vtique magis diliget deum Sed notate carissimi. Nō hoc fuit primū verbum eius in predicatione: sed quid magis erat necessarium. Nam quia charitas per peccatum amittit: et cuilibet actui peccatum mortale cōtrariatur: nec nisi per penitentiam valet reparari: ideo cum populos sciret vitiis infectos: vnde et charitate vacuos: a penitentia inchoauit dicēs: Penitentiam agite appropinquabit enim regnum celorum. Hūc etiam penitentie fructum ps in telligens ait: Qui seminat i lachrymis in exultatione metet scilicet regnum celorum. Et istud ēt preceptum p̄dicatum dñi adeo necessarium q̄ nisi cōuersi fueritis inquit ps. s. ad penitentiam gaudium suum vibrauit cōminationis gehēne: arcum suum tetendit sue longanimitatis et patientie. In arcu enim lignum durum trahitur a molli corda et quāto magis trahitur tanto sagitta emissa fortius vulnerat Sic in ista expectatione hoīum ad penitentiam corda minime trahit lignum durum seuere iusticie. Sed quāto plus expectatur quis tanto maiori iudicio condēnatur. Tarditatem enim supplicii dei ira que lento gradu procedit grauitate compensat. Et parauit illum arcum in scriptura insinuādo varias plagas contra impenitentes. Et i eo parauit vasa mortis pene et dānationis. Unde et ipse saluator. Nisi penitentiam egeritis omes similiter peribitis. Et qa opera penitētie exterioris sūt elemosyna: oratio: et ieiuniū: de quibus ps. dispersit dedit pauperibus. et in alio psalmo: dirigatur oratio mea sicut incēsum in cōspectu tuo. et i alio: Genua mea infirmata sunt a ieiunio. fructum autē horum tollit hypocrisis et inanis gloria. Et ideo christus post preceptum penitentie cautos reddit dicēs: Nolite ieiunare sicut hypocrite. Et iterum: Cum facis elemosynam noli tuba canere ante te. Et postea cum oraueritis non eris sicut hypocrite. Predicās igitur preceptū domini scilicet charitatis: p̄mo quidē duo eius mandata que sunt totius vite spiritualis et salutis fundamentum: cum ab eis essent diminuta suppleuit. Decem precepta que sunt fundamenti superedificium dirupta refecit. Consilia que sunt ad edificii ornamen/

tum adiecit. In charitate radicati et fundati oportet qui sint qui comprehendere volunt cũ omnibus sanctis in patria que sit longitudo diuine eternitatis: latitudo summe bonitatis: altitudo sapientie dei claritatis: profundum sue iuste seueritatis: quod fundamentum charitatis habet tria obiecta: scilicet deum: proximum: et seipsum: circa que populus iudaicus errabat. Nam quantum ad primum diligendus est deus propter se et ei seruiendum. Illi autem seruiebant deo: et deum diligebãt propter temporalia consequenda: que eis promittebant iuxta illud: Si volueritis et audieritis me: bona terre comedetis. Uel consequendã laudem humanam. Sed declarauit christus oportere intentionem esse ad deum directam non ad temporalia: dum ait: Si oculus tuus fuerit simplex: totũ corpus tuũ lucidum erit. Si autem neq̃: etiam corpus tuum tenebrosum erit: idest si intentio fuerit directa simpliciter i deum: corpus operis inde secuti erit gratia luminosum et deo acceptum alr secus: quod optime psalmista intelligens aiebat: Inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas propter retributionem scilicet eternam que ẽ ipse deus. A te enim inquit ipe quid volui super terram? quasi dicat nihil: sed pars mea deus in eternum. Quo ad proximum diligendus est omnis qui eterne salutis est capax: amicus in deo: inimicus propter deum: in quo non parum deficiebant ex seniorum suorum traditionibus diligentes amicum: et odio habentes inimicum. Sed errores eorum christus eliminauit dicens: Diligite inimicos vestros. Si enim sanctus propheta non nouisset sic esse intelligẽdum: sic viuendum: non dixisset Si reddidi retribuẽtibus mihi mala decidam merito ab inimicis meis inanis: nec pro inimico mortuo ieiunasset et fleuisset morte audita et sibi viuenti pepercisset. Debet homo diligere seipsum et prius q̃ proximum: et magis secundum spiritum q̃ secundum corpus. Illi vero magis sensualitatẽ sequebantur q̃ rationem: in quo christus eos correxit dicens: Intrate per angustã portam. Et iterum: Regnũ celorum vim patitur et violẽti rapiunt illud. Et loquitur de violentia: quam quisque sibi facit in mortificando appetitus sen

sitiuos. Ad qd etiaȝ psalmista. Defecit caro mea ⁊ cor meum deus cordis mei. Docuit auteȝ deum esse diligendum ex toto corde: vt nil volūtas desideret contra deum. Ex tota anima vt nil intellectus admittat in credendo vel intelligendo contra veritatē fidei. Ex tota mente vt non obliuiscatur dei inter prospera ⁊ aduersa sed firmus psistat. Declarauit ⁊ primuȝ sicut se diligendum: vt scȝ omnē hominem quē potuerit vel bn̄ficientie consolatione: vel informatione doctrine: vel cohertione discipline inducat ad colendū deum. Seipsum quis vere diligit quādo ꝯditiones vere amicitie ad animā seruat. Uult enī amicus suum amicū esse ⁊ viuē ⁊ ꝗ habeat bona ⁊ ad hoc operatur ⁊ laborat ⁊ delectabiliter conuersatur cū eo. Sic diligēs seipsum ꝺm charitatem vult ꝗ anima que est pars pncipalis conseruetur in esse spirituali a quo deficit per peccatum mortale. Uult ꝗ viuat in deo nō in mūdo. Uult ꝗ habeat bona spiritualia que sunt vera bona: et ad hec laborat vt habeat bona virtutum. Delectabiliter conuersatur secum in mente: quia reperit ibi bonas cogitationes ⁊ dispositiones et huiusmodi.

Sed qui diligit iniquitatē odit animam suam ait ps̄. Non se dilexit talis ꝺm animam: sed ꝺm corpus. Hoc autem fundamento restaurato decalogum quasi eius sup edificium dirutum reparauit in melius iterpretādo. Irritum siquidē fecerant mandatum dei pmum sine causa colentes eum docentes traditiones hominum. Dilatabāt philateria sua per superscriptionē ⁊ incantatiōes ⁊ diuinationes quibus semp fuerunt dediti. Et frequēter lauabāt manus ⁊ parapsides. Sed docuit christus ꝗ intus est esse mundandum ⁊ deum pura mente colendum. Jurando autem per creaturas ⁊ leuiter quia honorificentiam creatoris transferebāt ad creaturam vel non potātes se ligari peierebant. Ipse iesus redarguit dicens: Nolite iurare per celum neqȝ per terraȝ: nec per quodcūꝗ aliud iuramētum: vt solum necessitas illō admittat non suauis voluptas. Tertium preceptum puertebant operibus maxime seruilibus peccatorum diebus festiuis insistendo ⁊ quod necessarium ⁊ spirituale erat prohibendo. At edocuit ipse: quia in sabbatis licet bn̄facere ⁊ curare infirmos et necessaria vite procurare. Uñ

ꝛ totum hominē sanum fecit in sabbato animā videlꝫ ꝛ corpus Transgrediebantur populi et illud de veneratione parentuꝫ edocti ab auaritia sacerdotum vt vota vouerent templo tēporalium rerum ꝛ redderēt etiaꝫ si ex ipsoꝝ impletione parētes fame parirēt: qđ ipse declarauit magnum impietatis scelus existere ita crudeliter ꝑpinquos abijcere. Existimabant illđ mādatum impletum non occides si actu non interficerēt de mentis homicidio nullam sibi conscientiam facientes. Sed declarauit iesus ipse ꝙ etiā q irascit fratri suo reus erit iudicio dānationis eterne si sol rationis occidat sup iracundiam suā appetendo vindictam. Dabant li bellum repudij quādo vxores displicebant. Qđ deus in lege fuisse ꝑmissum ostēdit propter eorum duritiam non ꝯcessum quia contra sextum ꝓceptum. Non mechaberis ait ꝛc. si qs dimiserit vxorē nisi propt̄ fornicationē nec tunc aliam in cōiugē ducē licet. In vsuris obstinatissimi fuerunt ꝛ sunt quas omnes messias iste aperte prohibuit dicens: Mutuum date nihil inde sperantes: nō solum nec paciscētes sed nec sperātes non aurum non argentuꝫ non obsequium non demū qđ ꝓcio existimari possit. Non mētiri ipse instruxit ne octauum violetur mandatum cum inquit. Sit sermo vester est: est nō nō. Ut sicut affirmatio est in corde alicuius materie dicende ita ꝛ in ore: ꝛ similiter ī negatiua locutione. Perdet enim dn̄s oēs qui loquuntur mendacium ꝰm psalmistam. Et q̄uis cogitationis penaꝫ ꝰm leges humanas nemo mereat: moysaica lege autem manus puniebat tēporaliter non animus: ꝑpter qđ laxatis habenis ad transgressionem noni ꝛ decimi mādati currebant ꝓcipites. Immaculata lex dn̄i conuertēs animas ad ciuitatem supernam: omnē prohibet prauum affectū dicēs Qui viderit mulierē ad cōcupiscendum eam: iam mechatꝰ est eam in corde suo. Et alibi attendite vobis ab omi auaricia Omnia autem seruanda precepta idem psalmista docuerat dicens: Psalterio decē cordaꝝ psallite illi. Debent enim ipsa mandata ore ꝓnunciari de eis loquendo ꝛ alios docendo. Et ideo dic: Psallite quod fit ore. Debent omnes mente ea ruminare ꝛ non timore seruili nec aliqua intentione terrena seruare: sicut pharisei qui oīa opa

sua faciunt vt videantur ab ho/
minibus sed pure propter deũ
Propterea subdit: illi scilȝ deo
non hominibus. Debẽt quoqȝ
integraliter non solum in pro
posito mentis vel in docendo
sicut scribe vestri qui dicunt ⁊
non faciunt sed opere executio
ni mandare: ⁊ hoc est in psalte
rio decẽ cordarum. Psalteriuȝ
enim est instrumentum: quod
tactu manus pulsatur. Et pma
tria pertinent ad deum: qnqȝ
sequentia ad proximi dilectio
nem: duo vltima ad dilectionẽ
sui. Et quia ipse christus legem
venerat non soluere sed adim/
plere non solum adimpleuit fa
ciendo que ipse facturus pnun
ciauerat: ⁊ erroneas expositio
nes excludendo per verissimã
doctrinam: sȝ consilia addidit
que perficiunt charitatem. Et
de consilijs patientie taceo qui
bus dixit sinistraȝ maxillã offe
rendam: percutienti dextram:
⁊ huiusmodi: que magis intelli
genda sunt monita quo ad ppa
ratõeȝ animi q̃ȝ quo ad op⁹ qd
in apto fit: vt in secreto teneat
patiẽtia cũ animi beniuolẽtia:
parat⁹ẽt ⁊ alia maiora sufferre
patiẽter. In publico aũt id fiat
qd pdesse credẽdum ẽ quibus
bñ velle debemus. Insup ⁊ sini
stra tẽporalium offerenda ẽ pa
rato pcutere dextrã spiritualiũ
cum preponenda sint semp vt
potiora tẽporalibus spiritualia
Uenio ad cõsilia quibus obser
uatis quasi remotis obstaculis
ad summum attingitur apicem
charitatis. Quis enim trãsito
ria sine affectu possidere visus
est? Hoc autẽ vt quodam visco
ita mentis ale implicantur: vt
ad alta volare non valeat. Qui
cum vxore est que mundi sunt
cogitat quomodo vxori place/
at: non deo: ⁊ diuisus est. Non
parum obnubilat animũ volun
tatis vaga libertas. Hec autem
triplex radix maloꝝ oĩum que
versantur in mundo concupi/
scentia carnis: ⁊ cõcupiscentia
oculoꝝ ⁊ supbia vite euellũtur
p adimpleta consilia. Nã pau/
pertas cupiditatem euertit seu
concupiscentiam oculoꝝ: casti
tas carnis cõcupiscentias edo
mat. Humilis obedientia sup/
biam proprie voluntatis. Per
hec siqdem omnib⁹ abrenũcia
tis temporali substantia: corpo
ris volũtate: ⁊ animi libertate
totũ se qs dedicat deo diuinis
obsequijs mãcipatus vt sanct⁹
idest deo dedit⁹ merito censea
tur: ⁊ cum fructu centuplicato
qd bñ isinuasse videt psalmista
cũ ait: In terra deserta .i. puer
satiõe paupertatis ex q̃ cũcta de

ferunť tpalia. Inuia abdicatōe ꝓprie volūtatis ex qua nō itur aliquo p opus ad placituȝ volū tatis sue ꝫ aliene. Inaquosa ob seruatione castitatis ex q̄ terra corpis arida manet. Sic iu scō apparui tibi.i.in statu sanctita tis ⁊ totalis dedicatōis diuine Et seqť pmiū. Ut viderē v̄tuteȝ tuā. hic p ꝯtēplationē ⁊ gloriā tuā: in futuro p premiationem Ad hec ꝯsilia xp̄s hortabať cū predicando dicebat: Siqs vult post me venire.s.vt verus disci pulus: abneget semetipsum: sue voluntati abrenūciādo: ⁊ tollat crucē suā castitatē seruando: q̄ sensitiuā cruciat: ⁊ sequať me: q paup sum imitando. Qui non odit patrē ⁊ matrē: aliosq3 pro pinquos detestando.s.⁊ odien do in eis non naturā ꝫ vitiū: q̄ ꝯtrarianť virtuose ꝯuersatiōi: adhuc aūt ⁊ aīam suā.i.ꝓpriaȝ volūtatē: nō pōt meus eē disci pulus: dicebat ipse iesus. Si.n. voluntas ꝓpria est: mala ē. Nā si bona foret a deo nō ꝓpa esset Ipse enim opať in nobis velle ⁊ pficere. Crucifigere v̄o carnē suā a ꝯcupiscentijs ⁊ seipsuȝ ca stigare ꝓpter regnū celoꝝ: qa difficile est: nec vnicuiq3 dona tū: ideo nō pcipiendo sed psua dēdo inquiebat. Qui pōt cape capiat. Cuidā aūt iuueni ad p fectionē hanelanti ⁊ sup h̄ me dium inquirenti: rn̄dit. Si vis pfectus eē vende oīa q̄ habes ⁊ da paupib⁹ ⁊ sequē me. Nec eni credēdū est in pauptate eē pfectionē: ꝫ charitas ipa ē vin culū pfectionis. Pauptas autē est instrumentū disponens ad charitatis pfectioneȝ. Et iō ad eā suos discipulos verbo ⁊ exē plo inuitabat ad culmen inten dens pfectionis adducere.

Amaon.

Anteq̄3 vltra pgrediaris qr materiā putilem ⁊ ne cessariā mādatoꝝ pstrin xisti: q̄dā exorta dubia circa de clarationē ipsoꝝ oro ponas in lucē. Dixisti.n.ꝯ pceptū decalo gi eē vsuras accipe: ⁊ vxore re pudiata aliā ducere. Satis mi ror de hac sn̄ia cū nr̄i pncipes ⁊ scribe assererēt hec licita fo re: qr i lege pmissa dūmodo fe minis non exerceať cum circū cisione sed cum prepucio.

Peregrinus.

Quod i lege fuerit vsura pmissa erga aliēigenas dupl'r pōt itelligi. Aut de alienigenis finitimis pplo isrl̄ aut ēt qbuscūq3 alijs extra pplm iudeoꝝ. Igiť si intelligať de his gentilib⁹ q habitabant

circa confinia iudee: q sibi vsur pauerant terras a dño eis con cessas: sic vera pmissione et licita fuit contra eis pmissum vsuras ab illis accipe: nó vt vsuras sed vt recuperationé iuris sui sicut et ipsis egrediétibus de egypto pmisit etiam ac iussit exportare vasa aurea et argétea accomodata ab egyptijs i satisfactionem multiplicis dáni et offense eorum. Sed si intelligatur de alijs vniuersaliter vt interpretantur vestri rabbite et cótinue operantur: sic fuit compatiua pmissio: ne videlicet crudeles fierent erga fratres generis sui auaritie pmaxime dediti. Vñ si lex non inferebat penam: nó tamen diuinam vitabant vltionem. Nec ignorantia eos excusare valebat: cum pphete quoque est legez exponere hoc illicitú fore nó silerent: nam psalmista cum dicat dñó deo requiescet i móte sancto tuo superne. s. pñie qui peccuniam suam nó dedit ad vsuram: cum alijs que i illo psalmo cótinent impletis? Nó ergo requiescet qui dat ad vsuram. Propheta etiaz ezechiel vel dñs potius per eum dicit: Qui ad vsuram nó accomodauerit: nec amplius accepit etc. hic iustus est vita viuet et non morietur. Libellum repudij ét ob duritiam cordis moyses permisit dari ad vitandum maius malum. s. vxoricidij. Et quáuis ex sacra pagina hoc non reperiat auctoritate argutuz vt malicia fenebris tñ exemplis cótrarijs retunditur: dum nullus sanctorum hoc peregisse docet. Porro et si varia circa predicta viri sapiétes nuncusque fuerint opinati ámodo ex doctrina ipsius messie luce clarius constat nil horum cuique licere.

Cleophas.

Venerâde dñe emanuel: cum de magistri nostri preclara doctrina tractares duplex animum meum pulsauit questio. Prima circa precepta. Quá quia mouit con socius meus et tua sapientia pmaxia optime soluit ita vt queuerit intellectus ideo eá reticeo. Alterá vo obsecro vt elucides circa consilia: exortam: ad que plurimú hortabatur ipse mgr noster tanquam ad pfectioné inducentia. Et nos ex ore eius acce pimus idem qd retulisti. Videtur tñ prima fronte ipsa ꝯsilia obseruata: magis perfectionez subruere q́z iuuare. Nam paupertas hominé periculo exponit corporis et spiritus. Quod intelligés sapientissimus salo/

mon dñm exorabat circa finez libri puerbiorum: paupertatē sibi non dari ne necessitate ductus furari cogeretur aut deierare. Et iesus syrach asserit propter inopiam non paucos perisse. Qui autē amat periculum: incidet in illud ſm Salomonem et hec culpa non vacat. Si continentia virginalis aut vidualis servetur a cūctis: vt perfectius dño famulentur: nōne finietur q̄ꝫcitius genus humanum: et q̄ꝫ plurimi de libro vite radentur Cum tñ pfectissimus ille abraā cum ceteris patrib9 coniugio vacantes deo grati et valde fuerūt ab eo dilecti et dñs iusserit: crescite et multiplicamini et replete terram. Quid de obediētia dicam cum notum sit: qz nemo inuitus benefacit: et si bonū est qd facit. Qd ex obedientia fit quadam obligatiōe necessaria duci videtur ad operandū cum tñ deo non placeant coacta seruitia. Et q̄ꝫuis existimem magistrum nostrum vt sapientissimū vera docuisse: his tamē obiectis respōsa dare nequirē nisi tu ipse edoceas.

Peregrinus.

Dubitare de singulis carissimi mei nō extat inutile qñ nō ex īfidelitate et pertinacia procedit: sed acumine ingenij et studio intuēde veritatis. Et tales sicut non deserit lux illa que illuminat oēm hominē venientem in hūc mūdum pcipue in necessarijs: ita nec homo despicere debet sed instruere. Firmam itaqꝫ tenete sententiam multū valere ad perfectionis augmētum servata ꝯsilia. Nec p omnimodā terrenorum abdicationē voluntariam: quis se exponit periculo. Contingeret istud si inuit9 necessitate cogente: inopiam sustineret. Tunc enim vt eā exosam fugaret furtis periurijs: et alijs illicitis operam daret. At vbi sponte assumit: nō aliena appetit: qui propria contēpsit p maximis diuitijs mendicitatē ipsam amplectens. Et cum laudabiliter iactet cogitatum suum i dño vt perfecti9 querat regnū dei et iusticiam eius: necessaria sibi adicere: diuinā prouidētiā merito sperare debebit. Continentiam q̄ꝫplurimū valere ad vacandū deo ratio dictat. Act9 enim venereus et si inter cōiuges culpa careat ppter debitū finem: mentem tñ obnubilat et intelligentiam deprimit ne totaliter ferre possit in deū. Sollicitum quoqꝫ esse oportet coniugez quomodo alteri placeat

ꝛ familie prouideat ꝛ diuisus ē. Cum autē paucissimi essent in orbe terrarum: vt multiplicaretur genus humanum a principio. ꝛ imediate post diluuiū cōiugium nō solum exhortatiōe: sed iussione tradi fuit necesse: adeo vt fratres germanis sororibus copularētur. Abraam āt cum posteris generis sui: quia aliis nationibus ad idolatriaꝫ declinantibus: vera religio in eius remansit domo: ꝛ debitus dei cultus. Oportuit tēpore illo vacare coniugiis vt p ppagationē carnaleꝫ dei populus copiose augeret. Nunc aūt qꝛ nuptie repleuerunt orbē terraꝝ ꝛ amodo non solus notus ī iudea deus: sed videbūt oēs fines terre salutare dei nr̄i: vt expeditius vacetur orōni ꝛ ɔtēplationi ɔsultius ē castrare seipsū propter regnū celoꝝ cum nō sit digna ponderatio aīe continentis. Nemini tñ precipitur sed suadetur. Qui pōt capere capiat. Nec vnq̄ꝫ deerunt: q vacent coniugio. Obedientia vo ipsa est que cūctas ṽtutes mēnti inserit: īsertasqꝫ custodit. Ipsa ptegit: ipsa dirigit: ipsa pducit si bene seruetur. Necessitas auteꝫ coactionis illa est: que inuoluntarium causat. Unde ꝛ p̄mium cū merito excludit. Talis vo non est necessitas obedientie: quia nullus cogit ad pmittendum obedientiam: sꝫ voluntarius ad hoc quisqꝫ accedit. Et quia spōte se pp̄ter deū ad illam necessitatē posuit: tanto deo efficitur gratior quanto plus deo offert, videlꝫ voluntatem cum opere: quēadmodum ex duob᷒ seruis plus ille offert domino ꝛ ei acceptior fieri dꝫ: qui fructus alicuius pulcherrimi arboris sue largitur cum ea q̄ꝫ alter q precise fructuū ensenia mittit arbore tamē sibi retenta. Et voluntate magis fixa in bonum operetur obediens ceteris paribus magis meret eo q sua spōte ideꝫ pficit opus

Cleophas.

Quia inq̄sita omnia plenissime enucleasti: ꝛ aditione non indiget plenitudo: iam ꝑsequere ad votū de doctrina magistri nostri egregia siquid superest intimādū.

Peregrinus.

Nec dies nec mēsis suffi/cerēt si oēs ipsius bmo/nes vellēꝫ reuoluē: q̄ tñ oīa deo opante mihi nota vt alꝫ dixi. Sed q̄dā tñ sub cōpendio refero. Hoc tñ omittē nolo qd initiū fuit p̄mi sermonis ad di

scipulos in mõte plati. Apiens eni os suũ dixit: Bti pauperes spiritu cũ ceteris que sequũt. A btitudine ergo inchoãs septez enumerat btitudines. Ubi attẽdite sapiam eximiã docentis. Cũ.n. omne agẽs agat ppter finẽ quẽ intendit: & finis vltim9 hois sit btitudo: imo apte a btitudine exordiũ sumpsit vt felicitate ostensa: quã vniuersi naturalr appetũt ad operandum virtuose efficacius mouerent. Ois quippe mortalium cura: quã multipliciũ studiorum labor exercet & si diuerso calle pcedat ad vnũ tñ btitudinis finẽ nitit puenire. Pauci tñ ad verã attigunt: q oiuz bonorum statũ pfectũ cõplectit: qz nec eã sciũt. Opinati sũt quippe aliq insipiẽtes btitudinẽ in vita voluptuosa & sensitiua repiri. Alij in vita morali actiua. Alij in cõtẽplatiua. Hec aũt ita se hñt vt vita voluptuosa & sensitiua: vere sit btitudinis ipeditiua de q psalmista Btm̃ dixerũt pplm cui. s. tpalia de qbus pmiserat: sed false estimationis locutionẽ Jsa. declarat dicẽs: Popule me9 q beatũ te dicũt ipsi te decipiũt. Actiua vo vita cũ fide ad verã btitudinẽ ẽ dispositiua. De hac ps. Bti imaculati i via q ãbulãt in lege dñi ipsam seruando. Sz ptẽplatiua cũ gr̃a in via: est felicitatis inchoatiua: quã signare videt psalmista dicẽs: Bti q scrutãt testimonia ei9. i. diuina eloqa q de eo testimonia reddũt vel creaturarum vtutes & pfectões q diuinã magnificentiã attestãt: si tñ nõ ex curiositate vel vanitate: sed pia veritate in toto corde exqrũt eũ. Sz in supna pr̃ia ptẽplatio est pfectiua btitudis & essentialiter ipsa btitudo. Et de ea ps. Bti q hitant i domo tua dñe. s. glie in scla sclorum laudabũt te: ex eo q ptẽplant facie ad faciẽ maiestatẽ tuã. Igit qa sensualis & voluptuosa btitudo querit in diuitijs & honoribus aut i potẽtijs & vindicatiõibus partim etiã i carnalib9 delectationib9 q oia q̃plurimũ ipedimentũ pstãt ad btitudinẽ capescẽdã: qz ad crimina inumera deducũt: iõ in pmis trib9 btitudinib9 expssit act9 ꝯrios in illis. Nã ꝯ cupidos & ambitiosos q suã felicitatẽ i diuinis appetũt & humanis fauorib9 inqt: Bti scz spe paupes spũ. i. volũtate & affectu: & paupes etiã spũ. i. vento ambitõis & inanis glie. Pauperes aũt dixit signãter nõ vacuos: qz nulla ẽ tã excelsa vtus q aliqñ dulcedine glie ñ tãgat. Istorum.n. demũ est regnũ celorum vbi glia & diuitie indeficientes

quia transitoria contēpserunt. Et ad hoc valet illud psalmi aptari. Beatus vir qui timet dn̄z Qui enim dn̄m timet ei subijcitur: gliam suam querit non propriam: in mandatis cupit contennens terrena. Contra regimina ⁊ vindictas affectantes ī quibus felicitari arbitrant̄ ait: Beati mites qui. s. mansuetudinem sectantes querunt subijci non potentari aduersa ⁊ illata opprobria equanimiter portāt non vlciscunt̄: ⁊ terram viuentiuz possidebūt securi sine vlla perturbatione vel timore: qualia patiūtur diuina terrena habentes semper suspecti: cui alludit qd̄ dicit ps̄. Beata gens cuius dn̄s deus ei⁹ populus quē elegit in hereditatē sibi. Mansueti enim hereditabunt terrā precipue viuentium. Qui v̄o finem in voluptatibus cōstituūt sicut equus ⁊ mulus quib⁹ non est intellectus contra eos inuehit dicens: Beati qui lugēt: nō qui sequuntur gaudia mundi q̄ dolore miscentur: ⁊ eoꝝ extrema luctum occupant nunc ⁊ in sempiternum: sed qui contristātur pro suis ⁊ alienis delictis ⁊ in colatu presentis exilij: ac patrie dilatione. Consolabuntur hi non momentanee sicut in h̄ seculo neqꝫ ꝓdigijs ⁊ tristicijs ingruentibus sed leticia sempiterna: fugietqꝫ dolor ⁊ gemit⁹: qd̄ insinuasse videt̄ psalmista. Beatus qui tenebit inquit ⁊ allidet paruulos suos ad petram idest non solum actus exteriores: sed etiaꝫ paruulas ⁊ leues cogitatiōes lubricas retinebit ne vltra progrediantur ad aliquā delectationem: ad petram dure penitentie confringēdo. Submota exinde vita sensuali tanq̄ꝫ brutali: signatur vita quedam a sapientibus que actiua nuncupatur. Hac quis bene et virtuose se habet in humana ciuilitate: cuius pars vna est non ledere proximū: in quoq̄ꝫ sꝫ reddere vnicuiqꝫ qd̄ suum est. Altera subleuare eum in suis necessitatibus. Unde quartā posuit beatitudinem dicens: Beati qui esuriunt ⁊ sitiunt iusticiam idest valde cupiūt: ⁊ in arduis ⁊ in paruis eum exercere: quia desiderium vehemens ad op⁹ trahit. Saturabunt̄ isti nec aliquid deficiet propter iusticiaꝫ exhibitam: cui sententie cōcordat ps̄ dicens: Beati qui custodiunt iudicium ⁊ faciunt iusticiam omni tempore. Nec eniꝫ bene potest iusticia exerceri nisi precedat iudicium discutiēs diligenter seriem rei. pro alia parte iusticie: qntam exprimit

videlicet. Beati misericordes qm̄ ipsi misericordiam conse/quentur. Non vtiqȝ subijcienť miserijs quarū timore pleriqȝ se subtrahunt a miserationib⁹ ne eis deficiat cum pauperib⁹ largiuntur: sed consequenť misericordiam liberantē ab om̄i miseria. Nec hanc psalmista reticuit. Beatus inquiens qui intelligit super egenum: quo ad spiritualia ⁊ pauperem quo ad tēporalia. In die mala .s. extremi iudicij liberabit euȝ dn̄s ab illa seua sententia. Ite maledicti in ignem eternum ⁊c̄. Demum contemplatio veritatis in qua quidam posuerunt vltimā felicitatem cōsistere si sit perfecta ⁊ prime veritatis .s. dn̄i dei hec est essentialiter beatitudo ⁊ p/fectiue: sed in hac vita nō possit detur nisi impfecto modo. Co/gnoscimus eniȝ de deo tm̄ nisi quia est: sed non quid est. Po/suit igiť magister noster iesus duas vltimas beatitudines ad contemplatiuā pertinētes: nō quidem pertinentes ad actus ipsius cōtemplatiue: sed dispo/nentes efficaciter ad eaȝ. Que autem posuit pro premio earū: illa sunt opera contemplatiōis Unde ī sexto loco dixit: Beati mundo corde. Munditia qdē cordis maxime ē necessaria ad contemplationis actum: quia ī maliuolam animā non itroibit sapiētia: qd̄ tm̄ exercitiū actiue vite est. Isti autē dn̄m videbūt ex quo oculos sinistrum intel/lectus ⁊ dextrum affectus hn̄t mūdos. Dicat ⁊ psalmista. Beatus cui nō imputabit domin⁹ peccatum: nec est in spiritu ei⁹ dolus. Quia enim spirit⁹ ⁊ cor mundum est ⁊ sine dolo: ideo si quid defectuosuȝ sit ab extra nō imputabitur ei. Ultimam hāc esse voluit. Beati pacifici qui scȝ habent cor sedatum a passionibus: paccatum a pturbationibus proximoꝝ: qm̄ filij dei vo/cabunť intuētes regē in decore suo ⁊ euellata facie gliaȝ dei cōtemplātes equales angelis: q filij dei vocātur. Psalmista vō Beatus vir cuius est auxilium abs te ascensiones in corde suo disponit. Nec eniȝ sine speciali dei auxilio ⁊ gratia dei esse pōt vt ascendat quis per ꝯtempla/tionem ad statum filiorum dei Qd̄ postmodum addidit ipse iesus. Beati qui persecutioneȝ patiunť: propter iusticiaȝ poti⁹ hoc qd̄ additum est quedā manifestatio precedentium beatitudinum q̄ȝ alia de per se beatitudo. Ex hoc enim manifestať: si quis est vere pauper spiritu mitis: lugens ⁊ iust⁹ cū ceteris

si persecutionem passus pro
pter iusticiam non deficit ab
ea. Sunt autem ipse beatitu/
dines scilicet paupertas: mi/
titas: luctus: et huiusmodi: qui
dam actus virtuosi proceden/
tes a donis septem spiritus al
mi. Et licet virtutes morales
inducant homines ad simi/
les actus virtuosos: vt patet
de iusticia: mia tépantia: et alijs
tamen pfectiori modo ipsa do/
na spiritus ad illa opera indu/
cunt. Ut verbi gratia: Fortitu/
dinis virtus facit hominem eé
patientem in aduersis: sed for/
titudinis donum etiam libenter
et appetenter facit aduersa pati
propter christum. Sed et istam
triplicem beatitudinem simul
videtur ps. fuisse complexus in
principio sui libri psalmorum
dicens: Beatus vir qui nó abijt
in consilio impiorum et in via
peccatorum non stetit: et in ca/
thedra pestilentie non sedit: sz
in lege domini voluntas eius
et in lege eius meditabitur die
ac nocte. Ná a vere beata spe
et tádé re psalmistia excludit vi/
tam brutalem que consistit in
concupiscentijs sequendis: dú
dicit: Beatus vir qui abijt etc.
vbi notatur triplex gradus pec/
cati. s. in corde et ibi est consiliú
impiorum: in opere et illa é via
peccatorum: in consuetudine et
illa est cathedra pestilentie ex
qua sicut ex cathedra docetur
malum: et vt pestis alios inficit
Secundo notauit vitam actiuá
ibi: In lege domini voluntas
eius scilicet erit ad eam seruan
dam: que vitia prohibet passio
nes cohercet: subuenitur necessitatibus
aliorum docet: nullúqz
ledere: sed vnicuiqz qd debitú
est tribuere. Contemplatiuam
signauit quando subdidit: In
lege eius meditabitur die ac
nocte. Permaxime enim me/
ditatio ad contemplationé per
tinet. Et cum potissima conté/
platio sit circa primam verita/
tem scilicet deum eiusqz perfe/
ctiones: et in lege domini: que
sacra pagina est: maxime ista
habeantur plusqz i quibuscúqz
doctrinis: imo in lege domini
meditatur contemplatiuus die
ac nocte: que quidem contem/
platio non inflat: vt ethicorum
methaphysicorum sed edificat
ad regna celorum. Predixit qz
Isa. hanc suauem doctrinam p
messiam christum propinandá
dicés: Uenite ascendamus ad
montem domini: idest christum
qui est mons omnis perfectio
nis. Hic in monte docuit tha/
bor sermonem primú: et i mon/
te syon sermonem vltimum. Et

ad domum dei iacob que est ec clesia:que quasi tunc erat in di/ scipulis. Et docebit nos vias su as mãdatorum recte in ipo ser mone expositorum. Et ambula bimus in semitis eius:idest ab eo edoctis. Semita que est ar/ tior quasi strata que dicitur via signat consilia ꝛ ipsas beatitu/ dines que de perfectioribus ac tibus sunt per christum in eo/ dem monte explicata: quia de syon exibit lex scilicet euãgeli ca per vniuersum mundum di uulganda. Sed attendite dile/ ctissimi quia volens Jsa. nota/ re perfectionem ipsius messie ꝛ doctrine eius: et quomodo sit a gentilibus auide suscipien da:sic imediate ante dicta ver/ ba inquit:Erit i nouissimis die bus preparatus mons domus domini in vertice montium et eleuabitur super colles ꝛ fluẽt ad eum omnes gentes ꝛ ibunt populi multi dicentes: Uenite ascendamus ad montez domi/ ni cum his que predicta sunt ꝛ breuiter exposita. Ubi debetis scire qꝫ dies nouissimꝰ dicitur dupliciter:vno modo simplici ter ꝛ absolute:idest vltimus vel circa finem:vltra quem non est alius dies seu tempus. Et sic in telligitur illud Job in nouissi/ mo die de terra surrecturus sũ.

Alio modo dicitur nouissimus dies respectiue:idest per respe ctum ad aliquẽ statum vel tem pus:Et sic dixit Jacob patriar/ cha filiis suis benedicens. Au/ dite que vẽtura sunt vobis no/ uissimis diebus:idest tempori bus messie. Jsto modo sumitur hic in Jsaie auctoritate. Dicun tur autem dies messie nouissi/ mi per respectum ad alium sta tum qui non succedit. Statui quidem legis moysaice: succe/ dit status legis euangelice da/ te per messiam. Huic autem nõ succedit alius status in via: sed status glorie obseruantibus eã Mons domus domini:est ipe messias super quo domus do/ mini:idest ecclesia fundata est. Hic erit sicut in re ita in mani/ festatione per orbem eleuatus super omnes colles ꝛ in verti/ ce montium:idest excedẽs vir tute omnes iustos homines: ꝛ in vertice montium scilicet su/ perans sine comparatione om nem perfectionem propheta/ rum et patriarcharum et flu/ ent ad eum omnes gentens cõ uertende per fidem ꝛ deuoti/ onem doctrine eius curren/ tes: idest de omni genere gen tilium. Quidam autem de ve stris non sapientibus sed insi/ pientibꝰ dicẽt hoc implẽdũ in

aduẽtu meſſie ſm corticem lit/
tere:videlʒ ꝙ tres mõtes altiſſi
mi.ſ.thabor ⁊ mons carmeli ⁊
mons ſynai debent vniri ⁊ ſuꝑ
ipſos deponi mons ſyon:q di/
citur mons domus dñi: qa ibi
edificatum eſt templum quod
dicitur domus dñi:⁊ ibi docen
te meſſia fluent ad eum gẽtes
⁊ ibunt populi. Sʒ quid abſur/
dius dici poteſt? Certe ſi ſubiu
gale balaam arioli reſurgeret
cum loquela ſibi ad horam cõ/
ceſſa argueret vexaniam horũ
Quod tãq̃ʒ erroneũ alius rab/
bi virans dicet intelligendum
de eleuatione ſpirituali nõ ma
teriali:tẽpore meſſie videlʒ ꝙ
quia meſſias in monte ſyon do
cturus eſt ⁊ facturus multa mi
racula valde magis q̃ʒ ſint fcã
aliqua mira ĩ monte ſynai: tha
bor ⁊ carmeli. Jdeo dicitˀ mõs
ſyon qui eſt mons domus dñi:
eleuari ſuper illos ſeu vertice
illorum. Jn monte qdem ſynai
facta ſunt mirabilia:quia ibi da
ta a dño lex moyſaica:⁊ apparu
it mons fumans ⁊ ardens. Jn
monte thabor tranſfiguratio ⁊
alia etiam mira. Jn monte car
meli helyas fecit ignem deſcẽ
dere de celo ad conſumandum
holocauſtũ. Sed in mõte ſyon
vbi erat templum:chriſtus de/
dit legem euangelicam que po
tior eſt moyſaica. Jbi frequẽter
predicauit:ibi miracula multa
fecit de quibus adhuc erit dicẽ
dum. Jbi ſacramentũ ſui corpo
ris inſtituit ⁊ q̃ʒplura alia. Et
diſcurrentibus diſcipulis ſuis
per orbem fluent ad eum oẽs
gentes ꝑ fidem. Jſte verum di
cet:ſed vt balaam obturatũ ocu
lum habebit:vt neget hũc xp̃m
quẽ videre potuiſtis om̃ia hec
feciſſe in monte ſyon eſſe meſ/
ſiam aliumqʒ expectet cum ſue
ſalutis interitu. Expectatꝰ igitˀ
dei filius a patribus iam venit
Ueniens mira docuit docens
praua tollerauit:vt impleretur
illud Jſa. Jn tribulatione mur
muris doctrina tua eis. Nõ.n.
parua tribulatio eẽ poterat ipi
christo: cum murmur multus
erat de eo in populo dicentibꝰ
quibuſdam. Nequaq̃ʒ bonus ẽ
ſed ſeducit turbas alijs aſſeren
tibus. Non eſt hic homo a deo
qui ſabbatum non cuſtodit ce/
teris conclamantibus. Demo/
nium habet:potator vini: ami
cus publicanoꝝ ⁊ peccatorum.
Sic tñ oportebat xp̃m pati ĩ do
cendo vt ſcriptura impleretur
⁊ figura omnium pene prophe
tarum:qui populum docentes
multa ⁊ ĩmania ꝑpeſſi ſunt ab
eis:⁊ vt oſtenderetur veritas
ipſius doctrine ⁊ docentis eã:

quia veritas inualescit ꝛ om̄ia vincit ꝛ obtinet in secula secu/lorum. Doctrina quoqꝫ viri ꝑ patientiam cognoscitur: inquit solamon. Insuper vt doctori/bus in posterum detur exem/plum veritatem doctrine cum expedit propter timorē aduer sorum nullo modo deserendaꝫ nec mirentur si persecutionem patiuntur propter veritateꝫ ꝛ iusticiam: ꝛ deridetur iusti sim plicitas quasi lampas cōtēpta cum ipsum datum doctorem iu sticie mundo ꝫm prophetā p̄n cipes persequuti fuerint gratis ꝛ beelzebub nuncupauerit.

Cleophas.

Quam suauis fuerit do/ctrina huius nostri ma/gistri nos testes sumus ꝛ turbe que pre dulcedine eius aliquando triduo sustinebant eum in deserto non habentes quid manducarēt queꝗꝫ ratio/nabilis docens vtilia tu īsinua sti. Tria tamē sunt que stuporeꝫ inducunt circa doctrinaꝫ ipsaꝫ Primum est quare gentilibus non potius elegerit predican/dum vtpote magis paratis ad eam suscipiendam: vt patuit in quibusdam a nobis ꝛ consocijs visis Centurione Cananitide ꝛ Samaritana cum siccittimis ꝗꝫplurimis. Finis eniꝫ mores instruentis est vt flectat. Aliud est non minus admiratiōe di/gnum. Nam cum doceret scan dalum proximorum euitandū adeo vt diceret: ve illi per quē scandalum venit: expedit eniꝫ ei, vt suspēdatur mola asinaria in collum eius ꝛ demergatur ī profundum. vnde ꝛ ipse cū nō teneretur didragma a transeū tibus debitum soluit per quen/dam ex suis discipulis statereꝫ scilꝫ quē miraculose inuenit in ore piscis hamo ei⁹ iussu de ma ri educti ne exigētes illud scan dalizaret. Non visus est curare scandalum scribarum ꝛ phari/seorum: quod sciebat eos habē de doctrina eius. Postremum est quare non scripsit tam ma/gnificam necessariam ꝛ saluti/feram doctrinam cum ꝓphete qui ei equari non possunt: scri/pto mandauerint suas ꝓpheti as ꝛ moy. legem vt taceamus de his ethnicis qui libros im pleuerunt suis scientijs. Sicut aristoteles ꝛ plato cum ceteris

Peregrinus.

Inquisitiones tue o cleo pha humane sunt ꝛ ideo rationē exigunt vt menti satisfiat ne suspensa remaneat ꝛ in promptu occurrit. Nā quan

tum ad pmam cum messias q dicitur christus fuerit datus a deo minister circūcisionis.i.pdicator iudeorū propter veritatem dei ad confirmandas pmissiones patrū:decuit vt pus ipse et discipuli eius iudeis predicaret. Sic enim ostensum est per predicationem suam eis factam impleri promissiones factas antiquitus iudeis nō gentilibus. Dicit enim ps in psona eius: Ego constitutus sum rex ab eo super syon mōtem sanctū eius vbi.s.cōmuniter docebat: quia ibi erat templū predicās preceptum eius. Exinde que a deo sunt:ordinata sunt. Hic aūt est debitus ordo diuine pvidētie: vt diuina et spiritualia tradātur per viciniores deo alijs magis remotis sicut iferiores angeli illuminantur p superiores: et per inferiores angelos: homines. Ut ergo aduent9 xpi ostenderetur esse a deo exigebat hoc debitus ordo vt iudeis qui erāt deo propinquiores p fidem et cultum vnius d ei pus doctrina christi preponeretur: et per eos quo ad apostolos et alios conuersos ex eis ad gentes transmitteretur. Demū cōueniens fuit sic fieri vt iudeis auferreretur calūniandi materia. Oportuit ergo pus christi aduentum nunciari iudeis: ne iustam haberent excusationem dicentes: se ideo non recepisse eum: quia iuisset vel misisset discipulos suos ad predicandū gentilib9 et samaritanis. Uerū et si decuit prius christum et discipulos predicare iudeis: non tamen debuit omnino gētiles repellere: ne spes salutis eis pcluderetur. Et proter hoc aliq gentiliū particulariter sunt admissi propter excellentiā fidei et deuotionis eorū: quos nominasti et figurādijm gentilitatis conuersationem cum maiori fide et deuotione q̄z habuerit populus iudeorum. Unde Isa. loquens in persona patris ad filium.s. dn̄m christum iesum inquit: Parum est vt sis mihi seruus ad suscitandas tribus isrl et fedes iacob cōuercendas. Dedi te in lucem gentium vt sis salus mea vsqz ad extremū terre quod fiet per discipulos suos. Quantum ad secundam inquisitionē de scandalo.s.in doctrina xpi. Scitote qp bonū q̄nto cōmuni9 tanto diuinius. Cum ergo salus multitudinis sit preferenda pauci quorūcūqz singularium hominum: quando aliqui sua peruersitate salutē multitudinis impediunt: non est timēda eorum offensio et scanda

lum a predicatore ꝛ doctore ad hoc ꝙ multitudinis saluti pro uideatur. Scribe autem ꝛ pharisei ꝛ principes iudeorum sua malicia salutē populi plurimū impediebant: tū quia repugnabāt doctrine christi per quam solam poterat esse salus: tū qa prauis suis moribꝰ eam corrūpebant: mala exempla vite sue eis dando: tum quia et scripturas pertinentes ad mores male exponebant. Et imo dominꝰ non obstante offensione eorū: publice veritatem docebat quā illi odiebant ꝛ eorum vitia arguebat. Quāuis enim ipsi scribe ꝛ pharisei non proficerent ex hoc: hoc tamē bonum sequebatur: quia cum illorū vitia populo innotescebāt minus auertebātur a doctrina christi salutifera propter verba scribarū ꝛ phariseorum qui semper obsistebant doctrine eius. Qꝫ aūt dominꝰ dixit scandalum cauendum fore: sic intelligendum est vt nullum dictum vel factū fiat ab homine minus rectū ꝙ det alteri occasionē ruine spiritualis: quod christꝰ optime seruauit. Unde ipse non scandalizauit aliquem: sed ipsi ex malicia sua scandalizati sunt ex bono: vnde debuerant edificari. Qꝺ scandalum simile phariseorū: quia ex malicia procedit nō est curandum: sed scandalum pusillorum cum procedat ex ignorantia vel passione sedandum est vel auferendum: non tamē vt veritas vite deseratur. Porro de scriptura doctrine eius scire debetis ꝙ non fuit conueniens christum suam doctrinā scribere. Primo quidem propter dignitatem ipsius. Excellentiori enim doctori excellentior modus docendi debetur. Et ideo christo tanꝙ excellentissimo doctori hic modus cōpetit doctrinam suam auditorum cordibus imprimeret: qꝺ efficacius fit verbo ꝙ̄ scripto. Habet enim quid latētis energie viue vocis actus: ēt de ore magistri in aure discipuli trāsfusa fortius sonat. Unde ꝛ apꝺ gentiles excellentissimi qdam doctores vt pitagoras ꝛ socrates nihil scribere voluerunt. Secundo fuit hoc magis conueniens propter excellentiam ipsius doctrine christi: que tanta est vt litteris comprehendi non possit. Nec enim mundus capere posset eos: qui forent libros scribendi propter hominum incapacitatem ad tantam doctrine profunditatem. Si

autez christus scripto suam do ctrinam mandasset nihil altius de eius doctrina homines estimarent eo quod cōtineret eius scriptura. Tertio fuit expediens vt quodā ordine doctrina eius ad omnes pueniret: dū ipse īmediate discipulos per se verbo docuit: qui postea alios verbo ꝛ scripto docerent. Si āt ipsemet scripsisset īmediate eiꝰ doctrina ad omnes peruenissꝫ Unde ꝛ de sapiētia dicit̄ puer. Qui misit ācillas suas: idest discipulos predicatores humiles corde: fecundos opere: vocare ad arcem .s. patrie supne alios predicatiōe ꝛ scriptura. Et lex quidem vetus quia in sensibilibus figuris dabatur cōuenient̄ sensibilibus signis scripta fuit. Sed doctrina christi est lex spiritus ꝛ vite. Et ideo non atramento sed spiritu dei viui scribi debuit in cordibus hominū. Siqui autem exurgent asserētes christū libros scripsisse falsissimum esse noueritis. Et qꝛ doctrina quideꝫ fallax: vt hereticorum: aut impudica vt īmundorum: aut cum inuidentia habita: que conditiones quia male sunt odiunt lucem vt non arguantur opera eius. Ideo talis traditur doctrina cōmuniter ī occulto. Sed doctrina christi veritate fidelior: honestate mūdior: charitate feruentior fuit. Hinc est ꝙ palā locutus ē mundo ꝛ ī occulto locutus est nihil vt merito dicere posset illud sapiētis: Sine fictiōe didici hāc scꝫ sapiētiam ꝛ sine inuidia cōmunico ꝛ honestateꝫ illius nō abscondo. Didicit autem xp̄s inquantum homo accipiens sapientiam a deo ab initio sue cōceptionis. Et hanc sine fictione mixture alicuius falsitatis: visus est autem loqui in occulto: inquantum loquebatur turbe ī parabol̄ vt de seminā te ꝛ alijs que cuꝫ essent sub metaphoris: populis earum sensus erat occultus sed hoc propter incapacitatem eorum ꝛ indignitateꝫ: quibus etiam melius erat vel sic sub tegumento similitudinū doctrinam audire spiritualiuꝫ q̄ꝫ omnino ea priuari. Illarum tamen parabolarum nudam ꝛ apertam veritatem discipulis ipe magister tradebat: vt reminisci debetis per quos ad alios tempore suo deueniret. Unde nec in occulto dici potest illa edocta: que coram pluribus discipulis disserebat ꝛ per eos in alios deriuāda Sed nec latere vos volo quales esse debeant rectores qui populos habēt instruere. Hoc enim ipse exp̄ssit

in sermone in monte formato dum eos asseruit sal terre ciui/ tatem supra montem positam ꝛ lucem mũdi per hec innuẽs in eis esse debere sal sapientie ꝛ discretionis: ciuitatem beni uolentie ꝛ perfectionis lucem modeste conuersationis. Cecꝰ enim si ceco ducatum prestat qd inde expectari valet: nisi vt ambo in foueam cadant? Qui discipulus veritatis fieri non vult sapientie vacãdo oportet ꝙ docendo magister inueniaꝛ erroris. Inter ornamẽta primi sacerdotis aaron iussit dñs fo/ re ꝛ precipuum rationale ante pectus ipsiꝰ in quo textura erat inscriptum: que pmaxime de omnibus traditur in sacris ora culis: Nam contra ignorantez inuehit dñs per Osee dicens. Quia tu scientiam repulisti et ego te repellam ne sacerdotio fungaris mihi. Et quia discre/ tio est mater virtutum signata per sal maxime ea vti oportet ĩ traditione doctrine. Sine sale enim discretionis: nunꝗ̃ deo sacrificium extitit gratum hu/ mane actõis. Propterea ꝛ ipe magister discipulis dixit mit/ tens ad predicandum. Habete sal in vobis ꝛ pacem habete inꝛ vos. Uerum si liguis hominũ loquatur quis ꝛ angelorũ cha ritatez autem non habeat: erit velut es sonans aut cimbalum tinnens se ꝓsumẽs: alijs cõiter sonum faciens auribus ad de/ mulcendum non cordi ad fle/ ctendum. Debet ergo mens p̃/ sidẽus esse ciuitas que dicitur ciuium vnitas. In anima enim rationali tanꝗ̃ multi ciues sũt plures eius potentie: per quas operatur que debent vniri in vnum ꝛ dirigi. Unum simplici ter solus est deus. Nam omĩs creatura etiam celestis multi/ plex reperitur saltem veritate cogitationum sibi inuicem suc/ cedentium ꝛ affectionũ. Omĩs igitur potentia actum suum in deum dirigat vt in finem: ꝛ tũc erunt vnite in vnum p charita tis beniuolentiam. Hoc imple tur. Nec sufficit cõmunis dile/ ctio: sed sita sit super montem eminentis perfectiõis: vt tãꝗ̃ bonus pastor ponat aĩaz suam cum expedit pro ouibus suis. Maiorem autem charitatem nemo habet vt aĩam suam po/ nat quis pro amicis suis. Per/ fecta enim charitas foras mit/ tit timorem qui mercenarium fugare cogit: idest tacere cũ lu/ pum vidit: idest diabolum vel tyrannum: vel perniciosũz exꝰ gregem inuadentem. Sicut er go saul electus a dño ad regen

dum populum suū cunctis emi nebat ab humero sursuʒ: ita cū ctam plebem precellere debet rector in sanctitate ⁊ perfectio ne virtutum. Nempe quia cha ritas etiam perfecta principali ter in voluntate locatur que vi deri ab hominibus non potest imo ⁊ lucem se debet aliis exhi bere per conuersationem exte rius deuotam pariter ⁊ mode stam: vt omnia ad edificationē fiant cuncta honeste ⁊ ſm ordi nem ab omni specie mali absti nendo. Scire etiam debent ꝑ lati si vnq̄ʒ delinquunt quoniā tot morib⁹ digni sunt q̄t exēpla pditiōis ad posteros transmit tunt. Lucebit nō parum si lum bos pcingat castitatis baltheo si colliget de spinis persecutio num vuas beneficentie: ⁊ de tri bulis aduersitatuʒ ⁊ tribulatio num ficus dulces patientie et equanimitatis: si cum samarita na idriam cupiditatis dimit tat penes puteum altum mun dane vanitatis: si cum baptista ioanne predicatore non molli bus vestiatur: sed habeat victū ⁊ vestitum. his contentus per maneat. Hec docuit ⁊ fecit ipse messias christus ⁊ imo ipe ma ximus in regno celorum. Qui autē docuerit quantūcūqʒ emi nenter ⁊ ea nō fecerit minim⁹ vocabitur in regno celorū mi litantis ecclesie. Quia ⁊si in ali quo nomine ⁊ opinione: tamē paruus propter defectum vir tutum. In regno celorum pagi ne sacre minimus propter de fectum sapidi gustus: ⁊si multū acutus. Sed in regno triūphā tis ecclesie minimus: idest nul lus quia erit ab eo exclusus. Sʒ hec tria videtur notasse simul psalmista cum ait: Nunc reges qui. s. vos ⁊ alios habetis virtu tibus regere: intelligite ⁊ eru dimini qui iudicatis terram. i. ecclesiam seu homines. Intelli gite. s. scripturas ⁊ erudimini: vt discrete doceatis quo ad pri mum. Seruite domino i timo re. s. filiali qui procedit ex dile ctione: deo mentem subiiciente non timore seruili qui non est ī charitate. Unde subdit: Exulta te ei cum tremore. Timor serui lis non facit exultare sed trista ri quia penam habet: quantum ad scđm. Nam ꝑ tertio addit: Apprehendite disciplinam ne quādo irascatur dominus: hec scʒ non faciendo. Disciplina āt est quedam debita compositio morum exteriorum: qua qs lu cet aliis. Sed quia doctrina et maxime miraculis cōfirmatur imo vobis intendo āmodo de miraculis huius messie differē quorum plurima vosipsi potui stis videre oculata fide. Nullū

autem eorum me latet deo operante.

Amaon.

Hec auidissime optam⁹ audire vt cū stupore reuiuiscat ⁊ gaudium perceptum in operatione eoꝝ: qđ tantū extitit vt clamare vrgeremur cū turbis: Hic est vere propheta qui venturus est in mundum: ⁊ quia deus visitauit pplebem suam Sed quia in passione subtracta sunt: ppterea fides ad eius deitatem satis dormitauit: sed aliquantulum tuis magnificis eloquijs euigilasse sentimus.

Peregrinus.

De sequentib⁹ signis deo cooperante ad sermonē eius vaticinatus est psalmista cum ait: Misit sagittas suas et dissipauit eos: fulgura multiplicauit ⁊ cōturbauit eos Ubi notat primo propheta doctrine christi conditionem cū dicit: misit sagittas suas: secūdo eius doctrine operationem cū subdit: dissipauit eos: tertio ipsius per miracula confirmationem: quia fulgura multiplicauit ⁊ cturbauit eos. Et quantū ad pmum verba christi fuerūt vt sagitte misse ex arcu oris diuini: vbi est cōsiderare ⁊ lignū durum seueritatis ⁊ cordā mollem benignitatis. Erant illa vba sacratissima: vt sagitte alte volātes qz velocit currit smo ei⁹ inqt ppha Et qles fuerit ipe sagitte idē ps. oñdit alibi dicēs Sagitte potētis acute cum carbonib⁹ desolatorijs. Dicunt aūt potētis iste sagitte: qz a potēte emisse. Quis. n. ei resistē valet? Ab oīpotēte fuerūt misse iste sagitte qz a deo missus fuit ad pdicādū: vt pdixit Isa. ppha dicēs in psona ei⁹: Spūs dñi sup me: eo q vnxerit me. s. vnctiōe grē ⁊ imo ad euāgelizādū paupib⁹ misit me. Erat docēs cum magna auctē qsi ptātē hñs ⁊ nō sic scribe ⁊ pharisei. Uñ ⁊ legē aliqñ i cerimonialib⁹ soluebat tāgēdo leprosū tāqz ptātē hñs sup eā ⁊ eā i obscuris iterptās. Acute erāt qz efficacit cordib⁹ ifigebāt penetrabili⁹ oī gladio ancipiti vsqz ad diuisionē aīe ⁊ spūs ptingētes. Ex maximo. n. amore pcedebāt. Est aūt amor stimulus supacut⁹. Acute. i. feruent pferebat: ita vt i tēplo aliqñ clamātē audire potueritis. Siqs sitit veniat ad me ⁊ bibat Corda vulnerabāt dolorē ⁊ amore. Nōne mēte retinetꝭ mariā illam peccatricē sz penitētem. Mattheū publicanū theloneū

differentem. Samaritanam lubricam, illum predicantem? Et vnde nisi quia misit in illis sagittas suas verborum. Sequebantur sagittas carbones desolatores: idest vastatores idest exempla vite ipsius christi per fectissima propter que dicebat Ego sum lux mundi: qui sequitur me non ambulat in tenebris: sed habebit lumen vite spiritualis omnium ex me exempla virtutum. Quantum ad scdm notatur effectus doctrine christi ibi: Dissipauit eos .s. inimicos christi: de quibus locutus fuerat supra Et ad idem alibi dicit: Sagitte tue acute in corda inimicorum regis ad scz perforanda. Et ex hoc populi sub te cadent: idest tibi subycientur fidei tue et dilectioni. Inimici christi sunt infideles iudei et heretici et gentiles et peccatores. Sed dissipauit iudeos quantum ad errorem eorum: quod credunt xpm purum hominem non deum cum interrogauit eos Quid vobis videtur de christo cuius filius est? Et cum respondissent dauid: tanquam purum hominem dissipauit reprobando eorum errorem per sagittas scripture ipsius dauid dicentis: Dixit dominus domino meo: idest dominus pater domino meo xpo: sede a dextris meis: idest coequalis esto in gloria respectu diuinitatis. Dissipauit errorem gentilium dicens: Diliges dominum deum tuum non deos: quos plures fore falso ethnici opinantur. Dissipauit hereticos saduceos resurrectionem negantes: soluens eis questionem septemuirorum cuius futura esset vxor in vltima resurrectione quia videlicet tunc neque nubent neque nubentur: sed erunt sicut angeli dei in celo. Surgent etiam quandoque qui dicant patrem esse alterius essentie quam filius non eiusdem: et qui dicant patrem et filium et spiritum sanctum vnam esse personam. Sed dissipauit eos cum dixit iudeis: Ego et pater vnum sumus. Et sic de alijs multis Dissipauit peccatores destruendo in eis regnum peccati ostendens per parabolam nuptiarum ecclesie: quia sicut qui noluerunt venire ad nuptias inuitati scilicet infideles fuerunt occisi .i. damnati succensis eorum ciuitatibus ita et qui in ipsis repertus fuit fidelis non habens vestem nuptialem .s. charitatis cooperientem omnem criminis turpitudinem post seuam increpatione mittitur in exteriores tenebras sempiternas. Sic ergo dissipauit eos sagittis predicationum per se et postea per discipulos idem faciet iuxta illud isaie: Demum ad

confirmãdum ipsam doctriam miracula addidit. vnde dicit: Fulgura multiplicauit ⁊ cõturbauit eos. Ubi notate ⁊ radiositatem eoꝝ: fulgura ⁊ pluralitatem multiplicauit ⁊ vtilitatem ⁊ cõturbauit eos. Fulgura imo apte signãt miracula: quia sicut fulgur emittit magnum radiũ seu lumen: vnde incutit stuporem ⁊ terrorem: quia subito apparet ⁊ nescitur quomodo ac ĩsolita nature operať sic opera miraculosa emittunt magnum radium ad certificationem veritatis doctrine: que predicať admirationem piam inducũt ⁊ timorem reuerentie ad facientem. Et quia opus sunt dei: ꝗ non successiue ⁊ paulatiꝫ vt natura sed statim operatur: imo ipsa subita fiunt ⁊ preter cõsueta nature. Ex miraculis q̃ fecit iesus christus magister vester triplex lumen exortum est. Primum est veritas sue instructionis. Scd̃m sanctitas sue cõuersationis. Tertium vnitas ĩ ipo dei ⁊ hominis. Et quo ad pmũ ea que sunt fidei humanam rationem excedunt ⁊ hinc meritum habent: quia his assentit liberum arbitrium cum non cogatur demonstratione: sꝫ captiuatur intellectus sponte in obsequium christi. Et imo cuꝫ humana ratione probari sufficiẽter non valeant decens est vt ꝓbentur argumento diuine virtutis: vt dum quis facit opera que solus deus facere potest vt miracula gesta: credať illa doctrina faciẽtis esse a deo imoqꝫ verissima: sicut cũ aliqs defert litteras anulo regis sigillatas creditur ex voluntate regis ꝓcessisse qd̃ in eis cõtineť. Ex miraculis igitur christi ostendiť ꝙ doctrina eius de fide ⁊ moribus verissima fuit. Unde dixit principibus sacerdotum ⁊ scribis: Si mihi non vultis credẽ idest doctrine mee in se vere ⁊ credibili: operibus credite. i. miraculis que ostendunt veritatem eius. Scd̃m est qꝛ ostenditur sanctitas eius. Cum eniꝫ quis facit vera miracula ostenditur ex hoc penitentia dei eẽ in illo per copiosam gratiam. s. vt dum quis facit opera deo reseruata: quia supra virtutẽ oĩs nature create vt sunt miracula credatur deus esse in eo ꝑ grãꝫ ⁊ per consequens vita eius vꝫ sanctissima ⁊ a deo approbata sit imitanda sine dubitatiõe aliqua. Qd̃ considerantes aliqui rationabiliter moti dicebãt cõtra emulos ⁊ detractores vite christi. Qũo potest homo peccator hec signa facẽ? Et nicho/

dem⁹. Nemo potest hec signa facere q̄ tu facis nisi fuerit de⁹ cum eo. Cui sententie cócordat psalmista dicens: Fidelis dñs scȝ iesus in omnib⁹ verbis suis idest verax in sua doctrina et sanctus scȝ ostenditur in omnibus operibus suis scȝ miraculosis. Tertium precipuum est quod declarat esse ex ipsis miraculis verus messias deus et homo in lege promissus. Predixerūt enim prophete messiā in mundo signa facturum: ꝛ aliqua etiam determinate expresserunt que nō legitur fecisse aliquis nisi iste vester magister iesus: ꝛ hunc dixerunt esse deum Unde psalmista: Misit verbuȝ suum ꝛ sanauit eos: idest hoīes ꝛ eripuit eos de internitionibus eorum. Misit scȝ deus pat verbum suum idest filiuȝ suum qui missus dicitur inquantum incarnatus ꝛ sanauit infirmos plīmos anima simul ꝛ corpore. Eripuit de internitionibus idest mortibus multos resuscitans: Non vnum tm̄: vt helyas ꝛ helyseus lȝ secundus alteruȝ suscitauerit sepultus: sed q̄ȝ plurimos christus iesus suscitauit a mortuis. Isa. quoqȝ sic ait de messia: Dominus ipse veniet ꝛ saluabit nos. Tunc aperientur oculi cecorum ꝛ aures surdoꝝ patebunt. Tunc salliet sicut ceruus claudus ꝛ aperta erit lingua mutorum. Uenit aūt deus inquantum humanitati nostre vnitus est: vt vna eademqȝ persona de⁹ ꝛ homo esset iste iesus Et ipse illuminauit cecos: surdis restituit auditum: claudis gressum: loquelam mutis vt vidistis. Nullus auteȝ propheta legitur miracula hec fecisse: qa null⁹ eoꝝ fuit messias nisi iste. Unde quando iudei in porticu salomonis ī solēnitate encenio rum interrogauerunt eum dicentes: si tu es christus dic nob palam: respondit opera q̄ ego facio. s. miracula in nomine patris mei: ipsa testimonia perhibent de me. s. q̄ sum christus. Et post pauca: Ego ꝛ pater vnū sumus. s. in substantia: vn⁹ deus: vna essentia. Cum igit̄ miracula fieri non possunt nisi virtute dei: est aūt deus verax ꝛ veritatis confirmator non falsitatis: si dicendo se esse christū ꝛ verū deum: ꝛ mentitus fuisset: īpossibile erat eum miracula illa facere: alioqn deus approbator esset fallacie qđ hereticum est dicere. Quinimo si non fuisset verus messias: ꝛ dei filius: cum fuisset maxime superbie hoc de se asserendo ad nihilum deductus fuisset: ꝛ maxime confusus sicut nabuchodonosor q voluit in orbe vt deus venerari: sȝ vna

mulier fecit ei confusionē: sctā videlꝫ iudith caput abſcindendo holoferni pncipi militie eiꝰ Et ſi in paſſiōe fuerit valde humiliatus in hoc: imo oblatꝰ eſt quia ipſe voluit pro redēptiōe humani generis. Nec tñ tunc tēporis defuere miracula plura: que cum multis alijs cōuerſando ſecū voſipſi vidiſtis. Vñ ꝛ de incredulis dixit: Si non feciſſem in eis ſigna que nemo alius fecit: peccatum nō haberent. Nūc aūt excuſationē non hñt de peccato ſuo.ſ. incredulitatis: cum tanta viderint ſigna Qd̄ bene figurauit cecutiens ille patriarcha iacob qui filium benedicens.ſ. xp̄m in pphetijs populus iudaicus ex eo deſcendens: eū pñtem habens ꝛ paſcētem ſua doctrina ꝛ miraculis ñ agnouit. Si ergo videritis aliquē tot facientem prodigia virtute propria: tunc dubitare poteritis ꝙ eorum ſit verus meſſias diuinus. Sed quia nullum talem audiſtis nec videre poteritis: hunc ieſum fore veꝝ deuꝫ ꝛ meſſiam lege promiſſum nō ambigatis. Quantū ad ſcd̄m dicit pſalmiſta ꝙ ipſa fulgura miraculorum multiplicauit ꝛ tam copioſe ꝙ ſint ipſa eiꝰ ſigna qd̄dam pelagus imenſum. Cū aūt ſit oīs creatura ſub triplici dr̄ia vt ex hoc illuceat veſtigiū deiſice trinitatis in omni eius genē ſcꝫ intellectualis ꝛ rationalis ꝛ materie corporalis: nature potēta xp̄s multiplicauit. Nā circa intelligētias ſeu angelos bonos ꝛ malos mira operatus eſt Ipſo enim ſole iuſticie oriente cum angelo qui paſtoribus eiꝰ ſacratiſſimā natiuitatē nunciauit facta ē multitudo militie celeſtis laudantium deū ꝛ dicentium. Glia in altiſſimis deo.Ormiꝝ fuit: ſpūs in voces erūpe ī corpibꝰ tñ aſſumptis. Poſt eiꝰ tentationē acceſſerūt angeli et miniſtrabāt ei corpi.ſ. necia deferēdo. In paſſiōe apparuit angelus de celo ei orāti ꝯfortans eū ſenſitiuā videlꝫ memoriam paſſiōis exterritā. Et vos ēt iā recitaſtis mulieres q̄daꝫ ex veſtris ħ mane euntes ad monumentū eiꝰ viderūt angelos qui dicerēt eū viuere. Quid dicā d̄ angelis malis cū ſemel ab vno eiecerit legionē eoꝝ? Legionē aūt ſcli ſapiētes aſſerunt eſſe ſex milia ſexcēta ſexaginta ſex. Taceo d̄ filia cananee demoniaca ꝛ lunatico puero piecto q̄ñqꝫ a demone in aquā ꝛ ignem ꝛ illo in ſynagoga pre vexatione clamante: liberatis cum alijs infinitis. Sed nō minus fuit a demonijs aīas liberare. Nō ſoluꝫ eni a maria magdalena ſepteꝫ demonia eiecit animā eiꝰ per

vitia capitalia vexantia sʒ a tur bis plurimis. De hominibus autem illud psalmiste implet. Sanat oẽs infirmitates tuas: ⁊ redimit de interitu vitã tuã. Nam cecos illuminauit vt bar timeum filium timei clamantẽ secus viam hierico ⁊ celidoniũ Leprosos mundauit decem si/ mul solo verbo. Alterũ manus eius cum tactu. Puerum cen/ turionis paralysi dissolutũ con solidauit. Et in lecto iacentem oblatum alium paralyticuʒ: et per tegulas submissum sanatuʒ in domum ire iussit. Cõtractũ membris trigintaocto annis ĩ porticu piscine morantem libe ratum lectum suum ferre man dauit. Hydropisi laborantem sopitati restituit. Mutum sur/ dum ⁊ demonio obsessum sal/ uum fecit. Claudis ĩ tẽplo gres/ sum rectum concessit. Sed ⁊ so crum petri magnis febrib⁹ de tentã ita validã fecit: vt subito surgens ministraret sibi ⁊ disci pulis. Emorroissam siue martã seu aliam aꝓfluxu sanguinis ꝑ duodecim ãnos ꝯtinuato pur/ gauit: fimbrias eius contingen tem. Curuatã deorsuʒ decem ⁊ octo annis mulierem vt sursuʒ non valeret aspicere plene ere rit. Ambulanteʒ petrum super aquas nc influctibus mergere tur apprehendit. Sicqʒ virtus de illo exibat ⁊ sanabat omnes Mortuos suscitauit non solum puellam archisynagogi filiam in domo iacentem: ⁊ adolescen tem vidue vnicum extra portã delatũ ⁊ laʒarum quatriduanũ sʒ ⁊ alios plures: Cogitationes hominum occultas et insidias eorum detexit pluries: quesit⁹ de soluendo censum cesari: de mandato magno legis: de iudi cio deprehẽse in adulterio. Ab sentia occulta manifestauit vt mortem laʒari. Manũ aridã cuiusdam viuidam fecit. Auri/ culam abscissam a simone mal/ cho reparauit. Uenientes ad se capiendum iudam cum cõpli/ cibus suis retrorsum in terraʒ prostrauit ⁊ sursum leuauit. De manibus volentium de monte naʒareth precipitare ⁊ alias in templo capere vel lapidare il/ lesus: ⁊ intactus euasit. Discipu los idiotas ad predicandũ mi/ sit dans eis potestatem sup oĩa demonia ⁊ vt langores curarẽt Sed in futurum per totũ orbẽ diffunderetur sapientia ⁊ virtus eorum vt impleatur illud Isa. Egredientur impetu ab Jacob qui replebunt faciem orbis fre semine. s. doctrine. Mirabilia quoqʒ fecit circa creaturas pu/ re corporales in elementis: plã

55

Miracula christi in creaturis

tis:animalibus:⁊ corporibꝰ ce/
lestibus. Aquas enī mutauit in
vinum ī nuptijs galilee ī cana
celebratis. Terra mota est ⁊ pe
tre scisse sunt ⁊ monumenta ap
ta in eius passione scissumqꝫ tē
pli velum a summo vsqꝫ deor/
sum. Uenti in aere cōcitati ma
re conturbantes ad iussum eiꝰ
sedati sūt. Super aquas ambu/
lauit imadidus. Panem mul/
tiplicauit semel ex qnqꝫ ordea/
ceis qnqꝫ millia hominū vsqꝫ
ad sacietatem pascens. Atqꝫ ite
rum ex septem panibus q̄tuor
millia in deserto. Ficulneaꝫ fo
lia tm̄ habentem ⁊ non fructus
verbo aridam fecit. Laxatis re
tibus ad iussum eius vno iactu
tantā multitudinem piscium ī
eis congregauit: vt implerent
due nauicule pene vsqꝫ ad sub/
mersionem. Gregem porcorꝫ
a demonibus obsessum in pre/
ceps maris ire pmisit. Stellaꝫ
de nouo creauit suam tempora
lem natiuitatem magis osten/
dentem. Solem in sua morte
eclipsauit:vt plene videatis il/
lud ps̄ impletum de ipso messia
dei filio:quē paulo minus ange
lis pater minorauit ꝑpter mor
talitatis assumptionē ⁊ passio/
nem. Sed iam gloria resurre/
ctionis coronauit eum ⁊ hono
re venerationis per manifesta
tionem:⁊ constituit eum super
opera manuum eius:ita vt oīa
subiecerit sub pedibus eius vt
ad nutum in eis miracula face
ret:vt vidistis ⁊ audistis. Sic
ergo oportuit christum pati ⁊ ī
trare in gloriam suam. Sed vti
litatem horum prodigiorū vo
bis nolo fore ignorari cum ibi
copiosus sit anime fructus ad
mores. Et hoc innuit ꝓpheta
dicens:Conturbauit eos.s.ini/
micos eius. Sane conturbauit
emulos suos permissiue. Tur/
bati enim ex miraculis eius q/
dam dicebant: Non est hic hō
a deo qui sabbatum non custo/
dit. Alij v̄o murmurabant di/
centes: In beelzebub principe
demoniorum eijcit demonia.
Alij signa querebāt de celo ad
calūniandum. Non autem di/
misit quia nec debuit miracula
facere:sed illorum turbationeꝫ
permisit. Conturbauit ⁊ demo
nes causatiue. Nā eijciebat eos
de obsessis cum multa eoꝝ di/
plicentia ⁊ pena. Et propterea
clamabant. Quid nobis ⁊ tibi
iesu fili dei?Uenisti ante tēpus
torquere nos. Uidete quantaꝫ
dementiam ⁊ obstinatam ma/
litiam vestroꝝ scribaꝝ ⁊ phari
seorum:qꝫ demones tanta vir/
tute ⁊ multitudine prodigiorū
fateri aperte coacti sunt ieum

videlꝫ dei filium esse: quinimo ⁊ saxa ⁊ mĺta elemēta suis scissio/nibus ⁊ mutationibus ad eius imperium vt ostensum est ꝑte stata sunt. Hi duriores lapidi/bus: ⁊ calidiores demonibꝰ cuꝫ incredula plebe sua diffitentur Sed non fuit abscon sa eoꝝ ceci tas ⁊ durities prophetis. Sed prenoscens Isa. ait. Exceca coꝛ populi huius ⁊ aures eiꝰ aggra ua vt videntes non videant: et audientes non intelligāt neqñ conuertantur ⁊ sanem eos. Ex ceca dicit prenunciando nō op tādo: idest excecabis ꝑmissiue non causatiue vt non videant: idest intelligāt qđ demones vi dent ⁊ elementa ⁊ corpora cele stia modo suo. Et dñs per Eze. dura inqt ceruice sunt ⁊ indo/mabili corde. Ipsi nolūt audi/re te: quia nolūt audire me. In creduli ⁊ subuersores sunt. Et animaduertite ꝙ ipse iesus in/crepabat demonia vt tacerent etiam cum illam necessariā ve nerandam ac fidelissimā veri/tatem proferebant. Et primo quideꝫ vt nos instrueret: ne cu remus de verbis diaboli quan tūcūqꝫ vere loqui videretur. Nephas est enim vt cum adsit nobis diuina scriptura in qua loquitur deus: istruamur a dia bolo ⁊ a diuinis queramus re/rum noticiam. Exinde cum ipse inimicus sit humani generis si quando dicit veritatem ad fi/nem decipiendi facit: vt sic ho/mo assuetus talia credere: quia vera expertus aliquādo est: eū tandem in aliquod falsum vel inconueniens inducat. Sꝫ nec decet officij apostolici gloriam subripere: demonem et christi mysterium lingua fetida predi care cum ⁊ frequenter menda cia imisceat. Postremo nole/bat christus inuidiam accendē iudeorum quod fiebat ex tanta laude. Et quia venit principali ter dei filius vt dissoluat opera diaboli: imo frequenter hͻ age/bat scilicet expellendo demōes ab obsessis. Cōturbauit tertio homies quos curauit spiritua/liter ⁊ effectiue: videlicet cōtur bando mentes eorum salutari turbatione penitentie de qua psalmista: Anima mea turbata est valde. Nullum siquidē cor/pore sanauit quem ⁊ anima nō curauerit. Sic totum homineꝫ sanum fecit in sabbato. Uenia autem non datur nisi correpto scilicet per penitentiam: ꝑ quā anima conturbatur dolore. Si cut enim medicina corporalis non sanat nisi alterādo: ita me/dicina penitētie seu gratie mē tem conturbando contritione

sanat animam. Et in ipsis bene ficijs sanitatum collatis osten/ dit figuratiue & multiplex pec cati nocumentum: & gratie xpi copiosus effectus vniuersos de fectus excludens. Miracula enim ab ipso messia christo ita debetis intelligere in veritate historialiter facta: vt credatis aliquid etiam fiendum morale designare. Sicut igit sunt mor bi corporum q̃plures varij: ita & morbi animarum per pecca/ tum inducti qui curantur quo/ tidie per christum gratia sua. Quod intelligẽs psalmista ora bat dicens: Sana animam me am quia peccaui tibi. Et quas infirmitates seu mala occurre rat per peccatum ipse exprimit sub metaphoris i suo tertio pe/ nitentiali & ipsa signentur per infirmitates & defectus a chri/ sto sublatos. Et primo quidem incurritur mors anime eterna seu infernalis: vnde dominus per Eze. Anima que peccaue/ rit scilicet mortaliter ipsa mo/ rietur scilicet morte eterna. Et iste defectus signatur per mor tuos a christo suscitatos scilicet puellam in domo iacẽtem ado lescẽtem extra portam iam de/ latum & lazarum sepultuz. Sũt enim tres differentie mortalis peccati tanq̃ tres mortui. Una cum in corde cõsentitur crimi/ ni tanq̃ in domo conscientie. Altera cũ in opus exterius pce dit assensus q̃si extra delata p ianuã sensuũ Tertia cũ male cõ suetudis molle pmit anim⁹ vt iã sepultus. Cuilibet hoꝝ mors debet gehẽne in pticulari iudi cio trãsit⁹ corporalis clam. De/ mũ i vniuersali iudicio palam corã vniuerso. Qd itelligẽs ps. tanq̃ vltimũ oiuz terribiliũ pe/ tit ab h erui dicẽs: Dñe ne infu rore tuo arguas me. s. in finali iudicio: vbi arguũtur a iudice pctõres ita acrit q dicũt mõti b⁹ cadite sup nos: & collib⁹ coo pite nos a facie agni iudicãtis xpi iesu. Et imo i furore dic: qa sic furor est subit⁹ & vehemens mot⁹ ad puniẽdũ: ita iudicium fiet velocit & cũ maxia seuerita te. Neq̃ i ira tua. i. seuera puni tione gehẽne corripias me in morte: qd agit dũ qs pmanet i pctõ: & nõ resuscitatur p grãm. Multa alia mala ꝯsequũtur ex pctõ i pñti: vñ sbdit: Qm̃ sagit te tue ifixe sũt mihi. Prio qdẽ pene oẽs ex originali pctõ q̃ ita sũt ifixe vt educi ex toto ñ valeãt vt fames: sitis: frig⁹: calor: & h⁹i ignorãtia: ꝯcupiscẽtia: malitia: frigiditas: q̃ ẽt augẽt ex actua/ lib⁹ pctis. Et qr nũq̃ q̃tũcũq̃ scõ ista auferunt q̃ ad corpus & quo ad animaz a nullo duobus exceptis xpo cum matre eius:

ideo subdit: Confirmasti super me manū tuam: idest totaliter firmasti manum tue punitiōis vt non euadam ista. Ponit deinde alia mala dicens: Non est sanitas in carne mea a facie irē tue: idest ex presentia tue punitionis. Et potest intelligi de sanitate corporali ad litterā. Nā multe infirmitates accidunt ex vitijs: tum ꝓpter inordinationem: tum ex punitione diuina: sicut egrotauit ezechias vsqȝ ad mortē non nisi ꝓpter peccatū īgratitudinis vel elatōis. Hoc signatur per paralyticū sanatū cui prius dixerat: dimittuntur tibi peccata tua: ⁊ hoc insinuās causaȝ illi⁹ paralytici fuisse peccatuȝ. Tertium est inordinatio passionum. vnde dicitur: Non est pax ossibus meis a facie peccatorum meorum. Ossa anime quibus habet robur ad operandum sunt potentie eius in quibus non est pax propter impulsum passionū quibus subijcitur vñ Isaias: Cor impij q̄si mare feruens quod qescere nō pōt. Et hoc signatur per febricitātē socruȝ simonis. Sicut enim febris tollit quietem corporis ⁊ ossa confringit que procedit ex inordinatione humoꝝ ad inuicem pugnantium: ita peccatuȝ quietem mentis. Quartum ē amissio quasi liberi arbitrij. vñ dicit: Qm̄ iniquitates mee supgresse sunt caput meum. Caput quod est membrum ꝑncipale significat liberū arbitrium p qđ dominus est homo suoꝝ actuum: quo se dirigit in actibus suis et principalis est dignitas eius. Peccata cooperiūt istud vt nō videaꝶ peccator ipm habē. Nā vt dicebat ipse christus: q facit peccatū seruus est peccati. Seruus enim vt scitis non facit id quod sibi videtur: sed qđ placet dn̄o: sic impius non agit quod vult ḃm rationem sed ḃm q̄ instigat peccatum dn̄s suus. Qđ signatur per claudos a christo sanatos. Claudus enim videt viam rectam per quā incedat sed non valet propter claudicationem rectus incedere. Quintum est subtractio operis meritorij. Unde dicit: Sicut onus graue grauate sunt sup me. Sicut enim qui habet onus graue super se: non potest operari ꝑpꝶ pondus impediens ita anima grauata pondere iniqtatis: nō potest meritorie operari. Uñ dicit dn̄s per aggeū prophetā Cōgregauerūt mercedes iniq scȝ facientes opa de genere bonorum ⁊ miserunt eam in saculum pertusum. i. perforatum ex quo egrediꝶ qđ ponitꝶ: q̄si dicat

Amiserūt meritum suoꝝ opeꝝ Et hoc signatur per habentem manum arridam sanatū. Ma/nus enim signat opus:sed ari/ditas ei⁹ inutilitas ipsius:quo ad meritum ⁊ premiū eternū. Sextū ē macula anime seu tur/pitudo eius. Putruerunt ait et corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee: idest pec cati mei. Clarum est ꝙ vlcera reddūt corpus turpe: ita culpa animā deformē facit. Pulchri/tudo enim anime resultat ex de bita proportione seu ordinatōe actionum cum refulgentia grē ⁊ nitore: ex qua similitudinem dei dicit̄ habere. Et de tali dici tur illud canticū: Tota pulchra es amica mea.s. per grām ⁊ di/lectionem:⁊ macula non est in te. Et illud:facies tua decora: sꝫ per culpā amittit hanc pulchri tudinem grē ⁊ efficitur turpis adeo vt dicatur de peccatorib⁹ per Hieremiā i tre. Denigrata est super carbones facies eorū idest conscientia. Sunt similes hi decem leprosis:quos christ⁹ mundauit. Omne enim pctm̄ est contra aliquod decem pre/ceptorum. Septimum est sub/tractio suffragioꝝ. Et ideo dici tur: Miser fact⁹ sum. Nā talis ⁊ merita acquisita prodit ⁊ suf/fragiorum: idest orationum et

aliorum bonoꝝ que fiunt in ec/clesia partem non habet:pro q̄ bus idem psalmista orabat di/cens. Participem me fac dn̄e omniū timentiū te:⁊ custodiē tiū legē tuā. Et dn̄s p Ezechi. inquit: Si auerterit se iustus a iusticia sua ⁊ fecerit iniquitatē omnes iusticie eius non recor dabuntur:idest merita perdet bonoꝝ que fecit dū permanet ī malo. Nam reuertens ad peni tentiam recuperat quo ad ea q̄ fecerat in statu gratie. Unde fi guratur per languidum in por ticu piscine iacentem:qui ⁊ sub stantiam cōsumpserat:⁊ ita de/stitutus alioꝝ auxilio: vt nō ha beret hoiem qui mitteret in pi scinam. Sic ipsius substantiam meritorum cōsumit ⁊ suffragiū ad exeundū de infirmitate pec cati non habet. Octauum ē to talis inclinatio ⁊ affectio terre norum cum dicit: Curuat⁹ sum vsqꝫ in finem:idest vsqꝫ ad pe/dem vsqꝫ ad terram:vt faciem habeam in terram. Nescit eniꝫ cogitare ⁊ desiderare nisi ter/rena:nec in aliis delectat̄ adeo vt ibi constituant vltimū fineꝫ. Unde manasses rex impius re cognoscens miseriam suoꝝ sce/lerum dicebat: Incuruat⁹ sum multo vinculo ferri ⁊ peccati:⁊ non est respiratio mihi. Talis

de celestibus cogitare nescit:q
ꝛ male credit. Et hoc signatur
per mulierem que erat inclina
ta adeo vt non posset respicere
sursum. Nonum est multiplica
tio peccatorum. Propterea di/
cit: Tota die contristatus:idest
cum remorsu conscientie igre/
diebar.s.noua peccata. vñ Isa.
Occurrēt demonia onecentau
ris ꝛ clamabunt pilosi alter ad
alterꝫ:Demonia sunt manifesta
peccata. Onecentauri q dicun
tur esse hoīes ex parte supiori
vt in facie:sed bestie ex pte infe
riori sunt peccata occulta q̄ hn̄t
speciem boni in exteriori actio
ne. Pilosi sunt actus vitiosi et
bestiales. Et est sensus: Qꝛ pctā
occulta ꝛ que videnť bona opa
sequnť peccata manifeste ma
la ꝛ exinde etiam actus femina
les ꝛ bestiales: tales quales nō
facerent bestie:ꝛ vnus actꝰ ma
lus trahit imediate ad alium.
Peccatum eni qđ per peniten
tiam nō diluiť mox suo pondē
ad aliđ trahit. Nec pōt diu sta
re qs in peccato: qn labatur in
alia plura: quia in repentinis
operatur qs:ꝫm habitū precon
ceptum et finem prestitutum
Qui cū sit malus in peccatore
ꝛ frequenter occurrant repen
tini casus male eligit ꝛ opera/
tur. Unde figuratur per sangui
nem fluentem mulierem sana/
tam. Ad quod facit quod dicit
zacharias: Sanguis sanguinē
tetigit:idest vnum peccatuꝫ se/
quitur aliud. Decimum est au/
gmentatio carnalis concupi/
piscētie. Quoniam lumbi mei
impleti sunt illusionibus. In
lumbis dicitur esse sedes luxu/
rie ī viris:quia inde deciditur
semen. Unde Job potestas eiꝰ
scilicet diaboli in lumbis quo
ad viros:ꝛ in vmbilico vētris
quo ad mulieres. Quā plures
eniꝫ capit sub dominio suo per
vitia carnis. Implentur autem
lumbi illusionibus: dum indeꝫ
bite illis resoluit ꝛ in cōtume/
liam corporis sui:ꝛ etiā in som
nis imaginarijs turpibus dor
miendo. Exemplum patet in
magdalena:q̄ cū nobilis erat
diues ꝛ innupta postq̄ꝫ acquie
scere cepit peccato: ita inconti
nentie dedita erat:vt nomē ꝓ/
prium amisisset ꝛ peccatrix di/
ceretur:curata tamen a christo
in anima quod non minus fuit
miraculum q̄ꝫ si mortuā susci/
tasset. Sic ꝛ samaritana q̄ post
qnqꝫ viros concubina inuenta
a christo:casta facta est. Unde/
cimum est sensuum inordina/
tio quod notat dum dicit. Non
est sanitas ī carne mea. In car/
ne.i. corpore sunt qnqꝫ sensus

quãtum ad organa eorum sine quibus non potest esse vsus eorum. In istis sensibus nõ est sanitas: idest debita cõmensuratio et ordinatio vsus eorum sed magna inordinatio: quia nõ regũtur secundum rationem sed secundum instinctum sensualitatis. Et illud patet ad sensum. Nam mali habent sensus valde imodestos vt aspiciant quicquid placet eis et cum omni lascivia. Sic et audiunt omnia verba turpia et maledica loquũtur sine freno. Et sic de gustu: odoratu: et tactu. Nec mirum quia vt dicit salomon. Non satiatur oculus visu: nec auris auditu et sic de aliis. Et talis figuratur per seruũ centurionis paralyticum male vexatum. Sic paralyticus habet carnẽ totã infirmã dissolutã in compagibus neruorum: ita hic in sensibus est totus relaxatus. Quia quẽadmodũ ille qui recogitat vel recitat dãna multa que incurrit ex aliquo infortunio in prosecutione narratõis etiam antequam cõpleuerit enarrare suspirat et dolet circa ipsa et postea alia que restãt narrat ita psalmista: in medio ipsorum detrimẽtorum prouenientiũ sibi ex psalmo plorat et dicit: Afflictus sum et humiliatus sum nimis idest valde rugiebam: a gemitu cordis mei: idest celare nõ poteram dolorem quin et extra ostẽderem. Dñe ante te omne desiderium meũ: idest tu scis quantum desidero exire de peccato. Et gemitus meus a te non est absconditus: idest tu scis quãtũ doleam. Cor meum cõturbatũ est in me: salutari turbatiõe detestationis peccati. Et prosequitur ipsa nocumenta peccati narrare dicẽs: Dereliquit me virtus mea quod est duodecimũ ad literam omnis virtus infusa per peccatum deserit hoiem. Cũ enim oẽs sint cõnexe ad inuicẽ qui habet vnã hẽt oẽs: cui vna deficit deficiũt oẽs Quolibet autem vitiũ habet sibi vnã virtutẽ directe contrariã. Hec vero est natura contrariorum vt mutuo se expellant. nec enim aliquid simul eẽ põt bonũ et malũ: sanũ et infirmũ: albũ et nigrũ: sed alterum eorum: In quẽ igitur intrat aliquod vitium per ipm expellitur virtus contraria sicut per auaritiam liberalitas: per gulam abstinentia et huiusmodi. Et per consequens illam expulsam oẽs alie comitantur derelinquentes illum. In cuius figura habetur in Geñ. quod primi parentes cõmisso peccato se cognouerunt nudos quia s. expoliati erant omni virtute. Et hoc signatur in filio reguli a quo pene recesserat virtus vitalis: quia incipiebat mori sed sanatus fuit. Tertiumdecimum

Zui no7

est obtenebratio intellectus. vñ dicit: Lumen ocu. ꝛ ipsum non est mecum. Oculus dexter intellectus speculatiuꝰ nõ videt ita vt .s. gustet. Oculus sinister practicus non videt: ita vt scilꝫ eligat bonum qd debet. Et ideo Sophonias dicebat: Ambulabunt vt ceci quia dño peccauerunt. Et sapiẽs malicia excecauit eos vt .s. non videant detrimẽta peccati pericula sua finez vltimũ: id quod debent eligere cum sunt in operando. Uñ dicit sapiens quidam ꝛ bene: Qꝛ oĩs malus est ignorãs. Qd signat per cecum illuminatum filium bartimei. Sꝫ ꝛ cecitas illa quã adducimus ab vtero matris: qꝛ anima nostra nascitur vt tabula rasa tollitur quantũ ad necessaria salutis per gratiam signatam p cecũ a natiuitate. Quartumdecimũ est amicoꝝ supplãtatio. Unde dicit: Amici mei ꝛ proximi mei aduersum me appropinquauerunt ꝛ steterũt scꝫ contra salutem meã pugnãtes ꝛ preliantes. Querunt eñi amici ꝛ propinqui sibi seruiri i oĩbus etiam illicitis querũt exaltationem temporalem de suis non spiritualiter. Et ideo dixit dñs per Osee: Inimici hominis domestici eꝰ. Peccator aũt vt non displiceat eis: non curat agere multa contra deum ꝛ cõscientiam de quibus regritur: quia plus diligit tales q̃ꝫ deũ. Et ppterea christus dixit: Qui non odit patrem ꝛ matrem et fratres ꝛ sorores non est me dignus. Uult dicere q debẽt odiri inquantũ contrarij sunt salu ti hominis. i. detestari illũ affectum inordinatum eoꝝ et non acquiescere eis. In cuius signũ iacobum ꝛ ioannẽ vocans vno verbo qd minimum fuit: fecit eos deserere parẽtes ꝛ cũcta. Quitumdecimũ est angeloꝝ auxilij minoratio. vñ dicit: Qui iuxta me erãt de longe steterũt. Sũt homines non solum angeli eorum custodes deputati sꝫ ꝛ alij Quia omnes administratorij spiritus sunt missi i ministeriũ eorum. i. seruitium qui hereditatem capiunt salutis. Isti cum hominibus sunt incitantes ad bona sed cuꝫ peccator nõ assentit bonis incitamentis sꝫ diabolo ꝛ peccatis: nec vult exire de eis ꝛ si non recedat a custodia eius: tamẽ minus operatur. Et sic dicitur elongare se ab eo detestando maluꝫ eius ꝛ inde ita iuuando. vnde dicũt per Isaiã: Curauimus babylonẽ. i. voluimus curare ꝛ non est curata derelinquamus eam. Et seqꝫ propheta loquens: Angeli pacis

amare flebūt dolentes.s.modo suo de pditiōe illius. Quod figuratur per apostolos q angli dicunt inquantū predicatores qui elongauerūt se a christo tēpore passionis:sed per ipsuz reducti sunt. Decimūsextum ē demonum roboratio imo dicitur Uim faciebant qui querebant animā meaz. Aduersarius diabolus tanq̄z leo rugiens circuit querēs quē deuoret: sed resistētibus ei timet ⁊ fugit: sumit magnam audaciam in peccatores ⁊ facit magnā vim in animā et corpus inquātuz pōt nocet. vñ Jsai. Seruietis dijs alienis.i. demonib⁹ per peccatū alienis ab omni misericordia q nō dabunt vobis requiē die ac nocte affligendo:mō vno modo:mō alio ⁊ aiaz ⁊ corpus: sicut patet de illis septem viris sarai vxoris filij tobie quos diabolus habens potestatē ꝓpter peccatuz eorū suffocauit. Et qui inquirebāt mala mihi locuti sunt vanitates et dolos tota die meditabantur.s.ipsi demones loquūt in corde suggerēdo vanitates temporaliū reꝝ dolos:mala sb specie boni ꝓponendo vt decipiāt. Et sic vo triplicem modū nocēdi vel per violentiam hominum vel per affectum mundanaꝝ delectationū:vel sub spē boni. Et ideo christus frequenter liberauit obsessos a demonibus qr vexabant multiplicit vt illū quē proijciebant i aquā ⁊ ignez:alium quē nudabat vestibus ⁊ nocebat hominibus ⁊ ali⁹. Decimūseptimū est auriū obturatio que est duplex. vnde dicit:Ego aūt tanq̄z surdus nō Et paulopost: Et factus sum sicͭ homo non audiens. Prima est surditas mentis que non audit diuinas spirationes ꝯtra quos dicit ipse deus per Salomonē in prouer. Uocaui vos inspirādo.s.⁊ renuistis. Et causam assignat psalmista alibi dicens: Sicut aspidis surde obturātis aures suas: que non exaudiet vocem incantantis. Sic enī aspis vnam aurem ponit in terram in alia caudaz mittit ne audiat incantatorez ⁊ capiat:ita miser peccator ex vna parte totā mentis intentionez figit in terrena ex alia parte caudam lōge vite sibi vane promittit:vt penitere adhuc possit. Et non cōsiderat miser qđ dicit sapiens:Nō tardes cōuerti ad dñm neqz differes de die i diē: subito eueniet tibi ira illius. Nunc figurat surdus quē christus sanauit mittēdo digitos in auriculas eius.i. grām suā. Est alia surditas corporalis que ponit ꝑ.xviij. ma

Text mostly clear at margins

lo de qua dicit: Et factus sum si
cut homo non audiens: scilicet
verba dei exhortantis ꝛ corre-
ptiones contra vitia per predi
catores ꝛ prelatos ꝛ alios con
socios. Unde Jere. Terra ter-
ra terra audi verbum domini
q. d. quia non vis audire ver-
bum domini: ideo terra nō sis
quantum ad corpus per crea-
tionem: terra quantum ad ani
mam per affectum terrenorum
ad terram vadis infernorum:
quimo tales odiunt aliquādo
ꝛ psequunt iuxta illud: Odio
habuerunt corripientem ꝛ lo-
quentem perfecte abhominati
sunt. Et hi signantur per alium
surdum simul ꝛ mutum sanatū
Est. xix. subtractio debitarum lo
cutionum que est duplex. Pri-
ma quo ad se. Unde dicit: Si-
cut mutus non aperiens os su-
um. s. factus sum in laudando
deum ꝛ in confusione peccati.
Sed nemo poterit iustificari:
nisi fuerit peccatum ante con-
fessus. Confessio enim a morte
liberat: aperit paradisum: spem
saluandi tribuit. Unde salomō
ait in prover. Qui abscondit sce-
lera sua non dirigetur. s. in vi-
am salutis. Qui autem ꝯfessus
fuerit ꝛ reliquerit ea inueniet
gratiam. Quia igitur nouit ma
lignus q̄ maximam vtilitatem
consequatur homo ex confessi-
one: ideo immittit maximam
difficultatem in corde homi-
nis: vt non videatur posse vllo
modo facere: Sicut lupus cum
rapit ouem: vt possit deuorare
capit per guttur: vt muta fiat.
Uoluit dominus in terra pro-
missionis q̄ dux exercitus in
bellis esset iuda qd̄ interpreta
tur confessio ad signandum q̄
i bello spirituali in ecclesia mi
litanti non potest aliter bene
preliari ꝛ haberi victoria: nisi
premittatur confessio. Secun-
da subtractio debite locutiōis
est quo ad alios que est vigesi-
mum nocumentum. Unde di-
cit: Et non habēs in ore suo re-
dargutiones scilicet factus sum.
Nam peccator videns se male
facere perdit audaciam repre
hendendi timens ne sibi dica
tur: Medice cura teipsum. Un
de ꝛ iesus christus duobus mu
tis restituit loquelam inter ce
teros scilicet demoniacos. Et al
teri cum sputo tetigit linguam
eius.

Finis.

Epistola dñi Francisci castilionensis presbyteri secularis et ecclesie sancti laurentij de florentia canonici sacre theologie pfessoris eximij et grecis ac latinis litteris viri eruditissimi ad fratres sancti dñici de bononia ordinis predicatorum sup vita bti Antonij de florentia eiusdē ordinis archiepiscopi florentini q ad dominū migravit die .ij. maij. MCCCC.lix.

Franciscus castilionensis presbyter priori fratribusq beati dñici conuentus bononiensis salutē. Cū vitam reuerendissimi pris fris Antonij archiepiscopi florētini nup conscripsissem: que ppter gesta illius viri preclara admodum atq vite hoiū co q in se multarū virtutū exempla cōtineat nō parū vtilis esse videt: nullus mihi cōuenientior visus est q̄ tu frēsq tui cui h esset opusculū dirigendū. Nam cū locus vester sit iter alios cōuentus isti ordinis tū vite atq obseruātie itegritate tū ciuitatis ac studij sacrarū litterarū nobilitate: non minus ob sanctorū fratrū eorūdemq doctissimorū magnā copiam maxime vo ppter pñtiā sacrati corporis bti dñici pris vri toto corde illustris ac nobilissimus ad vos sane ptinē potissimū videt tantarū virtutum laudē celebrare. Ipse enī Antonius tantū decoris tantūq ornamēti addidit ordini vro tm religioni vre q̄ tū pene extincta erat incremēti adiecit: tātū deniq tū alijs hoib: tū vl maxie ordini vro sua doctrina suoq exēplo psuit: vt nūq̄ possit eius memoria a quocūq vestrū satis pro dignitate celebrari. Habuistis enī in ordine ex q̄ pdit est sanctissimorū virorum maximā copiam: habuistis pontifices plurimos etiā romanos habuistis doctores egregios q multa scripsere ad communē hominum vtilitatem. Sed singuli pene singulis virtutibus ornati. In hoc vno viro certe

sanctitas immensa: pontificatus excellentia: celibatus siue vt ita dixerim virginitatis gloria: doctrina singularis & nris temporib9 accomodata peculiari quodā ac diuino priuilegio cōuenerūt. Nihil sane huic viro nisi martyrū palma: quā tamē ex tolerantia multoꝝ laboꝝ ac corporis passionū merito sibi vendicare pōt defuisse videtur Sed qd ad hec explicanda me extendo: cum iam ipsius vitam oēs audituri simus? In qua nō omnia que dici de eo poterant neqꝫ ea qua decebat tantā rem narratione cōscripsi: sed breui ne molestus fierē eaqꝫ inepta sat scio: oratione eius gesta cōplexus sum. Unum te id pater optime & fratres tuos rogatos volo: vt hoc breue opusculuꝫ pmum vos legere non pigeat: deinde aliis simul fratrib9 vrīs qui per ceteras italie ciuitates constituti sunt cognoscendum: postremo vo i vestra bibliotheca conseruādū custodiendūqꝫ recondatis: vt tanti viri exempla posteris quoqꝫ sint icitamēta virtutuꝫ. Siquid vo minus apte minusqꝫ pro dignitate rei scriptum est in hoc veniā mihi dari postulo qui nūqꝫ hacten9 ad scribēdum accessi: idqꝫ partim ex meaꝝ reꝝ ac totius vite perturbatione: partim ex instituto fortasse non improbando faciundū putaui. Sin aūt qcqꝫ in tātaꝝ virtutū laudē cuippiā vestrum gratum iocūdūqꝫ scripsi: id mihi ad orationes suffragiaqꝫ sanctoꝝ fratrūqꝫ ipetranda patrocinari postulo. Uale.

Explicit epistola.

¶ Prologus in vitā beati Antonij de Florentia ordinis predicatorū archiepiscopi florenni incipit.

NOnnullis reb9 sepe numero annexa est quedā vt ita dixerim vis officij atqꝫ honesti necessitas vt ad certas res peragendas nō manu violenta cōpulsi sed ipsa virtutis decoriqꝫ necessitudine ita protrahamur: vt a nobis omitti sine nephario scelere nō possint. Huiusmodi est siquis parētem etate confectum ac paupe rem suis opibus cum id possit enutrire contēnat. Siqs item filiam iam nubilem potius domi impudicam retinere qꝫ honesto viro nuptui tradere pertinaciter contendat. Aliaqꝫ huiusmodi tam multa sunt: vt vix narratione longissima comprehendi possint. Hac ego decori honestiqꝫ necessitate adduct9 vitam sanctissimi viri Antonij florētini presulis qui hoc āno

ex hac vita migrauit: lr̄is me
morieq̄ mandare constitui.
Quāq̄ eniꝫ plures sint alij do
cti viri in nostra ciuitate q̄bus
⁊ doctrina ⁊ īgenio facile cedā
qui rem hanc possent sentētijs
⁊ amplitudine oratōis illustra
re: tñ quia apud vir̄ ipsum fui
⁊ domi eius vltra octauū annū
gestaq̄ eius singula aut bonaꝫ
partem proprijs oculis vidi au
ribusq̄ hausi: ad me poti⁹ hoc
onus officij q̄ ad quēuis aliuꝫ
merito deferri ac pertinere sū
arbitratus. Est enim res digna
memoratu tum alijs decausis:
tum vel maxime vt qualem no
stra etas produxerit vir̄ intelli
gam⁹. Incredibileq̄ est vt his
nostris temporibus q̄bus oīs
beneviuendi ac religionis nor
ma labefactata ac pene destitu
ta est: tot tāq̄ excellētes v̄tutes
in vno homine cōuenire potu
isse. In eo nāq̄ oīs religionis
norma oīs pietas diuini cult⁹:
oīs sacrar̄ scripturaruꝫ certissi
ma doctrina: oīs deniq̄ sanctis
simevite lucidissimū exemplar
situm erat. Hinc oēs religiosi
viri siue monachi siue presby
teri fuerint siue etiam episcopi
poterunt optimam vite sue mo
rumq̄ disciplinam ac pie viuē
di certam regulā adipisci. Hic
enim vir nō tam postq̄ e vita
migrauit ver̄ etiaꝫ ⁊ antea dū
viueret ab oīb⁹ italie populis
omniq̄ romana curia de prela
tis loquor summisq̄ pōtificib⁹
sanct⁹ appellabatur. De h̄ igit̄
viro ea que ipse vidi et que ab
alijs verissimis testimonijs ac
cepi breuiter atq̄ concise dilu
cideq̄ narrabo: alijs qui maio
ri diccendi vi maioriq̄ eloquē
tie: artificio prestant exornatio
nem tātar̄ laudum amplitudi
nemq̄ relinquam.

Explicit prologus.

¶ Incipit vita btī Antonij ar
chiepiscopi florentini ordinis
predicatorum.

Ntonius
florentina
vrbe ori/
undus ho
nestissimis
parētibus
patre Ni/
colao: ma/
tre thoma
sia natus est. Is multa solertia
plus memoria valuit: ingenio
grauis mitisq̄ admodū ac taci
turnus. Statura corporis non
magnus: ossibus ac neruis ma
gis q̄ carne suffultus. In ipsa
puericia religionis studiosus
ecclīam ⁊ auditionē diuini ver
bi frequentabat: cepitq̄ iam tū
oratiōi assidue contēplatiōiq̄

vacare. Ferturqꝫ adhuc puer ad figuram crucifixi que in ecclesia sancti michaelis in horto: sic enim appellatur: sita est longo tempe singulis dieb⁹ accedere cō suevisse: ibiqꝫ supplex ac genibus flexis diutius orare: adeo vt plurimi id cernentes admirarentur tantā eē in puero tolerantiā ī orādo: ꝛ in pseuerādo ꝯstantiā. Cū vo letanie ac pcessiões publice fierēt frēs pdicatores qb⁹ iam tū afficiebatur multa cū gravitate: ac modestia seqbat. Nūqꝫ in ludo lraꝝ in quo supra coetaneos suos miꝝ ī mōdū pficiebat qcqꝫ puerile a socijs qui adhuc supstites sunt in nra civitate fecisse memoratur Erat eni iam tum in eius moribus sermoneqꝫ ac gestu corpis prematura senectus gravitasqꝫ īmensa. Cū aūt ad pubertatis ānos pvenisset aīuꝫ ad religiosam vitā capescendā cōvertit: motus vt sepius nobis narrabat predicationib⁹ pstātissimi viri fris ioannis dñici: qui ex ordine predicatoꝝ postea eius virtutib⁹ ita postulātib⁹ sancte romane ecclesie cardinalis effectus est. Cuius viri singulares virtutes atqꝫ doctrinā in p misqꝫ solertiā ꝛ acumē ingenij summis in celū laudib⁹ extollebat antonius. Erat eni ī eo magna divinaꝝ scripturaꝝ cognitio in interpretando solertia: ī proloquendo facūdia: in rebus agendis experientia: ꝛ in cōsulendo prudētia singularis. Ad hūc cū suscipiendi habit⁹ cā accessisset antonius: ille eni tunc fesulis ecclaꝫ beati dñici ac eū cōventū q nunc extat a fundamentis condebat: visus est hōi prudentissimo puer acutus q dem ingenio ac bone indolis: sed etate tenellus. Jubet illum adhuc aliquot ānos expectare donec ad pferendā religionis austeritatē sufficiat. Et qm̄ interrogatus ab eo cui nam scientie aut facultati opam daret respōdit se decreti lectione plurimū delectari: vade inqt cū totum decretū memorie mādaveris: tunc in ordinē admittere. Nō ausim affirmare qd loquar: nā ipse antonius nunqꝫ de se talia nobis narrasset sed in signum singularis memorie vulgo hec de illo fama ferebatur. Dicitur eniꝫ adolescēs tūc ab hoīe discessisse: transactoqꝫ āno ad eūdeꝫ ita decreto familiarē effectum redijsse: vt in quacūqꝫ ei⁹ libri pte illū īterrogasset miꝝ immodū hōi satisfaceret. Tū vo nō iā repulsus sed avidissime suscept⁹ sextodecimo etatis āno assumpto btī dñici ac pdicatoꝝ hitu

nouū induit hoīez q̄ ꝓm deum creat⁹ ē. Narrauit nob̄ postea sanct⁹ ꝑſul mihi ſcʒ marcoqꝫ p̄ſbytero cui ſūma dilectōe eo q̄ bonus ac fidelis magnoqꝫ ſibi vſui eēt afficiebat:ꝛ cui⁹ ēt morte defecit inq̄t baculus ſenectutis mee:ſe anteq̄ʒ ad religionē accederet voluiſſe de v̄tute ſua periculū facē. Cūqꝫ ab eſu carniū abſtineret:vt id parētes lateret:fingebat ſe ſūptas ꝺ mēſa carnes ꝯſumē: q̄s poſtea clam ſub diſcū ꝓijciebat. Jn ea v̄o religione q̄ʒ mitis ī frēs caruſqꝫ oīb⁹ q̄ʒ dicto maioꝝ obediens q̄ʒ oꝛoni lectōiqꝫ aſſiduus q̄ʒ deniqꝫ eaꝝ obſeruationū q̄s ꝯſtitutōes appellāt obſeruātiſſim⁹ fuerit:nō longa ēt narratiōe explicari poſſe ꝯfidā. Multa reſecanda cenſeo:ne oꝛonis longitudine legētib⁹ moleſtiā afferā Cognita igiť hoīs v̄tute:ſtatim a p̄rib⁹ oꝛdīs ad gubernatiōeʒ alioꝝ fratrū aſſumpt⁹ ē:mł̄tiſqꝫ in locis italie p̄oꝛ effect⁹ rome: neapoli:caiete:coꝛtonij:ſenis: floꝛētie:feſulis:poſtremo ēt generalis hui⁹ tuſce ꝓuincie vicarius ac neapolitane fact⁹ ē. Jn q̄ munē mł̄tos italie ꝯuent⁹ ad v̄e religiōis atqꝫ obſeruātie regulā refoꝛmauit:mł̄toſqꝫ ānos magna cū diligētia ac ſeuerita te ꝓuinciā gubernauit:circūeū do ciuitates pedes ſepenūero icedēs:poſtremo v̄o etate atqꝫ coꝛpis infirmitate ꝯfect⁹ aſellū imitat⁹ ꝑſonam ſaluatoꝛis ꝓ iumēto hēbat. Ubi v̄o aſellus aut itineris lōgitudine aut viaruʒ hyemiſue aſꝑitate nō ſufficeret maioꝛi robuſtioꝛiqꝫ iumēto vtebatur. Tot v̄o tāqꝫ graues moꝛbos ī eo oꝛdine ꝑpeſſus ē:vt ſepi⁹ ad moꝛtis ꝑiculū acceſſiſſe videreť. Hermā q̄ʒ igentē magna cū moleſtia ꝑtulit q̄ʒ pluref ānos:q̄ ēt poſtremo maximam moꝛti ei⁹ occaſionē ꝓbuit. Narrabat ipe p̄r nōnūq̄ʒ q̄ʒ multas variaſqꝫ egritudines ꝑpeſſus eēt:q̄t febꝛiū gn̄a:q̄rtanāqꝫ in p̄mis lōgiſſimā ī ꝑtiſim ēt flecti ab oīb⁹ ī ipſa iuuētute putabať Sʒ ex his oīb⁹ aiebat liberauit me dn̄s:q̄ppe q ad maioꝛa ꝓuabať. Trāſeo q̄ʒ fuerit charitatis amatoꝛ:ꝛ fraterne ſalutis ʒelatoꝛ ardētiſſim⁹ recēſere: n̄ ſolū ſuoꝛum fratrum veꝝ ēt reliq̄ꝝ oīuʒ. Omitto dicē quanto vſui hoīuʒ ei⁹ admonitiōes:ꝯfeſſiones:p̄dicatōeſqꝫ fuerint:ad p̄reclaꝝ eni ei⁹ facin⁹ qualē ſe.ſ.in ſua ad pōtificatū aſſūptōe oñderit feſtinat oꝛo. Cum.n.vacāte floꝛētina eccl̄ia poſt moꝛtē bartholomei de ʒabarellis archiepi eugenius quart⁹ inde moꝛtui locū ſuffectur⁹ eēt q̄ʒ plures

partim de nostris ciuibus:partim de his qui erãt apud eugenium qui oẽs maximis opibus maximisq3 fauoribus gliaban/tur ad eam dignitatẽ cõsequendam maxima ambitõe ferebãt Diuq3 vexatus romanus pontifex pulsatusq3 vndiq3 precibus ac multaꝝ peccuniaꝝ pollicitatione vt fertur in ambiguo fuit ad quẽnam tale mun⁹ merito deferri posse videret. Postulabant florẽtini viꝝ grauem sciẽtia:virtutibusq3 ornatum in p(misq3 ciuem suum. Ad quẽ iret nõ facile reperiebat. Ita nouẽ mensib⁹ ambiguus suspensusq3 animo romanus pontifex pse/uerat. Cui tandez subijcientib⁹ viris religiosis psonã Antonij cum iam antea virtutem hois cognouisset statim eoꝝ consi/lijs acquieuit/ꝛ non multo post in consistorio publico fratrem Antoniũ admirantibus cũctis ac stupefactis in exaltatõe incogniti viri archiepiscopũ florẽ/tinum pronunciauit: vt in illo id verissime prophete dictum ꝯueniret: Non est inuentus silis illi qui conseruaret legẽ excel/si. Erat tum forte Antonius in peregrinatione:ꝛ neapolim visitandorum cenobioꝝ grã pgebat. Cũq3 in ipso itinere ad eũ hec esset fama perlata:cepit vir

sanct⁹ statim de fuga cogitare. A consueta via diuertere ppo/suit:ad mare tuscuz iter dirigẽ in saridiniam properabat:quo ibi vt postea intelleximus incognitus latere posset. Hec enim postea accepi a nepote eius petro:qui hoiem studiose queritans talia moliẽtem inuenerat Cũq3 nepoti id nũcianti conã/tiq3 eum ad patriam reuocare ille se talem dignitatem vnq̃3 subiturũ3 negaret velletq3 a se nepotẽ dimittere:ille vo nusq̃3 ab eo se discessurum assereret: necessitate coactus senas a ne/pote suoq3 comite conuerso or/dinis deductus cepit qd fuga nõ poterat voluntate firmoq3 pposito huic de se facte electõi ꝯtraire. Asserebat se tanto oneri minus aptum minusq3 ido/neum esse. Sed statim ad eum apostolice littere perferuntur Significat ei voluntas pontificis:mandatũq3 vt q̃3 primũ fe/sulas ad cõuentum sancti dñici se conferat. Hic enim locus nõ longe a menib⁹ florentie vrbis situs est. Cũq3 illuc vir sanctus apostolico dicto parens deue/nisset:cepit pro hac euitãda dignitate sollicitus esse. Ciues q ad eũ frequentes visitandi pa/storis sui congratulandiq3 grã veniebant:vt se tali onere libe

rum esse paterent orabat. Scri
bebat eugenio litteras aliasq;
itidem ciuiū imprimisq; cosmi
medicis qui tum ī nr̄a ciuitate
auctoritate atq; opib⁹ ceteros
anteibat: ad eundem summum
pōtificem de hoc suo firmo ob
nixoq; proposito conscribi lit/
teras summis precibus īpetra
uit. Sic omni qua poterat arte
huiusmodi aufugere dignitatē
nitebat. At romanus pontifex
cum sciret se optimā de eo ele/
ctionē fecisse: cūq; nullis psua/
sorijs litteris quas plures ad
antonium dederat videret ho
minē a suo ꝓposito flecti posse
tandem per litteras nōnullorū
prelatoꝝ imprimisq; grauissi/
me maximeq; auctoritatis viri
dn̄ici cardinalis firmani hanc
suam oīno voluntatem irreuo/
cabilemq; sententiā eē declara
ri fecit. Missisq; ad eū oībus
super pontificatu capiendo lit/
teris apostolicis: qcqd sibi pro
illis offerri exoluiq; ꝯsuenit nō
modicā ꝑfecto peccuniā libere
ꝯdonauit. Tum demū antoni⁹
nullum iam cernens sibi subter
fugium relictum: cū hanc sūmi
pontificis videret obnixam fir
māq; sententiam: hoc omniū
suoꝝ ciuium desiderium: veri/
tus ne voluntati dei ꝯtrairet q̄
in his signis tam māifestis ap

parere videbat: decreuit ad se
non nullos venerabiles sacer/
dotes abbatesq; ac prelatos fe/
re oēs ciuitatis cōuocare: inter
quos etiam nō nulli grauissimi
ciuium affuerunt. Qui cum ad
eum fesulas in vnū cōuenissent
declarata primū summi ponti/
ficis voluntate cū singuli super
ea re ab eo sententiā dicere, re/
quisiti ad id oneris suscipiēdū
hortarēt: tum demū omnes vt
simul cū eo preces deo oratio
nemq; facerent exorauit. Qua
peracta deum hoīesq; testatus
id contra voluntatē suam fieri
prostratus in terrā totus impo
situm a sede apostolica onus su
scepit. Uideres tū lachrymas ī
maxillis oīum singultusq; fre/
quentes ac gemitus cū pre dul/
cedine tāti facinoris virtutisq;
suauitate omnes cōmoti essent
In hoc imitatus est vir sanctis/
simus antiquos nr̄e fidei p̄res.
Nōne ambrosium: nicolaum:
martinū aliosq; maiores nr̄os
in quibus erat sanctitas īmēsa
hoc itidem fecisse memorie ꝓ/
ditum est? A qbus hic nr̄ pon/
tifex cum in ceteris mihi non
impar illis fuisse videat vite. s.
sanctimonia: doctrina: & exem/
plis: in huius etiam dignitatis
contēptu q̄z illoꝝ virtuti haud
dispar fuerit facile demonstra

nit. Ingressum vero ciuitatis nō in equo vt mos esse ferebat sed pedes non pretermissa tamen solēni pcessione reliquoqȝ apparatu qui ad religionē ptinebat: faciundū instituit. Cūqȝ primo diluculo missam celebrasset extra ciuitatē in ecclia scti galli tū magna cum solēnitate atqȝ oiuȝ expectatōe ciuitatē igressus pmū ecclīam scti petri maioris: mox inde nudis pedib⁹ vt mos est ecclīam cathedralē accessit. Postremo obseruatis ↄsuetis cerimoniis satis fatigatus āteqȝ cibū sumeret se domū recepit. Ibi plures plati cū nō nullis ciuib⁹ q archiepatus custodes appellant pro dignitate accepit. Hic iam maiori ingenio maioriqȝ q̄ȝ in me sit facundia opus eēt ad id scȝ explicandum quāta cum sapientia: quo studio: qua vigilantia: q̄ iusticia qua mansuetudine: qua deniqȝ oiuȝ hoiuȝ admiratōe tresdecī annis pontificatū gesserit. Primū oiuȝ domi familiam modestissimā habere voluit eāqȝ nō magnā: sed vix officiis necessariis satisfaceret: oēmqȝ pompā oēmqȝ luxum a victu vestituqȝ suo ac suoꝝ elimināś. Nullam habuit suppellectilem nullum apparatum nō aurea non vasa argentea: non canes: nō equos vt pleriqȝ prelatoꝝ faciūt. Unū tm̄ paruulū mulum qui etiam dono ei datus fuerat domi pro extrema necessitate retinebat. Aiebat nō decere prelatū bona paupeꝝ in nutriendas bestias aut in quēuis alium supfluum luxum consumere. Duob⁹ pmo vicariis qui ius dicerent: deinde cū duo cōtrouersiā sibi inuicem afferre viderent: vno tm̄ vtebat. Eligebatqȝ viꝝ quē probum peritūqȝ potissimuȝ arbitrabatur: cui pro labore annuo centum aureos mercedis noīe d suis bonis dari iubebat. Procuratori. xxx. aliisqȝ domesticis ministris de quo cōuenerant p̄mio satisfieri integerrime curabat. Nemo fuit apud illū q non sibi satis superqȝ factū esse corā omnibus profiteretur. Procuratori soli omniū colligendorū fructuum prouentuumqȝ ac totius rei familiaris administrationem relinquebat: reliquam pastoralis cure solicitudinem sibi reseruabat. Uniuersam eq̄ familiaȝ quā sepenumero in timore dei viuere hortabatur optimo victu secluso tamen semp luxu supfluo pasci iubebat. Ipe cibis cōmunibus vescebatur: i hisqȝ minime curiosus. Semper enim quid quaqȝ die comesturus esset: penitus ignorabat

Quod ei parabatur apponebatur qꝫ sumebat. Omni sexta feria quadragesimalibus cibis ꝑ se omniqꝫ familia vti ieiuniūqꝫ seruari mandabat. Jeiunium quoqꝫ aduentus domini singulis annis velut in religione faciebat seruare ꝯsueuerat. Quo etiam tempore nonnūqꝫ ouis in grauescente etate pro corporis imbecillitate vtebatur. Jeiunia ṽo ecclesie nulla penitus nisi morbi grauissimi causa reliquisset. Lectioni diuine quā i mensa semper habebat ita erat intentus: vt nullū posset lector verbuꝫ minus recte proferre: quod non statim eius correctione emendaretur. Diceres hominem non ad cibum sed ad lectionē accessisse. Cena eius aut nulla aut breuissima erat. Surgebat noctu semper adeoqꝫ solicite vt signum matutini officiū cathedralis ecclesie preueniret. Cumqꝫ diuinum officium cum suis clericis magna cum attentione et mentis eleuatiōe persoluisset reliquū quod erat temporis vsqꝫ ad horam diei tertiam: lectioni sacre aut componendis libris de quibus paulopost verba faciam tribuebat. Hora tertia missam celebrabat quā nūqꝫ nisi magna vrgente necessitate reliquisset. Celebrata missa quod reliquū erat diei totum in cure pastoralis solicitudine in audiendisqꝫ his qui multi diuersis de causis ad euꝫ ibant vsqꝫ ad serā noctem preter id temporis quod necessitati corporis condonabatur consūmabat. Neminem inauditū nec vilissimū quēqꝫ a se dimittebat. Satisfaciebat omnibus quantum in se erat: quippe qui audiendo patientissimus ac respondendo mitissimus esset. Tāta enim eius ingenio insita erat humanitas: vt neminem etiam domesticum ministrum vnqꝫ quauis de causa ī quouis errato acerbe reprehenderet: vt ne paululum quidem irasci aut excandescere posse videretur. Dixerat olim cum esset in ordine cuidam ex fratribus admodum carissimo se siquando quēpiam in aliquo errato asperius castigasset: non id ex animi perturbatione sed ex violentia quam sibi inferebat efficere. Nullis deniqꝫ vexabatur iniurijs nullis cōtumelijs nullis iacturis mouebatur: omnibus humanus: affabilis omnibus vt de illo id verissime dici posset: quod de moyse in libro numeroꝝ scriptum est: erat enī moyses vir mitissim⁹ sup oēs hoīes q morabanť in terra. Cō

fluebant ad eum oẽs cause ciui tatis nedum clericoꝝ sed ⁊ lai/ coꝝ plurime:qui de cõi ꝯsensu eas in illum tanq̃ in optimum ac iustissimuȝ cognitorẽ reijci/ ebant. Singulis vero diebus religiosis viris q̃ꝫplurimis do mus eius referta erat: qui par tim elemosynas:oĩa eniȝ bona sua in pauperes distribuebat: partim de rebus dubijs certis/ sima verissimaq̃ꝫ ab eo iudicia reportabant. Tanta enim erat in eo sacraꝝ litteraꝝ cognitio: tanta ꝯsuetudo tanta deniq̃ꝫ in consulendo experientia: vt nõ solum ciues veꝝ ⁊ aduene plu/ rimi principes ac prelati de re bus grauissimis eius sententiã plurimi facerent. Ob quã rem etiã antea frater antoninus cõ/ filiorũ appellari ceperat. Sic enim vtplurimum diminutiue anteq̃ꝫ pontifex fieret vocari cõ sueuerat. Qz siqs libros eiꝰ q̃s de om̃i doctrina sacra magnis voluminibus ꝯscripsit perlege rit dicet tantã in eo hoĩe fuisse sapientiã:vt merito totiꝰ italie quinpotius iuxta euangelicum dictũ tanq̃ꝫ sal ⁊ condimentum quoddã totius terre dici posse videretur. Si qñ vo ex illo ne/ gociorũ tumultu dabat aliqua vel parua requies statiȝ ad stu dium diuinamq̃ꝫ lectioneȝ vel orationem reuertebat. Multa enim alia preter officiũ vsitatũ dicere ꝯsueuerat: Nã psalmos penitẽtie dicatos cũ letãijs offi ciumq̃ꝫ beate virginis q̃ꝫuis in festo duplici nullo die dicere p̃ termisisset. Bis saltem in heb domada officiũ mortuoꝝ cum nouẽ lectõibꝰ ⁊ in festiuitatibꝰ solẽnibus integrum psalteriuȝ dicere vsitauerat. Quodq̃ꝫ multa admiratione dignum est nihil vnq̃ꝫ legendo sed om̃es penitꝰ psalmos memoriter recitabat. Hoc enim hi qui cum eo psal/ modiam dicebãt experimento didicerunt. Asseruit etiã mihi vnus ex suis veteribus familia ribus se potuisse aĩaduertere il lum se nonunq̃ꝫ flagris verbe rare consueuisse: ⁊ hoc ex q̃ ad archiepiscopatus dignitatẽ as/ sumptꝰ est. Illud sane in eo ma gne grauitatis magneq̃ꝫ pru/ dentie signũ erat: q̃ nulla erat tam magna negocioꝝ pturba/ tio que ei ad diuinaꝝ rerũ spe culationẽ reditum remoraret adeo nulla molestia pturbatus summa pace ac quiete interna aĩus fruebatur. Dederat mihi sanctissimꝰ pater egregiã quã/ daȝ monitiõeȝ litterisq̃ꝫ aureis sententiã ꝯscribendam. Cũ enĩ molestiã pastoralis cure ac tan tã diuersoꝝ negocioꝝ pturba/

tionem solus apud illum dete/
staret: non est inquit possibile
plerisqꝫ mortalium ac fere om
nibus ob eā que ex rebus huiꝰ
seculi consurgit solicitudinem
aliqua pace ac quiete sedati ani
mi perfrui: nisi ipse sibi aliqueꝫ
secretum occultumqꝫ mētis se
cessum reseruauerit: ad quem
nec negociorum molestia: nec
curarum solicitudo: nec omni
um rerum agendarūque foris
sunt pturbatio penetret: quo
cum negociorū exercitatio ces
sauerit statim omni passiōe nu
datus animus tanq̄ȝ ad arcem
quandam: ⁊ ad hominem quē
paulus interiorem appellat cō
fugiat. Ad qđ consequendum
magna aiebat arte opus ē. Cū/
qꝫ ipse hac sedati animi pace ac
quiete frueretur: nullum tamē
pastoralis dignitatis officium
omittebat: nullam sacrorum lo
corum ac sanctimonialium mu
lierum visitationem: nulla mis
sarum solēnia: nullas altarium
consecrationes: aut calicuꝫ: seu
sacrarum vestium benedictio/
nes ptermittebat. Quibus i re
bus omnes consuetas cerimo/
nias diligenter accuratissime/
qꝫ obseruabat. In ordinationi/
bus vō sacrorum ordinum: iti/
demqꝫ in ecclesiarum collatio
nibus seu cōfirmationibus: ni/
hil muneris penitꝰ accipi: aut
a se: aut a suorum quoq̄ȝ patie/
batur. Aiebat id genus cōmer
ciȷ: haud quaq̄ȝ ab eo auaricie
crimine que simonia nuncupa
tur alienum esse. Sic etiam re/
liquis in rebus ab omni mune
re imaculatas inoxiasqꝫ manꝰ
conseruabat. Non amicitia: nō
odio: neqꝫ prece: neqꝫ precario
vt poetico vtar verbo: a recti
iudiciȷ quā nouisset semita di/
uertebat. Erat tamen cum illa
seueritate summa humanitas
misericordiaqꝫ cōiuncta: eaqꝫ
in delictis sacerdotum potissi/
mum vtebatur. Idqꝫ agebat vt
nec impunitum crimen relin/
queret: nec etiaꝫ ad viuum pu
tridum vulnus penitus reseca
ret. Tantūqꝫ sua industria sua/
qꝫ solicitudine factuꝫ est: vt cle
rum quem satis inhonestum:
satisqꝫ deperditum omni gene
re flagitiorum acceperat: satis
modestum satisqꝫ emendatum
reliqueret. A multis quoqꝫ er
ratis ciues suos maximeqꝫ a
cōmerciȷs vsurariȷs reuocās:
inftos ad rectā viuēdi normā
pduxit. Ceperat primo in ipsis
primordiȷs sui potificatus sin/
gulis dominicis diebus ad sin
gulas ciuitatis ecclesie accede
re: ibiqꝫ populo qui affuisset sa/
lutis monita ac diuinum pro/

ferre sermonem consueuerat. At postea cernens id iam vilescere cum simul huc alij plures egregijq3 diuini vbi oratores accederēt: decreuit in alium rectius operandi vsum id temp9 consumere. Sic vir sanctus oia sui muneris officia magna cu3 diligentia maioriq3 charitate prosequebatur nullum vitans laborem: nullum periculum: nō frigora: non estus: non pluuias obseruabat. Omnes etiam robustissimos iuuenes in tolerādis laboribus anteire videbatur. Accepi ego ab vno ex eius domesticis ministris: illum cū per agros ad ecclesiarum visitationem accederet cum sub ardenti sepius sole ad opus inceptum exire consuesceret: nō nūq3 compressos remoratosq3 gemitus dum equum ascenderet edere consueuisse: quos ex latenti vt ille existimabat mala valitudine vehementiq3 corporis dolore inflictos comprimere ac dissimulare non poterat. Cumq3 ille vellet sanctu3 virum in ipso itinere remorari: ꝛ ad modicam vel parui momēti requiem hortaretur: pge modo aiebat nostrum iter prosequamur. Illud sane intactu3 non preterea: quod egomet in eo viro singularis patientie signum conspexi. Cum enim tribus fere annis ante obitū eius relatum fuisset ei clericos ī maiori ecclesia minus attente minusq3 religiose officia matutina celebrare: cepit ipse singulis noctibus ad ecclesiam cathedralem imponende modestie causa accedere. Cumq3 quada3 nocte magna vis ventorum ac pluuie: ex hyemis asperitate omnia perturbaret: accessim9 duo presbyteri: ego et marcus de quo prius verba feci ad antiquum patrem vt illum ab incepto itinere illa tm̄ nocte retraheremus. Cumq3 in sententia permaneret: cepi ego audacius aduersari: asserēs senectuti eius illud incommodum algoris ac pluuie: non enim est vnita cathedrali ecclesie dom9 episcopalis: maximum detrimentum afferre posse. Cumq3 itidem renittenti decerem nōne heri ac nudiustertius hoc egisti pater: hanc tantū cepto operi noctem interpone: quo te a tanti rigoris ventorumq3 flantium tempestate cōserues tum ille testimonium apostoli tanq3 pro contrario sumens ar

gumento:In fame inquiēs et siti:in frigore et nuditate:cum me tanq̄ȝ imbecilliorem ad re/manendum hortatus esset: ip/se ad susceptū iam munus pro/sequendum properauit. His tantis tanq̄ȝ egregijs virtuti/bus effectum est vt magnum sibi sapientie nomē magnamqȝ sanctitatis auctoritatem non solum apud ciues suos: verum etiam apud omnes Italie po/pulos apud nobilissimos prin/cipes ac romane curie prela/tos compararet. Summa erat populi erga eum reuerentia: summa pietas: magna de eius sanctitate opinio. Quacunqȝ illum transeuntem intellige/bant accurrebant omnes: si/mulqȝ genibus flexis proniqȝ in terrā::maiores pariter atqȝ minores ⁊ nobilissimi ciuium atqȝ optimates pro benedictione ab eo suscipienda flectebantur. A summis vero pontifici/bus non solum amabatur ve/rum summa reuerentia sum/maqȝ veneratione dignus esse ducebatur. Eugenius quartus qui cognita hominis virtute illum ad eum dignitatis gradū vocauerat paulopost:vt eo co/piosius frui posset: florentia illum ad se romam accersiuit. Erat enim pontificis summi vt fertur intentio maiori eum honestare dignitate. Fecissetqȝ voto satis nisi paulopost mor/bo preuentus diē obijsset. In qua egritudine antonium semper egrotanti assistere: et per manus eius sacrosancte eccle/sie sacramēta extremamqȝ vn/ctionem suscipere voluit. Non minori eum dilectione aut reuerentia nicolaus quintus qui in pontificatu successit eugenio prosecutus est. Integritatem atqȝ hominis sanctitatem non solum admirabatur: verum et alijs p̄dicabat. Diciturqȝ hoc fuisse ex Nicolai summi pontificis ore prolatum. Non mi/nus ait: ego archiepiscopum florentinum sanctorum catha/logo adhuc viuus ascriben/dum putarem quam Ber/nardinum mortuum: quē ego multis verissimisqȝ testimo/nijs omni approbante eccle/sia canonica celebratione decoraui. ¶ Magnum profecto verbum atqȝ immense sancti/tatis testimonium: idqȝ non in bernardini detractionem sed

in laudem antonij prolatum fu
isse iudicamus. Cōstituerat eti
am idem summus pontifex vt
appellationes causarum: & iu/
diciorum que a sententia ipsius
archiepiscopi fierent ad sedem
apostolicam in romana curia
non admitterentur. Existima/
bat enim qđ iudicasset vir san/
ctus nullius cuiusq̄ iudicio in
fringendum esse. Nil tum ab
apostolica sede petisset antoni
us: qđ non: siue pro se: siue pro
quouis alio facillime impetras
set. Quinetiam cum in quadam
penuria ciuitatis nostre postu
lata primo a summo magistra/
tu: acceptaq̄ pecunia publica
famelicam plebem ac pauperes
iesu christū pauisset antonius:
cum perdurante charitate an-
none suis sumptibus prouenti
busq̄ episcopatꝰ qui exiles ad
modum sunt supplere non pos
set: a nicolao papa pro pascēda
plebe magne pecunie subsidiū
impetrauit. Neq̄ id semel tan
tum: sed & sepius a summo ma/
gistratu cōsecutus est. Comple
ctebantur illum pari charitate
pariq̄ beniuolentia: plati om/
nes ac reuerendissimi roma/
ne ecclesie cardinales. In pri/
misq̄ vir magne auctoritatis
ac virtutis dominicus sub titu
lo sancte crucis ecclesie roma/
ne cardinalis firmanus: qui đ
se post obitum magnum inte/
gritatis ac sanctitatis nomen
posteris dereliquit. Quid di/
cam de petro sub titulo sancti
marci qui eugenij pōtificis ne
pos fuerat? Quid de iohanne
sub titulo sancti sixti? Quid de
eo qui nuper sub titulo sācte: sa
bine cardinalis effectus est tūc
vo temporis episcopus spole/
tanus erat: quo amore ac mu/
tua inter se charitate maxime
ob similia studia amplecteban
tur: consulebatq̄ sepe alter alte
rum in rebus dubijs. Quid de
reliquis cardinalibus loquar:
quibus ita charus erat in beni
uolentia deuictꝰ: vt omnes san
cto viro rem gratam facere sū
mo gestirent desiderio. Neq̄
hoc ex officiosa antonij ambiti
one prouenerat. Nemo enim
hominum erat: qui minus eo
ad gloriam & ad excellentiam
dignitatum accenderetur. Nō
pecunia: non laude hominum:
non vituperatione: non volu/
ptatibꝰ vllis mouebatur anto
nius. Non habitum ordinis sui
non animum: non faciem aut
vultum in dignitate mutarat.
Cupiebatq̄ potiꝰ vt sepius ex
eius ore audiuimus si licuisset
ad suam reuerti monasticā cel
lulam: q̄ ad altiora trascende

re. Memini ego cum quidam ei satis impudenter breui eum cardinalem futurum adulandi gratia dixisset: tum ille de scrobe inquit ac propinqua morte nobis de maiori gradu ac exaltatiõe meditandum. Cũq3 alio item tempore alius eum sanctitatis nomine appellasset: Sancti inquit antonius in paradiso habitãt: nos autem peccatores in terra. Post obitum vero nicolai ad calixtum tertium q̄ i apostolica sede ei successerat a summo magistratu nostre ciuitatis legati romam missi sũt inter quos vt legationi adderetur auctoritas antonius primo loco electus. College autẽ ei9 giannot9 pandolfinus equestris ordinis: otto nicolinus iuriscõsultus: antonius ridulfus ⁊ iohannes medices. Qui cũ perusio iter facientes romam magno apparatu peruenissent statuta die in consistorio publico ad presentiam pontificis admissi sunt. Quo in loco qui ⁊ p sonarum auctoritate: ⁊ magna hominum etiam doctissimorũ frequentia celeberrimus erat: talis fuit ad summũ pontificẽ oratio antonij: tanta verborũ ac sententiarum venustate: tantaq3 gestus ac vultus grauitate vocisq3 sonoritate prolata: vt stupentibus omnibus nõ iã theologus aut orator: sed missus e celo angelus prolocutus esse videretur. Tangebat in ea oratione abstrusa mysteria: sententiasq3 grauissimas adiecerat. Que omnia nunc enumerare cum adhuc ipa extet oratio superfluum iudico. Qua ex re id factum est: vt cum antonius magnum antea ciuitatis nostre nomen maiori: tum gloria maioriq3 auctoritate illustrasset ad successorem calixti pium secundum romanum pontificẽ eodẽ legationis officio fungi summo itidem eligenti magistratu cogeretur. Nec fuit ea legatio priore deterior: aut apparatus: aut personarũ dignitate: in qua etiam elegans ac gloriosa fuit oratio antonij. Fuerunt autem college antonij in hac secũda legatione angelus acciaiolus equestris ordinis: loisius guicciardinus: petrus pazius: gulielmus rucellarius petrus francisc9 medices. Qua vero beniuolentia ac dilectione pius papa ex ea parua q̄z in illa legatione cum eo habuerat consuetudine antonium complexus fuerit: q̄zq3 de eius sanctitate opinionem conceperit: indicauit postea in obitu eius decretum eiusdem summi pon

tificis: quam rem paulopost se riosi⁹ enarrabo. Illud sane ad maximam antonij laudem ces/sisse videtur ꝙ cum pius papa in ipsa prima assumptione su/am vellet curiam romanam in quibusdam minus decenter: minusqꝫ honeste vsitatis re/formari: ꝛ ad id curandum ali quos ex grauioribus cardina libus constituisset quos refor/matores curie appellauit. An/tonium quoqꝫ illis socium tan/quā optimum ac prudentissi/mum virum adiecit. Sed ea reformatio maiori vrgente ne cessitate: tūc intermissa ꝛ in ali ud maioris quietis tempus di lata est. Cum etiam federicus imperator qui romam ad coro nam imperij capiendam pro/fectus est ad italiam aduenta/re diceretur: elegit sūmus ma/gistratus nostre ciuitatis anto nium legatum: qui imperatori obuiam fieret. Sed antonius iam senio atqꝫ imbecillitatē cō fractus id honoris ad aliuꝫ de ferri maluit. Hec dico vt intel ligamus qualis erat de prudē/tia antonij deqꝫ eius facundia opinio: neqꝫ profecto falsa. Nā vt cetera omittam in quib⁹ elo quentia Antonij demōstrata est: illud sane silentio pretereū

dum esse non censeo ꝙ cum ex legatione quam ad calixtū ha/buit: in patriam cum collegis reuersus esset antonius. Cūqꝫ ad summum magistratum: vt de more est functe legatiōis ra tionem redditurus accessisset: totum enim legationis pōdus ei incubuerat talis tam longa: tam dilucida: tāqꝫ recenti me/moria fuit eorum que gesserāt in legatione copiosa enarratio vt a diuino potius quodam q̄ꝫ ab humano ingenio oratio illa habita esse videretur. Eoqꝫ id magis animaduerti: quo om/nes qui tum aderant plurima admiratione: maximoqꝫ stupo re perculsos esse conspexi. In vtraqꝫ enim legatiōe sancto vi ro comes fui: ꝛ secretarij offi/cio fūctus. Neqꝫ vero vsqꝫ eti/am in rebus magnis deerat an tonio animi magnitudo. Qd̄ tum maxime patuit cū etiā ma gistratum summum nonnullis in rebus coram redarguere au sus est. Idqꝫ potissimum fecit eo tempore quo franciscus pa/tauinus: qui nunc est ferrarien sis episcopus: tum vero euge/nij thesaurari⁹: huc missus ab ipso sūmo magistratu pro vin/dicandis redimendisqꝫ nōnul lis nostroruꝫ ciuium: qui rome

detenti erāt: velut obses capt⁹
est. Erat tum forte extra ciuita
tem visitationis causa Antoni
us. Qui cum hanc rem accepis
set magna ad vrbem festinatio
ne properauit: summumq; sta/
tim magistratū adijt: magna
q; detestatione quod per illos
factum erat redarguit. Clama
bat tum sūmo magistratui An
toni⁹ non licere quauis de cau
sa viro ecclesiastico violentiā
afferri. Q̄d nisi ab incepto de/
stitissent grauissimā in eos ex
cōmunicatōis sentētiā publi/
casset. In principio quoq; sui
pontificatus: non minore lau/
de dignum operatus est faci/
nus. Cum enim quadam die vi
sitandarum ecclesiarum gra/
tia ciuitatem perambularet: vē
tum est ad quendam locum:
vbi ciues multi publice ad ta/
lorum alearumq; ludum con/
uenerant. Quod cum vidisset
vir sanctus illuc accedens pre
cedente cruce sūmma cum de/
testatione omnia ludi instru/
menta subuertit. Cum v̄o sub/
sequentibus annis subito in ci
uitate nostra ludus nouus qui
per sortes fiebat exortus esset
in quo non tantū nostra: verū
& romana ciuitas infecta erat
adeoq; deperdita: vt omnis pe
ne populus relicto artiū exer
citio illuc ad perdendam pec/
cuniam priuatamq; substantiā
se quisq; converteret. tanta fuit
pastoris industria: vt sicut re/
pente aduenerat ludus detesta
bilis: ita repente penitus extin
ctus esse videretur. Quod etiā
rome postea summus pontifex
ad imitationem Antonij tolli
iussit. Ex qua ieiunum id bo/
num consecutū est: q̄ cum qui
dam ī nostra ciuitate sacerdos
ex illis sortibus aureos mille
lucratus esset: intercepit eam
peccuniam Antonius ac pau/
peribus errogauit. Erat enim
tunc quoq; plebs famelica in
nostra ciuitate. Nō defuit etiā
tum Antonio magnitudo ani/
mi cum sordidissimum homi/
nem ac detestabile caput ioan/
nis canini quem heretica pra/
uitate infectum deprehende/
rat non approbantibus id mul
tis ciuibus flāmis concreman
dum esse adiudicauit. Quod
v̄o in hac extrema posit⁹ egri/
tudine in qua etiam decessit: q
bus verbis: quo animo eccle/
siasticam īmunitatem tutaba/
tur. Cū enim per publicos ma/
gistratus lata lex eēt in qua cō/
tra canones clericorum patri/
monia tangebantur: audebat

dicere se etiaꝫ in summum ma gistratum nisi ea lex abrogata fuisset ex communis sententia: quin etiam si opus esset in vni uersam ciuitatem se interdictũ ecclesiasticum imissurum. Sic merito eum vt summe virtutis virum verebantur omnes: co lebãt vt patrem: vt sanctissimũ virum adorabant. Neqꝫ id im merito. Erat enim vniuersoꝛũ ciuium patron⁹ quidam ac paſ patrie qui omnibus pꝛodesset: neminem lederet: omnẽqꝫ sub stantiam suam pauperibus ero garet: neqꝫ id parce aut minu tim. Cẽtum enim aureos in fe stis paschalibus in pios vsus ⁊ necessitates pauperum distri buere consueuerat: pꝛeter quo tidianas elemosynas. Nihil si bi reseruabat: nihil post se i moꝛ te nisi necessariam eamqꝫ par uam ac tenuem suppellectilem deliquerit. Edificandi quoqꝫ curam aut solicitudinem nũq̃ꝫ habuit. Hoc successoꝛib⁹ aiebat meis faciendum reliquamus. Uerũtamen cũ non paruis ter remotibus vniuersa esset floꝛẽ tina ciuitas conquassata: in re staurationeꝫ domoꝛum itidẽqꝫ in aliis condendis nouis edifi ciis ita postulãte necessitate cõ sumpsit. Et quoniam terremo tuum mentioneꝫ fecimus adij ciendum est illud poꝛtentũ q̃d apud castellum sancti cassiani quod a nostra ciuitate octo mil libus passuũ distat biẽnio post terremotus illos contigisse cõ sperimus. Nam in vigilia sctĩ bartholomei apostoli summo mane in ipso crepusculo talis tanqꝫ vehemens fuit aeris per turbatio: tanta ventoꝛum pꝛo cella: vt nulle nedum arboꝛes aut vergulta: ſꝫ nec edificia qui dem stare polient. Euulse sunt radicitus quercus ingẽtissime alie trũcate: pinnus quoqꝫ grosſissime per mediuꝫ fracte ac di stracte sunt: vastatiqꝫ sunt agri arboꝛibus. Sed neqꝫ domus vlle tantam tempestatem per ferre potuerunt. Omniũ tecta euersa ac dispersa non nulla ẽt integra sublata ⁊ longo spatio de loco ad locum translata sũt. Pleraqꝫ edificia penit⁹ ad ter ram postrata. Occisi etiã mul ti pꝛomiscui sexus viri ac mulie res a ruinis oppꝛessi. De peco ribus nihil loquoꝛ cum in ea ꝓ cella illud sane poeticum dici posset: cum stabulis armẽta tra hit. Facta est igitur tũ magna arboꝛum domoꝛum atqꝫ homi num strages. Illud quoqꝫ pꝛo fecto multa admiratione in ea ventoꝛum perturbatiõe dignũ est: ꝙ cum quedam ecclesia ma

gnam ex ea procella ruinam fe
cisset corruentibus aliis vndi/
qꝫ muris ac parietibus: solum
tabernaculum corporis domi/
ni intactum ibidem illesumqꝫ
permansit: magnum sane no/
stre fidei argumentum. Fuit
autem ea rerum perturbatio
ex ventorum commotione sine
aqua primo: mox subsecuta est
ingens pluuia. Nihilqꝫ in eo
turbine salubrius fuit ꝙ bre/
uitas temporis: nam octauo fe
re hore spatio perdurauit.
Breue etiam terrarum spati/
um per latitudinem occupauit
Non enim integros mille pas
sus complexa est: per longitu/
dinem ṽo magis magisqꝫ ad
quinquaginta millia passuum
plusue protracta est: et a tyre/
no vt fertur mari eleuata per
vulteranum agrum ac floren/
tinum ad fesulanum vsqꝫ per/
uenit. Res sane magni porten
ti: ac nostris temporibus inau
dita. Erat ṽo antonius vt iam
ad illum redeamus vt in aliis
accuratus: ita sui commodi aut
cultus corporis negligentissi/
mus: adeo vt post menses mul
tos ad commutandas plenas
sordibus ac pediculis tunicel/
las ⁊ calligas vix compelli pos
set. Quin etiam id quod ab vno
ex eius fratribus admodum il
li familiarissimo accepi non ta
cebo. Sunt enim que nunc a
me scribuntur de Antonio vi/
ris grauibus: et his qui iam
solido vt ait apostolus vtuntur
cibo maxime edificationis cau
sa ac magne sanctitatis exem/
plar. Quod ṽo filii huius se/
culi de hisce rebus sentiũt par
ui facimus. Aiebat autem fra
ter ille Antonium quadam vi/
ce cum cibum sumeret petiisset
vt sit vinum sibi misceri: cumqꝫ
frater ille cyatum in quo paulo
ãte vrina fuerat abluere ac mũ
dum reddere festinaret: sic mi
sceto inquit Antonius: nam lo
tum illotumqꝫ esse nil refert.
In quo beato Francisco simile
quid fecisse apparet qui cinerẽ
ferculo immiscuisse dicitur ne
vitio gule tangeretur. Ut ṽo
sui aut voluptatis negligentis/
simus: ita erat equi iustiqꝫ di/
ligentissimus obseruator. Ab
eo quod semel bonum rectum/
qꝫ esse nouerat nullis multo/
rum magnorumqꝫ ciuium pre
cibus flectebatur. Sic tandem
ciues omnes illum admodum
verebantur ⁊ amabant pluri/
mum. Quin hec fuerũt cosmi
multa cum sapientia verba pro
lata: qui vt opibus ita ⁊ pruden

tia ceteros ciuium anteire du/
cebatur. Magne aiebat fue/
runt hac tempestate nostre ci/
uitatis calamitates: maiora pe
ricula bellorum: pestis: inedie
terremotuū. imprimisqꝫ occul
tarum seditionum: que omnia
meo iudicio nostram euertis/
sent ciuitatem: nisi pontificis
nostri merita orationesqꝫ re/
stituissent. O preclara ac sapi/
enti viro digna sententia. Is
etiam vt nuper in successore
antonij sic prius in ipsa anto
nij promotione sua suorumqꝫ
postponens cōmoda: vtilitati
publice ꝯsulendū putauit. Il/
lud sane non est pretermitten
dum: quod ad perfectam An/
tonij gloriam pertinere videa
tur. Nihil enim deest vt pro
pheta ait timentibus deum.
Si enim Antonio tabulis te/
stamentoqꝫ dignitatem suam
cuippiam legare licuisset: ne/
minem ei qui sibi in pontifi/
catu successit preponendum iu
dicasset. Eum enim rectum do
ctumqꝫ virum existimabat: cu
ius etiam iudicio in dubijs va
rijsqꝫ sententijs sepius vteba/
tur. Sed de hoc alias. Nunc
ad Antonium redeamus. Qui
cum iam septuagesimum eta/
tis annum attigisset: tredecim
enim vt diximus annis ponti
ficatum gessit ad quē cum qn/
quagesimum septimum ageret
annum assumpt9 est: febri qua
dam lenta correptus quā fleg/
maticam physici appellant:
non vehementi sed longa egri
tudine laborauit. Cumqꝫ ce/
pisset morbus ingrauescere ve
hementiorqꝫ eum febris vexa
ret accessi ego ad lectum i quo
iacebat conabarqꝫ: vt fit egro/
tis: ipsum amantissimum pa/
trem consolari simulqꝫ bonam
spem ⁊ conualescentiam polli
cebar. Ad quod vir sanctus
fiat inquit voluntas dei. Et pau
lopost subiunxit prophete ver
ba que scribuntur in psalmo.
Dies inquit annorum nostro
rum in ipsis septuaginta an/
nis quasi preuidisset vite sue
terminum: cuꝫ ad eam iam eta
tem vt paulo superius dixim9
peruenisset. Imposuerat etiaꝫ
non multo antea extremā ma
num ingenti libro magnoqꝫ vo
lumini quam summam appel
lauit. Quam longo tēpore ma
gno labore multoqꝫ artificio cō
scriptam: vt paulopost docebo
non ad meatus syderum na/
tureqꝫ occultas vires demon
strandas: sed ad dandam edo
cendamqꝫ eam salutis scien/

tiam ediderat que in edocendo timore domini cum perceptione mandatorum eius ac operis consumatione posita ē. In quo libro quicquid ad considerationem speculationemqȝ sacratissime theorie: quicquid ad nobilissimaruȝ virtutum acquisitionem: quicquid deniqȝ ad bene beateqȝ viuendi vsum pertinere videatur dilucide sapienterqȝ conscriptum est. Nihil pretermissum: nil obscure nil concise mutilateqȝ dictum. Eaqȝ de causa magno eum volumine necessario conclusit. Non enim de vniuersalibus tm̄ rebus scripsit: verum etiā ad particularia queqȝ descendens ad hunc nostrum viuendi vsum ꝛ ad singulareȝ quandam humane vite operationem doctrinam accomodauit. Quam etiam quinquepartitam esse voluit. Et in prima parte de anima in genere deqȝ eius nobilitate ac de immortalitate anime disputauerit. De infusione eius in corpore: de eius potentijs que extrinsecus sunt: de intellectu ac voluntate de passionibus anime. Item de causis peccati. De peccato ac nocumento eius. Iteȝ de septemplici genere legum Cuius principium est. Quam magnificata sunt opera tua domine. Et vade ad formicam o piger. In secunda parte de septem vitijs in specie ꝛ de eorum ramis. In primisqȝ de superbia eorum capite: et in primo titulo tractauit de simonia ꝛ vsuris diffuse: in secundo de restitutionibus: item de iuramento ac periurio: item de voto ac transgressione voti: postremo de infidelitate eiusqȝ generibus. Que incipit. Tu contribulasti capita draconum in aqs: tu ꝯfregisti capita dracōis In tertia de officijs cuiusqȝ hominis cuiuscunqȝ conditionis: de omni arte atqȝ vsu viuendi vtilissimū sane opus: quod etiā de statibus hominum appellauit. In quo etiam de censuris: de excommunicatione scȝ suspensione et interdicto atqȝ irregularitate copiose pertractauit. Item de septem ecclesie sacramentis. Que incipit: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. In quarta vo parte de septem virtutibus quatuor cardinalibus tribus theologicis. De gratia spūs scti in genere: de septem donis. Et i dono pietatis adiecit quadraginta sex

sermones de beata virgine maria. Incipit: Benedictionem dabit legislator ibunt de virtute in virtutem: videbitur deus deorum in syon. In quinta vero hystoriam a principio orbis conditi vsqz ad tempora sua complexus est. Que incipit. Loquar propositiones ab initio. Alios itidem breues libellos quosdam latino: nonnullos etrusco sermone conscripsit: vt sacerdotibus minus doctis aliisqz idiotis personis consuleret. In quibus omissis argumentorum disceptationibus nudas conclusiones breuitatis causa conscripsit. In illo vero magnoopere quam quinqzpartitam summam esse diximus nihil omnino dixit quod non multis rationibus maximisqz argumentis: omniumqz etiam approbatissimorum doctorum augustini hieronymi grerorii ambrosii thome: aliorumqz testimoniis atqz auctoritate confirmatum protulerit: adeo vt nemo vnquam in tanto opere quicquam minus recte minus elimate aut imprudenter prolatum redarguere potuerit In qua re illud sane multa admiratione dignum est eum hominem qui prius in ordine suo in continua ac maxima suorum fratrum administratione:

deinde in pontificatu in maximis negociorum ac rerum agendarum perturbationibus constitutus fuerit potuisse tot librorum volumina tam variis materiis conscripta tot doctorum ac sacrorum canunum testimoniis et auctoritate firmata conscribere. Cum igitur antonius vt paulo superius diximus iam libros suos pro suo desiderio ad comunem hominum vtilitatem exactos reddidisset: cum iam clerum ciuesqz suos ex mala vitiorum consuetudine ad recte viuendi normam maxima ex parte reuocasset: cum deniqz de se omnibus mortalibus optimum sanctissime vite exemplum prebuisset: placuit altissimo corona debita tantorum laborum hominem non frustrari. In ea igitur de qua nunc diximus positus egritudine: curauit primo omnia ecclesie que omnibus mandat fidelibus sacramenta suscipere. Cumqz in die apostolorum philippi et iacobi ante crepusculum extremam vnctionem simulqz plenariam indulgentiam astantibus fratribus suis qui secum vix in ea egritudine assidue ac frequentes magna cum charitate obseruarunt suscepisset: cumqz illi circumfusi lecto matutinum officium decantarent peruenissentqz ad

laudes:tum vir sanctus in ipsa iam mortis anxietate positus magno conatu in fervore spiritus initium alijs faciens dixit: Deus in adiutorium meum intende. Quod imense pietatis signum:magna fuit gemituum omnib9 astātibus ac lachrymarum reintegratio. Cū vo quasi ad ipsum vite terminum devenisset: nec iam ulla nisi pauca admoduz atqz ea semi integra verba proferret: hoc sepius ex ore eius verbum auscultantib9 audiebatur:servire deo regnare est:quasi iam laboris sui premium paratamqz ante oculos mercedem intueretur. Aliud hoc item verbum sepius proferebat. Sancta ⁊ īmaculata virginitas:quibus te laudibus efferam nescio. Cūqz fratres qui totum iam psalterium legerāt eosdem psalmos reiterarent p venissentqz ad eū versum psalmi vigesimi quarti qui dicit: Oculi mei semp ad dominuz: ipse elevatis tunc oculis erectisqz ad celum manibus eundem versum replicavit: Oculi mei semper ad dominum: quoniā ipse evellet d laqueo pedes meos. Simulqz ex continuo labiorum motu ⁊ ex nonnullis perceptis ex ore eius verbis intelligebatur illum in continua tacitaqz psalmodia ↄtineri. Maximeqz eum psalmū sepius iterare videbatur qui in vltimis matutinis laudibus decantat: Laudate dominum de celis et reliqua:quo etiam in vita vt sui fratres asserunt delectari plurimum consueverat. Nō nūqz etiam porrectā a fratribus brevem domini crucifixi imaginē cōplexus tāto dilectiōis deosculabatur affectu:vt astantes oēs nullo pacto lachrymas continere valeremus. Sequenti igitur die post festum apostolorū hoc est secunda maij: ⁊ in vigilia ascensionis domini post lōgam anxietatem spiritus ille sanctissim9 solutis corporis vinculis ad ethereas sedes evolavit. Quod magnis signis verissimisqz argumētis ita fuisse cōprobatur:ex quibus nō omnia nunc recensenda sed quedam in laudem tantarum virtutum pretermittēda nō sunt. Illdqz in primis quod verissima ipsorum fratrum narratione percepimus. Fertur enim quidam eiusdem ordinis frater constātius nomine vir magne sanctitatis:cum esset in civitate esculana ⁊ vigilans oraret in ecclesia vidisse manifeste antonium eadem ipsa hora qua ex hac vita migravit gloriosum ad cele/

ftem patriam euolasse. Utqȝ il/lud ita esse maiori confirmaret argumento vidit eadem hora alium fratrem qui etiam i alia ciuitate tunc obierat non iam ad celum sed ad purgatorias se des descendere. Quod cuȝ ille aliquãdiu reticens ꝛ leticia in sueta vultusqȝ hylaritate dissi/mulare nõ posset: pulsatus pre/cibus diu a fratribus tandeȝ id quod vidisset magno cum gau dio enarrauit: ꝛ de morte vtro runqȝ post aliquod dies id ita esse certa rei experientia com pertum est. In ipso quoqȝ exe/quiarum die dum corpus in ec clesia sancti marci positum eēt: accessit mulier q̄ altero latere debilitato ac stupido diu man/cha fuerat tactoqȝ sancto corpo re anteq̄ȝ de ecclesia recederet integritatē virium in toto cor pore se recepisse percepit. Sed anteq̄ȝ ad reliqua que volumꝰ signa narrare accedamus dicē dum est quali eum honore ĩ ip so funere pius romanus ponti fex honestare ac gloriosum red dere voluerit: qui tum forte in ciuitate florentina aderat ꝛ ad celebrandum id concilium qđ dictum appellauit mantuam ꝓ perabat. Primum igitur om/nium statim post obitum An/tonii funus ipsuȝ diligenter ac magnifice curari pro viri ac ci uitatis dignitate mandauit: q̄ȝ pluresqȝ episcopos aliosqȝ pre latos ad funus deducendũ ac/cedere: omnem archiepiscopi defuncti familiam longis pul/lisqȝ vestibus indui: ad quod ēt bona pars ciuium magneqȝ au ctoritatis viri honestãdum ac cesserũt. Reuerendissimus q̄ȝ cardinalis sancti marci de quo superius mentionem fecimus tum amicitia tum pietate com motus in ipsa cathedrali eccle sia officio exequiarũ adesse vo luit. Primum igitur ad ecclesi am maiorem deductum vnde rite officio celebrato ad ecclesi am sancti marci et conuentum predicatorum vesperi magna populi subsequente multitudi/ne corpus translatum. Sic eniȝ ipse testamento legauerat: vt iuxta fratres suos humi conde retur. Uideres tum vniuersam cõmotam ciuitatem a maiori bus vsqȝ ag minores: ꝛ tam ma res q̄ȝ feminas ad sancti viri manus pedesqȝ deosculandos accedere. Hinc gemitus: inde suspiria: a mltis lachryme: a nõ nullis querule voces edebant. Neqȝ hoc tantum ipsa ciuitas fecit viciqȝ in suburbiis positi: verum ex montibus vndiqȝ de scendẽtes ac de remotis regio

nib⁹ innumerabilis populus ac
cedebat. Addiderat etiam sum
mus pontifex maximum eius
viri sanctitati testimonium: vt
quicūqꝫ ad sanctum corpus be
nedictasqꝫ manus deosculan/
das accessisset: septem annos
septemqꝫ quadragenas indul
gentie ac culparum remissio/
nis consequeretur. Factumqꝫ
est ex noua semper superueni/
entis populi atqꝫ aduenarum
multitudine vt sanctum corp⁹
in ipsa ecclesia aliquot dies vi/
dendum omnibus deosculan/
dumqꝫ necessario poneretur:
nec nisi octaua die post ei⁹ obi/
tum sepulchro condi posset. Il
ludqꝫ sane multa admiratione
dignum est tanto tempore re/
seruatum corpus exanime nul
lum tetrum odorem edidisse:
quin potius mirabili semper
fragrantia redolebat. Uideba/
turqꝫ omniū iudicio venustior
letiorqꝫ in mortuo facies q̄ꝫ fue
rat in viuo. Insuper manus pe
desqꝫ nullo rigore cōtracti nul
loqꝫ maculati liuore cerneban
tur. Quod certe oīmibus id cer
nentibus magnum sanctitatis
signū esse ducebatur. Ad signa
v̄o que hactenus post eius obi
tum visa sunt non omnia tamē
enarranda accedamus. Sed vt
paulo ante dixeramus nō sunt
etiam omnia pretermittenda:
ne eam partē que multis fortas
se in eo nobilissima esse videa/
tur intactam relinquam⁹: vtqꝫ
etiam piis mentibus aliqua ex
parte satisfactum esse videatur
Pauca igit̄ ex illis certissima
perstringemus. Simulqꝫ cum
singulis diebus noua semp̄ ad/
di videantur: aliis hoc munus
copiosius absoluendum relin/
quem⁹. Narrauit mihi nuper
vir quidam leonardus antonii
ciuis reatinus non ex infima
plebe se huius sancti viri meri
tis non tantū bonam valitudi/
nem verum etiam incolumita
tem ac vitam consecutum. Nā
cum ad balneas porrecte profe
ctus in grauissimam febrem in
cidisset: adeo vt iam de sua salu
te diffideret: recordatus sancti
tatis antonii pōtificis: facto vo
to statim conualuit. Filiolū q̄ꝫ
suum qui de alto loco ad terraꝫ
ceciderat cum medici iam de
eius morte patri meditandum
preciperēt magna cum fiducia
pater sancto viro antonio natū
vnicum toto mentis affectu cō
mendauit: ꝛ paulo post filium
se habere incolumeꝫ intellexit
Hec mihi leonardus ipse lon
giore narratione cum lachry/
mis recensebat. In cuius rei te
stimonium ad sepulchrum An

tonij magnam sui ac filioli par
uulam imaginem apposuerat.
Accepim⁹ etiam a fide dignis
mulierem quēdaʒ hinc ciuem
ac nobilem cū in pariendo diu
tius laborasset nec difficultati
partus vllum remedium in/
uenire posset: superpositis alli
gatisq̃ʒ eius ventri paucis ad.
modum pilis qui ex barba An
tonij iam mortui abrasi conser
natiq̃ʒ fuerant illico partus fa/
cilitatem ac pfectionē ꝯsecutā.
Reuerendissimus vo cardina
lis sancti sixti vir magne scien/
tie atq̃ʒ auctoritatis cum etate
simul ac morbo confectus senis
ad ciuitatem florentinam acce
deret: nunciatusq̃ʒ ei esset obit⁹
antonij oculis simul ac mente
ad celum erectis a sancto viro
magnum sensibiliter egritudi/
nis sue ac corporis passionum
leuamen impetrauit. Cumq̃ʒ
postea ciuitatem intrasset: ad se
pulchrum antonij supplex cum
lachrymis in testimonium tan
te sanctitatis accessit: ibiq̃ʒ lam
padem gloriosam accendi vo/
luit. Quid luisius q fuerat An/
tonij domesticus nonne patrē
suum iacobum qui ob infirmi/
tatem ex amentia noctu domū
exire ꝛ solus in tenebris ciuita
tem circuire cōsueuerat: nec ab
hoc morbo vlla medicorum cu
ra biennio sanari poterat: cum
pro eo filius sancto viro votuʒ
fecisset incolumē ac sanum pa/
rentē recepit? Quod mihi po/
stea ipse luisius proprio ore re/
censuit. Alius item adolescens
nicolaus sacchetus nomine ci/
uis noster cuʒ grauissimo apo/
plexie morbo correptus esset:
cūq̃ʒ de eius vita penitus me/
dici diffiderent eo q vltra vi/
ginti ꝛ quatuor horas insensibi
lis perduraret: contigit vt duo
ex fratribus predicatorum qui
ad visitandum infirmum acces
serant cum illum pene mortuū
esse cōsperissent reuersi domū
positis genibus ad sepulchruʒ
antonij orauerūt pro illo. Qui
statim sequenti die stupentib⁹
oībus conualescere cepit: sicq̃ʒ
nō multo post incolumitati re/
stitutus. Possem alia multa si/
gna huiusmodi enarrare que
pretermittēda censeo. Pluris
enim facienda indicamus que
in eius vita ac moribus vidim⁹
queq̃ʒ ex eius doctrina ac sapi/
entia bona nascuntur que supe
ri⁹ enarrauim⁹ q̃ʒ ipa miracla.
Quin etiam anteq̃ʒ ex hac vita
decederet antonius non caruit
eius vita miraculis. Cum enim
aliquot annis ante obitum pro
officio pastorali suffraganei sui
episcopi pistoriensis diocesim

visitaret: est enim florẽtina ci/ nitas vrbis pistorij fesularũq metropolis: cumq ipas quoq alpes visitando circuiret per/ venit ad officinã quandã ferri fundendi. Cumq ipse vna cum suis comitib' vidende noue fabrice desiderio officinam intrasset: fertur quidam ex his qui fabrili operi intenti erant calore ignis ac labore fatigat' cum eos intrantes officinã cõ/ spiceret idq moleste ferret: cepisse pturbati animi verba ac blassemias proferre. Mirum est profecto quod fertur. Cepit statim ferrum congellari: adeo vt nullo igne nullo labore nullaq arte fundi posset sicq tota illa nocte perdurauit. Sequenti mane officine magister sctõ vt videtur spiritu afflatus ad antonium accedit eumq summis precibus exorat vt ad officinam accedens super illam signum crucis eiusq benedictionem infunderet. Quod cum fecisset antonius motus viri precib': ferrum quod prius durissimum fuerat statim fundi cepit. Hoc mihi hi qui cum ipso presule presentes fuerant mox vt in patriam reuersus est magna cum gratulatione retulerunt. In alia item visitatione sue diocesis: eius scilicet partis que est bononiam versus: que mugellus nũcupatur cum peruenisset ad quandam plebem nunciatumq esset ei plebanũ loci grauiter egrotare: accessit vir sanctus ad lectum egroti. Cumq super eo quoddam euangelium certasq orationes perlegisset: paulopost sacerdos qui prius de salute sua parum sperabat cepit integerime valitudinis vires assumere. In qua re non dubitabant omnes qui astiterant id antonij orationibus impetratum fuisse. Illud sane profiteri licet: quod in nostra familia experimento didici. Cum enim alio item tempore ecclias rurales visitaret antonius: & me alioq propinquo meo impetrante ad villam nostram castilionensem diuertisset ibiq pernoctasset: cũ sequẽti luce discessum pararet cepi apud illum calamitatem nrã deplorare ex eo q cũ tres essemus in familia nostra ex qbus vnus solummodo danthes nomine vxorem eamq multis annis sterilem haberet breui de extinctione antique familie dubitari facile poterat: simulq benedictionem domui nostre in auxilium suscipiende prolis ab eo dari petij atq ĩpetraui. Factumq est nõ multo post vt ea

que multos annos apud viruz suum sterilis fuerat:ipo adhuc viuente archipiscopo primo feminam reliquos mares omes eosqz venustos ceperit filios procreare:continueqz in suscipenda noua prole hactenus perseuerat. In qua re ego bndictionem sancti viri tatum valuisse non dubito:vt desiderij nostri compotes efficeremur. Hec de signis que partim in vita partim post obitum eius visa sunt: cum multa alia ac pene infinita recenseri possint pro tempore dicta sufficiant.

¶ Conclusio operis dulcisqz lamentatio de transitu antonij eiusqz digna laus.

Non possum autem huius tati viri morte atqz absentiam non summo merore summoqz desiderio prosequi. Dicitur beatus ambrosius cum ei obitus cuiusdam optimi ac prestantissimi viri nunciatus esset multis lachrymis faciez irrigare cepisse. Cumqz ille qui id nunciauerat admiraretur hominem grauissimum in tantam: vt ita dixerim:animi mollicie flecti ac causam tanti fletus perquireret. Non est inquit ambrosius deflenda tanti viri carentia:qualem vix multa tempora producere consueuerunt? Merito igitur eius obituz defleuerunt omnes boni omnesqz viri religiosi: qui frequentes ad eum accedentes consulebant hominez in rebus dubijs:quibus tanqz oraculum quoddam totius italie certissimas irreparabilesqz veritatis sententias proferebat. Defleuerunt euz non immerito pauperes iesu christi: quibus patronus altor ac taqz pius pater extiterat. Tota deniqz ciuitas velut publico luctu sanctum viru pioqz desiderio prosecuta est i primisqz optimi ciues atqz optimates. qui illum tanqz sanctu virum non solum venerabantur atqz colebant:verum etiam verebantur maximam se in eius morte fecisse iacturam profitentur:tanta erat apud illos auctoritas sancti viri. Illudqz sane inauditu ac multa admiratoe dignum est:quod dum eius funus ad ecclesiaz sancti marci deferretur animaduertentibus cernebatur. Ut enim dum viueret concurrebant vniuersi viri ac mulieres ad locum qua illu transeunte intelligebat:summissiqz in terram ac proni sanctuz presulem adorare cosueuerant sic exanimi tu corpori ac feretro inclinati positisqz in terram genibus non curantes etiam plu

niam que tunc forte ingruebat omnes non tm̄ cives verum et advene qui tum multi in nr̄am civitatem propter presentiam summi pontificis advenerant tanq̄ consuetam ab eo benedictionem accepturi: consuetam ad orationem licet mortuo humiliter ac devote prestabant: magnum de sua erga eum fide ac reverētia testimonium reddentes: maiorez de tali iactura luctum ostendentes. Quis tantam calamitatez christiano populo inflictam non deploret? Quis tam preclaruz iusticie ac veritatis lumen extinctum nō defleat? Vereor ego pfecto ne post hac sublato e medio tāto lumine in obscuram tenebrarum caliginem atq; in gravissimas temporum rerumq; omnium perturbationes protrahamur. Cui rei iam quedam magnaꝝ calamitatum signa suboriri videntur. Totus fluctuat orbis undiq;: ecclesie vires labefacte iam pluribus annis magno conatu contra impios hostes atq; atrocissimos infideles in cassum hactenus laborarunt. Galli etiā iam non nullas italie partes occuparunt: et ad maiora accinguntur. Suspensi sunt omnium populorum ac principum animi: magna quedam lune solisq; eclypsis breui future significare: maiora his temporibus prophetie quedaz minari videntur. Quē sit res exitū habitura incertuz est. Utinam bene vertat. Amen.

¶ Explicit vita beati Antonij de florentia ordinis fratrū predicatorum archiepiscopi florētini edita per Reverendum sacre theologie doctorem dominum Franciscum de castelione

¶ Epithaphion euisdem.

Hic est ille tuus pastor florentia: pro quo
Nō cessas mesto spagere rore genas
Patribus haud priscis pietate antoninus impar
Qui scp̄sit qcq̄d lr̄a sacra docet

Finis.

Reuerēdo patri fratri Thome de Leuco generali vicario cisalpino regularis obseruātie ordinis predicatorꝫ frater Baptista finariēsis salutem dicit:

Scio quosdaz reuerēde pater mihi p iocum: vt ego accipio succēsere solitos q amare videar oratorias facultates que seculari potius sapiētie: q religiose cōuersationi cōuenire videant. Qd si serio id faciāt mihi eque nō est cure q si ioco. Nō enim singulorꝫ opiniones curare debeo: nec oium votis facere satis possum. Q q extāt maiorꝫ exempla copiosissima: ⁊ quidem virorꝫ admodū illustriū: quibus si vellē eorū accusationē facile refellerez ⁊ me etiam si illas amarē: non iniuria id facere aptissime cōprobarem. Sed quo ista loquātur zelo ipsi viderint. Mihi vo sat erit qcqd egero quātulūcūq fuerit totū ad animarū salutē ⁊ cōmodū pximorūq referre. Istiusmodi autez homines valere finaz: quos scio etiā ipe nō pbas. Me siquidē iam diu ita institui: vt qcqd supest tpis a religionis exercitijs: quibus me ab ineūte adolescentia dedicaui id i sacre scripture rimādis questionibus ⁊ grauioribus studijs libēter impartiar. Sed aliqn tn iuuat in minoribus philosophari: et ab illis theologice: atq physice discipline subtilissimis rationibus fessum: vt ita dicā: ingeniuz ad hec studia humaniora conuertere: quibus satis ego fateor a puero delectatus fui: licz haud multum pfecerim: ⁊ illa ppter maiora impedimēta dudū penitus videar reliquisse. Habet enim etiam ipa suos fructus satis vberes ⁊ nō iniocūdus atq vt ego arbitror deo etiā nō ingratos. Nā p se quidē optima sunt mō bene illis vtare. Cū ergo me nup ad hec studia paululū cōuertissem estiuo tpe animi laxandi causa: libellum hūc edidi quē tuo nomine dedica/

ni quo tua ꝯfirmat⁹ auctoritate alioꝝ iudicia nō ptimescat. Illuz igit reuerēdissime pr̄ ad te mitto: vt iter ceteras molestias ac labores itineris q̄s ꝓpt munus regiminis tibi demādatū: illustrādo pagrādoqꝫ regiōes ac monasteria visitādo sustinē soles aliqd solatij atqꝫ voluptatis, tibi ac luce frī integerrimo religioso ac itineri tui socio cōferre possit: erit itaqꝫ vt opinor tibi viro doctissimo atqꝫ humanissimo nō ingrat⁹: ceteris v̄o maxie adolescētiorib⁹ nō inutil̄. Cōtinet. n. exhortationē ad ꝯtēptū mūdi ꝛ religiōis amorē: lꝫ sine succo ꝛ cōpositiōe verboꝝ. Tu ergo illum benigna suscipe manu: meqꝫ tuis apd̄ imortalē deū sp̄ oꝛonib⁹ iuua. Uale.

❧ Serapion de ꝯtēptu mundi reuerēdissimi p̄ris frīs Baptiste sacre theologie ꝓfessoris et epi vintimiliensis ordinis p̄dicatoꝝ feliciter incipit.

Argumentū.

Adolescentes tris nobilissimos eruditissimosqꝫ: sapiētissimū quēdā religiosum viꝝ de mūdi cōtēptu: isferniqꝫ penis egregie p̄dicātē forte ꝯtigit audiuisse: qui postq̄ ex illa auditiōe discesserāt secū ꝯferre incipiūt sueqꝫ tādē ꝯsulūt saluti. Parētes patriam mūdū relinquūt. Ad religionis ꝯuersationē emigrāt. Hi p̄mūita cōfabulari adorsi sunt: Thomas: Serapion: Ciprian⁹

Thomas. O ꝙ p̄clare o serapion hodie locutus ē vir ille: quē tu quidē xp̄ianum philosophuz: vulgus v̄o appellare solet predicatorē. Ego aūt diuinū quendā hominē arbitror q̄ si ceteris hoībus e celo missuz.

Serapion. Ipse affuisti o thoma: an ab alio quodam audiuisti.

Tho. Ipe o serapion affui. Naꝫ ego ꝛ ciprianus ꝛ paulus nosti hoīes sūmo mane ad locū accessimus: maturiusqꝫ conuenimus q̄ꝫ solebamus: atqꝫ sedētes expectauimus donec ille ad populū sermonem haberet Te quoqꝫ medio ferme s̄mone vidimus tardiuscule uenientē

Sera. Uera narras o thoma: nā tardior fui atqꝫ ob hoc ip̄m vehemēter irascor mihimet. Cuꝫ enim multis sermonibus affuerim:

nescio si vnq̄ꝫ eque ac tunc fue/riꝫ dele ctatus. **Tho.** Quid tibi accide rit nescio: mihi certe ipsi h̄ acci/dit: vt pene obliuiscerer mei ita suadenter visus est dicere.

Sera. Mihi q̄ꝫ pene suasit: vt e mundo aufugerē: patrēq̄ꝫ relinquerē senē ac sepulchro iā ꝓximuꝫ. Dixit enim ab his qui vellent beate viuere mundū pri⁹ oportere relinquere. Que sententia haud multū: tamē meo inhesit animo: cū scirē cōplures mun/danos hoīes pie ac btē vixisse.

Tho. Plus ergo apud nostrū ciprianuꝫ ea ratio valuit: qui hūc penit⁹ viuendi modum mutare dispo/suit: nec parētes mō sed patriā ⁊ amicos relinq̄re cogitauit.

Serapi. Quid nar/ras?

Tho. Velim id non ex me: sed ex ipo co/gnoscas. **Sera.** Ubi nā potius est.

Tho. Sequet̄ nos actu tum nisi me fallat Ediximus enim adinuicē nos ad meū ortulum suburbanum itu/ros **Sera.** Ego vo si videtur operi ri eum hic malo. Cupio enim ab ipo percontari: que nam ei fit mens: quodq̄ꝫ secum ipe sta/tue rit. **Tho.** Usq̄ꝫ ad fluuium qui subter muros labitur: pedetentim ꝓ/cedamus: nā ⁊ hoc ipm condi/ximus: vt qui nostrū prior illic adessꝫ: sociū expectaret. **Sera.** Ut tibi videtur o thoma. Sed p deum dic mihi quid eius adeo mouit animū: mentē: rationē: consili/um: vt ita deliberarit tā repēte

Tho. Multa qdē o serapion ð mūdanaꝝ reꝝ ꝯtēptu ⁊ p̄clare dicta me ministi: q̄ quēuis hominē etiaꝫ locupletissimū ad terrenaꝝ rerū despectū allicē possent eaq̄ꝫ p̄sertim: que vltimo loco de supplicijs inferni memorauit: que q̄ꝫ tā metuēda etiā mihi videntur: vt toto corpore ac visceri/b⁹ ꝯtremiscā: cū ī mēte veniūt.

Sera. Haud multū mi hi ridere cupiē/ti: risū expsisti thoma. **Tho.** Quā obrē?

Sera. Qm̄ absurda di cere inceptas.

Tho. Absurda o serapiō. **Sera.** Immo ⁊ ð/liramenta. **Tho.** An tibi delleramēta videt̄ ista?

Se. Prorsus ita. **Tho.**

Male pfecto narras. ego nō solū
ista credo: sꝫ verissima eē ꝯfiteor
nihilqꝫ certi⁹ mihi videri pōt.

Sera. Proh dei homi nūqꝫ fidem q̄ꝫ te
nūc subito factum vecordē vi/
deo? Nā anicularꝝ nugas sequi
mihi videris que apud iferos
ea pictorꝝ portenta manere in/
ter textrina vel apud focū post
coenas narrare solēt. Nā illis
hic mos est cuꝫ cenate largiter
fuerint his de reb⁹ philosophā-
ri atqꝫ quāto ampli⁹ biberint:
tāto apud inferos maiora refe
rūt esse pdigia.

Tho. Hic vir nūqꝫ de
sistet in nugis versari. Ego qd
anus garrula loquat nescio: ta/
lia tamē existimo apud inferos
demonū portēta ꝛ penarꝝ gene
ra: qualia nec cuiusuis morta/
lis animus excogitare possit.

Portenta

Sera. Nunqd etiam putas illic esse
que a poetis fingunt vt est hy/
pocētaurus: chimera: triceps:
cerbarus: cocyti: fremic⁹: trans
uectio acherōtis: sitiēs tanta/
lus mento summā aquam attin
gēs: sisiphus saxum versans et
sudās nihilqꝫ pficiēs: inexora-
biles iudices: minos et rada/
māthus: eacus ꝛ triptolemus:
quorꝝ radamāthus quidē asia/
ticos: eacus aūt eos q venerint
ab europa iudicare phibentur
Minos autē cōmissum ferunt
vt iudicet si occultuꝫ qcq̄ꝫ aliis
existat: ꝛ alios ad beatorꝝ insu/
las alios ad tartarꝝ transmittat
Hec ꝛ his similia narrāt fabu/
le. Multaqꝫ pterea variarum
monstra ferarꝝ: vti nos olim in
scholis audiuim⁹. Hec fortasse
metuit cyprian⁹: qui ꝛ charissi
mos parētes ꝛ pulcherrimam
domū ꝛ amplissimuꝫ posterga
re patrimoniuꝫ cogitauit. Hec
et ipse metuens totis artubus
cōtremiscis. Sed mihi crede
bono animo esto. Nam vt ad
martiā cathonis filiā scribit se
neca illa que inferos faciūt ter
ribiles fabule sunt. Luserūt iqt
ista poete ꝛ vanis nos agitaue
re terroribus.

Tho. Qui hui o serapi
on: q̄ꝫ astutus es ꝛ me tanq̄ꝫ pu
eruꝫ ludis. Putas me nūc tuis
verbis cōuictū: ꝛ iā non audeā
ꝯfiteri maximas apud inferos
esse penas: o q̄ꝫ inept⁹ ē hō iste.

Sera. Mitius me doceas: ne ab scho
lis tuis aufugiā.

Tho. Mitior o serapi
on tecū sum q̄ꝫ oportet. Nā ora
torie me ꝯuincere pgis nescio
quas adducens similitudines
nō sibi inuicē cōuenientes: vt si/
cut ista: que fabulosa esse dixisti

non puto apud inferos esse: ita nec alia. Uerum hic pbādi modus nullius estimari debet momēti ad veritatē. Adeo ne me delirare censes: vt poetis ꝛ pictoribus credēdū oīno putem. Nā ꝯtradicens nescio que poetaꝝ somnia ī mediū adduxisti: que ab illis ficta fuisse manifestū ē. Quis enim ē tam excors quē ista moueāt? Sed alia sunt apud inferos his multo terribiliora: que matutinus ille predicator elegāter explicauit: vt ignis inextinguibilis atroce tenebre: demonū ac malignoꝝ spirituum ꝯspectus terribilissimus: qui mlto sit tetrior q̄z mōstra que poete somniātes viderunt. Atqꝫ multo etiā plura me morata sunt que ille sic pbauit: vt omnia ex diuinis libris testimonia certissima verissimaqꝫ pferret. Usus eni semp fuit ad huiusce veritatis ꝯfirmationē tuꝫ pphetijs tum euāgelijs. Ex diuinis libris sentētiās ad oīa que dixit accomodatas habuit qḋ pbatiōis genus in oibꝰ causis ꝛ debet ꝛ solet valere plurimū. Illa o serapion ꝛ ego ꝛ cyprianus extimescimus: ꝛ qdeꝫ vehemēter nullusqꝫ vt opinor erit tā firmo ꝛ ꝯstāti animo: nisi forte is insaniat: qui possit cū ea secū cogitauerit nō timere. Quis enim se ppetuo crucianduꝫ igne inextinguibili sempiternoqꝫ ꝯsiderās: cui non sunt ethnei ignes cōparandi: vide quātum ardeat: sine metu sine solicitudine eē queat? Sed hec nūc relinquamus. Nō enim a nobis pbari debent que ab illo viro doctissimo hodie fuerunt abunde satis supqꝫ pbata. Scio pterea te magis: vt soles: disputādi studio q̄z ex animi sententia loqui.

Sera. Recte sentis o thoma sed vellē iam cyprianus adesset: vt possēꝫ ea que dixeras p contari.

Tho. Tace ne forte te exaudiat. Adest enim cogitabundus nescio quid secum murmurās. An non vides.

Sera. Uideo equidē multūqꝫ demiror. Est nāqꝫ solito tristior: alio vultu: alio icessu vestitu obsolētiore: corpe inculto ꝛ horrido capillatior: q̄z ante ꝛ oculis atqꝫ aspectu denunciare videt̄ mutationes animi sui. Recte tn̄ feceris si ad eum sermonem ꝯuerteris.

Tho. Ita faciaꝫ o serapiō. Per opportune heus o cypriane venisti.

Cipria. Cur q̄so?

Tho. Quia res in questione vertebatur tibi facile cópta. Cipri. Uideo videre qd si tu tñ o thoma mihi narra

Tho. Narro iã tibi sed aliud prius abste scire serapiõ cupit. Cipri. Quid istuc ẽ.

Tho. Que nam sit huiusce mutationis tue cã. Cipri. Quid tua refert. Nihil hoc quidez ad rẽ ptinet. Sera. Intermitte nunc istũ sermonem: nã postea nobis dicet. Aliud qduis roga

Tho. Quid rogo? Se. An vera sint que audiuimus.

Tho. Queadmodum dicis.

Sera. Si apud iferos anime post separationẽ a corpore excruciãtur in penis. An non intelligis?

Tho. Intelligo ꝛ iã rogabo. Dic nobis o cipriane reminisceris que de inferni supplicijs ab illo viro doctissimo ac pene diuino quẽ hodie predicantẽ audiuimus dicta sunt. Cipri. Optime reminiscor o thoma. Quid tandem?

Tho. His in rebus visus ẽ dubitare serapion sint ne apud inferos ea penaꝝ genera: que ab illo sunt recitata: vt ignis inextinguibilis: sempiterna nox: loca obscurissima: chimerijs vt aiunt tenebris atriora demonum inaudita portẽta ꝛ cetera huiusmodi plurima: q̃ psequi longũ eẽt

Cipri. Utinam vt anus illa optat: ne ĩ nemore pelio securibus cese cecidissent ab igne ad terram trabes: sic ista apud inferos non essent tormenta. Omni enim liberati essemus metu quo die noctuqꝫ pmimur atqꝫ vexamur

Sera. Quis ea questio ab illo satis explicata sit: tamen sententiam tuam quasi nihil vnq̃ꝫ audierim aut cogitauerim nosse velim. Cedo igitur mihi: nisi quid negocij te impediat narraqꝫ nobis. Est enim rerum earum noticia ad bene viuendum: nõ modo vtilis: verum etiam necessaria: vt quoniam multi ad beatam vitam amore minime abduci possunt: territi saltem quodã suborto timore trahant

Cipri. Uera predicas o serapion. Ego enim vt de meipso interiꝫ dicã

nihil vnq̃ꝫ vidi: nihil audiui: nihil ipse legendo querendo/ue cognoui: quod me magis ab voluptatum illecebris reuocauerit animumqꝫ ad virtutes induxerit. Tãtũqꝫ apud me valuit illa sententia vt iam me vehementer peniteat anteacte vite: qñquidem intelligam ob eã maxias mihi penas eẽ luẽdas.

Sera. Sacris litteris ista dicentibus satis assentio: sed meministi ab eximio oratore dictum esse difficile in his rebꝰ mentis aciem a consuetudine oculoꝝ abducẽ Illam ego nullum vnq̃ꝫ penitꝰ vidi hominem qui apud inferos illa vidisset: vt nobis annuncia ret.

Cipria. Miror o serapion: cum ea solum velis credere: q̃ oculis tm̃ sũt perspicua: his v̇o que animo debent ⁊ cogitatõe comprehẽdi: assentiri recusas quin potius ãdmiraris: cum tibi dicuntur quasi noua sint ⁊ inaudita ⁊ non apud omnes manifestissima. Qua in re similis mihi esse videris pastori apȯ actium qui cum nauem nunq̃ꝫ vidisset vt procul diuinum vehiculum argonautarũ e monte cõspexit admirans ⁊ perterritus hoc modo loquitur. Tanta moles labitur fremebunda ex alto ingenti sonitu ⁊ strepitu pre se vndas euoluit vertices enim suscitat: ruit prolapsa pelagus respergit profluit ita vt interruptum credas nimbum: Quid rides o serapion? Una quidem refellendi species est: cum quis aliquid dicat: ridere non autem arguere.

Serapi. Risum mihi o cipriane aconcitasti quoniã me opilion mirãti nauem similem fecisti. Sed age concedo penas apud inferos esse quod etiam propter sacras litteras ante concessi. At percõtari cupio: videris ne ipse hominem qui reuersus ab ĩferis vel ex acheronte: vt dici solet: ea tibi denunciarit. Hoc enim mihi videtur mirabile: q e tanta hominum multitudine: qui ad ea loca migrauerunt adhuc videris neminem qui ea que illic agerentur tibi narrare potuerit: nisi forte poete testimonio te defenderis: facilis descensus auerni: sed reuocare gradum superasqꝫ euadere ad auras hoc opus hic labor est.

Liprianus. Possem tibi demonstrare: si temporis conditio pateretur tum ex diuinis libris: tum ex antiquis annalium monumen

tis que & q̃ terribilia penarū ac suppliciorum genera in inferno sint etiā si absente visus sic nemo qui ea ambabus vt dici solet manibus attrectauerit. Multa eni o serapion esse fateamur necesse ē: que null9 oīno hoīum vidit. Et extra nos ipos requiramus exēpla. Abste peto: vtrum ne animus tibi sit alius a corpore an non.

Serapi. Prorsus ita.

Cipria. An illū ocul' vnq̃ vidisti?

Sera. Nunq̃ o cypriane.

Cipria. An alio quodam sensu corporis cōprehēdisti: cū sensu pcipi nihil queat nisi corporeū et ipm sit qd sentitur.

Sera. Minime.

Cipria. Nōne id totū qd animū dicimus potius mēte & ratiōe comprehendim9.

Serapi. Videt.

Cipria. Quid ergo recusas credere in inferno post mortē malorū animos cruciari & pati penas etiā si ex illis nunq̃ tibi alias visus est: qui reuersus ab inferis ea tibi dixerit: An arbitraris nullā eos aliā habere curā: nisi te ad viridarios mittere q̃q̃ reperiamus multos in diuinis libris ipmq; ducē nostr xp̄m excitatos a mortuis surrexisse: plurimaq; narrauisse. Sz nūc ista relinquamus: nam series ē lōgissima rerū.

Sera. Iam mihi o cipriane ferme suasum est: sed opto nil molestū sit: aliquam his de rebus audire rationem si modo vllam potes afferre.

Cipri. Quia semp rationes quasdā pscrutaris: nec facilē disserētib9 prestas assensum breui nūc tibi cōcludā ratiōe: oportere. s. credere penas & supplicia apud inferos eē atq; ita cōcludā: Putas ne aliquē deū eē vel nō? Uide vt diligēter rñdeas & mature.

Sera. Puto equidem eiusq; notio videt mihi in animis hominū a natura indita. Nā vt quidā sapiēs ait: Nemo ē qui deū eē nō putet: & si qualis sit habendus ignoret.

Cipri. Credis et ipm iustū.

Sera. Maxime vo et iustū & sapientem arbitror.

Cipri. Et omnipotentem & humana curantem.

Sera. Prorsus ita.

Cipri. Animos vo qd? Nōne arbitraris

eē ꝑpetuos ⁊ manere post dis/solutionē tanq̄ʒ ex vinculis q/busdā a corpe exemptos. Aut certe illoꝝ faues opinioni qui rētur animos simul cū corpori bus interire. **Sera.** Minime is assētio o cipriane: qn tum animos opinor maxime viuere cuʒ ex isto corpe fuerint sepati. Neq̄ʒ vnq̄ʒ alit' mihi ꝑsuadē qs potuit.

Cipri. Age ad hāc mihi respōde questionē. Putas ne aliquā eē maloꝝ bonorūue differentiā: an paria ꝯtingere vtrisq̄ʒ post mortem.

Sera. Nimium puto a malis bonos et mortuos plurimū differre: nec alr̄ decet viꝝ sane mētis asserē.

Cipria. Uides quid sequitur?

Serap. Quid tādē?

Cipri. Ut post mortē ⁊ bonis in celo bonā: ⁊ in inferno malis mala ꝑueniant. Alioqn vel nō manerēt animi: vł si oēs eque in celo beati viuerēt: neq̄ʒ scelerati: q p̄ctōꝝ labibus ingnati vitam in flagitijs finiuissent suoꝝ scelerꝝ apud inferos penas darēt: deus ipe iniustus aut impotēs ꝓbaret̄ qd ne phas est cogitare.

Sera. Maxime vī.

Tho. Bellissime o cipriane cōcludit ratio ⁊ pulchre ad capiendū serapionē sylogismo vsus es quē greci cornutū appellāt. Ac vti de me ꝓfitear: abunde mihi ꝑsuasum videt̄.

Cipri. Quid aūt serapiōi?

Tho. Illi satis etiaʒ arbitror ꝑsuasuʒ eē lʒ repugnatissimꝰ sit omniū hominū ⁊ ad credēdū tardissimꝰ

Cipri. Posseʒ ⁊ alia mł'ta ad huiꝰ rei confirmationē adducere: sed puto melius in aliud differre oportunum tēpus.

Sera. Quid videt̄ o cipriane. Ista enim etiā te nō dicēte satis credo: q̄ʒuis thomas noster iocari videat̄ ac me tardissimū appellet ad credendū Neq̄ʒ vt veꝝ fatear mł'tū vnq̄ʒ dubitaui.

Cipri. At cur me ita argute rogare videbaris?

Sera. Alio nostra tendebat oratio

Cipri Quo tādem?

Sera. Aperte iā tecuʒ loqur vti cū eo quo cū veluti mecū loqui putē. His de rebus te cipriane rogaui nō quo illas nō crederē qui ab ipsis vnguiculis in ea fide fui semper enutritus: sed vt in/

elligerem quid in animo tuo valuisset illa predicãtis oratio quidue tecum accipies cõsilij. Maximã enim ac subitam i te vidi a priori ꝯsuetudine mutationez. Color siqdem gene oculi supcilia frons vultus deniqꝫ totus sermo qdez tacitus mentis est. Sermones etiam longe dissimiles nunc habes q̄ȝ habẽ solebas. Nam de rebꝰ iocũdissimis loqui semꝑ ꝯsuevisti deqꝫ his que vel in foro vel in theatro vel apud curiam pre oculis haberemus. nunc v̇o oĩa flocci pendere videris nihilqꝫ vel loqui vel audire cõtendis nisi de his que sunt futura post mortẽ Aueo tante mutationis causaz cognoscere si forte mihi persuaderi possit vt tuã sequar cipriane sententiã

Cipri. Ad id qđ omissuz ẽ revolueris o serapion?

Sera. Ego nõ id omitto sed intermitti debere dixi. Videbam enim cũ te ꝓus thomas ipse rogaret te nondũ satis dispositũ ad respondendũ nec ꝓmo cõgressu abs te ista requirẽda iudicavi.

Cipria. Quia sic lepidus es: geraz tibi morẽ: respondeboqꝫ: si duo te observaturũ polliciare.

Sera. Que tandez duo.

Ciprian. Prius vt ea serues in pectore: lateat res: nemini indicet. Dehinc v̇o meũ si fieri pôt consiliũ imiteris.

Sera. Me cogis opido. Primũ qdem facili promitto reliquũ durius. Est eniz arduum: sed tñ si thomas iste mecũ eandem velit subire sententiã ad id promitto me daturũ operam.

Tho. Ego sine vlla dubitatione polliceor. Me paratũ habebitis nec a vobis vnq̄ȝ vlla ifortuna seiungat.

Cipria. Qm̃ o amici vos spero huiusce rei socios perpetuo fieri mihi velle vestris desiderijs faciam satis necesse est. Verũ attentiõe mihi opus ẽ. Nec tñ a me nũc ornatã dictionẽ: vt i curia facẽ conabamur: sꝫ ꝯtingẽtibꝰ v̇bis passim coacervataz: vt cõmoti animi passio dictaverit audietis. Debetis eni vt mihi videt dicẽdi modũ nõ nisi existiare: sꝫ qd dicat attendẽ. Cũ igit de miserijs huiusce occidue vite ac de istius modi ꝯditiõe fallaci a multis ꝙ magnis viris sepiꝰ audivissem intellexissemqꝫ supplicia male viventibꝰ post mortem eẽ parata: videre etiã eos

qui presentis vite illecebris in/
hiarent ac voluptati proprie
libidiniqꝫ seruirent lꝫ multis
diuitijs ac magnis rerum co/
pijs prediti essent infeliciter
nonnūq̄ꝫ vitam euomere nec
qcq̄ꝫ tam lubricuꝫ esse tā fallax
q̄ꝫ vitā seculi iactari et cūcta in
incertū iubente fortuna: illisqꝫ
tandē optime ꝯtingere: qui pie
innocenterqꝫ vixissent: illis āt
pessime q̄ sceleratā vitā habuis-
sent: cōscius preterite vite mee
modū secūdis reb⁹ ponere co/
gitaui ac me e tanta fluctuatio/
ne separare ⁊ ex tempestate au
fugere in animū duxi. Sed mi
rum est q̄ꝫ sepe id me facere co-
nantem: fortuna turbauerit et
īpediuerit cupiditates. Adeo
siquidē me illecebre mortifere
voluptatū inuolutum in diuer
sa trahebant: vt nec vix paterē/
tur animū ad cogitaddū de vi
ta futura beataqꝫ patria vel ad
punctū temporis respirare. At
si quādo predicantes de hisce
rebus religiosos viros audire
contigisset mouebar qdem ac
desiderio beneviuendi inflam
mari nimium videbar: cum vo
discessisseꝫ ⁊ diuertisseꝫ ad alia
om̄is illa cogitatio elabebatur
ex animo. Nihil enim mente
cogitare poteram: sed ad sensū

omnia referebam. Scitis eniꝫ
esse dictum magni esse ingenij
reuocare mentem a sensibus ⁊
cogitationem a cōsuetudine ab
ducere. Itaqꝫ cum intra tot sco
pulos fluctuarem ⁊ cecis ocu/
lis pericula ipsa non cernere:
que me ex omni parte circūde
derāt inoppinate intonuit au/
ribus meis casus lugubris An
tonij college mei ⁊ omniū ami
corum optimi cuius morti illa
chrymari soleo reminiscens il
lius suauissimaꝫ conuersationē
atqꝫ familiaritatem que mihi
cum illo a puero fuit: nam per
omne tempus me visebat di-
sputabatqꝫ nōnūq̄ꝫ quisnā mo/
dus viuēdi nobis deligendus
videretur fuitqꝫ semper viro/
rum suauissimus. Is: vt nosti:
diem nuper clausit extremum
ac me tanto mortis dolore con
tudit tantoqꝫ merore confecit
quanto me nunq̄ꝫ affectum me
mini. Obijt enim eximia sua/
uitate dicendi: miro virtutum
ornatu et mihi non minus ob
alia charus q̄ꝫ omniū amicoꝝ
perfectissim⁹ erat. Nā in amā/
do colēdoqꝫ amicitiā nō cessis-
sem⁹ scipioni vel Lelio: non pi-
ladi ⁊ horesti non theseo atqꝫ
peritoo: nō patroclo et achilli
non postremo dauid ⁊ ionate

ceterisq3 viris quorum veras pro batasq3 amicitias decantat antiquitas. Tanta preterea in illo erat industrie probitatis ingenii eruditionis et studii memorieq3 deniq3 tantum quantum in vllo alio viderim vnq3. Sed eum prohdolor sustulit immatura mors: mors inq3 crudelis et aspera que tam carissimos fratres et honestissimo amore coniunctos inmitis ac dura dissotiat. Est enim nimium odiosum genus mortis: cum quis in etate florenti ac veluti in expeditione magnarum rerum: quasi ex optimo vite cursu in extrema fata concedit. Sed eius mors haud scio an amplius mihi profuerit q3 si nunc viueret Postq3 ille migrauit e vita: cepi perfecte intelligere apteq3 cognoscere q3 caduca q3 labilis q3 breuis esset vita hominis omnibusq3 fortune telis exposita: didiciq3 me ea quoq3 lege natum vt breui forte si deus iusserit mihi sit similiter moriendum: nec vllo modo reseruari posse: quo tardius id fiat. Consideraui ergo ea nos conditione nasci ea q3 esse viuendum vt tandem feliciter moriamur. Cum itaq3 fuissem diebus plurimis in harum rerum consideratione versatus et fallacias vite presentis ex illius grauissimo et repentino casu manifeste comprehendissem: nec tamen quonam modo huic malo mederi possem satis intelligerem: peropportune accessit hodierna predicatio que mihi oculos mentis aperuit cecitate depulsa: monstrauitq3 viam qua possim ex fluctibus tante tempestatis saluis mercibus euadere. Audiui enim hominem his de rebus quas maxime optabam vberius perorantem. Nihil pretermisit omnino eorum que ad beate viuendum pertinere videbantur. Meministis vt opinor: que ab eo et q3 eleganter sunt dicta et q3 grauiter. Ex copiose primum de paradisi gaudiis: dehinc vero de inferni supplicijs declamatum sit vosmet vobiscum recordamini. Itaq3 dixit eos solum illas perpetuas penas posse effugere et ad paradisi amenitatem peruenire qui egregia pietate vixisse inuenirentur: talesq3 cum inuenirentur recte factorum digna premia reportare atq3 quasi ex hoc terreno corpore tanq3 e carcere liberatos ad alta contendere puraq3 supra celum inhabitare loca et felices beatorum sedes adeptos cum sanctis omnibus in eternum victuros Addiditq3 arduum nimis esse: vt quis in magna peccandi li

centia constitutus iuste recteqꝫ vitam transigat vt ad eam feli citaté possit attingere paucosqꝫ esse omnino tales. Igitur non nostram beatã vitã arbitrabať qui diuites essemus nec eorũ: vt indoctũ sepe vulgus opinať qui hauriendis voluptatibꝰ in cumberẽt: aut qui cultui corpo ris inseruirent: vel qui venatio nibus dies totos indulgerent nihilqꝫ recusarent qꝺ posset in cutere voluptatẽ que omnia vt videmus: pene oẽs amare que runt ⁊ habere desiderant. At il los mlto feliciores esse asseruit qui se scirent hoꝝ societate dis/ soluere per quã difficile fore cõ testans: e tanto multitudine im proboꝝ hominũ: qbus redun/ dant omnia in frugem vite me lioris euadere. Cupiditates ꝟo corporis ⁊ suauitatũ illecebras docuit oportere relinqui ab eo qui beate viuere studeat/ quiqꝫ promissa premia consequi vel/ let nec vbi cupiditates locũ ha beant facile virtuti locum esse. Qrobrem qui beatã inquit vitã desiderat ⁊ eam vitam: que in hoc seculo dũ mortales adhuc viuimus tranquilla et felix hñi pôt que tandem ad meliorẽ cõ ducit: putare debet sibiqꝫ suadẽ se haud comode posse id quod cupit conseq: donec intra istiuſ modi hominũ turbas diuersaſ qui se totos aurium ⁊ oculorũ illecebris ac coeterorũ sensuũ suauitatibꝰ dediderunt: nec ani mũ vllo pacto liberũ ad capescẽ das virtutes reddi donec hisce terrenis cupiditatibus vt pec/ cunie: honoris: fame: ac reliqs id genus fuerit amixtus. Nil lia enim impedimẽtoꝝ nobis prebent he cupiditates ad btẽ viuendũ: vtpote ꝑturbãtes ani mũ nec ꝑmittentes illũ assequi virtutes impediũtqꝫ studia no stra ad agendum recte: ac diui nis legibus seruiendum: vt ve rissime a sapientibus dicantur nihil vnqꝫ pensi aut boni nobꝭ afferre. Nam ad iurgia: ad se/ ditiones: ad pugnas nihil nos aliud impellit qꝫ cupiditas: vñ omnia bella peccuniaꝝ grã fie ri arbitrať plato. Uincunt eniꝫ quodãmodo animũ vt iam libꝭ ad reliqua esse nõ possit. Ita fit vt ꝑ̃sentibꝰ intẽti abstrahamur a consideratiõe futuroꝝ. Acce dit aliud qꝺ extremũ maloꝝ ẽ ꝙ sigs aliqñ cõscientia ductus boni agere aliqd pergat seseqꝫ ad deum cõuertat: i ipsa sua cõ uersione insurgunt amici ac se/ pe domestici q carnaliter nos diligere videnť impediuntqꝫ atqꝫ ꝑturbant animũ animiqꝫ propositũ nec vllo mõ sinũt re-

cte operandi iter ꝓsequi. Eam igitur ob rem si volumus bene viuendi modū tenere receden dum ē ab illis: vt remoti ab eo rum multitudine cōpotes eius beate vite fieri possimus cuius cupidi ⁊ amatores esse debem⁹ Hec o socij si me non fallit me moria sic ferme ab eo narrata sunt: licet ea: vt est acer in dicen do: multo inflāmatius atqꝫ ele gantius ꝓsecutus sit. Plurima quoqꝫ alia ab eo sunt dicta: que consulto pretereo qm̄ vobis eq̄ nota ac mihi sunt. His itaqꝫ sic sum mot⁹ vt iam pati nullo mō velim ꝙ me amplius hic mun dus eludat Intelligo enim cuꝫ memoria repeto rationeꝫ vite preterite: ꝙ deus tandē me ma le perdet: nisi vitā moreq̄ꝫ mu tando mihi ꝯsulam. Volebā do mi bene viuere: si bene possem At id qdem q̄ꝫ difficile sit nō fa cile dixerim. Nullos adhuc sū exptus ad beate viuendū fortio res ne dicā crudeliores hostes/ q̄ꝫ domesticos: q eādē mecum domum colunt. Unde domesti ci nuncupanť: vt verissime a ꝓ pheta dicať: Inimici hoīs do mestici ei⁹. Dum enim a nobis temporalia expectant cōmoda ita nostra magni pendunt obse quia: vt nihil penitus de perpe tua salute nostrā intenti p̄ntib⁹ curare videanť. Impedit rei fa miliaris gubernatio: familia ꝑ strepēs obturbat: amici distra hūt societates male a quib⁹ dif ficile cauere possumus: q̄busq̄ꝫ a deo sepe coniungimur vt ab eis diuelli nullo modo posse vi deamur. Horū familiaritas q̄ꝫ pestifera sit vel hinc intelligi m⁹ ꝙ prauos eoꝝ detestādosq̄ꝫ mores aliquādo sustinere sepe etiāꝫ laudare cogamur. Obest preterea euagandi libertas an tiqua: peccandi consuetudo: re rum copia distrahit: affluentia diuitiaꝝ extollit: inflat honorū ambitio: occasio fallendi deci pit: plurimaq̄ꝫ alia me ab eo bn̄ viuendi munere abducunt. Ta ceo quāto nobis impedimēto sint liberi: si eos habeamus pro quibus fouendis: nutriendis: exaltādis: dies ⁊ noctes ī ama ritudine ꝑducuntur. Quāobrē quia tot ꝑicula: tot laquei nos domi circundant: estq̄ꝫ in dies continua cadendi: ac moriēdi solicitudo: parentes: patriam: mundum deniq̄ꝫ ipsum ac prio rem viuendi consuetudineꝫ re linquē ac mutare disposui: atq̄ꝫ vt et vos ita faciatis exhortor. Cur enim hāc terrenā patriam non relinquā que nobis exiliū potius q̄ꝫ patria existimanda ē vt celum tanq̄ꝫ perpetuam do

mũ acquiram. Cur amicis parentibus ꝛ fratribus non libenter orbabor: vt ad indulgentissimum patrem deum omniũq₃ cetum beatorum melius proficiscar? Cur terrenis comodis non carebo vt sempiterna bona non perdã? Cur deniq₃ hãc caducam ꝛ vmbraticam nõ negligam vitã: vt beatissima possim imortalitate vestiri? Habetis optimi adolescentes longiorem a me dictionem q̃ statutũ erat. Considerate ergo an idem vobis quod mihi videatur.

Thom. Maxime vidbesoripane

Sera. Me nimium ista delectant. Itaq₃ mihi gratuȝ esset ita me deus amet: si diem totam his d̄ rebus loqui velles. Sed percõtari abs te volo q̃uis mlta sint in mũdo pericula multaq₃ impedientia cuȝ nemo nisi volẽs peccare dicatur: vt etiaȝ aristoteli in ethicis placuit: nec vllus omnino hominum repugnantem te atq₃ obluctantem ad flagitia posse impellere: nisi ꝓus animo ꝛ mente consentias: cur e mũdo aufugere ꝛ nescio quo migrare disponis. Nõne mul tos ipsi vidimus in paterna domo: ꝛ in istiusmodi hominum turbas quas accusas diuersantes innocentissime vixisse?

Cipria. Sic: esto: multi o serapion intra strepentes familias ꝛ mũdana picula recte vixerint vis tibi non mea: sed alterius voce respondeam? Nulla inquit eloquentissimus atq₃ sanctissim⁹ hieronymus securitas est vicino serpente dormire nec q̃q̃ sapiẽs tutos iuxta viperas somnos capit. At potest fieri: vt nõ mordeat: sed verum fieri potest vt mordeat. Qꝫ si etiam nõ percutiat certe sollicitat. Nunc igitur securius est a periculo procul esse: q̃ iuxta periculum non perire: non sapientior is nauta censetur qui tempestatẽ cernens nauem conducit in portu q̃ qui ventis seuientibus in alto mauult pelago nauigare ẽt si nullum in fluctib⁹ naufragiũ patiatur. In altero tranquillitas: in altero ãxia cura ꝛ sollicitudo est. Multi quidem euaserunt e naufragio: sed multi iterum perierunt.

Sera. Si ad essent nunc o cipriane romani duces fabij: scipiones: camelli cesaris ꝛ reliqui principes q in bellis clarissimi extiterũt: te vti ignauum ꝛ pauidũ militem ab suo exercitu deturbarent: cum queras non in prelio pugnare sed

Fuga. Tranquilitas Victoria

fugere dicerentq3 te in acie potius stare debere ⁊ aduersarijs armatus obsistere. Nunc autem que tibi palma dabitur q̄ corona: si hostes declines fugiendo ⁊ non vincas potius fortiter dimicando? Sed facis vt noui et inexperti milites solent. Nam vt ait seneca ad suspitionē vulneris pallescit tiro: audacius veteranus cruorem suū spectat q2 scit se sepe vicisse p9 sanguinē

Cipri. Fateor nonus miles sū3 in acie ad huc firmus stare non didici: s3 video malo meo esse discendū periculūq3 non mediocre esse ne vincar anteq3 discam: ne p9us succumbā q3 habē possim cōsuetudinē preliandi. Nolo igit spe dubie pugnare victorie. Quid enim necesse est certa dimittere ⁊ incerta sectari. Malo pedibus mortem vitare q3 scuto. Ceterū mihi crede o serapion lōge a corporali pugna spiritualis ista dissimilis ē. Aliter corpus ferro contectū hostibus armatis obijcitur: alit animus fallentium turmis opponitur vitiorū. Aliter illi corpus aliter isti mentem vulnerant. Illi vi: isti voluptate: illi dū viribus ⁊ neruis ⁊ industria preualent: isti dum delectāt vicisse dicuntur. Deniq3 illi superant fortitudine: isti suauitate. Quāobrē fuga in h' gñe bellandi p̄cipua: vt mihi videt: victoria ē

Sera. Preposite questiuncule: mea sententia: fecisti satis. At mihi apertius dicas opto quo p̄ficisci statueris vt e mundo possis aufugere? Nunqd extra mūdū euolare cupis aut certe teipsū3 interficere vt in celum migres quēadmodū theobrothum vel Catonē fecisse tradūt historie? At id maximū scelus ē. Quid istud est dicere mundum relinquere non satis intelligo.

Cipria. Rumoribus me oppugnāś o serapion ita iocaris: quasi dicam me velle vltra sauromatas ⁊ glacialez oceanum fugere: vt satirus ait: aut extra istum mūdum ad alios mūdos pergere quos epicurus et democritus delirantes posuerunt vel certe vt dedalus assumptis pennis ī celum euolare sublime: q̄ ineptie sunt anicularum. Non sum ita hebes: vt istud dicam.

Serap. Quid dicis igitur.

Cipria. Non difficile dictu3 est o serapion. Mundū istum nō vniuersam rerū molē voco: s3 mundanam vitam appello: eam sc3

que suaꝝ originē ⁊ finem oblita his rebus mundi fruit̄: his terrenis comodis delectat̄: mūdi varietates diligit: nihilqꝫ meditat̄: nisi que corā videt ⁊ i cōspectu sunt: mūdanos itē hoīes q suā beatitudinē p̄ntibꝰ cōmodis metiunt̄. Mūdū deniqꝫ p mūdi corruptione posui. Qđ ⁊ ipse saluator noster in euāgelio fecit: cū dixit apostolis: Uos de mūdo nō estis: sꝫ ego elegi vos de mūdo. Satisfeci tibi an nō?

Hera. Mihi quidem egregie ꝓbata ē ratio tua. Sed p deū oro mihi dicas aptiꝰ quo tādē i portu iuxta comicū nauigare decernas

Cipria. Sepe mihi multūqꝫ cogitāti optimi adolescētes quis intra tot turbinū ꝓcellas viuēdi modus tutior atqꝫ beatior haberet̄ p quē tādē ad beatorū gloriā cūctis seculi tēpestatibꝰ ꝑuenire possemus optima atqꝫ tutissima religiōis ꝯuersatio visa est in qua veluti sup cimbam quadam periclitātes vectari ⁊ huiꝰ vite fluctꝰ trāsire possimꝰ cū non valeamꝰ sup firmiori vehiculo hoc mare magnū ⁊ spaciosum mūdi huiꝰ tutius ac minori cū ꝑicule tranare. Cū eni hec mūdana habitatio nimiꝫ vt cernitis ꝑiculosa sit nullum cōueniētius videt̄ eē refugiꝫ atqꝫ tutamen q̄ꝫ vt religiose viuēdo deo cuiꝰ iudiciū nec viui effugere possumꝰ nec mortui: h dū viuimꝰ seruiamꝰ. Igit̄ āniteudū ē vt hunc teneamꝰ optatissimū viuēdi modū: cui ⁊ premiū ꝑclariꝰ q̄ꝫ ceteris ꝓpositū est ⁊ spes potiūdi ingēs. Hec ē eniꝫ via illa rectissima: q libere ad celū fert nō in eliseos cāpos: vt poete loqunt̄. At leua malorū exercet penas ⁊ ad impia tarthara mittit Hec est mūdi via: vide quo ferat. Itaqꝫ statui ꝯtēptis caducis rebꝰ ⁊ ornatu corporis atqꝫ ceteris voluptatibꝰ spretis me in hūc religiōis portum collocare ⁊ quasi ad pistrinū sedere: vt ibi potiꝰ p̄teritorū scelerꝫ penas dem: q̄ꝫ ꝑpetuas apud īferos penas luā. Nā vt ait socrates in gorgia mltis peccatis refertū animū ad inferos descēdere maloꝝ oīuꝫ vltimū ē. Uideo p̄terea hāc vitam eē breuissimā cursum glie sempiternū. Hec hic patriā nr̄am eē iudico. Quasi in alienis castris detenti manemꝰ. Alio nobis cū deus iusserit cedendum erit. Et siqdē vixerimꝰ bene eo feremur: vbi beati euo sempiterno fruunt̄. Si aūt secꝰ malat̄ postea pēdemꝰ penas eoqꝫ mittemur: vbi luctꝰ et vltrices po-

fuere cubilia cure pallēteſq3 habitāt morbi triſtiſq3 ſenectꝰ: q̄ oīa ſi effugere potero: ſatis id mihi abū deq3 erit

Hera. Q̄z p clare narras o cipriane. S3 ſi adeſſ3 nūc laurētiꝰ nr̄ argūtiolā faceret: vt multi etiā facē ſolēt: diceretq3 vt nup mihi dixit: ſi oēs religioſi aut monachi facti fuerint: qs ſuſtētabit mūdū: qs feret agros: qs vrbes iplebit: qs nauigabit mare Ubi artes innumerabiles ſine qbꝰ vix ſtaret hominū genꝰ? Nā ſi oēs tecu3 religioſa3 vitā pfeſſi fuerint et illeſa3: caſtitatēq3 icorruptibilē ſuauerit breui tpe ſil' interibūt hoīes: ceſſabuntq3 nuptie ſciſſima mr̄imonia obſtetrices abſq3 mercedibꝰ mēdicabūt: infantes in cunis nō vagiēt: patris ⁊ mr̄is noīa morienf ⁊ nobis in terris deficientibꝰ vna deficiat vniuerſa poſteritas neceſſe eſt

Cipria. Utinā h̄ eſſent oēs qd̄ pauci ſunt. Nā vt v̄bis v̄ba retūdā ſi oēs religioſi fierēt nō eſſent tyrāni: nō eēnt arma: nō hoſtium terror: nō p̄dones: nō fures: nō opp̄ſſores paupeꝝ: nō virginū corruptores: tutus eēt orbis: nō eēnt iurgia: nō adulteria: non ſtupra: nō ſacrilegia: nō maiora flagitia: vacui eſſent carceres: nullus penderet ad furcas: nullus ad ſuppliciū traheref. Regnaret inocētia: coleref pietas pax vbiq3 optatiſſima videref O felix humanarū reꝝ ſtatꝰ: o aurea ſcl'a. Qd̄ v̄o nō ſatis pite argumētanf hoīes defecturu3 genꝰ humanū ſi oēs deo in religiōe ſuirēt id mihi inſipiētiſſime facē videnf q̄ſi deꝰ ip̄e cuiꝰ arbitrio celū: terra mariaq3 regunf mūdū ſine illis ꝯſeruare: aut nō poſſit aut neſciat. Grauē pfecto puinciā ſibipſi ſūpſerūt q tāta ſunt cura ſoliciti: ne mūdus vacuꝰ relinquaf. O digni reꝝ puiſores: īmo potiꝰ hoīes demētiſſimi: qui arbitrenf humanū genꝰ poſſe meliꝰ ſua opa atq3 libidine q̄3 diuina puidentia ꝯſeruari. Quis.n.ē tā amēs q cū videat idulgētiſſimū deū tāta clemētia humano generi puidere q q̄3 pmlti ſunt hoīes flagitioſiſſimi ⁊ omniū vitioru3 labibꝰ ingnati: q eū ad iracundiā ſepiꝰ puocēt: q eiꝰ p̄ceptis obedire ꝯtēnāt q acceptis abutunf beneficijs: vt ſemp generatio hominū perſeueret audeat poſtmodū aſſerere eū nobis defutuꝝ: ſi oēs in ſcā religione ſibi dignum exhiberemus obſequiū ⁊ p ipſius amore celibes ī ppetua carnis ꝯtinētia viueremus? Profecto ſi fauet ingra/

tis:scelestis:sacrilegis: melius faueret bonis:castis:ꝯtinētibꝰ. Si maximis facinoꝛibꝰ irritatus tāta adhuc eos ipos: a qbus ad vindictā ꝓuocaf: ꝓseqꝫ idulgētia vt deficere stirpē eoꝝ: posteritatēqꝫ nō sinat: qd faceret si ei oēs tota cū deuotiōe seruirēt: nec vllus iam eēt a quo vel offenderef vel ad vltionē ꝓuocaref. Si multiplicat genꝰ hominū impioꝝ quāto magis bn̄ beateqꝫ viuētiū germē augeretur. Si ꝯseruat peccātiū stirpē quāto posteritatē seruiētiū sibi i cenobica vita ꝯuaret. Qđ si q̄ris modū q̄ id fieri pōt rn̄debo tibi quēadmodū hoc ipꝫ rogatus qdā rn̄disse fert. Si oēs in gt ꝯtinētiam coꝛpis deo deuouissent:eiqꝫ recta mēte i scā religiōe seruirēt si aliꝰ nō eēt ꝓpagatiōis modus potiꝰ e celo homines plueret:q̄ꝫ ꝓpt exhibitū obsequiū genꝰ hoium depiret. Scio ꝓinde eū q e luto pmū fecit hoiem posse mille modis sine nr̄a opa humanū genꝰ ꝯꝯuare:nec sapiaꝫ:nec ptātē illi deesse. Deniqꝫ ꝯcedamꝰ hoies đfecturos q terras ⁊ oꝛbem colerēt:mūdūqꝫ vacuū relinquēdū nōne adhuc multo meliꝰ eēt celū iplē q̄ꝫ terrā. Immo vo num beatiꝰ eēt padisum iplere q̄ꝫ infernū. Nā carnis ꝓpagatio generatioqꝫ terrena: sicut homines in mūdo multiplicat:ita innumerabiles trāsmittit ad tarthaꝝ:sicqꝫ terrā implet piter ⁊ abyssum. Postremo pone hāc solicitudinē o serapion:difficilis res ē oia relinquere:odiosa paupertas:ardua res:continētia dura:religiōis conuersatio. Qꝛ obꝛē piculū nō ē: etiā si nos ad religiose viuēdū accedamꝰ:vt oēs id faciant. Bono aio esto pauci sequenf. Remanebūt plurimi q huic piculo ſbueniāt ne oꝛbis vacuꝰ relinquaf. Tu mō audi qđ suadeo teipꝫ respice ac tibi salutiqꝫ tue diligenf itēde. Amplectē religiosā vitā: q̄ tibi dux i celū eē possit ⁊ si mihi credis ꝑdicatoꝝ fratꝝ filꝰ habituꝫ regulāqꝫ subeamꝰ. Ea religio btissimū dn̄icū soꝛtita ducē: nilˀ tosqꝫ ac mirabiles viros habuit q eousqꝫ scītati ⁊ sapie ꝓcesserūt: vt ⁊ i oꝛbe toto noiatissimi habeanf ⁊ iter celicolas nō iferioꝛes eē credanf. Eiꝰ religiōis ꝓbatissimos sectatoꝛes ⁊ optimos atqꝫ lr̄atissimos viros: et tu o serapion et thomas nr̄ oi genere laudis et cōmēdatiōis laudare soletis: quoꝝ iocūda q dē cōuersatio:animi trāqllitas mētis delectatio:⁊ sacroꝝ exercitatio studioꝛū: nec facilˀ dictu eēt:nec pn̄s tps ad dicēdū suffi

ceret. Solēt ꝑterea nō se ꝓster nere voluptatibus: sed maxīe despectu eas habere. Quod q fecerit vt a platone dictum est: ingens premium consequetur.

Sera. Jaȝ mihi pene ē ꝑsuasuȝ o cipane tanta dicendi copia vsus es: vt adeā religionis conuersatione quā tantoꝑe comendasti ⁊ iam mea sponte fugata ꝓspera for/ tuna te sequar. At mihi velim dicas: nisi molestū sit: si alius ꝑ ter eum quē dixisti bene viuen di modus īueniri queat an nō.

Cipria. Arbitror o se/ rapion nullus hoc tpe reperiatꝛ eē prestantior Nā si aliquā tutiorē ⁊ quietio/ rem vitam reperire potuissem fortasse non ad hanc potissimū confugissem. Hac vō nulla rōe inueniri po/ tui meliorē.

Serapi. Ego si quid o cipriane nō recte ago apte scias me nō mea spon te sed p ignorantiā relinquere Nec mihi velim succenseas: si ardentior eē videar ī rogādo.

Cipria. Uereris vltra q̄ȝ oportet. Fa/ cultas o serapion tibi semp est apud me presertim libere rogā di quod velis atq̄ȝ loquendi.

Sera. Hac spe tecum agam: scio igitꝛ o cipriane: q̄ multa calles ꝓui/ dentia: excellensq̄ȝ ingenium a natura tibi datum ē: vereor tm̄ ne in hac ipsa re nimio quodā ducaris animi feruore nec sa/ tis cōsiderans id tecū delibera ris. Nā si ꝯsuetudineȝ tuā atq̄ȝ naturā cū laborib⁹ noui tiroci/ nij qd tantoꝑe expetis cōferre volueris: intelliges hoc onus longe fortassis tuis impar esse viribus: teq̄ȝ impotē atq̄ȝ imbe cillem ad id pondus ferenduȝ Quo enim pacto religionis au steritatē atq̄ȝ molestiam tolera re te posse arbitraris: q hacte nus exq̄sitissimis cibis semp es vsus: preciosis vestib⁹: stratis mollioribus: q deniq̄ȝ domi tue: atq̄ȝ intra tuos summa licentia oīumq̄ȝ reruȝ copia in delitijs semp vixisti: nullū vnq̄ȝ laborē sustinuisti: non famē: non frig⁹ non noctes insomnes: non qd oibus grauissimū eē videtꝛ sub/ iectionē aliquā expt⁹ es? Ma gna mihi crede est vis ꝯsuetu/ dinis: religionis magna diffi/ cultas. Ceteꝝ nōne ridendum eū hoiem putaremus: qui cum ioco semp ⁊ in vmbra vixisset: nec vllū vnq̄ȝ gladiū: nō galeā: non clipeū attigisset: nō pulue/ rem: nō solē: non inediam: non horrorem frigoris: non imbrē: non grandinē perpessus esset:

non sup nudā humū vel sup fe-
mur dormisset: ad secularē mi-
litiam se ꝯferret in qua esset ne
cesse aut paucis diebus infelix
vitam euomere aut domū ad p'
stinas delitias turpiter redire
Uerum putare debes o cipriane
religionē ipsam vt etiā sanctissi-
mo bernardo visuz est egregiā
quandā ⁊ insignē esse militiaz
que non molles ⁊ delicatos: nō
imbecilles et longo torpentes
ocio: sed robustos ⁊ varijs dif-
ficultatibꝰ exercitatos milites
desideret. Uis tibi de multis
pauca pstringā. Non habebis
in cenobica vita esculentes da-
pes: non phasides aues: non vi
num creticū: non diuersitates
ciborum afferrent pransuro: vt de
licatorum more dicere possis: hoc
comedo: id non comedo. Non
erit tibi cibus quarūuis carniū
nec varijs nidoribꝰ fumabūt pa-
tine. Sed cibꝰ grossior atqꝫ par-
tior: potus austerior: longa ieiu
nia: stratꝰ durior: noctes insom
nes. Quid facies itaqꝫ iuuenis
delicatus: si qđ in vita paupere
facile ꝯtingere pōt: esurienti ⁊
longo iam ieiunio laborāti sto-
maco appositꝰ fuerit panis fur-
fureus ac perexiguus et potus
aque. Recordabē: mihi crede:
delitiarum quas in seculo reliqui
sti ⁊ appositas dapes oculo tor-
uiore respiciens cū nausea po-
tius propter necessitatē sumes
qꝫ cū delectatione saporis. Fri
goris vo iniurias q̄s magnope
perhorrescis: quonā pacto in
religiosa vita pferre valebis?
Quid de somni quiete dicā: cū
medijs noctibꝰ iuxta pphetaz
etiam hyemali frigore seuiēte
ad diuinā laudē surgere cogat
illa sancta pfessio. Deniqꝫ non
erunt in monasterio qui tua fa
cessant imperitia: nec p domuz
discurrentes famuli: qui ad nu-
tum tuā impleant voluntatem
imo p maiorum arbitrio alijs ob
temperandū erit: ⁊ qcqd iussū
fuerit sine vlla cūctatione com
plendū. Omitto rumorē quem
de te cōcitabis in vulgo: ⁊ quas
de te fabulas vicinia cantabit
tota. Omniū eni tue ciuitatis
oculos in te suscitabis si hoc fa-
cias: ⁊ qđ tibi maximo est dede
cori ac pudori si questus gratia
vt illi solent nōnunqꝫ: p vrbem
te vagari cōtigerit cunctorum
digito et sermone notaberis.
Hec o cipriane nō in eam ptez
dicta velim accipias: quo vel te
accedentē ad religionem sequi
velle recusez vel coner ab eo vi
uēdi munere reuocare. Nihil
horum me mouit o cipriane: vt ea
dicerem: nam abs te nisi morte
non diuidar: siue in heremum

siue in religionem excedas. At excitare te volui vt consideres diligentissime ac moderate decernas quid tibi conuenientius ꝛ accomodatius esse videatur. Pauca quidem complexus sum breuiter: nam multa sunt alia de quibus immēsa eēt oratio: que tamen prius tecum debes metiri: ꝛ cum tuis viribus cōparare. Didicimus eniꝫ a seneca prius esse estimanda que aggredi volumus: ꝛ vires nostras cum rebus quas portaturi sumus comparandas. Debere enim dicit plus esse virium in actore q̄ꝫ in pondere necesseq̄ꝫ fore opprimere portantē onera q̄ eēnt maiora ferēte.

Cipri. Ego qdē o serapion q̄cūqꝫ abste dicunt i ptē interpretor meliorē sed breuiter tñ cōstanterqꝫ respondenduꝫ esse iudico: ne dissimulādo videar deterrit⁹ hac tua iactatione verboruꝫ. Obijcis primum meam viuendi cōsuetudineꝫ: deinde religionis difficultatem: ac postremo vulgi: ac meorum ciuium denotationem. Clamo iniuriam o serapion: nam me nimium mollem ac delicatum virum facis q̄ꝫq̄ꝫ tibi in fortitudine ac iulio fratri tuo qui satis prestans in armis habetur: cessi nunq̄ꝫ. Sepe nāqꝫ vt meministi lusimus: luctatiqꝫ sumus: nec a vobis aliquando in terram pstratus vnumquēqꝫ vestrum semper deieci quod et frater tuus cum vehemēter mirabatur: qppe: qui ꝛ meipso exercitatior: vtpote versatus in castris ꝛ etate ꝛ corpore grandior videretur. Quid igitur mihi nūc ad religiosam vitam accedere instituenti imbecillitatem corporis opponis quasi veliꝫ pugnare cū hercule? Alia pugna me manet. Aliud certamen inq̄ꝫ o serapion cum spiritualibus inimicis paratum est: in quo magis est mihi animi q̄ꝫ corporis fortitudo necessaria. Istā vero neruorum ac virium maximam fortitudinem quaꝫ mihi videris detrahere non religiosi reqrunt: sed milites athlete: naute metallorumq̄ꝫ fossores ac ceteri duro operi mancipati: quibus corporis robur necessarium est qui portant arma qui pugnis et calcibus sua inuicem membra debilitāt qui remos trahunt qui subuertant montes: ꝛ sub sudore ꝛ imbribus dormiūt. Ceterum religio ipa nō athletas: nō milites: nō nautas: nō fossores: sed ꝯtēptorē mundi desiderat: qui possit mente pugnare non corpore: q

vitia superet non tyrānos: qui coerceat cupiditates non leo/nes. Hanc animi fortitudinem religio in suis militibus requirit que nō amittitur per aduersam corporis valitudinem sed augetur. Unde ꝛ apostolus loquitur: Quando infirmor tunc fortior sum: ꝛ si exterior homo noster corrūpitur interior renouatur de die in diez. Qd̄ vo asseris de ciuibus me notatum iri: nihil mihi penitus cure est nec ciuium nec populi iudicia pertimesco: quibus satius est displicere vt deo placeam. Testē habeo conscientiam. Multitudinem autem valere sinā. Me si placeet cum pphetis: cum apostolis: cum xp̄o: questuariuz vocitent: nam ꝛ ipsi mendicātes erant: ꝛ stipem vnde vitam ducerent hostiatim q̄rebant. Ego nihil pendo vulgi estimationē/ nec vllus omnino sapiens stā/dum iudicio multitudinis arbitratur. Quinpotius vt veruz fatear: hec satis me res mouit: vt ad eam religionem accedē/dum putarem: quo vel in hoc imitari possim vestigia saluatoris: qui cum in celo ditissimus esset: quippe qui omnium gentium omnium seculoruz habet imperium: nostra pro redēptione pauper adeo fieri voluit: vt etiam alimentis necessarijs indigeret. Ad quā ob causam. Profecto vt intelligamus eius exemplo contēnendas eē diuitias: spernendam caducaz gloriam: populares rumores non curandos. Deinde vero vt terrenis opibus expediti: ab ip̄o veram discamus sapientiam: vt lactātius ait: Que quidem duo scilicet paupertatem ac diuine sapientie studium in ip̄a religione predicatoruz fratrū me nācisci posse haud q̄q̄ diffido. Sed dicis: vt es homo facetus ad persuadendum concinnꝰ: politus: profectus e schola: non habebis in cenobica vita esculentas dapes: non phasidas aues: non delicatos cibos: non vinum mulsum: at sepe tibi ieiunandum erit: carnibus nunq̄ vescēdum: sed holeribus et leguminibus: cibisq3 grossioribus: dormiendum durius frigoris iniurias proferendum. In his questionis tue totum pondus: hic totius negotij tui cardo versatur. Respondebo itaq3 tibi o serapion: doceboq3 multis exemplis nos sine his q̄s meministi: ciborum delitijs facile posse viuere. Primum tamen satis admiror: quid mihi quasi me multum coquorum iura delectent:

totam pene coquinariā artem
opponis. Ego aūt non mihi sū
conscius: adeo vnq̄ꝫ horum ci/
borū fuisse cupidū: vt mihi de
beas ventris ingluuiem obie/
ctare. Uer sic esto feceris vt li/
bet. Conabor iam tibi satisfacē/
ostendamq̄ꝫ victus tenuitatem
abstinentiāq̄ꝫ ciboꝝ nō modo
sanitati nō esse ꝯtrariam: sꝫ ma
xime ꝓferre: nec iminuere vitā
nostram: sed facere longiorem
Nōne qui egrotant añ ad me/
liorem non ꝑueniūt valitudinē
q̄ꝫ tenui cibo et castigato victu
vētris onera deposuerint. Qui
bus igitur cibis ⁊ remedijs re
cipitur sanitas: his etiam vt ar
bitror cōseruari pōt. Nōne pr̄
tuus o serapion: qui multo tp̄e
podagre humoribus laborauit
ante liberari non potuit q̄ꝫ vi
num ⁊ delicatos reliquerit ci/
bos ⁊ ad mensam simplicem se
contulerit: que certe non reli/
quisset nisi fuissent contraria
sanitati. Irridet oratius noster
appetitū ciboꝝ: qui sumpti re
linquat penitētiaꝫ. Sperne vo
luptates: nocet empta dolore
voluptas. Et cum in amenissi/
mo agro in monte voluptuoso
rum hominum se crassum pin/
gueq̄ꝫ describeret lusit his ver
sibus: Me pinguem ⁊ nitiduꝫ
bene curata cute vises cū ridē
voles epicuri de grege porcū.
Sed age o serapion agredia/
mur: si placet: exēpla maiorum
⁊ videamus non esse difficilem
carnibus abstinere. Xenephon
ciri vitam octo voluminibꝰ ex
plicauit. Eos libros cū nuper
poggius noster latinos fecisset
legi diligenter atq̄ꝫ: vt verum
fatear: vehementer erubui: cuꝫ
psaꝝ abstinētiā cū nostra: idest
christianoꝝ volui comparare
Dicit eniꝫ apud eos legē fuisse
ne qs vnq̄ꝫ nisi semel in die ci/
bum sumeret eūq̄ꝫ cibuꝫ refert
polentam ⁊ cardamū ⁊ panem
cū sale. Lex item erat ne qs ex/
pueret: ne nasuꝫ tergeret. Has
enim superfluitates que generāt
ex cibi quotidiana corpis exer
citatione ⁊ nimia victus tenui
tate siccabant: quos tñ constat ī
longissimā ire solitos senectutē
Dicerarcus refert sub saturno
idest in aureo seculo: cū oīa hu/
mus funderet nullum comedis
se carnes: sed vniuersos vixisse
frugibus ⁊ pomis ⁊ que sponte
terra gignebat. Eratq̄ꝫ apd eos
egritudo tā rara: nisi forte im/
becillitas senectutis: vt neq̄ꝫ me
dicus multo tp̄e inueniret. Ui
deo mihi patere campū latissi
mum si per multoꝝ velim exē
pla discurrere. Posse eni mlta
narrare. Scripsit beatus hiero

nymus duos cōtra Iouinianū
libros pulcherrimos: in quorū
secundo hanc elegantissime ꝑ
sequitur questionē: ex quo etiā
⁊ superiora nōnulla sunt ⁊ mul
ta que subijciā. Dicit ergo mor
bos saturitate nimia cōcitari: ⁊
delitias epularūq; varietates
fomenta esse vitioꝝ. Diogenes
quoq; tyrannos ⁊ subuersiōes
vrbium bellaq; vel hostilia vel
ciuilia non ꝑ simplici victu ho
leruʒ pomorūq; sed ꝑ carnib⁹
⁊ epulaꝝ delitijs asserit excita
ri. Unde et triptolemus inter
ceteras leges quas cōdidit pre
cepit carnibus nō eē vescendū
Et orpheus vetustissimus poe
tarū in carmine suo esum car
nium penit⁹ detestat. Quodq;
mirandū est epicurus volupta
tis assertor omnes libros suos
repleuit holeribus ⁊ pomis: vi
libus cibis dicens eē viuenduʒ
quia carnes ⁊ exquisite epule i
genti cura ꝑparant maiorēq;
penam hn̄t in querendo q̄ʒ vo
luptatē in abutendo. Corpa aūt
nostra cibo tm̄ ⁊ potu indige
re dicit ⁊ vbicūq; aqua ⁊ panis
sit ⁊ coetera his similia ibi na
ture satisfactū qcqd supfuerit n̄
ad vite necessitatem: sed ad vo
luptatē expectare: Un̄ ⁊ ei⁹ apd
senecam fertur eē sententia pa
nem ⁊ aquā natura desiderat.

Nemo ad hec paup est. Intra
que siqs desideria clauserit cuʒ
ipso ioue de felicitate cōtendat
Euripides quoq; iouis ꝓphās
in creta non solum carnib⁹: sed
⁊ coctis cibis abstinuisse descri
bit. Ab eublō vō q mittre scpsit
historias: narrant tria eē apud
psas magoꝝ genera quoꝝ pmi
qui habent doctissimi pret ho
lus ⁊ farinā aliud in cibo sumē
dum oino non putant. A Ber
dasane viro babylonio fertur
gymnosophistas quosdā quos
sammaricos appellat: tāte esse
ꝯtinentie: vt pomis arboꝝ: que
iuxta gangen nascunt fluuium
⁊ solo farine cibo pascunt: atq;
cū ad eos rex eoruʒ aduenerit
adorare illos solitus est pacē ꝑ
uincie in eoꝝ precib⁹ sitam ar
bitrans. Legimus ⁊ esseos: qui
olim tertiā apd iudeos fecerāt
sectam vxorib⁹ ⁊ vino ⁊ carni
b⁹ semp abstinuisse ⁊ quotidia
num ieiuniū ferme in naturaʒ
cōuertisse. Ab asclepiade vō et
eante scribit: tpe quo pigmaliō
in oriēte repugnauit esum car
nium penitus nō fuisse. Posseʒ
pictagore socratis ⁊ antistenis
frugalitatē referre in ꝯfusionē
nostram: nisi nimis in longum
nostra oratio protraheret. Hic
antistenes: cū gliose rethoricaʒ
docuissʒ audiuissetq; socratem

de paupertate ꝛ ɔtēptu delicia
rum disputantē dixisse ferṫ ad
discipulos: Ite ꝛ magistrū voƀ
querite. Ego enim iam inueni.
Statimq; venditis que hēbat
ac publice distributis nihil sibi
plus q̄ȝ paliolū r̄seruauit paupꝫ
tatisq; ppetuus amator ꝛ imita
tor fact⁹ est. Huius discipulus
diogenes fuit quē cum antiste/
nes a suo latere dimouere non
posset: nouissime claua minat⁹
est: nisi abiret. Cui ille subiecis/
se dicit caput atq; dixisse: Nul/
lus tam durus baculus erit qui
me possit a tuo obsequio sepa/
rare. Isq; in omni vita paupta
tis adeo sectator factus est: vt
nihil possideret oīno. Sȝ ī ho/
ram poscebat a quolibet ꝛ acci
piebat cibū. Unde apd̄ grecos
imeroiuos appellatus est: idest
homo vnius diei victum hn̄s
His addam exemplū mirabile
qd̄ tibi ꝛ ceteris si uere christia
ni sunt: ruborem inducet cum ī
tellexerint se ab ethnicis supe/
rari Cheremō stoicus vir elo/
quentissimus narrat de vita an
tiquoꝝ egypti sacerdotū quod
omnibus mundi negocijs cu/
risq; postpositis semper ī tem/
plo fuerint ꝛ rerū naturas cau/
sasq; ac rationes siderum con/
templati sint: nunq̄ȝ se mulieri/
bus comiscuerint nunq̄ȝ cogna
tos ꝛ propinquos ne liberos q
dem viderint ex eo tēpore quo
cepissent diuino cultui deserui
re. Carnib⁹ ꝛ vino se abstinue/
runt semper maxime ꝑpter ap
petitus libidinis: q ex cibis et
ex hac potione nascunt. Pane
raro vescebant ne onerarēt sto
macum. Et si qn̄ comedebāt tu/
sum pariter isopum sumebant
in cibo vt escam grauiorē illi⁹
calore decoquerēt. Oleum tn̄
in oleribus nouerant veꝝ ꝛ ip/
sum parum propter nauseam ꝛ
asperitatem gustus liniendam
Quid loquar inquit de volati/
libus cum ouum quoq; pro car
nibus vitauerint ꝛ lac: quorum
alteꝝ carnes liquidas alterum
sanguinem eē dicebant colore
mutato? Cubile eis d̄ folijs pal/
maꝝ contextum erat scabellū
accliue ꝛ ex vna parte obliquū
in terrā pro puluillo capiti sup
ponebant. Bidui triduiq; su/
stinentes inediam ꝛ humores
corporis: qui nascunt ex ocio ꝛ
ex mansione vnius loci nimia
victus castigatione siccabant.
Sentio iam me o serapion plu
ra dixisse: q̄ȝ exemploꝝ patitur
consuetudo ꝛ a te non iniuria
posse reprehendi. Uerum hec
disserui de philosophoꝝ exem
plis: vt qui paupertatem ꝛ la/
bores religionis tam duros ar

bitraris:intelligas non esse dif
ficille sine delicijs ciborum pos
se viuere:cum tot gentiles ho/
mines in dura victus abstinen
tia vltro etiam vixisse cogno/
scas. Et illi quidem pro caduca
gloria nos pro eterna. Profer
rem etiaz de sanctis scripturis
exēpla si in illis hactenus exer
citatus fuissem. Narrabo tamē
tibi que nuper audiui a quodā
religioso viro sapientissimo cū
me presente quispiam cum de
ciborum abstinētia rogauisset.
Dicebat ergo primis genera/
tionis humane parentibus in
paradiso non fuisse preceptum
vt carnes comederent sed po/
ma ⁊ arborum fructus. Quod
certe deus non precepisset:qui
vite hominū consulebat nisi ex
illis humana vita sustentari co
mode potuisset. Esau autez as/
serebat perdidisse primogeni/
ta propter cibum ⁊ impatiētiā
gule. Et filios israel egressos ð
egypto angelorum contēpnen
tes cibū:suspirasse carnes atqȝ
ob id multos e celo fuisse pcus/
sos penasqȝ dedisse. Unde ca/
nitur in psalmo:Adhuc esce eo
rum erant in ore ipsorum ⁊ ira
dei ascendit sup eos occiditqȝ
pingues eoruz. Dicebat quoqȝ
helyam prophetam cum dieb⁹
quadraginta ieiunasset transla
tum in paradisuz eoqȝ redijsse
per ieiunium:vnde adam fue
rat eiectus per cibum. Danielē
vo ⁊ tris pueros in babylone
pastos leguminibus: pulcrio/
res ac sapientiores factos:qȝ
omnes qui de mensa regis car
nibus vescebantur. Quid ergo
mihi obijcis religiōis abstinē/
tiam:quasi sine carnibus ⁊ sine
fumantibus patinis viuere nō
possim? Cito expletur nature
necessitas:frigus ⁊ fames sim/
plici vestitu ⁊ cibo expelli pōt.
Ideo dicit apostolus: Habētes
victum et vestitum his contēti
simus. Tales igitur ac tantas:
in religiosa vita sumunt escas
quantas qualesqȝ humane vite
vel necessitate satis esse iudica
uerint:quibus nō oneretur cor
pus nec libertas animi pregra
uetur:nam sapientie conueni/
enter operam dare non possu/
mus si de mense copia cogite/
mus. Non tales proinde acci/
piunt cibos:quos aut difficul/
ter digerere aut comestos ma
gno partos labore quasi perdi/
tos doleant. Holerum vero et
leguminum ⁊ pomorum faci
lior apparatus ⁊ arte multa nō
indiget:impēdijsqȝ quo quorū
ac etiam sine cura sustentat hu
manū gen⁹ moderteqȝ sumptus,
qr nec auide deuorat qui irrita

menta gule nō habet: ⁊ leviori digestione coquitur. Si autem herculeas vires holera nō ministrant qd necesse est viro religioso tantā hr̄e fortitudinem quā qui habuerit nōnūq̄ etiā ad vitia puocenf. Illi arbitranf carnes sanitati ꝯgruas q volūt abuti libidine: qui in ceno dimersi voluptatū: nō pn̄t nisi de ventris ingluuie cogitare. Religioso viro sanitas absq̄ viribus nimijs satis abundeq̄ est. Putat eniꝫ esse melius animā saginare q̄ꝫ corpus. Nō igif te terreat o serapion ieiuniū aut carnium vel delicatoꝝ ciboꝝ abstinentia. Multos eniꝫ ipse vidisti: qui cū in maximis delitijs domi intra tot seruoꝝ obsequia vixissent: ac infirmi pene semp fuissent translati ad religiosam vitam breui tpe conualuisse: ex qbus neminē mihi necesse est nominare: tu tecum recordaris. Nec turbare nos debet si rari sint huius ppositi sectatores: q2 rari sunt casti: continentes ⁊ sancti: sempq̄ virt⁹ rara est. Sꝫ fac etiā o serapion nobis sit in religione vita breuior: nōne adhuc melius ē citi⁹ optime mori q̄ꝫ male viuē diu. Refert inqt seneca: q̄ꝫ bene viuam⁹ non q̄ꝫdiu. Et satis vixit qui bene vixit. Deniq̄ cum ad ppetuam felicitatem oīa semp retulisseꝫ nec qcq̄ꝫ sine ea expetendū esse homini in vitā putassem non solum religionis labores ac molestias: sed nec ipsam mortē: quā etiā virgines athenis regis oppinor herethei filie pro patria contēpsisse dicūf ego pro celesti patria ⁊ pro btā glīa timenduꝫ iudicaui. Quid enī habet ista vita cōmodi. Nōne vides q̄ꝫ misera his mūdanis reb⁹ est anexa ꝯditio? Oēs primo pauperes nascunf: ⁊ nudi ⁊ in hāc lucem flentes egredimur imbecilles ⁊ debiles et aliene opis īdigētes. Hoc oēs edimur pn̄cipio: cui totus ānorum sequentiū ordo consentit. Cum v̄o adoleuimus nō modo non liberamur molestijs sꝫ maiores incurrimus. Aliū ad quotidianū opus vocat inopia: aliū honoꝝ ambitio nunq̄ꝫ qeta sollicitat. Qui aūt diuitias q̄s optauerat: nō sine mille periculis nactus fuerit suo tandē labore voto: ⁊ semp metuit: ne illas āt predo violenter eripiat aut auferat publica ⁊ repentina proscriptio aut fur nocturnus inuadat. Alium sollicitudo aliuꝫ labor excruciat. Hic habere se dolet liberos: qm̄ aut eos nutrire non pōt: aut q2 pdigi ac factiosi sunt: rei domestice plus damni

affertur q̄ꝫ cōmodi: plus paren tibus dedecori sunt q̄ꝫ honori. Alius non habet ꝙ incredibili desiderio suspirat habendi. Q̄ꝛ vo bonos habuit: sed illos per/ didisse deplorat. Deniqꝫ pona mus cuncta nostris faueant vo tis et nobis abunde suppetant bona fortune prosperisqꝫ succes sibus gaudeamus: certe tñ oīa ista tp̄alia bona que nos fallaci voluptate delectat honores: pec cunie: fasces: potentia: pulchra cōiunx obsequētes libri aliaqꝫ cōplura: ad que semp ardet hu mani generis ceca cupiditas: summo cū labore possident: cuꝫ inuidia ꝯspiciunt ⁊ qm̄ lubrica ⁊ incerta sunt hñtes ne amittā tur metu ꝯtinuo ꝯficiunt ⁊ in credibili cura illisqꝫ plus minā tur q̄ꝫ prosint. Sicqꝫ si recte cō spicimus: oīs hec mundana vi ta suppliciū est. Nūq̄ꝫ stabili cō sistimus loco pendemus ⁊ flu ctuamus sempqꝫ timemus. Et i hoc tam proceloso mari mūdi huius ⁊ oibus tempestatibꝰ ex posito nauigātibꝰ: nullus quie/ tis portus: nisi religionis est. Mihi credite is beatior iudi cabit: qui contēpta despectaqꝫ fortuna rebusqꝫ caducis se i eo tranquillitatis portu receperit Cum igit hec ita sint qd ampli us o socij cum hac mutabili va riabiliqꝫ fortuna mutamur? Quid in his cecis tenebris q̄si compedibus illigati manemꝰ. An non adhuc videtis q̄ꝫ sit la bilis vita nostra: q̄ꝫ fallax: q̄ꝫ in sidiosa? Quotidie enim mori/ mur: vt qdā sapiens ait: quoti/ die latenter demitur aliq̄ pars vite. Et tunc quoqꝫ cū crescimꝰ vita decrescit. Infantiā amisi/ mus: deinde pueritiaꝫ: deinde adolescentiam agimus vsqꝫ ad extremū: qcqd transijt tēporis perijt. Nūc ipm quē agimꝰ diē cum morte diuidimꝰ vnde ca/ nitur a nasone: Labitur occulte fallitqꝫ volatilis etas. Et nihil est annis velocius. An forte cō fiditis: ꝙ in presentiaꝝ arride/ at ipsa fortuna? Sꝫ mihi credi/ te breui nos deseret. Fortunatis simus fuit metellus fortunatus marcus crassus: sꝫ oēs fortunas simul tandē dimiserūt cū vita. Deseramus ergo illas a quibus certe velimus nolimꝰ breui tpe deseremur. In mentē quoqꝫ ve niant aduersa que nup in illa tē pestate passi sumus. Oēs pene naufragium fecimꝰ omnes ad mortē coacti: vix ex illa tandēꝫ euadere potuimꝰ. Scitis q̄ꝫ ca rum tunc sodalem amisimus. Ualerium dico nostrum: cuius nunc etiam angor absentia: de/ siderio torqueor priuatiōe con

tristor. Is cum floreret etas faueret fortuna arrideret ꝓspa: in fluctibus naufragus est extinctus: vix tandem nactus in extremo littore sepulturā. Maleqꝫ etiam ipsi: arbitror: perditi fuissemus: nisi ad hoc prouidētia diuina seruasset: vt in sanctissima religione fructum aliquē faceremus. An igitur tantis iam tēpestatibꝰ quassati vexaticꝫ: hinc fugere dubitabimꝰ. An tot periculis: que in mūdo sunt: queqꝫ ⁊ ipsi experiri cepimus nos iteꝝ exponemus. Reuocate qneso ad mentem quod a nostro comico dicit. Improbe inquit neptunum accusat q iteꝝ naufragiū facit. In regno fortune ⁊ quid duro si ꝑmanebimus indigna ⁊ aduersa multa passuri sumus nobis crudeliter ⁊ cōtumeliose abuteretur. Itaqꝫ eo nobis si sapimꝰ demigrandū est: vbi dubios fortune casus floccifacē possimꝰ. Quid si vosipsi negligitis nec volueritis ꝫm ea que vobis a me dcā sunt viuere: nihilo tñ minus ipse non desistā nec ab hoc diuino: vt ego arbitror: munere ēt vobis diuertentibꝰ reuocabor.

Sera. Dici non potest ꝙ sim hac ratōe tua delectatus vel potius adiutus. Et si mihi vt verum fatear non sim conscius me multum huius mundane vite vnqꝫ cupidum fuisse: tamen obijciebat animo de religione cogitanti metus quidam ⁊ veluti quadā diffidentia propter difficultatem religionis atqꝫ labores: tū etiam parentuꝫ nescio qs mollis affectus ⁊ dulcis veteꝝ amicorum cōuersatio durumqꝫ nimis videbatur his aliquando carere: cum quibus semper familiariter vixissem. Hoc genꝰ tentationis sic: mihi crede: sum liberatus: vt nihil de his penitus curandum putem. Si eniꝫ hec vera sunt que narrasti magna mihi spes est: cum illuc ꝑuenero: quo nunc proficisci volumus: eius animi quietatiōis atqꝫ voluptatis compotem fieri cuiꝰ gratia cetera oīa flocci pendere debemus

Cipria. Minime mirum est: si sese per multa opponant similia ad religionē pergere volenti. Hoc enim nō humane virtutis est sed diuine pietatis maximumqꝫ dei minꝰ quod non omnibus passim sed electis quibusdā quos deꝰ ampliori dilectione prosequit concedi solet. Sed iam thomā audiamus. Uidetur enim iam dudū: nescio qd: significare velle.

Tho.

Et quid putas aliud o cipriane q̃ȝ vt tuam confirmem ratõeȝ.

Cipriauus. Ita q dem et ipse rebar o thoma te factu/rum: nã certius aliquid q̃ȝ ego de religiosa vita potes afferre quippe qui cum religiosis vi/ris sepe diuer satus fuisti.

Tho. Pergo iam vobis explicare o amici: que mihi de beata reli/giosorũ vita sunt cõperta q̃ȝuis per multa abs te o cipriane ve/rissime ac illepide dicta esse vi deantur. At primum ni mole/ste feratis referam vobis histo riam infelicitatis mee. Neq̃ȝ erit vt ego coniecto vobis inuti lis. Itaq̃ȝ si scire curatis. nec me cum fastidio audituri estis eam vobis breuiter narrabo.

Ciprianus. Cura mus maxime o thoma nec modo cũ fastidio sed potius summa cuȝ attentione atq̃ȝ cum volupta/te referentem audiemus.

Thom. Cogitauerã igitur mecũ ipse iamdudũ propter varios incertosq̃ȝ casus quibus in hoc mũdano statu subiecti sumus: ac tam multa tormenta fortune me aliquãdo huius vite solici/tudinibus liberare ⁊ ad aliquẽ quietiorẽ viuendi modum bea tiorẽq̃ȝ transferre vbi ⁊ dubios fortune casus si accederẽt cõtẽ nere possem: ⁊ futura post mor tem supplicia nõ timerẽ. Uerũ cũ ad religionis statum me cõ uertissem: approbabã quidem eã vitam omnibusq̃ȝ mũdanis rebus anteponẽda videbatur. Sed permulta me reuocabãt ab eo munere: nam si eius labo res plurimos: vigilias: ieiunia dormiendi asperitatẽ: abstinen tiãq̃ȝ vescendi: ⁊ q̄ omniuȝ du rissimũ est perpetuã subiectio/nẽ: ceteraq̃ȝ id genus in mentẽ reduxissem: incipiebã mei cor/poris imbecillitatem: fragilita tẽq̃ȝ extimescere: nec fieri pos/se rebar: vt humanum corpus eas carnis molestias atq̃ȝ affli ctiones sustinẽ posset: cuȝ natu ra corpora hominib⁹ infirma dedisset: eaq̃ȝ morbis ⁊ egritu dinibus doloribusq̃ȝ subiecta. Uerebar preterea multorũ ho minum vanissimam opinionẽ qui eos qui ad religionis pau pertatem ɔtẽptis terrenis opi bus emigrant: ignauos: abie/ctos: humiles: et parui animi estimare solent: audentq̃ȝ vitu perare vitaȝ quã si saperẽt imi tari cõplectiq̃ȝ deberẽt. Sȝ hic error vt opinor: ⁊ hec indocto rum animis est obfusa caligo:

qui nihil dignũ: nihil sanctum nihil supra se respicere possũt: sed pecudũ more in humuȝ de/pressi: sola terrena pñtiaqȝ me ditanf. Hic igif timor me mul/tis dieb9 ꝯtinuit: ne aliũ vivẽdi modũ ꝑter eũ quẽ domi habe/bã desiderarem. Cruciabar tñ aĩo ⁊ me cogitatiões varie qui/escere nõ finebãt. Interiȝ pau/lus collega me9 adolescẽs nobi/lissimus atqȝ ditissim9 cuȝ quo a puero nutrit9 fui: ꝯtẽptis om/nibus que habebat religiosus ẽ factus: cuius mutationem nõ solũ homines: sed ipa vrbis te/cta mirari visa sunt. Ego qȝ vt verũ fatear: tũc vehemẽter ido/lui mecũ cogitans: ꝙ tali essem orbat9 amico: q̃ mihi nemo vn/qȝ familiarior in oĩ vita fuisset. Illũ enim amabã plurimuȝ: ab illoqȝ pariter amabar. Itaqȝ cõti/nue deplorabã: nõ illũ qdẽ: sed me ac fortunã meã qui nõ me/ruissem eius pticeps ꝯuersatio/nis atqȝ ꝓpositi fieri. Visiter/go ad eũ pluscuiis post diebus franciscũ adolescentẽ ꝯsobrinũ meũ q postea vt scitis illũ secu/tus ẽ: quo ab eo pcunctaref: qd facturus essem his de reb9 q̃s apud me dimiserat: iuberetqȝ quid fieri vellet: nam forte tũc aberã cũ ipe ad religionem ac/cessit. Cũqȝ abijsset ille ac loquẽdi facultas cũ viro sibi data eẽt mittit inquit o paule ad te tho/mas: vt postq̃ icõsulto eo te ad hãc vitã trãsferẽdũ eẽ putasti: significes qd de pecunijs tuis rebusqȝ alijs que apud ipȝ sunt disponi iubeas. Tum subridẽs ille vt erat vir iocũd9 ⁊ q̃obrẽ iqt amic9 ipe nõ venit vt me sal/tẽ viseret. Qua tãdẽ cauã? Ni/hil inqt frãciscus mea scire re/fert tñ qđ officij mei ẽ feci. Cõ/pleui qđ iussum erat. Velim tñ scias post in hũc locum venisti nunq̃ illũ potuisse qescere: ma/gnãqȝ cõmotioneȝ animi atqȝ merorẽ ore atqȝ vultu vestiũqȝ mutatiõe oĩb9 ostẽdisse. Sed si tibi cure ẽ habere me quid re/spõdeã thome: qñ ex me quesie/rit: cedo mihi qd oporteat di/cere. Dices inqt illi o francisce vt oĩa p fideles portatores mit/tat in celũ: qm̃ ⁊ illuc ipe ꝓpero vt eo mea sarcina me ꝑueniat mea que supellex: quo ego quo/qȝ festino quantũ valeo. Nõne ita hoĩes ceteri faciũt: quando volũt mutare domiciliũ. Sȝ pu/to adhuc te nõ intelligere. Nõ equidẽ inqt o paule nõ multũ. Dicito inquit o frãcisce dicito thome: vt paupib9 vniuersa di/stribuat. Habes ne? Habeo in/quit o paule. Hec igif frãcisce thome nostro responde ⁊ vale

re iube: ꝛ si sapit vt me sequaꝛ. Migraui enim vt mihi videꝛ ex maxima tẽpestate ad pacatissimũ portum ex inimicoꝝ castris ad firmissimuꝫ munitũqꝫ presidiũ ex improborũ multitudine ad bonoꝝ societatẽ ex mũdi deniqꝫ colluuione ad paradisum. Qualia inqt frãciscus o paule mandas amico: ex his q̃ ab eo intellexi arbitror facile illi psuadebis. Uale ꝛ ego ita faciã referãqꝫ thome. Et tu inqt paulus o francisce vale ꝛ anitere etiam ipse: vt te quoqꝫ ex his mũdanis periculis liberes: ac me sequare. Hec igitur o socij cũ audiuissem vitã prꝰsus mutare in animũ duxi: nã timor ille quẽ prius habueraꝫ penitꝰ me reliquerat: qñqdeꝫ vanũ illum fuisse ex pauli cõuersione vidicissem: q cũ me multo delicatior eẽt ꝛ in hac vrbe cuiq̃ꝫ secundus nõ habereꝛ: rumorẽ populi non curauit: nec labores religiõis extimuit: qn potiꝰ sanior i religiosa vita viuere videꝛ q̃ꝫ ante. Intelligo igiꝛ iã religionẽ ipaꝫ diuinã quãdaꝫ habere vim. Itaqꝫ q̃ꝫ secreto poteram me domesticis curis liberare conabar. Accidit interiꝫ vt primeꝰ migrauit e vita: cuiꝰ mors ꝛ mihi orbitatẽ ꝛ mr̃i viduitatẽ reliqt. Qua ex re multis diebus detentus fui ne psequerer ppositũ meũ. At cũ tandẽ non destitissem: qn me his laqueis anniterer liberare ac de mundo aufugere: sensit me mr̃ talia moliẽteꝫ: ac pus p ppinquos ꝛ amicos me diuertere conabaꝛ: dehinc vͦo nihil pficiẽtibꝰ illis ipa me comprehẽdẽs duxit in cubiculũ ꝛ laxatis fontibus lachrymaꝝ addebat verba cũ gemitu: que magis eẽnt miserenda q̃ꝫ lachryme. Sed cũ illã vociferantẽ atqꝫ plãgentẽ ꝯsolari cepissem: vix a singultibꝰ paululũ se cõtinuit. Uerũtñ illã violabãt lachryme ac largiter fluebãt. Itaqꝫ puoluta genibꝰ rogabat: ne se desererẽ: ne se secũda viduitate circũdarẽ. Ego inqt fili nup priuata sum solatio patris tui. Ita qppe deo placuit. Defuncti fuerãt pauloante duo fratres tui pulcherrimi adhuc paruuli ꝛ in etate admodũ immatura: quoꝝ educatio si viuerẽt prestaret solatiuꝫ solicitudini mee. Nunc vͦo te pter supest nemo: q huic mee possit eẽ subsidio senectuti: nec aliud i solamẽ relictũ ẽ. Neqꝫ enim mihi modicã ꝯfert ꝯsolationẽ i erũnis meis tuã iugiter faciẽ intueri: in qua mihi viuens imago custodiꝛ defũcti certissima vultus illiꝰ ipressiõe figurata. Hãc

m

igitur vnam peto gratiam: ne calente adhuc corpusculo p̄ris tui miseram matrem perpetuo tradas merori: nec luctum velu-ti soporatum rursum excites. imo ne mihi mortem inferas imaturam: ꝛ ante tempus ad sepulchrum me ire cōpellas. Sustine finē vite mee qui post modicū fortasse tempus eueniet. Juuenibus eūdi in longissimā senectutē: vt ait grecus ille chrisostomus: senibus vō nil aliud licet expectare q̄ȝ mortem. Cuȝ ergo me terre dederis: ossibus q̄ȝ p̄ris tui miscueris: ito q̄ȝ longe voles: nauiga quod libuerit mare. Non erit tunc qui possit obsistere. Hec ꝛ his similia mł-ta mat̄ ingessit vociferans atq̄ȝ seipsaȝ excrucians. Ego quoq̄ȝ cum nequirem lachrymas continere surrexi. Neq̄ȝ eniȝ mihi ferreum pectus erat: nec saxeū cor: nec adamantina precordia Sed illa vtraq̄ȝ manu me comprehendens atq̄ȝ multo magis ingemiscens ac vociferans: testor inquit deuȝ sanctosq̄ȝ oēs: q̄ vel hic ante pedes tuos animam expirabo: vel mihi certā manendi spem dabis. Itaq̄ȝ contestatus sum atq̄ȝ pollicitus me illam quoad viueret nunq̄ȝ relicturum nec ab eius vnq̄ȝ latere discessurus. Hec igitur cā meum diu impediuit proposi-tum vel potius retardauit. Uerum cum mihi esset aut mediocris familiaritas cum quodaȝ religioso viro sene ꝓbatissimo atq̄ȝ doctissimo ex ordine p̄di-catoꝝ fratrum ad illū sepe ventitabam referebāq̄ȝ omnia: qui me optime hortari ꝛ inflāmare ad mūdi cōtēptū despectūq̄ȝ reꝝ sollicitus erat. Cū v̄o domi me dieb⁹ plurimis cōtinuissēȝ: nec verecundia ductus postq̄ȝ matri me deuinxerā: vt solebā prius venissem ad hoiem: ille vt erat prudentissim⁹: suspicat⁹ est dolū accersitūq̄ȝ me d̄xtera manu me cōprehēdēs iuxtaq̄ȝ assidēs rogauit quenā eēt hui⁹ mee absentatiōis cā. Narraui tandē nō sine multo rubore: q̄ppe q̄ male pollicitatiōis mihi eram conscius: quid a matre passus fueram quidq̄ȝ ipsa non tam impetrasset q̄ȝ extorsisset ꝛ quas in animo fluctuatiōes sustinereȝ exposui. Ille autem nō turbata facie: sed vultu serenis-simo quasi subridens: videbat enim me rubore suffusum: non te inquit fili frangat res ista. Et nos maiora vidimus: ac simił̄r per ista transiuimus. Sine matrem valere vel si mauult plangere. Tu modo tibi cōsule sempiterneq̄ȝ saluti tue. Habet mater plurima solatia senectutis: obsequentes famulos ancilla-

rumqꝫ: greges amplissimuꝫ pa
trimoniū. Sed hec sunt fili ca/
rissime machinamēta diaboli
q̄ tū tibi añ ꝑdixerā: nā ꝑ hunc
modum aduersarius in pecto/
re tuo xp̄m conatur occidere:
atqꝫ vt hieronymus ait: Dona
tiuuꝫ quod militaturus accepe
ras hostilia castra suspirāt. At/
tolle queso attolle vultū: ꝛ ocu
los ad celū eleua: videqꝫ diligē
ter a quibus te muneribus co/
netur diabolus his matris la/
chrymis reuocare: ꝛ q̄ꝫ calide
palmā victorie e manibus tuis
nitatur auferre. Jā fili cū ꝓpin
quis ꝛ amicis fortiter dimica/
sti: iā in primo belli ꝯgressu cō
stātissime ꝑstitisti: iā hostiū cu
neos nouus tyro vicisti inimi/
cos plurimos supasti: vltimusqꝫ
nunc expectatur de hoste tri
umphus. Jn palestra cōstitu/
tus magnā spem cōsequēde vi
ctorie omnibꝫ attulisti: magnuꝫ
deo gaudiū ꝛ angelis prebuisti
omnesqꝫ celites ꝛ beati spiritꝰ
nūc expectāt: vt coronā accipi/
as. Per pugnam enim ad pal/
mā: ꝑ palmā ad victoriā ꝑueni
tur. Nec te debet mouere qd̄
matri ꝓmisisse videris: cū ma/
ior sit impietas male promissa
seruare: q̄ꝫ scelus ante fuerat ꝓ
misisse. Quod si qs forte arbi/
tratur fuisse illud pietatis vehe
mēter errat ꝛ maxime fallitur
Que enim pietas est celestē pa
trē relinquere a quo qcqd hēs
accepis: vt sequaris carnalem
matrē: a qua nisi caducū corpꝰ
habueris ꝛ peccati sordibꝰ īuo
lutū. Ha scelus indignū deū vo
cātē ꝯtēnere: ꝛ ad mortalē attē
dere creaturā. Cōtradicē crea/
tori ꝛ īperijs femineis obedire
Quid putas fili charissime ti/
bi dicet iudex inexorabilis in
die illa: qua oēs astabimꝰ ante
tribunal xp̄i: vt referat vnusqsqꝫ
ꝓut gessit ī corpe: siue bonūꝫ
siue maluꝫ: si nūc volueris mr̄i
tā īpia ꝓmissa ſuare. Te enim
tūc astātē cū ceteris rogabit iu
dex. Thoma qd petis? ꝑadisuꝫ
inquies dn̄e. At ille te turbata
facie: toruis oculis: ac minaci
frōte respiciēs voce turbida re
spōdebit. Ab illa debes p̄miū
retributiōis expetē: cuiꝰ sp̄ īpio
paruisti. Ecce ego te vocaui: vt
mihi ī religiosa vita sp̄ūale ser
uiciū exhibēs: vocauit ꝛ mr̄ vt
illiꝰ cōmodis deſuires. Me cō
tēpsisti: illā secutꝰ es. Ego vnaꝫ
salutis viaꝫ: vt ꝑ eā gradereris
ostendi: illa te vt per aliam que
est perditionis ꝛ fraudis: ince/
deres incitauit. Sed illi obsecu
tus es: me v̄o spreuisti. Et mihi
quidem te inspiranti ad tutissi
mū religionis portū diu ꝛ mul

to tpe restitisti. Illi autez breui cessisti te ad tempestatez seculi reuocanti. Extra te etiã nolentem ꝛ quodãmodo repugnãtẽ ad sinũ quietis adduxerã illi te sponte obtulisti ad mundi naufragia reducere cupienti Non enim te ligauit sed rogauit: nõ vim intulit sed precata est:non claua minata est:sed q̃relas muliebres exposuit:non te verberibus sed verbis mollioribꝰ pellexit ad seculuz. Et illa pro te lachrymas fudit:ego sanguinem Illa terras peragrauit ꝛ maria ego de celoꝝ sublimitate descẽdi. Multos pro te illa ptulit labores ac molestias:sed non vincula:non fragella:non ludibria nõ deniqꝫ acerbissime mortis obprobria. Et illa multas pro te peccunias ꝛ facultates exposuit:ego vitam:ꝛ tñ apud te plus valuit mortalis illa q̃ʒ ego:plus dilexisti feminaʒ q̃ʒ deum. Ab illa ergo posce mercedẽ cui tãto semp studio parere curasti. Hec o thoma ꝛ huiusmodi silia tecũ in mente versare:cogitaqꝫ diligenter qd sis iudici responsurus. Que oĩa ꝛ alia multa cuʒ sanctꝰ senex ille retulisset:fecissetqꝫ dicendi fineʒ:ego suffusus lachrymis nil amplius tunc respõdi: q̃ʒ demisso capite: ora ĩ quã pater pro me. Et simul his dictis lachrymãs abibam. Ille aũt me intuens vade inquit fili ꝛ cras summo mane me visere non graueris. Ueniam inq̃ʒ o pater. Igitur cũ per matris lachrymas a pma spe decidissem secundã nauigationẽ agressus sum. Censui deniqꝫ cũ iam expertus essem amicoꝝ ac propinq̃ꝝ maximeqꝫ matris tentationes cauendũ fore:ne mihi idem iterato accideret qͦ prius:nec eẽ vnq̃ʒ huiusmodi cõsilia cuiuis homini manifestanda: sed sine strepitu perficiẽda. Ita ego ex eo die putaui ac facere ꝯstitui. Ueꝝ qr vos opinor: quãtũ ego coniecto:eiusdem mecũ esse ꝑpositi statuistisqꝫ: vt mihi videtur: beatam vitã religiosorum sequi:philosophiamqꝫ verã:necesse est vobis:totum desideriũ qͦ olim parturiebã effundam.

Cipria. Maxime maxime statuimꝰ o thoma.

Sera. Ita mihi deũ velim propitiũ sic iam religiosus fieri desidero nec vlla res ẽ quam magis optandam putem.

Tho. Igitur cũ postri die venissem ad senẽ plurima mihi de religiosoꝝ cõuersatione narrauit: plurima ipse meis oculis vidi:ex q bus pauca breuiter strictimqꝫ

describam. Prima iter eos: vt coniectari potui: cõcertatio est obedire maiorib9. Nec suo pñt arbitratu: ac dictione viuere: sz qcqd fuerit a maiorib9 impatũ sine cũctatione summa cum ala critate conāt explere. Hñt sem per alimenta cõia: vestesqz ⁊ reliqua necessaria: prout cuiqz sat est iuxta traditionē aplicaz singulis distribuunt ab eo: cui id officiũ est cõmissum. Ita cuius ĩterest vniuersa moderat vt nemo: qd postulet: nemo sit ꝓ seipso sollicit9 ⁊ tñ nemo de habeat. Nec cuiq̃z oĩo licet dicere meā tunicā meũ codicē: meā cellam Nulla intra eos sunt iurgia: nemo querit: nemo musat sed acceptis rebus est quisqz cõtent9 Sũma in illis pax: summa charitas ⁊ oibus preponenda voluptatibus animi desiderata ⁊ beata tranquillitas. Ceterũ q̃z letanter e vita discedant neqz cicero si adesset: neqz demostenes posset explicare. Affui nuꝑ ipse o socij cum ex illis quidam moreret: aderātqz fratres oēs canentes psalmos. Uidi cũ ibi adessem admirabile quoddam nam tanta inerat hilaritas morienti: tanta ex illa sua migratione iocunditas: vt lachrymātes multos quodam vt fieri solet pietatis ⁊ charitatis affectu fletum continere iuberet: diceretqz vicem suam ab eis deplorandam vllo pacto nõ esse: qñ quidē ad meliorē vitā emigraret. Rogatus võ an timeret se nunq̃z a deo secuꝝ fuisse rñdit. Arbitrari enim inqt oportet si vere sum9 religiosi: nos ad deũ post mortē ire ⁊ ad angelorum choros cetumqz sanctoꝝ oĩum proficisci. Nonne huius felicitatis grã laboramus in religione ⁊ affligimur: ⁊ vltro etiā penas damus. Nõne in tota vita bene agere atqz niti cõsueuim9 vt ad eos tandem beatos peruenire possimus? Igit valde ridiculum foret ita se in vita comparasse sempqz ita vixisse: post ea a morte adueniente turbari Si laboram9 ĩ vita ⁊ a voluptatibus corpis separamur vt post mortē premio ⁊ corona donari valeam9: cur terreamur ⁊ moleste feremus cum id fiet? Nonne summa essz absurditas si nõ libenti animo illuc tendamus: vbi cum peruenerimus spes ē eo qdem quod in vita tantopere desiderabam9 potiri eo võ qđ moleste ferebamus penitus liberari? Nonne vt ait socrates in phedone: ex humanis qdez rebus parẽtibus vxoribus aut filijs decedentibus: multi iam sua spõte voluerũt iferna adire

putātes illic vidēdi ⁊ cōuenie͞di eos: quos amabāt in vita si bi fieri potestatē? Qđ si ita faciunt illi: qd religiosius: qd ver⁹ amator dei ac sanctorū? An in hāc ipā spem adduct⁹ se ad de um pfectuꝝ: si moriat̄ aduentā tē mortē moleste ferret: ⁊ nō libēti aīo migrabit e vita. Itaqꝫ fratres id vobis dicā: qđ gdaꝫ đ se sapiēs dixit: Nemo lachrymis me decoret nec funera fletu faxit. Is igit̄ o socij mihi ei⁹ facta verbaqꝫ ꝯsiderāti: cuꝫ decederet e vita pbeat⁹ maxime visus ē: siqs vnqꝫ alter ita secure generoseqꝫ moriebat̄: vt videret̄ nō sine diuina sorte pficisci: nec ad mortē ire: sed in celū pgere: vbi esset multis bonis ⁊ maximis fruiturus. Moruꝫ ergo gr̄a que memorata sunt: iaꝫ ego nō curās rumores populi: ⁊ iperite multitudinis voces: sed finē vite ꝯsiderās conabor reuera qꝫ maxime potero bon⁹ religiosus viuē atqꝫ mori. Hortor aūt atqꝫ inuito vos quantū possuꝫ ⁊ reuoco ad huiusmodi vitā. Ea est.n. ad celos tuta breuis ac facilis via cui⁹ in sinū: vt vos ocius ꝯferatis: ac in eūdeꝫ trāquillitatis portū: ex his grauissimis casib⁹ magna iaꝫ tēpestate iactati ꝯfugiatis exhortor Si eniꝫ pleriqꝫ philosophi tm̄ humane sapientie studiū contulerūt: vt omnib⁹ reb⁹ posthabitis totos se ad exquirēda nature secreta collocarent: et patria parentib⁹: diuitijs despectis totā in eo studio curam operāqꝫ posuerūt: cur vos nō pro inani philosophia: sed p diuina nanciscēda sapiētia que vobis sit imortalē gloriā pitura nō ista libētissime facietis. Nec vlla vos debet religiōis terrere difficultas. Ipsa qppe p se satis facilis ē: cū multos nobiles viros ⁊ in paterna domo: prius in maximis delitijs enutritos in ea et diu viuere: ⁊ sanos ac letos durare videam⁹. Que etiā si esset durior aspiorqꝫ qꝫ sit certe graue illā estimare mīme debere tis pter spem imortalitatis q̄ sequit̄: pter quā ꝯtēnēde res humane sunt patibiles ⁊ labores ⁊ dolores putādi: ⁊ si deus iusserit: mors ipa ⁊ suscipienda ē ⁊ ferrenda. Nōne aīaduertis quātos labores hoies patiant̄: vt ea sibi possint cōpare qbus hec vita breuissima cōmode valeat sustentari. Impiger extremos currit mercator ad indos p mare pauperiē fugiēs p saxa p ignes. Quid vero vos facere debetis vt acquiratis regna celoꝝ. Nō enim putādū ē summā felicitatem sine labore vllo

posse constare. Sed cur longius nostra vagat oratio? Quid adhuc differo meū vobis consiliū reserare. Ego enim pedem vnū vt dici solet in ipa religiōe teneo atq3 vti spero cras vesperi totu3 me religiosa vita tenebit q̄3q̄3 id sciat nemo p̄ter priorē ac monasterij patres: nam q̄3 secreto potui mea cōsilia cu3 illis habui resq3 ad hoc vsq3 deducta est: vt crastina die me in cetu recipiant suo. Nec vos velim vlla teneat admiratio si h vobis ante nō aperui cu3 mihi huiusce rei manifestatio iā primo p̄iculū fecisset. Vos tamen inuito ad hoc ipm ac p̄uoco et si sapitis: vt non amplius differendū putetis. Multa eni3 eē solēt in dilatione p̄icula: vt ego q̄q3 nup experiētia doctus per hibui testimoniū. Tolle moras inq̄t ingeniosus poeta semper nocuit differre paratis. Perficiatis igit id qd̄ tantope nunc optare videmini: mecū q3 summo mane ad monasteriū veniatis: vt vna illā beatā vitā viuere incipiamus: in qua mortem ipam minime formidabimus. Mortē enim q pie recteq3 vixerint confisi conscientie bono nō metuunt quin sperant illa3 ad celum sibi ducem futuram. Sinamus opiniones hominū nec penitus curemus eoru3 iudicia: qui vitiorum sordibus imbuti volunt de virtutib9 iudicare. Sicut enim floccipendenda sunt iudicia febricitantiu3 qui palatum atq3 lingua3 amaris refertam habent humoribus si velint vina mulsa vel cetera dulciora pocula iudicare: sic minimi estimandi sunt homines: quinpotius contemnēdi qui scelerate viuentes obuoluti sordibus peccatorum audent de his ferre sententiam: qui ad frugem vite melioris emigrant. Contemnant l3 nos atq3 irrideant ⁊ si libet stultos vocitent ac per viciniam fabulas cantent modo ipsi pie religioseq3 viuamus. Veniet enim veniet inq̄3 illa dies: in qua et nostram maximam sapientia3 ⁊ illorum extremam dementiam deus ipe: non dicam vnius vrbis populo: sed orbi vniuerso faciet manifestam. Ea enim religio: ad quam nos aspirare videmur q̄3q̄3 cetere omnes diuino quodam spiritu a viris sanctissimis constitute sint nostris accomodatior institutis esse videtur. Omnes etatem nostram vsq3 in hanc diem cōsumpsimus in studijs litterarum: in quibus omnem operam cur ā diligētiāq3 posuim9

Quāobrem videt̄ ꝯgruum ma ximeqꝫ conueniens: vt ad eam pergamus viam in qua preteritus labor noster ociosus non sit futurus: nec nos peniteat conat⁹ nostri: nec ea que mlto cū labore didicimus: dediscamus qđ pfecto fiet vt.s. illa que hactenus ex studio veluti flores nobis legimus fructū aliquē suauitatis ꝛ dulcedinis pariant si nos ad beatā vitam predicatorum fratrum liberati de seculo transferamus vbi ꝛ nobis pmo ꝛ multis alijs pdesse valebim⁹ quo nihil acceptius summo imperatori deo fieri posse videt̄. Quid enī melius efficere possumus aūt etiaꝫ cogitare q̄ꝫ nō mō nos solutos vinculis peccatoꝝ diuino cultui dedicare sed alios etiam errorib⁹ liberatos ad iter celeste dirigere. Hmōi vitam ego maioris virtutis ac meriti eē arbitror q̄ꝫ eam que in heremo ꝛ vasta solitudine ī multo labore ꝛ castigatione victu: sine alia scripturaꝝ meditatione transigit̄. Nūne melius est post noctium orationes laudesqꝫ diuinas: post cōpleta sanctaꝝ virtutū exercitia: studijs ī sudare lraꝝ: que a sūmis semper ꝛ sapientissimis viris plata fuere q̄ꝫ in deserto sine litteris vitam ducere? Que omnia cum ita sint: non est ī mirādū si pauci sint semperqꝫ fuerint q̄ i vita religiosa versent̄. Ardua quippe eis esse vident̄ ista qui delicati ꝛ molles sensuum oblectamenta sequunt̄ nā in religione obterende oēs corporis voluptates: relinquende delectationes ludus: iocus: cōuiuium: sermo etiam fere oīum ppinqꝫ ac familiarium deserendus: q̄ res in hoc genere hoīes a labore religionis studioqꝫ deterrēt. Nibi aūt non modo videntur hoīes ad religionis cognitōēꝫ ceci: veꝝ etiam adeo hebetes ꝛ obtusi: vt neqꝫ quā vim habeat scire velle desiderent quā si nosce possent non est apud me dubium qn multo plures ad illaꝫ se conferrent q̄ꝫ nunc faciant. Sꝫ nescio qui eos teneat error ꝛ miserabilis ignoratio veri vt illam verā vitam sequi nesciāt quā constat oīum magistrā eē virtutū. Qđ si oblectatio queritur animi requiesqꝫ curaꝝ que conferri cuꝫ illa pōt que omis expers mundialis sollicitudīs presentib⁹ spretis atqꝫ calcatis sola futura diuinaqꝫ meditat̄? Hec profecto est illa vera phīa quā regulam cōuenientissime dicere possumus bene beateqꝫ viuendi. Confugiamus igitur ad eius gremium: de hoc imē/

so pelago mundi huius: vbi tē/
pestates ⁊ turbines: ⁊ procelle
imaniū fluctuū: vbi ruine sine
gubernatore: sine nautis: siñ ve
lo sine remis plurime sūt. Hec
quidem omnia his qui salutis
sue curam gerunt euidētissime
patent. Apud eos aūt qui vin/
culis voluptatis alligati sunt ⁊
obtinet libido captiuos: qbusqꝫ
omnis vita in luxurijs territur
fabule videnť ⁊ inepta: qm̄ sum
ma quidē auiditate amplectun
tur vmbras stringunt ventos.
Hec enim que eis videnť bona
carnis ⁊ seculi: tanqꝫ vmbra et
ventus ab eis aufugiunt ac la/
bunť. Et ideo ab hac meretrice
fugiendū est que sic turpiť ho/
mines eludit. Meretricē nāqꝫ
vt ait beatissim⁹ chrisostomus
ego appello hāc vitam seculi q̄
in delitijs ⁊ affluentia delitiaꝝ
ac hui⁹ seculi potētia ⁊ volupta
te transigiť? Et non solum me/
retricem inquit eam nomino:
sed turpissimā atqꝫ obscenissi/
mam meretricem: cuius facies
feda: ⁊ horrida aspera amara ⁊
crudelis. Et hoc maxime est in
quo sine venia hūdi sunt: cūcti
quos decipit: q̄ cuꝫ tam turpis
sit vultus eius ⁊ ferus: tam bar
barus et truculentus: multi tñ
ab ea rapiunť. Et cum videant
apud eam cruenta omnia peri
culis montibus precipitijs ple
na: cūqꝫ stipari eam cernant so
dalibus pessimis contumelijs
dico: obprobrijs dico: liuore in
uidia insidijs criminationib⁹
⁊ pernitiosissimis curis: metu
iugi: tremore frequenti: ⁊ mille
alijs huiusmodi infaustis con/
sortibus velut agminuꝫ corona
circūdari fructum vero in his
nullum alium nisi vite interitū
esse ⁊ pernitiem: penāqꝫ perpe
tuam: expetitur tñ a plurimis
⁊ amabilis habetur atqꝫ opta/
bilis. Tāta nāqꝫ est eoꝝ qui de/
cipiuntur stoliditas: vt eos ra/
tio nulla: ab hoc intentu reuo/
cet: nec euidentia qdem indesi
nenter pereūtiū exēpla deter/
reant. Nū ne ergo inquit stol/
lidiores istos multo q̄ꝫ paruu/
los iudicem quos puerilis lu/
sus: vbi aut circulus voluiť: aut
turbo verberibus agitur: ac lon
gis porticibus pro curua spatia
rotatur: ita intentos ⁊ inhian/
tes puerilibus animis tenet: vt
auelli inde nullatenus queant
ignorantes penitus per etatis
fragilitateꝫ: nihil vtilitatis ī eo
ludo nihil perfecti operis ha/
beri? Sꝫ pro illis satisfacit etas
imatura. Isti vō quid habebūt
excusationis: qui in etate perfe
cta puerilem imo ⁊ puerili im
becilliioreꝫ sententiam tenent?

An videtur vobis o socij hunc virum eloquentissimũ huiusce mundane vite imaginem pin/xisse atq3 imũdissime ac impu/rissime meretricis facie3 reue/lasse? Festinemus igitur ab ea diffugere: ꝛ ad sinum religiõis sanctissime ꝑperemus. Nec si mihi creditis differendum pu tetis: qn si sapitis vna mecum i trare qȏ non dubito vos esse fa cturos: si que vobis nunc a me dicta sunt cũ animis vestris di ligentissime cogitabitis.

Cipri. Parat⁹ vt dici solet: venisti optime tho ma atq3 vt ego iudico: spiritu q̃ dam diuino locutus esse vide/ris: nam ea que abs te nunc et ab vno pectore sunt expressa ita me inflammatu3 reddiderunt ad huius vite cõtẽptũ vt inflã/matioꝛ eẽ nõ possim vsq3 adeo vt non solum religionis duri/tiam: que volentibus quidem lenissima est: veꝝ etiam parat⁹ sim si opus esset: carceres: vin/cula: flagella: supplicia. nudita/tem: famem: calũnias: irrisiões ꝛ obpꝛobꝛia sustinere: mõ pos/sim: tandem fallacias vite pꝛe/sentis effugere: q̃ quidẽ vita q̃/tidie foueas ꝛ pꝛecipitia parat hominib⁹ scopulisq3 eos ꝛ mil/le naufragijs illidit. Me igit sine oꝛo atq3 obsecro: ne ad reli giosa3 vitã accedas.

Serap. Amo ꝛ ego maxime: que dixi/sti o thoma. Pꝛeclare quidem ꝛ beate narrasti neq3 vnq̃3: vt verum fatear: quẽpiam acrius atq3 grauius dicentem in hanc fallacem vita3 audiui. Itaq3 sic sum his tuis verbis incensus ꝛ hac oꝛatione tua pꝛouocatus ad mundi rerumq3 despectum vt felicissimum me sperem fu/turum q̃3 pꝛimum de eius ceni fetoꝛe ac indignitate stercoꝛis potuero liberari. Uerum quia iam sera satis hoꝛa est: ꝛ sol ce/pit e montibus decedere ac ꝑ pinquat occasus: surgendũ est vt intremus in vrbe3: inibi v̓o si vobis videtur: ad monasteri um pꝛope remus.

Cipri. Mihi maxĩe videꝫ si ꝛ thome itide3 videaꝫ.

Tho. Cur ego differen du3 putem q vos ne differretis sum hortat⁹. Igi tur ipse pꝛecedam nunciaboq3 monasterij pr̃ib⁹. Uos seq̃mini pedetẽtim ꝛ mũdũ cũ suis ille/cebꝛis: ꝑpetuo iã valere sinatis vt hẽam⁹ gliam ĩ vitã eternã cũ pr̃e ꝛ filio ꝛ spũ scõ. Amen

¶ Explicit serapion de ꝯtẽptu mũdi fr̃is baptiste finarieñ. ad frẽm thomã vicariũ gñalẽ Ci/salpinum oꝛdinis pꝛedicatoꝝ

¶ Incipit epl'a bti Bernardi abbatis ad parentes cuiusdam novicij dolentes quasi pditum.

Si filium vestrum deus facit suum qd vos pditis: aut ipse qd pdit fit de divite ditior: d nobili generosior: clarior de illustri: et qd his oib9 mai9 e sanct9 de peccatore. Oportet eum pparari regno qd sibi paratu e ab origine mudi atqz hmoi gra: modicuz qd vivere hz nobiscuz manere donec abrasa spurcitia vite secularis: ac terreno deterso pulue: celesti mansioni fiat idoneus. Si diligitis eu gaudebitis vtiqz quia vadit ad patre. Ipse qdez vadit ad deum et vos non pditis eum: qnpotius multos p eu vobis acquiritis filios. Quotquot sumus in claravalle et de claravalle ipsum in fratre: vos in parentes suscipimus. At fortasse metuitis corpori eius vite austeritate: qd nimiz nostis tenerum esse ac delicatuz. Ceterz de huiusmodi timore dicitur: Ibi trepidaverunt timore vbi non fuit timor. Confidite et consolamini. Ego ero illi in patrez et ipse erit mihi in filium quousqz de manibus meis eripiat eum pater misericordiarum et dns totius consolationis. Nolite ergo lugere neqz flere qa gaufredus vester festinat ad gaudium non ad luctum. Ego ero illi pater: ego mater frater et soror. Ego faciam ei praua in directa et aspera in vias planas Ego ei omnia sic temperabo et sic dispensabo: vt et spiritus proficiat et caro non deficiat. Deniqz serviet domino in leticia et exultatione et cantabit in vijs dni quonia magna est glia dni in secula seculorum. Amen

Eiusdem Bernardi ad eosdez in persona dicti novitij.

Sola causa qua no licet obedire parentib9 suis deus est. Ipse enim dicit: Qui amat patrem aut matrem plusqz me non est me dignus. Si me vere: vt boni vt pij parentes diligitis: si veram si fidelem pietatem erga filium habetis quid me patri omniu deo placere satagentem inquietatis: et ab eius servitio cui servire regnare est retrahere attentatis? Vere nunc cognosco: qz inimici hois domestici eius In h vobis obedire no debeo In h vos no agnosco parentes sed hostes. Si diligeretis me gauderetis vtiqz quia vado ad

patrē meū atq₃ vestrū: imo vniuersoꝝ patrē. Alioquin qd mihi ꝛ vobis? Quid a vobis habeo nisi peccatū ꝛ miseriā. Hoc solū qḋ gesto corruptibile corpus de vestro me habere fateor ꝛ agnosco. Nō sufficit vobis ꝙ in hāc seculi miseriā miseri miseꝝ induxistis: qḋ in peccato vestro peccatores peccatorē genuistis: qḋ et ī peccato natū de peccato nutristis: nisi etiam inuidēdo mihi misericordiam quā ꝯsecutus sum ab eo qui nō vult mortē peccatoris: filiū insup gehēne faciatis. O durum patrē: o scenā matrē: o parētes crudeles ꝛ impios: imo nō parētes sed pemptores: quoꝝ dolor salus pignoris: quoꝝ ꝯsolatio mors filij ē: qui me malūnt pire cū eis ꝙ̄ regnare cū scīs: qui me rursus ad naufragium vnde tandem nudus euasi: rursus ad ignē vnde vix semiustus exiui: rursus ad latrones a qbꝰ semiuiuus relictus sum: sed miserāte samaritano iā aliquantulū conualui reuocare conanť ꝛ militē xp̄i ppe iā rapto celo triumphātē quod nō in me glorior: sed in eo qui vicit mūdum ꝛ ab ip̄o introitu glorie tanꝙ̄ canē ad vomitū: tanꝙ̄ suem ad lutū ad seculū reducere moliunť. Mira abnsio domus ardet: et ignis instat a tergo ꝛ fugiēti p̄hibeť egredi: euadēti suadetur regredi: ꝛ hoc ab his qui in incēdio positi sunt ꝛ obstinatissima demētia ꝛ demētissima obstinatiōe fugere piculū nolunt. Prohdolor si vos cōtemnitis mortē vestrā: cur meā etiā appetitis. Si itaq₃ negligitis salutē vestrā: quid iuuat etiā p̄se qui meā? Quare vos nō potiꝰ sequimini me fugientem vt nō ardeatis? An hoc potius ē leuamē vestri cruciatus si me etiā pmittatis ꝛ solū timetis ne soli pereatis. Ardēs ardētibus qḋ solatium p̄stare poterit. Quod itaq₃ solatiū dānatis: socios habere sue damnatiōis? Quid ve remediū morientibus alios videre moriētes? Non hoc mihi psuadet diues ille q in tormentis desperatus de sui liberatione rogabat nunciari fratribus suis: ne ꝛ ipsi venirēt in eundē locū tormētoꝝ timens pculdubio ex suoꝝ cruciatu augeri suum. Quid ergo: ibo ꝛ ꝯsolabor matrē meā lugentē mei ad tēpus visitatione: vt in eternū lugeam ꝛ ip̄e sine ꝯsolatiōe. Ibo itaq₃ ꝛ satisfaciā patri meo irascēti p mei ad tēpus absentia vt postmodū quisq₃ ꝛ vterq₃ p alterutro incōsolabili desolemur tristitia: an potius exēplo ap̄li

non acquiescēs carni ꝛ sangui/
ni audiam vocem dñi iubētis:
dimitte mortuos sepelire mor
tuos suos: ꝛ cantabo cuȝ dauid:
renuit consolari anima mea: et
cum hieremia: Diem hominis
non concupiui tu scis dñe. Fu
nes ceciderūt mihi in pclaris:
ꝛ celestis hereditas pclara est
mihi ꝛ terrena adulatꝛ pmissio:
blanditꝛ consolatio carnis: gu/
stato spiritu necesse ē desipere
carneȝ. Affectati celestia terre/
na nō sapiunt: eternis inhianti
fastidio sunt transitoria. Desini
te ergo parētes mei ꝛ vos fru/
stra rursus desinite plorādo af
fligere: ꝛ me gratis ingetare:
ne si adieceritis nuncios vltra
mittere p me: plus me elōgare
cogatis. Si aūt dimittatis cla/
rauallē in ppetuū nō dimittam
Hec requies mea in seculuȝ se/
culi: hic habitabo qm̄ elegi eaȝ.
Ibiqȝ p meis ac vestris pecca/
tis iugiter orans: ibi precibus
assiduis quod ꝛ vos cupitis i/
petrobo si potero: vt q de mei
amore hoc modico tpe ab inui
cem separamur in alio seculo si
mul felici ꝛ inseparabili societa
te in eius amore viuamus: q vi
uit ꝛ regnat p omnia secula se/
culorum.

Pulchrum opuscum
explicit feliciter.

1517 : 11 [illegible]

¶ Beatus Bernardus super
illud verbū petri: Bonū ē nos
hic esse ꝛc. Qd̄ habetꝛ Mathei
xvij. capitulo.

Onū est nos hic
esse: videlicet in
claustro religio/
nis. Quare? quia
homo viuit puri
us: cadit rarius: resurgit veloti
us: incedit cautius: qescit secu/
rius: irroratur frequētius: pur
gatur citius: moritur confiden
tius ꝛ premiatur copiosius.

¶ Idem comparans seculum
religioni sic ait:

¶ In monasterio ē vita ꝯtem
platiua: ī sclō est vita laboriosa
In monasterio ē vita scā: in se/
culo ē vita criminosa: In mona
sterio ē vita spūalis: in seculo ē
vita carnalis. In monasterio ē
vita celestis: in seculo ē vita ter
restris. In monasterio est vita
quieta: in seculo ē vita turbulē
ta. In monasterio ē vita trāqͥl/
la: in seculo ē vita ꝯtentiosa. In
monasterio est vita pacifica: in
seculo ē vita iurgijs plena. In
monasterio ē vita casta: in secu
lo ē vita luxuriosa. In monaste
rio ē vita pfecta: in seculo est vi
ta vitiosa. In monasterio est vi
ta plena virtutibus: in seculo ē
vita plena vitijs. In monaste/
rio ē vita sanctitatis: in seculo ē

via iniquitatis. Audiſti frater chariſſime bona que ſunt ĩ monaſterio: audiſti mala que ſunt in ſeculo. Audiſti virtutes monaſterij: audiſti vitia ſeculi. Audiſti ſalutem monaſterij: audiſti perditionem ſeculi. Audiſti vitam: audiſti moꝛtem. Nunc ecce in conſpectu tuo bonum ⁊ malum. Ecce ante oculos tuos perditionem ⁊ ſalutez. Ecce ante te vitam ⁊ moꝛtẽ. Ecce ignis ⁊ aqua: extende manum tuam ⁊ elige quod vis. Ecce via paradiſi: ecce via ĩferni. Ecce via que ducit ad vitam: et ecce via que ducit ad moꝛtem. Ergo ambula per quam volueris. Hoc ſolum rogo: vt eligas meliorem.

Jtem beatus Bernardus.

Si cecus claudus datus eſt languere.	Quid inde?
Si defoꝛmis inops deſpectus haberis.	Quid inde?
Si leuis es generc deiectus honoꝛe.	Quid inde?
Si laboꝛ infeſtat doloꝛ anguſtatue.	Quid inde?
Jurgia ſi pateris quis te pꝛemit ecce.	Quid inde?
Moꝛs eſt in medio que te cito liberat.	Jnde.
Si patiens fueris ſemper letaberis.	Jnde.
Si tibi pulchꝛa domus ſi ſplendida menſa.	Quid inde?
Auri ſi ſpecies argenti vaſa.	Quid inde?
Si tibi ſponſa decens ſi ſit generoſa.	Quid inde?
Si tibi ſunt liberi ſi pꝛedia multa.	Quid inde?
Si fueris foꝛtis ſi pulcher diueſue.	Quid inde?
Si longus ſeruoꝛum ſeruiat oꝛdo.	Quid inde?
Si doceas alios in qualibet arte.	Quid inde.
Si plaudat mundus ſi pꝛoſpera cuncta.	Quid inde?
Si pꝛioꝛ aut abbas ſi rex ſi papa.	Quid inde?
Si rota foꝛtune te tollat ad aſtra.	Quid inde.
Que ſunt ſub celo ſi ſunt tua cuncta.	Quid inde?
Annis ſi felix regnaueris mille.	Quid inde?
Tam cito pꝛetereunt hec omnia ꝙ nihil	Jnde.
Sola manet virtus qua gloꝛificamur.	Jnde.
Ergo deo ſerui quia ſat tibi veniet	Jnde.

Grata domus genitor fratres natiq; sodales.
Et quondam preciosa mihi terrena valete.
Sat me pestifera mundus dulcedine lusit.
Sat tenuit me falsus amor discedo solutus.
His laqueis secura iuuat iam claustra subire.
Nudus ab hoc pelago fugiens ad littus amenum.
Te bone christe sequor solus mihi sufficis vnus.

Finis.

¶ Incipit epistola fris huberti gnrli magistri ordinis fratrũ predicatoꝝ quã scripsit de tribus votis substantialibus religiosoꝝ ꝛ quibusdam virtutibꝰ ꝛ per totum ordinem ad puincias singulas eam misit.

Salus ꝛ exordiũ eplẽ. Cap.j.

Filijs gratie coheredibus glorie fratribus carissimis religiosis vniuersis vitam ducere deo grataꝫ sibi fructuosam: angelis iocundam: demonibus terribileꝫ: hominibꝰ exemplarem. Nulla sunt oĩno reputanda dil ctissimi que diuine laudi non militãt ꝛ honori. Inde est q officij necessitate ac fraterna charitate compellimur vestris auribus nunc scribendo nunc monẽdo sepius inculcare que vos bona facere et mala doceant declinare. Sꝫ cũ pateat qꝫ om affectiuã ꝛ intellectiuam vires geminas sit ꝛ aie pfectio bipartita: virtus videlꝫ ꝛ scientia: decet his nimiꝝ viꝝ euangelium adornari: vt p primum in bonum ꝛ per reliquũ dirigatur in verum: p primum ardeat: per scõm luceat. Per pmũ potens sit in opere: per reliquum in sermone illius exẽplo qui cepit facere ꝛ docẽ. Deniqꝫ pñtem eplãm dignum duximꝰ charitati vestre transmittere q̃ vos moueat ꝛ doceat ad regularis obseruantiam discipline. Igitur ab obedientia q̃ vnũ de substãtialibus religiosorũ nr̃m principium inchoamus ad laudem ꝛ gliaꝫ illius qui origo est omnium bonorum atqꝫ finis.

Exhortatio ad obediẽtiã. Ca.ij.

Diligenti studio fratres carissimi satagamus virtutũ officijs insistere: qbus christo conformemur ꝛ ad pfectionis semitã informemur atqꝫ per gliam reformemur. Et quis ambigat obedientiam talem esse? Hanc etenim saluator noster intãtũ amplectit: q vsqꝫ ad mortem patri obediens fuit crucis supplicio cõdẽnat. Per hanc multaꝝ gentium pr̃ abraã

terram ꝛ cognationē suā egre ditur ꝛ vsq; ad imolationem filij: quem habuit carissimum inclinatur. Per hanc iosue terrā promissionis inuasit et hostes gladio strauit. Monemus igit̄ ꝛ hortamur in domino vt obediētie bonum eo seruemus sollicitius quanto sine illo regularibus non ē salus. Sciētes certissime q̄ est accepta multū apd̄ omnipotentem deum obedientia qua pro christo nobilissimū qd̄ est in anima captiuat̄: libertas videlicet voluntatis. Quare dignum est ꝛ iustū vt quāto quis artius per obediētiā nūc astringitur: tanto postmodum in celestibus gloriosius eleuet̄. Hoc ipsum certe exemplū nobis innuit vbi frater cui quatuor ordines ostensi sunt: eū qui seruauit obediētiā sūmū vidit.

¶ Detestatio obediētie. Ca. iij.

SEd in contrarium valde detestabilis agnoscit̄ eē inobedientia. Nam idolatrie sceleri comparat̄ p̄ hanc vel spirituale furtum cōmittit̄ vel rapina. Nam si occulte contrariamur obedientie: furtū est si manifeste rapina: q2 i vtraq; rem alienam inuito dn̄o contractamus. Uoluntatem enim quā pro christo relinquimus: cōtra iusticiam vsurpam9. Nō igitur īmerito pater nr̄ adam imortalitate ꝛ innocentia spoliatur ꝑpter inobedientiam: ac de paradisi amenitate eiectus in vallem miserie relegatur p̄ quod criminis huius enormitas declaratur.

¶ De his qui vitiant obedientiam. Capitulum quartū.

SIcut sunt multa que reddunt obedientiā comēdabilē sic sunt plurima q̄ ipsam faciūt vitiosam. Sūt. n. nōnulli qui vt citius absoluant̄ male exequunt̄ iniuncta sibi officia. In alijs v̄o inuenit̄ extorta licentia. Alij licentiā accipe non curant. Alij ꝯtra negatam licentiam sibi id qd̄ placet facē non formidant. Alij iubenti p̄lato ꝯtradicunt ꝛ tamen faciūt Alij deuotā q̄dem obedientiā suscipiunt sed executionē negligunt. Alij ne mandatū ad eos veniat se abscondūt. Alij quod peius est tales se exhibent vt p̄latus nil eis audeat iniungere aut mādare. Alij dicūt se nescire vel nō posse qd̄ mandat̄ mendacium quodāmodo ꝯiungentes inobeditie cū eos ignorantia vel impotētia nō impediat sed voluntas. Quidam v̄o nolunt ea que iniungunt̄ facere timentes ne ab ipsis talia ex consuetudine requirāt̄. Alij ꝑficiūt

sed cum murmure vel nõ volũtarie sed coacte. Alij pficiunt quidem obedientiam sed triste vt etiam minus tarde. Sunt ⁊ quidam qui qd volunt obtinẽt minis vel precib⁹ importunis. Et si quandoq̧ negaƚ eis licentia domum cõmouent ⁊ seipsos cõturbãt: hi omnes si bene aduerterent vere in suis conscientijs de predictis se grauiter accusarent. Sed heu sunt nõnulli qui culicem colãt ⁊ camelũ degluciunt: quia statum hũc piculosũ minime recognoscunt. Tales si amatores puri cordis eẽnt nõ tam malũ actum: q̃ʒ malũ statuʒ corrigere laborarent.

¶ Qualẽ ẽẽ obediẽtia. Ca. v.

Ut aũt obediẽtia nr̃a oĩpotenti deo sit acceptabilis studete hr̃e ꝓmptã sine delatiõe deuotã sine dedignatiõe. Uoluntariã sine cõtradictiõe simplicẽ sine discussiõe ordinatã sine deuotiõe iocũdã sine turbatiõe sternuã sine pusillanimitate: vniuersalẽ sine exceptiõe ꝑseuerãtẽ sinĩ cessatione

¶ Qr obediẽtia debet esse ꝓmpta. Capitulum sextum.

Bonus itaq̧ frater adeo sit paratus ⁊ nõ turbat⁹ vt inueniaƚ ad obediẽtiã semp ꝓmptus. Quapropter dilectissimi sitis sicut auꝝ ductile ⁊ quasi virga flexibilis que rectificaƚ ad libitum artificis vel curuatur. Sitis vt rote volubiles que ẟm impetũ spirit⁹ mouentur. Sitis vt iumentũ apd deum cuius dorso oĩa indifferenter ponũtur. Certe sillaba ĩdifferens multũ est grata versificatoribus: q: poni poterit ĩ oĩ loco. Sic ⁊ promptus frater ad obedientiã deo gratus est ⁊ hominibus: quia nihil respuit iniũctoꝝ. Legistis charissimi qa stelle vocate dixerũt assumus. Per qd apte daƚ intelligi q̃ʒ cõiuncta debeãt esse vox iubentis ⁊ opatio obsequẽtis. Talis ille bonus monachus extitit q vocatus impfecta littera dimissa quã ceperat. statim venit. Sed qdã econtrario velut quadrati lapides ad obedientiã vix mouentur: de quibus ait sapiens: Qui transfert lapides affligeƚ in eis. Cum enim prelatus ponere quosdam ad obediẽtie bonum nititur: per contradictionem rebelliũ fatigatur. Ad obedientie auteʒ promptitudinem animemini per exempluʒ. Nã cũ imperamus manui: nulla dilatione differƚ executio. Iniungitur nobis aliquid ⁊ inobedientes erimus ꝑlatis nr̃is? Pudor est q iterdũ serui nr̃i cõducti pro paruo ꝓcio ꝓmptiores

sunt ad peragendum grauia q̃z nos simus prelatis nostris pro gloria sempiterna.

¶ Qr obedientia debet esse deuota. Capitulū septimum.

Sit post hec deuota obedientia nostra fratres. Ea nāqz deuotiōe suscipiendum est qđ iniungit̄ ac si dominus precepisset. Non enim homini sed in hoīe deo certissime obedimus. Dubiū nāqz nō est qn deo acceptū offeratis sacrificium: dū ꝓpter ipsum aliene vos subycitis voluntati. Utinam fratres simus cū christo p obediētiā crucifixi: vt sicut ille clauis mēbra habuit ligata: sic mandatis superiorꝫ nostrorūʒ mēbra nostra omnia sint captiuata scientes certissime q̄ tāto liberiores apud deum erimus quāto nūc pro illo deuoti⁹ nos artam⁹. Deniqʒ virtus hec nō sine causa victimis anteferṫur quia hic mactatur in holocaustum voluntas ꝓpria: sed ibi tm̄ modo caro aliena. In ieiunijs ⁊ vigilijs ⁊ orationibus possūt equari nobis seculares: quos ī abdicatiōe proprie voluntatis ⁊ obedientia precedim⁹: eosdē iudicaturi cum christo in extremo examine precedemus. Uñ summope cauendū est ne ī his duob⁹ ēt ī minimo claudicem⁹.

¶ Qr obedientia debet esse voluntaria. Capitulum octauum.

Volūtaria quoqʒ sit obedientia que non virga vel calcari indigeat: sʒ moueat̄ sibillo dulciori. Multū est laudabilis obediētia que p̄ceptum seruat: laudabilior que cōsilijs ⁊ amonitionibus obtēperat: sed omni laude dignissima que precipientis animo se conformat. Sed sunt nōnulli q potius a maiorib⁹ suis audire volunt placita q̄ʒ vt placeant facere audita: qui prelatuʒ sibi nō se illi capiunt obedire vel audire. Isti non magistrum gentiū dicentem: dñe quid me vis facere: sʒ cecum cui dixit domin⁹ quid vis vt faciam tibi: satagūt imitari. Patet ergo eē fratres nostri duplicem obedientiam: vnam qdem charitatis ⁊ aliaʒ necessitatis. Illa preceptum respicit: ista consilijs ⁊ amonitionibus acquiescit. Illa necessitate quadam artatur: hec charitatis amplitudine dilatatur. Illa per coactionem est seruorum: hec per libertatem spiritus est filiorꝫ. Et istam vtiqʒ tanto magis acceptam quāto minus debitam esse constat.

¶ Qr obediētia debet esse simplex. Capitulum nonum.

Tam simplex obedientia vestra sit fratres vt iniuncta sine discussione faciẽtes: iudicetis de vestro nec in minimo hic vos. Nã qsqs itentõez pcipientis iudicat bellũ intrisecus sibi parat Per hoc enim q causas mãdatorũz qs ignorat discutit: in laberintũ erroneũ se ponit. Certe per hoc obediẽtie bonũ minus purũ reddit: cũ qs platuz irrationabilia iubere psumptiõis oculo intuet. Uerũtñ 7si platus interdũ minus vtilia nostro iudicio videt iubere: vos id ad inobediẽtiam nõ debet mouere. Nã 7si ille errauerit in iubendo: nequaq̃ vos deuiabitis seniorũ mãdatũ: nihil cõtra deuz qd pcipiat exequẽdo. Si enim ea que p obedientiã facitis nõ sunt interdum vtilia monasterijs: semp tñ vtilia erunt vobis Quid enim pfuit q quidaz patrũ virgã aridã lõgo tpe iussus rigauit: nisi q in terra conualescẽs virtutẽ obediẽtie: 7 obedientis meritum demonstrauit. Obediẽtie fastigiũ in hoc ẽ: vt quasi stultũ se quis faciat ĩ hoc mũdo: nihil .s. discernẽs: nihil iudicãs ex his que fuerint imperata: sed omni simplicitate 7 fide illud vtile: illud sapiẽs est iudicãs qd sibi lex dei vel ex amine supioris indixerit. Et vere si p hũc moduz euacuati fuerimus spũ pprio: replebimur nõ imerito: tũc diuino. Attẽdite q in tantuz oĩs creatura suo obedit sine discussiõe creatori: vt de illa faciat qcqd sue placuerit maiestati. Per qd manifeste istruimur vt simplicit iussa faciẽtes nequaq̃ supiorib9 nostris p iobediẽtiã reluctemur.

¶ Qr obedientia debet eẽ ordinata. Capitulũ .x.

Oportet nihilomin9 obediẽtiã eẽ ordinatã: ne si ordo ei9 puertit obediẽtie quoq̃ opus p consequẽs deprauet. Unde ↄsiderãdũ ẽ q sicut ratio nostra debet eẽ subdita creatori: sic volũtas obediat ratiõi: atq̃ sensualitas volũtati Nã qñ recalcitrat volũtati sensualitas vel ratiõi volũtas: vel creatori ratio: debite subiectiõnis in aĩa perijt ordo. Et tunc dei iudicio nobis ab inferiori nostro resistitur cũ a nobis nostris superioribus nõ paretur. Ordo quippe obedientie: considerata prelatoruz differentia tenendus est: vt maiores minoribus in huiusmodi pferamur Duobus enim prelatis contraria precipientibus acquiescendum modis omnib9 est maiori Unde cum deus prelatis supre

mus sit contēnenda sunt pror/ sus mādata hominum:q̄ncūq̃ precipit cōtra deum. Oportet enim ait petrus deo magis q̄ hominibus obedire. Patet igitur q̄ nunq̄ sunt mala propter obedientiā ꝑpetrāda: sꝫ ꝑpter eandē interdū bona sint ratio/ nabiliter omittenda. Scimus etenim contemplatiuaꝫ vitam actiuam in multis ꝑcellere. Et tamen cum ab illa subditus ad istam trahitur: quod propter mandatuꝫ negligit virtute obedientie in meritorum cumulo compensatur.

¶ Q꞉ obedientia debet esse iocunda. Capitulum.xj.

Post hec sciēduꝫ ē q̄ nequaq̄ ex tristicia: aut necessitate fit:q̄d iniungitur faciendū. Jocūda etenim obedientia ꝑlatū ipm iubenteꝫ letificat:obedientie onus alle/ uiat:securitatē quoq̃ ꝯscientie ꝑstat. Si's q's aūt mest⁹obtēpat cum simone cyrineo ī angaria crucē portat. Curr⁹nō vnct⁹sꝫ onere murmurat. Et sic is qui cū tristicia obedientiā exequit carere vnctione spūs sācti se declarat. At v̄o gaudens cum andrea crucē suscipit: q̄sq̄s onus q̄d imponitur:nec corde renu/ it: nec signo quolibet cōtradi/ cit. Sunt aūt quidam qui ex desiderio faciunt etiam laboriosa dūmodo sint placita. Alij cum grauitate suscipiunt leuia:quia iussa. Istud fieri persuasione diaboli certum est: vt hoc nobis graue faciat: in quo maius meritum esse cōstat:⁊ aliud nobis offerre satagit gaudiosum: q̄d saluti nostre minus ꝓspicit fructuosum.

¶ Q꞉ obedientia debet esse strenua. Capitulum.xij.

Non tm̄ leuia sed ardua propter obediētiā sunt agenda. Est enim obedientia preciosa cum obtemperatur in placidis: non quia placita:sed quia iniuncta. Preciosi/ or v̄o super aurum ⁊ tapaꝫion cum obeditur in contrarijs: in quibus sensualitas interduꝫ remurmuret:erit tamē ratio semper prompta exemplo christi: qui q̄uis caliceꝫ passionis a se transferri peteret:voluntatem tamen suā patris subiecerat voluntati. Jn obedientia multuꝫ valet fratres mei ad merendi efficaciam: difficultas operis cū promptitudine voluntatis. Quando per claustralem vitaꝫ religioni iungimur:mūdo morimur: ⁊ actibus quodāmodo sepelimur. Quare nr̄as ꝑ obe/ dientiam voluntates continue mortificemus:vt illi qui ꝑ obe-

dientiam sanguinem suum fu/ dit semp viuere valeam⁹. Nō igitur ad iussum senioris respō dere presumanus: nō possum⁹ aut nescimus: cum patres no/ stros aggressos propter obedi entie bonum etiam importa/ bilia ꝑm humanū iudicium co gnoscamus. Uires enim deus omnipotēs administrabit cor/ pori: vbi voluntas seruiens ad id quod iniungitur adest men ti. Unde quidam sanctorum pa/ trum mandato senioris obtem perans supra spem: virtute di/ uina non propria saxum mouit Ex his colligē poteritis ꝙ obe dientie discretio ē vt sit aliqua liter indiscreta: vt ea pro bono quis aggrediatur obedientie: que aliquando videnł ꝑm mū di sapientiam carere ratione. Hinc est ꝙ vir obediens loque tur victorias: quia voluntas q̄ se inclinat naturaliter ad ꝓspe ra per coactionem obedientie curruat etiam in aduersis ne/ cesse est.

Qꝫ obedientia debet esse vniuersalis. Capitu. xiij.

Nec semel tm̄ debet quis/ qꝫ qđ iubetur facere: ſꝫ semper in omnib⁹ obe/ dire. Sed dicunt in corde suo desides ⁊ rebelles: videmus ꝙ hij qui ad obediētiam sunt dif ficiles ab omnibus sunt liberi: et ab officijs sunt securi. Ipsis enim vbiqꝫ defertur ⁊ parcitur cum alij qui se ad omnia para/ tos exhibent: nunc officijs: nūc laboribus incessabiliter onerā tur. Quis igitur posset inqui/ unt omnia que iubentur custo/ dire? Sane si oculū cordis ape rimus: aperte considerare pos sumus ꝙ illis pro eo ꝙ par/ citur condolendum est: ⁊ istis ꝙ eis non parcitur congauden dum est. Qđ enim interdum parcitur rebellib⁹: suo vitio de putent non virtuti. Fit namqꝫ istud ne peior scissura fiat: ne concutiatur calamus conquas/ satus. Sic deus nō precipit da re libellum repudij: sed permi sit. Exultent autē iusti qui one ribus pregrauantur: quia dum multiplicantur super eos one/ ra: multiplicatur ⁊ materia me ritorum: ⁊ per consequens gau dium premiorum. Otium in super eis tollitur: peccatorum pena minuitur: tentationis oc casio remouetur. Sciendum autem ꝙ licꝫ omnes homines obedientia stringantur aliqua li: hic tamen propter votum re gulares sunt amplius obligati. Nā prīfamilias obediēdū ē in bona sue dom⁹ ordinatōe: regi bus in rei publice gubernatio/

ne plebanis diuinoꝝ ꝓceptoꝝ expositiõe: ⁊ sacramẽtoꝝ admi nistratiõe: ꝑlatis ordinũ in di sciplinę obseruatiõe: summo ꝑ lato deo in declinatiõe vitioꝝ ⁊ custodia mãdatoꝝ. Uos igit fratres ad obedientiã spãliter vos ligastis: nec quicq̃ excepi stis. Exemplũ psalmiste seqmi ni dicẽtis: Ad oĩa mãdata tua dirigebar. A memoria quoq̃ vestra nõ decidat: ꝙ qui in vno ꝓcepto senioꝝ offendit ꝓcedẽ tes obseruãtias oẽs ꝑdit.

¶ Qꝫ obediẽtia debet eẽ perseuerans. Capitulũ. xiiij.

Uestra deniq̃ obediẽtia sit ꝑseuerãs. Cũ enim ꝓ fessionẽ facitis vsq̃ ad mortem vos obedituros in po sterũ obligatis. Quia igit exitꝰ ⁊ nõ principiũ acta ꝓbat felici iocũditate ꝑpetuo coronãdus vsq̃ in finẽ obedientiam nõ re linquẽs. Cui igit placet: vt sibi veritas ꝓmissa soluat: ipse quo q̃ qd ꝓmisit finaliter non omit tat. Qui enim ſm xp̃i sententiã ꝑseuerauerit vsq̃ in finem hic saluus erit certissime.

¶ De abdicatione pro prietatis. Capitulũ. xv.

Ad aliã obseruationẽ re gularẽ manũ mittamꝰ: vt qualiter sine ꝓprio viuere debeamus doceamur. Igitur ex primitiue ecclesie ꝑ fectiõe discere poteritis: ꝙ ha bere cũcta cõmunia debeatis. Creature id nobis indicant in cõmunicãdo bonũ qd habẽt: et inuicẽ sese donãt. Mutuo quo q̃ sibi seruiũt mẽbra corpis: cõ munitatẽ reꝝ indicantia ꝑ hoc nobis.

¶ Quedã mouẽtia ad abdica tionẽ ꝓprietatis. Capitulũ. xvj.

Abdicationẽ reꝝ xp̃us nos de suo exemplo do cuit. Beatus dñicꝰ no bis moriens hoc legauit. Scri ptura quoq̃ sacra idẽ figuris multiplicibꝰ demõstrauit. Nã crucifigendus xp̃s: vestibꝰ suis spoliat: ꝑ qd nobis q̃ nudi reꝝ omniũ ꝓprietate nos esse cõue niat declarat. Ipse quoq̃ nõ ha buit sicut asserunt vbi caput re clinaret. Sanctus etiã dñicus legauit nobis migrãs ad deũ humilitatẽ: charitatẽ: ⁊ volũta riã pauptatẽ. Idipſũ exẽplo suo tradidit idẽ pr̃ q paup erat pe cunia: ſꝫ diues vita pura. Deni q̃ legit ꝙ mulieris amicte sole pedibꝰ luna supponit per qd eẽ calcanda nobis oĩa mutabilia demõstrat. ¶ Qꝫ ipsa mul tipliciter vitiat. Ca. xvij.

Sed heu sũt aliqua que bonũ pauptatis viciãt nunc possidẽdi deside

rijs:nūc verbis inordinate pla tis:nūc etiam factis in virtutis huius p̄iudiciū demonstratis. Nōnulli sunt etiā qui ad ea q̄ p̄fitēdo ꝯtēpserāt appetitib⁹ ac/censi anhelāt:obliti q̄ apud pō deratorē spirituum ip̄a ꝑuersa volūtas:priusq̄ȝ ad actum ꝓce/dat ꝯdēnet. Ecōtra quidam pa trū:q᷑ rape cucumerē concupi uit:in sole acriter se afflixit: vt vexatio talis intellectū sibi tri/bueret: ac si malū in se desideri um puniret. Hi v̄o q̄ diuitias quas foris habere nō poterant nūc affectant:si v̄o xp̄i discipuli eēnt p angustā portā que ducit ad vitā exonerati ab omni ipe dimēto intrare solicite labora/rēt. Inuenimus etiā interdum quosdā i quibusdā rebus adeo delectari:vt nec ad cōcedendū ea fratri petēti velint aliquate/nus iclinari. Alij quaternos vl̄ res alias initūtur a fratruȝ cō spectu abscōdere: ne possint pe tētibus nō negare:qb⁹ ꝯtēnen/da eēnt illa transitoria:⁊ frater ne charitati oīa postponenda. Pudet aūt dicere q̄ nō nunq̄ȝ vilissimis rebus sic accendunt: vt siq̄s vel digito: ex his q̄cq̄ȝ attrectare p̄sumpserit taȝ indi/gnatiōe cordis ꝯtra ip̄ȝ q̄ȝ ver boꝝ insolentia moueant. Inue niunt ⁊ alij qui sic dicunt: Nisi mihi detur, hoc vel illud habē di vel recipiēdi licētia:nequa/q̄ȝ domū de cetero in talibus p̄ mouebo. Sūt ⁊ alij qui tales se exhibēt vt prelatus ex his que habēt auferre nō audeat:vel vt ad tēpus ꝓcedāt iniūgere nō p̄sumat. Et si abstulerit q̄cq̄ȝ tali/um turbatiōes in domo conci/tāt ⁊ tumultus. Sed q᷑ p talem indignationē in p̄dictis rebus aliquale vis sibi vēdicāt:ꝓprie tarios quodāmodo se, demon/strāt. Pro his nequaq̄ȝ turbati onem sibi assumerēt:nisi res il las p quibus mouent ad se pti/nere aliqualiter iudicarēt. Sūt ⁊ nōnulli qui denarios sine li/cētia:nec accipiūt:nec expēdūt ⁊ tn̄ q᷑ licētiā sibi denegari nul la rōne volūt: apud deū excusa biles nō existūt. Alij dum dare vel accipe quoq̄ȝ desiderant in sidiose p̄lati sui absentiaȝ expe/ctāt:vt a minore p̄lato licentiā obtinere valeāt quā negādaȝ a maiore credunt ꝓbabiliter aut formidāt. Isti q̄dē apud hoīes forinsecus se excusare poterunt sed apud deuȝ cui omne cor pa tet ⁊ omnis voluntas loquitur perfectionis semitam derelin/quunt. Quidam etiam cōmesti bilia vl̄ potabilia sibi missa:vel soli contentantur habere:vel il lis quibus placet tātūmodo di

stribuere nec fratres alios ſm diſpenſationem eorum quorū intereſt participes volunt eſſe. Sunt ⁊ alij quibus auctoritas eſt tradita: qui monaſterij res indignis conferunt aut incaute perire ſinunt: aut ſuperflue res expendunt: qui nonnunq̄ circa curam propriam reperiuntur ſatis prodigi: ſed quo ad alios ſatis auari: hi ſi certe aduererēt q̄ elemoſyne ſunt pauperum quibus viuunt eas cum magna timoris reuerentia et prouidentia equaliter diſpenſarent.

¶ Qualiter debent eſſe amatores paupertatis. Capitulum. xviij.

Veri autē amatores paupertatis ſine licētia nil accipiāt nec dent vel habeant neq̄ mutuent neq̄ furentur: Quis enī nobis neceſſaria hababere liceat in cōmuni: nullus tamē quicq̄ habeat in ſpeciali. Ecce pater noſter auguſtinus tante paupertatis extitit q̄ teſtamentū nec moriēs fecit vllum. Et ſicut propriū non licet habere clauſtrali: ſic ⁊ operari ſtudeat in cōmuni. Sciēdū eſt autē q̄ religioſis poſtponenda ſunt quedā actu pariter ⁊ affectu vt proprietas rerum qua ſe priuauerunt quedā affectu ſed non actu vt interdū eſt per actiuam vitā diſpenſatio temporaliū quedā actu ſed non affectu ſicut pro bono obedientie qn̄q̄ intermittitur ꝯtemplatio ſupnorū. Sed heu videmus multos bonū ꝓprietatis appetere: nolunt tamē ipſam cum defectu ſeu penuria ſuſtinere Apud oīpotentē vo deum tunc paupertas precioſa redditur: cum eam voluntas deuota cum difficultatis moleſtia comitat̄. Sane ad retinendū nuditatis virtutem ita voſmetipſos ab omni proprietate reddatis extraneos: vt tanq̄ peregrinos ⁊ nihil habētes pijs monaſterij largitionibus vos noueritis veſtiendos deinceps ⁊ alendos. Ex premiſſis igitur colligite vt poſſidendorꝫ in vita preſenti nec quicq̄ inordinate concupiſcatis ne c inhoneſte acquiratis nec ſine licentia quicq̄ recipiatis vel detis nec preter voluntatem prelati aliquid teneatis nec licentiam extorqueatis nec contra fraternam charitatē quicq̄ teneatis nec in vtiliter expendatis.

¶ De multiplici nocumēto proprietatis. Caplm. xix

Oſtendunt proprietarij ſe vacuos dei gratia eſſe qui contra profeſſionē ſuam poſſidere ſatagunt aliena

Mala est cōpensatio que bur/sam ditat: animam deo priuat. Inquantum ei religiosus ar/cham onerat rerum proprieta te:tantum grauat conscientiam puritatis egestate. In dialogo/rum libro legimus quendā re ligiosum paucos denarios ab/scondisse cuius sepultura extra cymiterium quidem facta ma/ledictionē pro benedictiōe me ruit sic habere. Peccunia tua te cum sit in pditione positis de/narijs apud ipsum. Tales si de/cedunt impenitentes peiores sunt in iferno:qui moriēte chri sto restituit aliena. Isti pro re transitoria preciosum obligant quia pro talibus animā suam damnant & se gaudijs celi pri/uant. Unde frater qui se et sua christum secuturus reliquit de his se vitiose postmodū intro/mittit. Iste talis insipientem se ostendit:qui molam asinariam de collo amotam resumit:& in spinas quas euaserat se pariter ac luto quo suctrabtus fuerat se submergit. Iste velut canis ad vomitum reuertitur & retro as/piciens mittendo manū ad ara trum perficit curuum saltū. Ta lis namq3 si vxorem loth in sta tuam salis conuersam attende/ret:ad ea respicere que reliquit minime festinaret. Minus est sapiens qui diuitias asino con/gregat: s3 de ppria iopia nihil curat: Huic similis est qui con/tra professionem suam res sibi colligit:sed per defectum spiri/tualium fame perijt. Per hoc quoq3 q sua preciosiora seipso estimat gradum & ordinem di ligendoꝑ aut negligit aut igno rat. Cum iste sit mundo mortu/us: fame mori formidat. Cum de cōpedib9 sit solutus iterato se illaqat. Cū sit i naui aquā hau rit vt se mergat. cū sic in orto sal spargit ne fruct9 sibi gratie cre scat. Bene talis dici potest ydo latra quia fiduciam habet in peccunia:que in illo solum qui iuuare potest est habenda. O q3 iniuste res hic ponderat:qui postponendo pro paucis dena/rijs christū putat. Immo talis interdum flagitium inde supe/rat:quia his non nunq3 vno so/lido se damnat. Ille autem ven diturus dominū triginta argē/teos cū estimabat. Nature hic ordinem peruertit quia terrā super omnia diligit: quā inter elementa rerum creator infi/mam ordinauit. Tu itaq3 fra/ter si currere ad celum vis ex/pedite: satage vt nequāq3 pre/mentes sarcinas amplectaris.

De vtilitate paupertatis. Capitulū vigesimū.

Sufficiat aūt vobis fratres carissimi paupertas: ꝛ abhōinet aīa nostra transitorias substantias: q2 christo vobiscum manente diuites nimis eritis: nihil tēporalium hn̄tes. Et sine illo pauperes eritis ꝛ egeni: cunctas ēt diuitias mūdi obtinentes. Ille autem sit vester thesaurus: qui solus anime desideria replere potest: ꝛ sine illo est oīs creatura vacua. Quare si ꝑpter paupertatē esuritis ꝛ sititis: si nudi estis: si sustinetis incōmoda: ille solus vobis sufficiat: cuiꝰ dulcedinis magnificentiā: oīa mū di cōmoda propter se dimissa icomparabiliter recompensat. Attendite fratres mei q2 sicut secuꝝ iter: pauper transit per latrones: sic ꝛ mōachus nihil habens cuꝫ decedit: diaboli securus trāsit laqueos ꝛ euadit. Elementa leuia sursum vadūt: sic ꝛ fratres qui se ꝑfecte omnibus nudant: libere celos petunt. Exemplum enim est hoꝝ pauper lazarus: qui fuit tandeꝫ ab gelo in sinū abrae deportatus.

De castitate. Caplm. xxj.

Amplectēda ē post hec velut vnū bonū de religionis ꝑncipalibꝰ ipsa castitas: que diuine visioni nos aptat: que naturā superat ꝛ angelicis spiritibus nos ꝯformat Hec est enim inquā que fidelē animā christi sponsam christi efficit: que sequentes agnū canticum nonum instruit: ꝛ deo ꝓximum esse facit. Talibus inhereatis nuptijs: vbi thalamus ē cordis mūdicia. O q̄ꝫ regales sunt ille nuptie vbi anima xp̄o per amorem iungit̄ capiti nr̄o corona ponit̄ ꝛ dextra illiꝰ nos in primo amplexatur.

Similitudines quedam de castitate. Capitulum. xxij.

Castitas vestimentū est nuptiale: quo decorabimur discumbentes i cōuiuio sūmi regis. Hoc byssino vestimēto q caruerit ꝺ nuptijs eternis confusibiliter expellet̄. videte quomodo ꝯfusi sunt valde serui dauid: quoꝝ videlicet vestes vsq3 ad nates tondebantur: q2 confusi nimis erunt apꝺ altissimū: qui tegumento nobilis continentie nūc spoliantur. Omni laude dignū est in carne preter carnē viuere: ꝛ inter spinas esse: sed spinaꝝ aculeos non sentire. Salamādre tales sunt similes: que in igne nō cōburitur: ꝛ pisci qui circūdatus aqua nō submergitur: atq3 grano quod nō inter ꝫizania suffo

catur. Isti mira faciunt in hoc mundo. Maius enim miraculum est de carne ppria fomitez extirpare libidis q̄z eijcere demonia vel febres de corporib⁹ alienis.

Ⅽ De tribus malis incontinē tie. Capitulum. xxiij.

Tribus modis inconti nentes errant: dum vel delectatione vel cogitatione vel cōsensu circa idem vitium elaborant: huius figuram nobis sacra scriptura euidēter innuit: cū in pmoꝝ parentum peccatum serpentez ⁊ mulierē atqꝫ viꝝ litteraliter introducit Sit itaqꝫ cor vestrū p castimoniā thronus eburneus: sit lect⁹ floridus: sit fons clar⁹: sit vtiqꝫ hortus cōclusus amena paradisus: sit archa extrinsec⁹ ⁊ intrinsecus deaurata: ⁊ virtutum delectabilis apotheca.

Ⅽ De cogitatiōe mala. Cap. vigesimūquartū.

Primo ergo sup corda vr̄a frēs mei carissimi xp̄m sic̄ signaclm̄ ponere satagite: ⁊ ne vaganť ad inania pℏibete. Cor eteni cere sil̄e dicitur que per impressionem sigillo quolibet figurať. Quare pulchris imaginib⁹ mentes vestras imp̄mite ac sic eas i eterna gloria decorate. Studeam⁹ etiam pigmenta bonaꝝ cogitationum in ignem desiderioruȝ mittere: quo valeamus summi amoris incenso in ꝯspectu altissimi redolere. Desideriū enim nostrū ignis est: ⁊ ꝫm materiā quā imponim⁹ vel fetoris vel boni odoris fragrantiā excitat Cor quoqꝫ nostrū mole ꝯtinue currenti comparať: qua vel lolium vl triticū cōminuiť ꝫm arbitrium imponentis. Faciam⁹ igitur vt salomon qui auream vrnam supra templū posuit: ad innuēdū q̄ qsqꝫ talis esse debet qui ad resistendū volatilib⁹ cogitationib⁹ se premunit. Sciat vestra fraternitas q̄ cogitādo quis peruersa raptorem in thesaurum suum intromittit semē iactando diabolū emittit: sagittas diaboli absqꝫ clypei oppositione recipit incuruando se sathane: christum de solio deijcit porcos in hortū suū deuastandum introducit: lutum in fontem cōsciētie sue mittit: flores reliquēs ad stereora se ꝯuertit.

Ⅽ De delectatione. Cap. xxv.

Quasi proles matrem: sic delectatio malum sequitur cogitatum. Quisqs ergo voluerit vitare consequēs malum precaueat antecedens: sciens q̄ qui cogitationib⁹ carnalibus mentem dederit a su-

pernis se consolationibus elon/
gabit. Absit enim vt diuina cõ/
solatio infundi debeat vase inq
nato. Nam cor imundu3 sedes
est sathane: cui non decet xp̄m
per gratiam considere. O q̄3 i
digna cõmutatio incõmutabile
bonum spernere: ⁊ reb⁹ mutabi
libus adherere: fontē dulcedi/
nis relinquere ⁊ turbato riuu/
lo se replere. Igitur si de pecca/
tis interdum vos cogitare con
tingat: non hoc ex delectatione
sed amara cõpunctiõe fiat: sicut
pater multa⁊ gentium abraam
ciuitates a longe conspexit sub
uersas: et hieremias ciuitatis
sue incendium dolēs planxit.

¶ De consensu. Caplm. xxvj.

Ceterum si ꝯtingat vt il/
licita cogitatio vos in/
terdū mordeat sūmope
cauendum est q̄ vsq3 ad consen/
sum delectatio nõ decurrat. Cū
enī diabolus inclinare vos ni/
titur ad peccatum ad suū incur
uari transitum vos hortat̄. S3
mendax est ⁊ pater eius. Ideo
minime peruersus trāsibit: qn
potius si in consensu vestro ad
uenerit: pedem figit. Cõsiderā/
dum tamen est duplicem eē cõ
sensum qui nos maculat: dū vel
malum facere decernimus: vel
cum nos in opus sed in delecta
tionem motuum consentimus.
Quādo enim delectatio cogita
tionis vsq3 ad voluntatem dele
ctandi protrahitur: tūc morosa
⁊ rea criminis: etiam absq3 per
petratione operis iudicat̄. Et si
taliter delectantes apud omni
potente3 rei sunt: videant quo
reatu constringentur qui cogi
tationes preuenientes ad illici
ta se compellunt.

¶ Quales debent esse veri cõ/
tinentes. Capitulum. xxvij.

Studeam⁹ igit̄ fratres
corporis habere cõtinē
tiam atq3 mētis que no
bis percinctionem lumborum
atq3 mamillarum cum 3ona au
rea declaratur. Si v̄o tentatio
carnis vel demonis ad illicita
vos incitat: mentem tamē stan
tem fortiter hec nõ frangat. S3
multum interest habere virtu/
tes polliticas vel purgatorias
aut purgati animi: quia tm̄ sunt
extreme priorib⁹ meliores quā
to iam post triumphum quie/
tem syncere possidēt puritatis.
Quis enim omni laude plenū
sit carnalibus desiderijs resistē
multo tamen laudabilius ē ten
tationum incitamenta non sen
tire. Nam dum obtinet in bel/
lorum conflictibus quis trium
phum: tamen vulnerū interdū
ictus recipit ac plaga⁊. Motū

etiam quem cum labore pugne quis interimit: quando se pa/ cem habere speraverit: tunc in surgit. Nequaq̄ enim ab hoste dimicans securus esse poterit: q̄diu contra eum dimicans vi ctus non fuerit. Securior da/ uid erat postq̄ a prelijs subie/ ctis hostibus quieuerat: q̄ cuz bellorum discriminibus subia/ cebat. Status ille tranquillus in archa noe designatur: i qua cūcta quietant animalia ⁊ pac cantur. Ad pacem hanc lauda bilem tunc venimus: quando contra vitia insurgentia: non q̄si ex necessitate pugnare com pellimur: sed ea potius cum se prius oculo ratiōis obtulerint: velut colubrum horrore nimio detestamur.

De circunstantijs luxurie Capitulum.xxviij.

Non soluz opus luxurie nepharium: sed ad illō incitantes circunstātie sunt vitande: quales sunt incau tus visus: tactus osculum ⁊ am plexus: frequens eloquimum: risus.

De visu incauto. Capitulum.xxix.

Etenim quia mors p fe/ nestras ingreditur ne/ cesse est vt visus ipe cū magna diligentia obseruet ne dum aspectus incaute exterio/ ra inclinantes aspicimus: diui/ tias intrinsecas amittamus. Cer te si dauid visum ab incauto in tuitu restrinxisset: in tante ten/ tationis mala minime incidis/ set. Pudicitiam quoq̄ dina p/ didit: quia ad videndum muli eres regionis occurrēs visus: in sui se custodiam non conclu/ sit. Ad tegendum visum nostꝝ exemplum nobis saluator tra/ didit: qui nec proprios velari/ in irrisione oculos recusauit. Quo iccirco scandalizantē ocu lum s̄m dei consilium eruamus: vt visum videlicet ne vanitates hauriat auertere studeamus.

De tactu incauto Capitulum.xxx.

Cauendi sunt preterea contactus non solum la sciuiarum: sed bonaruz etiam feminarum. Quis eniz bona sit terra: bona quoq̄ sit pluuia: tamen ex earum com/ mixtione lutum efficitur. Eo/ dem modo: licet bona sit ma/ nus viri: et bona manus fe/ mine: ex contactu tamen illa/ rum nonnunq̄ lutosa cogita/ tio: vel affectio generatur. Si picē etenim quis tetigerit: ma num vtiq̄ sordidabit. Quis autem stultus credit se manuz in ignem mittere ⁊ incendium

non sentire. Unde quidam san ctus qñ p aquã matrẽ ꝓpriam trãsportauit manũ pallio ne illã tãgeret inuoluebat.

¶ De amplexib⁹ ⁊ osculis. Capitulum.xxxi.

SI ergo ꝫm apl̄i dictuȝ bonuȝ est mulierẽ non tãgere: nequaqȝ illam expedit osculari. Cõcupiscẽtia eni quosdaȝ tales sic salse decipit ⁊ excecat: vt dicãt talia licere cũ eũdẽ apostolũ ꝯstet osculũ mũdus intulisse. O qȝ miserabiliter perijt iudiciũ ratiõis: cũ affectus ad aliqḋ faciẽdũ incipit dñari. Firmat enim sibi mẽs captiua ꝯscientiã qualẽcũqȝ: dũ tñ pficiat qḋ affectat. Ipa ṽo ꝯscientia post facti ꝑpetrationeȝ amaris stimulis mẽtẽ pũgit: q̃ ad malã ꝑtem deuiãs veritatis semitas derelinqt. Amplex⁹ qȝ mortales nõ desiderãt: q ad eternas nuptias se parãt. Ornatos nãqȝ lãpadib⁹ mundicie ⁊ oleo leticie decet eẽ: q ſupni spõsi amplexibus cupiunt interesse.

¶ De remedijs luxurie. Capitulum.xxxij.

REmedia sane luxurie sũt familiaritates suspectas deuitare: sibi non nimis ꝯfidere: occasiones tẽtationuȝ fugere: sensus exteriores claudere: cogitatiões malas restringere: carnẽ domare: motibus isurgẽtib⁹ resistere: bonis se semper exercitijs occupare. Queȝ enim antiquus hostis vacantẽ viderit: hũc suis negocijs occupabit. Sciẽdũ deniqȝ ꝙ est nobis ꝯtra alia vitia pugnãdũ: ſȝ incõtinentie malũ potissime fugiendũ. Qm̄ sicut infirm⁹ p potũ frigide aque ardorẽ febriuȝ nõ minuit sed accẽdit: sic remedia ꝯcupiscẽtie querens in his miserijs: desiderium nec satiat nec extinguit.

¶ De resistentibus cõtra luxuriã. Capitulũ.xxxiij.

OMni custodia necessarium est cor custodiri: quia ꝯstat illḋ multipliciter impugnari. In resistẽdo quoqȝ necesse nobis est vt ibi simus in nostra custodia cautiores: vbi pugnas experimur hostium fortiores. Nam ⁊ diabolus ibi ponit frequentius temptationũ laqueos: vbi magis sentit nos incautos. Et ibi studet fortius nos debellare vbi nouit nos amplius egrotare. Pax ⁊ concordia cunctis est laudabilis nisi contra vitia pugnaturo Qḋ optime innuit vbi turris dauid edificata cum ꝓpugnaculis decorata fuisse mille clipeis omniqȝ armatura fortium memoratur. Unde ⁊ antiquo ppl̄o

propter exercitium preliandi iebuseus dimittit̃ et machabeis in sabbato pugnandi licētia tribuitur: vt q̃ gratum deo sit bellum contra vitia declaret̃. Frēs illum diligēter recogitate: quē vidit senex coram se p diuersarum specierum formatas imagines impugnari quas quia p negligentiam nō repulit: cordis sui pulchritudinem in conspectu dei omnia cernētis: maculauit. Sz econtrario bene sibi frater ille tentatus cōsuluit qui vt magis obliuisceret̃ talium: mulierem sibi luteam figurauit. Ad innuendū custodiam cordis nostri cherubi flāmeo gladio ad viā ponit̃ paradisi. Studeam⁹ aūt maxime caput serpentis cōterere hoc ē tentationū pncipiis insistere: vt sic hostem dum est debilis opprimamus: vt nequitiam in semine destruam⁹ atq ad petram: idest christū nostros paruulos allidamus. Ut si aduersarius noster sepius tentationibus examinet: ipsa frequētia tedio non afficiat ne simus sicut lapides quos stille cadentes non violentia sed frequentia tandem cauant. Liquet hoc in patre quodam qui annis viginti tentat⁹ fortis athleta xpi persistit: sed postmodum vnius noctis spatio victus cessit.

De hūilitate. Caplm. xxxiiii.

Matrem virtutum humilitatem frēs carissimi libenter āplectamur quā et christ⁹ verbis docuit et exemplo. Nihilominus demonstrauit qui se mitem et humilem corde dixit. Scitis de quodā apud antiquos patres recipiēdo: ad ossa mortuorum misso vt illis exhiberet ignominiā et honorem quatenus sicut hec ad vtrūq insensibilia cerneret: sic et ipe laudes vel vituperia nō curaret.

De his p que humilitas habetur. Capitulum. xxxv.

Ad pfectam humilitatē istis gradib⁹ venietis si videlicet defect⁹ vestros cum dolore ac emēdationis proposito recolitis: si ppriā excellentiam ex corde fugitis: si contēpti non contēnitis: si vos vere mortuos mundo estimatis: si nulli nisi soli deo placere appetatis: nec vlli displicere nisi soli dño deo timeatis: si humana vob pñtia nihil adiiciat honestatis aut minuat solitudo: si vos inutiles non superficie verborum pnuncietis: sed veraciter reputetis: si desideratis viles videri: si omne quod est cōtra cōmunē cursum ordinis quod vos potest reddere notabiles declinatis: si singularem sensum re-

linquitis: si vosipsos in vestris ꝯscientijs accusatis ⁊ alios excusatis.

¶ De signis humilitatis. Caplm. xxxvj.

Signa sunt hūilitatis gratiā hoīz negligē: sententijs alioꝝ acqescē: correctiones libenē audire: caput inclinare: vestes notabiles ñ ferre: tortuosum incessum vitare: maioꝝ pcepta sine discussione pficere: equalib⁹ ad obseqa paratū eē: minores nō ꝯtemnere: simplici gradientes via nunq̄ꝫ duplicatū aut fictiōis vestigiū pretendē: in litib⁹ nolle victoriam obtinere.

¶ De vtilitate humilitatis. Cap. xxxvij.

Ut humilitatis fructum noueritis agnoscite q: cinis est v̄tutū: carbonē in feruore ꝯseruās: fundamētū spūale: edificiū ne cadat: sustentans: ⁊ scala ad celestia nos sublevās. Ipsa eni humilitas v̄tutes ceteras cōseruat: capiti nr̄o nos assimilat: actōes pulchritudine sua ornat. Hec est q̄ deo ē amabilis: ī seipsa laudabilis: pximis exemplaris. Humilitas certe ē v̄t⁹ q̄ obtinet abūtia: stabilit pñtia: recupat iā amissa.

¶ Quomodo quis humilis dꝫ apparere. Capitulum. xxxviij.

Si quis igitur humilis eē pfecte nitit: velut surduꝫ mutū: cecū: imo quasi stultum exhibē ex intimis sese conetur: vt videlicet nihil audire nihil loq vel videre cupiat: qđ ipm a pposito suo ptrahat ⁊ a bono pppter derisionē aliqten⁹ nō recedat. Humilitatē q̄ꝫ perfecte qsq̄ꝫ teneat sine fictiōe: vt sic vel illam exhibet forinsecus in ope: sic non deferat eā in corde. Non igit sitis sicut illi: qui humilitateꝫ diligunt sed ꝯtēni nolunt: q: tales si humilitatem noscerent: nequaq̄ꝫ illam in cōtēptu pprie excellentie ꝯsistere dubitarent. In vestimentis seruetis tale mediū vt nec pciositate sint notabilia: nec vilitate nimia deturpata. Superbia non nūq̄ꝫ de suo interitu cōualescit. Dum eniꝫ qs abijcere sese nitit de hoc ipse multotiens inanit gliat. Eodem modo cū pro xp̄o quis ieiunauerit: sepe vana glia per hoc surgit. Uñ cum qdam frater quereret: cur magis ī cōgregatione q̄ꝫ in solitudine ieiunare posset: responsum est ei q: digitus eū in monasterio pasceret: sed in sollitudine nullus ieiunij testis esset.

¶ De nocumentis superbie. Cap. xxxix.

Documentū sup̄bie in h̄ appendat̄ q̄ duo sunt in opib⁹ bonis: glīa vtiq̧ ⁊ vtilitas q̄z p̄mū sibi de⁹ ꝓuauit ſʒ reliquū nob̄ dedit. Uñ si dei ptē nobis retinē ꝯtenderim⁹: absq̧ dubio p̄tē aliā amittem⁹. Sicut eñi vent⁹ puluerē ꝓijcit: sic vanitas virtutes dissipat et dispergit. Hoc eniʒ certissime sciendū est q̄ nunq̄ʒ obedientie bonū nec patiētie virtus: nec ꝑfectōis puritas obtinebit̄: si hu militatis synceritas amittatur.

¶ De conuersatione hu militatis. Caplm̄. xl.

SI igit̄ humilitateʒ dili gitis ꝑ hec que ꝯscripsi mus illā ꝯseruetis si vʒ in nobis pensaueritis facilitatē cadendi: difficultatē resurgēdi si cognitionē hr̄e studueritis ꝓ p̄rie fragilitatis. ⁊ ꝯsideratiōeʒ fr̄is alteri⁹ melioris: si sepe co gitaueritis mortē iminenteʒ: si nihilomin⁹ dn̄m q̄ agitis atten ditis intuentē. Si nihilomin⁹ ip̄m dn̄m vsq̧ ad mortē turpis simā humiliatū pensaueritis si glīam ⁊ honorē q̄ sequūt̄ igno miniam ponderaueritis.

¶ De patientia. Caplm̄. xlj.

OEniq̧ fr̄es mei v̄tutum clypeū: patientiā appħē dite: q̄ in sc̄tis dei mira bilia opat̄. Facit. n. ip̄a patiētia vincere puellā fragilē: totū mū dū imo siñ pugna vincit aduer sariū: ⁊ amaritudinib⁹ mūdi pa scit̄ ⁊ ꝯtrarijs delectat̄. Discipuli certe se dignos habitos iudica bant q̄z ꝓ xp̄i noīe cōtumelias sustinebāt. Si bñ ꝯsideram⁹ nō sunt ꝯdigne passiōes hui⁹ tp̄is quas sustinem⁹ ad magnitudi nē xp̄i passionū nostrorūq̧ de lictoꝝ: ⁊ infernaliū tormentoꝝ atq̧ celestiū p̄mioꝝ. Proinde letati sunt p̄res nr̄i ꝓ dieb⁹ qb⁹ humiliauit eos deus: ⁊ ānis q bus viderunt mala: sicut aperte nobis pater noster dn̄icus ostē dit: q loca insidiaꝝ trāsiens in cessit alacriter ⁊ cantauit. Ideʒ q̄ʒ pater fuit in carcassione libē tius q̄ʒ tholose: q̄z cepit ibi mo lestias hic honores. Exempluʒ patientie nobis exhibuit: q di cebat nōne dissimulaui: nonne silui nōne quieui? Dissimulauit quidē foris ꝑ opa: ne in patien tie signū ostenderet. Tacuit aūt verbis inordinatis: ne vel ore dura v̄ba ꝓferret. Quieuit ī cor de vl̄ ne seip̄m ītrīsec⁹ turbaret

¶ De vtilitate patien tie. Capitulum. xlij.

PAtientia ē adamas quo mens incōmodis non frāgitur: medicina per quam ab omni lesione curatur ⁊ clypeus quo ne ledi valeant:

cōmunitur. Ab alio certe ledi nō poterimus: nisi prius cōtra nosmetipos intrinsecus dimicemus. Tribulatiōis fructū ille nouit: q̄ pciū iniuriātibus erro gauit: hunc fructū sacra scriptura satis innuit: vbi tribus pueris ignis in nullo nocuit: sꝫ vinculatos soluit. Idē ostēdit artificiuꝫ. Nā lapis ad hoc tundit aut sculpit: vt i solēni loco postmodū collocet. Sic ꝛ nos i mūdo pmimur: vt in templo celestis patrie: vbi null⁹ sonat malleus collocemur. Nā gaudium tristicia pcidit: qua vel ꝑ purgatiōe culpe vel pfectiōe grē: vel augmēto glorie nunc ferimur: o labor: o dolor: o beate lachrymē quas ab afflictoꝝ ocul' manus omnipotētis absterget. Celoꝝ regnū eoꝝ dicit q̄ ppter iusticiā psecutionē patiunt. Cum ergo in psecutione duo sint: culpa videlicet ꝛ pena: meliorem ptē hꝫ patiēs cū sit culpa ledentis: ꝛ tantūmodo pena sustinētis. Puritatē sue dilectiōis in nobis ops deus ex hoc ꝓbat q̄ eos quos amat arguit et castigat. Hinc ē q̄ in signum clemētie ab assuero rege ꝯtra hester aurea virga ostēditur: qua nos eē ꝯsolādos virga dñice correctōis figurat. Si suis dilectoribus tpaliter benefaceret: plures sibi nō ꝓ se sed ꝓ donis poti⁹ adhererēt. Fuerunt q̄ dextera vtebant: similiter ꝛ sinistra: quibus quid aliud dixerim: nisi q̄ sicut ad meritū vite cōuertebant ꝓspera sic ꝛ p aduersa: imo vt verius talibus dicā nihil aduersum eē poterit: ꝑ qb⁹ aduersitas ipa militās: semper cumulat merituꝫ ꝛ tandē ducit in gaudium. Patet ergo q̄ homo patiēs de felle fauū mellis elicit: malū in bonum cōuertit: amare quasi lac sugit: merorē i felicitatis eterne gaudiū mutabit: vsqꝫ ad tēpus enim expectabit patiēs: vt postea iocunditatis redditio subsequat. Certe peccātes ad refrigeriuꝫ venire nō poterimus: nisi hic p aquaꝫ tribulatiōis: vel tandē p ignem purgatorij trāseamus. Facilis ē aūt aque trāsitus q̄ꝫ ignis. Si aduersitatū vtilitatē sciremus cōsiderare: vix in centū annis dño possemus ꝑ infirmitatis vni⁹ beneficio respondere. Unde sapiēter ille bon⁹ frater doluit plorās: q̄ eū dñs q̄nto āno per infirmitatis molestiam nō visitauit.

¶ Qualis eē debet vera patientia. Capitulū. xliiij.

Velim⁹ igitur bona agere ꝛ mala pati. Et si cordis trāq̄litatē cupimus

habere:debemus non q nobis fit:sed q alijs irrogamus pōderare: ferre libēti⁹ iniurias q̄ȝ inferre:flagella dei sine murmuratiōe:sustinere:ac iniurias ꝓximi sine rancoris odio tolerare. Exemplū nobis sumimus a dauid:q qñ cytharā tāgēdo tetigit in saule malū spm̄ mitigauit. Si penā ex culpa meremur doleam⁹. Si aūt innocēter patimur:gaudeamus:q: iocūduȝ ē cū xp̄o sustinere molestias innocēter:q̄ȝ cū latrone pati iuste multoq̧ maioris glorie ꝓ laude diuina q̄ȝ pro meritis mala ferre. Sūt igiť agende grẽ deo ꝓ ꝓsperis ⁊ ꝓ aduersis:sicut nō solū cātat diebus sed ⁊ noctib⁹ philomena. Sine querela tam actiue: q̄ȝ passiue vos seruetis fratres charissimi: vt nec querelas moueatis de alijs:nec de vobis cuiq̄ȝ tribuatis materiā q̄rulādi. De nullo nisi q ꝓ xp̄o militatis:gaudeatis: nec de aliquo doleatis:nisi q a cōditoris grā elōgatis. Nam impatiētia ꝯtra peccatū tm̄ūmodo ē indulta. Hec enim dilectissimi thronū xp̄i ⁊ victoria ē vt cedant ledēti ⁊ indulgeāt ꝓsequenti. Sitis igiť frēs velut aromata que trite magis fragrāt:sicut auruȝ qd̄ fornax nō ꝯsumit sed examinat sicut granuȝ qd̄ a palea flagellū sepat:sicut nauis quā ventus nō ip̄edit:sed ad litt⁹ agitat sicut gēma quā sculptura nō destruit sed decorat. Ad ꝑfectam igiť patiētiā venire cupientes his gradib⁹ vtamur:vt videlicet malū ꝓ malo nunq̄ȝ reddamus:bono non resistamus:mala toleremus: iniuriantē placemus:bonū ꝓ malo repēdamus Gaudēter iniurias suscipiam⁹ ad plus sustinēdū parati sim⁹ i tribulatiōe:deo grās referam⁹ aduersitates ꝓ dn̄o affectemus Maxime vō valet ad sustinendū cōuitia si ad responsionē talionis sitis : nō faciles:sȝ immobiles velut muti:⁊ quasi q hoc nō audierint vł aduerterint sicut surdi.

¶ De malis impatientie Capitulum.xliiij.

Multa mala impatiētia opaťr. Nōnis eteni oculū cecat sci spūs donum ꝯturbat:ac pacis dulcedine mētē ꝑuat. Hec diabolo cōpaťr: q: sic ille ignē vomit:sic iportun⁹ hō ipatiētie vba fūdit. Ira eni febrib⁹ silis ē:q: nō solū anim⁹ sȝ ⁊ corp⁹ ꝑ eā iordinatis motib⁹ cōmoueť. Immo dico irā febrib⁹ peiorē: q: cuȝ ꝑ febres hō vexeť semel vel bis ꝑ irā mlťotiēs vno die agitaťr. Cū aūt tribulatio sit q̄dā rasura: talis q̄s

q3 qñ p hūc mndū radiꝭ quietꝰ sedeat: ne si sub rasorio īsolēter se moueat peius malū p īpatiē tiā icurrat. Cū3 detrahēti se qs vīdicauerit plus amittit: q2 tri buit vestē inocētie tollēti palli um bone fame. Siqs igitur a deo vindictā poscit: xp̄m deu3 quodāmodo vltorē ⁊ iudicem sese facit. Quid de ira dicam? Per irā cor accendiꝭ siue palpi tat: os in clamorem format: sen sus qd loquaꝭ ignorat: cecanꝭ oculi nō cognoscunꝭ noti: faci es ignescit: ligua impediꝭ: cor tremit.

¶ Qr in quibusdam patiēti de formaꝭ. Capitulum. xlv.

Sunt aūt qdā q patiēti am: nō ex p̄priȷs: sed ex virtutibꝰ ꝯcipiunt alie nis: q volūt tūc solūmodo eē pa tiētes: cū nō fuerint ab alȷs ir ritati. Sūt ⁊ alȷ q foris iniuri as dissimulāt q rācorē interiꝰ tm̄ seruāt. Hoꝝ patientia ē sicut sotularis nō vnctꝰ q ab exteri ori qdē lesiōe pedē defendit: s3 intrinsecꝰ pedē rūpit. Isti sunt lupis silēs q plagas in pelle fo ris bn̄ sustinēt ⁊ vulnera: s3 cor ruptiōis ꝯcipiūt faciliter in in teriorībꝰ detrimēta. Sūt item alȷ q p̄prias iniurias studiose vindicāt: sed iniurias dei p̄seq minꝰ curāt nō aduertētes aliā3 p zelū: aliā p vitiū irā eē: prima ꝯtra iniuriā dei: scd̄a ꝯtra iniu riam p̄priā cōmoueꝭ. Et illa est grē: ista culpe: illa p̄miū: ista im portat penā. S3 cauēdū est val de: ne tm̄ animꝰ p irā turbeꝭ: vt qd̄ vitio furoris agiꝭ fieri p ze lū rectitudinis estimeꝭ. Inter dū. n. vitia v̄tutibꝰ se palliant ⁊ actꝰ q p̄nt fieri meritorie: red dūt noxios ac deprauāt. Sic fit nōnunq̄ vt ī correctiōe frater na: ira charitatē excecat: cū po tiꝰ e cōtrario charitas irā debe at excecare. Sūt ⁊ alȷ q p̄sonis ⁊ nō vitȷs irascunꝭ. Nos aūt si charitatis ordinē īspicimꝰ hoc videmꝰ q̄ ē diligēda nā quam deꝰ ꝯdidit: ⁊ detestāda sunt cri mina q̄ qs ex īstinctu p̄prio vꝭ certe diaboli p̄petrauit. Possu mꝰ iterdū hoi: nō ex rācore ira sci: ⁊ p bono suo corpe cupe ma lū pene. Cū3 qs ex sanitate cor poris vel affluētia diuitiaꝝ vel alȷs ex gratȷs extolliꝭ: aut pec catis alȷs iplicaꝭ: vt sibi bona sbtrahanꝭ huiꝰ bn̄ possumꝰ ⁊ rō nabilr exoptare: vt deficiēte cā deficiat ⁊ effectꝰ siue desinat.

¶ Qualiter patientia acqui ratur. Capitulum. xlvj.

Ut aūt iocūdiꝰ nobis ad uersantia sustinere pos sumꝰ: studeamꝰ hoc soli cite possidere: videlicet memo

riã passionis dñice: ꝯsideratio nẽ retributionis diuine: ac dulcedinẽ dñice charitatis. Pẽsemus ꝛ nr̃a mala merita deniqꝫ bñficia: penam purgatoꝛij q̃ nobis ꝑ tribulationẽ diminuit: et pctm̃ qḋ dimittit: ꝛ gr̃az q̃ pficitur: ꝛ dei gloꝛiã ad quã oꝛdinamur: pmium qḋ augetur atqꝫ cautelã q̃ ꝑ hãc nõ modicũ erudimur. Sꝫ laboꝛãdũ nobis ẽ ne ꝑ ipaꝫ nobis ꝯtingat qñqꝫ penaꝫ incurrere vñ possem⁹ ꝛ gloꝛiaꝫ expectare. Uidem⁹. n. ꝙ ꝑ eq̃lẽ motũ pigmẽtũ videlicet fragrat ꝛ lutuꝫ fetet: ꝛ ꝙ in eodem igne auꝝ rutilat ꝛ fenũ fumat. Certe tribulatio calcar ẽ ad boni opis feruoꝛẽ: pigritiã vo excitãs nostrã: ꝛ vẽt⁹ ad poꝛtum gloꝛie nos ipellẽs. Ceteꝝ cum iniuriose molestamur: citius in nobis rãcoꝛẽ extinguim⁹ si per dissimulationeꝫ pmos mot⁹ repꝛimamus. Est. n. ire natura ꝙ signis exterioꝛib⁹ ꝓlata crescit sed occulta minuit ꝛ lãguescit.

¶ De oꝛdinatiõe hominis quo ad deũ. Caplm̃. xlvij.

Omni nisu vos exhibete laudabiles frẽs mei: coꝛã deo synceros mentis puritate: ꝛ coꝛam hoib⁹ decenter discipline. Exhibete vos semꝑ in tali seruitio timoꝛatos solicitos et deuotos. Solicite deo placita inuestigate ꝛ ardẽter ea cõcupiscite ac iplete. In charitate ꝛ ex charitate cuncta facere satagite: vt ꝛ deo largiẽte habeatis charitatis habituꝫ ꝛ ꝑ vestrũ studiũ eius motum. Si enim vnuꝫ istoꝝ in vestris actiõib⁹ defuerit: nequaq̃ꝫ apḋ deũ meritoꝛiũ opus erit. Id ergo qḋ in vsum venerit: deuote ad deũ referte: ꝛ ei ꝓpter seipꝫ ꝑ amoꝛẽ infatigabiliter inherete. Uia vobis sit ad deũ tam ꝓspera q̃ꝫ aduersa: vt in sucessibus cum gratiarum actione sitis humiles: ꝛ in contrarijs patientes. De nullo gaudeatis nisi ꝙ xp̃o militetis: nec de aliq̃ doleatis: nisi ꝙ ab eius gratia vos elongatis. Soli deo placere appetatis sibimet solũmodo displicere timeatis. Sola vobis ea que deo iungunt dulcescant: sola que sibi ꝯtraria amarescant. Totam vitam vestram ad dei gloꝛiam oꝛdinate: semꝑ illi de bñficijs suis gratias agite: ꝛ quicquid ad laudem eius non pertinet quasi amissum penitus reputate: vilescant vobis omnia pꝛeter deum: nec queratis aliquid in transitoꝛijs qḋ ẽ ꝯtra deũ. Affectetis oẽ tristabile qḋ oꝛdinat vos ad deuꝫ. Sit vobis de⁹ honoꝛ ꝛ gaudiũ i meroꝛe solatiuꝫ: ꝛ in tribulatione

defensio: sit vobis cibus in ieiu nio in paupertate abundantia in infirmitate saluberrima me dicina. Quapropter si esuritis ille vobis sit conuiuium: si siti/ tis ille vobis sit vinum conditum si nudi: sit ipse vestitus: si infir mi sit ipse medicus: si vigilaris sit ille lectus: si fatigati ex itinere sit quies: et vmbraculum vobis ipse. Sit inquam deus cordis vestri speculum quo vos ornetis: sit fons qui vos lauet: sit panis qui vos con fortet: electuarium quod vos sanet sit clauis que corda vestra sibi aperiat mundo claudat. Et si vi/ res corporis deficiant semper tamen in obsequio conditoris: bone vo luntatis desideria inardescant. Diligite quod diligit deus: et odite tantummodo quod odit. Quantum est in vobis semper studeatis ha bere intellectum deum cogno/ scentem: affectum deum diligen tem: diligentiam ipsum queren/ tem: sapientiam ipsum inueni/ entem: conuersationem sibi placen tem: perseuerantiam ipsum fiducia liter expectantem. Quid plura fratres. Adoremus dei poten/ tiam: miremur sapientiam: ame mus clementiam: desideremus pulchritudinem: alliciamur per dulcedinem veneremur eterni tatem: imitemur humilitatem: magnitudinem inquiramus per fectionem laudemus misericor diam speremus: iusticiam eius timeamus.

¶ De ordinatione hominis quo ad seipsum. Capitulum .xlviii.

Corpus vobis solummodo sit in mundo: sed animus sit in celo. Intantum men tes vestre sint intente superius vt presentia velut transacta quodam modo reputetis. Mundus sit vobis exilium et patria vestra ce/ lum. Frequenter ad deum cor dirigite propter familiaritatis eius amicitiam subintrandam licet hoc ipsum fiat breuiter: et propter accidiam remouendam Studiis spiritualibus vos pau latim assuefacite. Orationis vsum vobis facite et imprimite: nec tamen tanquam ex consuetudine sed ex deuo tionis dulcedine adimplete. Orationes furtiuas querite. Il/ lis quoque orationibus libentius insistite que affectum vestrum ad feruorem magis videantur exci/ tare. Videte nedum corpus sit in choro: animus sit in foro. Exeuntes in itinere sic vos exhibeatis bo no modo sociis affabiles: ne ipsa so cietas ab orationum consuetarum fru/ ctu faciat inanes. Quotidie ma ne surgentes cuncta que facturi estis deo offeratis. Finito die de commissis illa die vobisipsis capitulum teneatis: conuocatis cogi

tationibus locutionibus ⁊ opa
tionib⁹. In lectiõe studeatis in
tellectu ꝓficere ⁊ effectu. Sic il
la bona q̄ ex affectu q̄ñq̧ facien
da cõcipitis facite: ne ꝓpt̄ illam
bonũ obediẽtie vel id ad quod
tenemini negligatis. Et breuit̄
vt supremo bono coniugi valea
tis sitis ab omniũ negocioꝝ se
culariũ strepitu exuti a vanita/
tibus speculatoꝝ p̄ñtium auulsi
a cũctis infructuosis cogitatio/
nibus extranei: ⁊ mũdi blandi
mentis ac illecebris crucifixi.

¶ De ordinatiõe hoĩs quo ad
proximum. Capl̄m. xlix.

In omni actu frẽs cariſſi
mi studete vobis ꝓficere
ad meritũ: ⁊ ꝓximis ad
exẽplũ. Circa seruitia fraterna
sitis iocũdi: spontanei ⁊ parati
nec vlli sitis ꝓpt̄ vsum ꝓprij cor
poris onerosi. G̃rãm quã acce/
pistis alijs libẽter impendatis
Id q̄d deest ab hñtib⁹ humilit̄
regratis. Delictũ fraternũ non
indignatio: s̄ʒ cõpaſſio ꝓsequat̄
Accusate ꝓprios defectus ⁊ sup
portate humiliter alienos sem
per cogitãtes vos ꝑpetrare po
tuiſſe silia ⁊ maiora nisi diuina
vos mĩa custodiſſe. Et certe lʒ
nõ aduertatis ideo forsitã ĩ ma
ioribus defectib⁹ laboratis in q
bus ⁊ vos ĩdigetis ab alijs sup/
portari. Hẽt eni fructus q̄libet

vermẽ suũ. Monete delinquẽ/
tes humiliter ⁊ arguite patiẽ
ter. Pacem cũ oĩb⁹ ⁊ bellũ cum
vitijs habere. In oĩ bono serua
te ꝯcordiã ⁊ non in malo. Frĩs
iracũdiã sine ratiõe etiã ꝯ vos
cõceptã: ꝯsideretis compescere
sicut vestrã. Quelibet transito/
ria: fraterne postponite chari/
tati. Sic hoĩes diligatis vt eoꝝ
vitia nõ ametis. Et dilectio de/
betur hoĩbus ſm meritũ sed ve
neratio ſm offm̃ ⁊ etatẽ. Debe/
tis igitur plus honorare supio
res: sed plus diligere meliores
prelatis obedientiã: equalibus
cõcordiam: meliorib⁹ bñficium
exhibere. Contendite maiorib⁹
ꝑ timorẽ subijci: equalib⁹ ꝑ cha
ritatẽ obseq: sed ꝑ humilitatem
mĩorib⁹ coequari. Sitis ꝑcipiẽ
tib⁹ parati: obediẽtib⁹ modesti
maledicentibus taciti: laudan/
tibus verecundi. Negligentes
⁊ reprehensiõe dignos ita cau/
te declinate vt ipsos ꝑsumptuo
se nõ iudicetis: ⁊ tñ ea que faci/
unt fugiatis. Quoscũq̧ ferueu/
tiores in bono cernitis eoꝝ fa/
miliaritatẽ auidius appetatis
Quãlibet virtutem velut apis
semꝑ a meliorib⁹ deflorate nec
q̄d min⁹: q̄s hẽat: sed q̄d v̄tutis
poſſideat cogitate. Uniuersa
v̄o q̄ videritis min⁹ edificatõis
hñtia: velut ceci ⁊ q̄ penit⁹ ñ nõ

viderint transeatis. Nunquam enim eorum qui male agunt auctoritate vel consuetudine animati vel exemplo id quod deterius est faciatis.

¶ Quod prelati debent esse speculum subditorum. Capitulum .l.

Ad vos autem spectat o prelati speculum subditorum esse dominium non amare: nunquam imperare: sine contumelia corrigere: sine superbia gubernare: sine crudelitate castigare: cum charitate fouere: Uenerationem non exigere: equalitatem seruare: culpas propter timorem vel amorem non dissimulare: ex rancore vel odio non punire: in penis misericordiam cum iusticia temperare: communi aliorum victu et vestitu contenti esse. Ad bonum monere nec moribus contradicere: verbo exemplo preesse pro diuersitate culparum et personarum nunc vinum nunc oleum exhibere: sic potestate: sic virtute ceteros precellere non solum preesse sed prodesse. Circa interiora et exteriora solicitudinem habere spiritualia et temporalia prudenter dispensare. Que sunt contra ordinem non dispensare rationabiles licentias non negare. Curis superfluis se subtrahere sed necessariis non deesse. Cum his qui in lenitate ambulant nolle misceri: maturitatem honestam apprehendere: prelaturam pro libertate vel commodo non tenere: amare communia: superflua non appetere: contra honestatem non acquirere: de reddenda ratione continue cogitare. Ad vos inquam spectat o prelati esse in actione prouidos: in contemplatione suspensos: in conuersatione humiles: in dictis veraces in factis stabiles in regimine fideles: vobis esse parcos: sed aliis liberales in capitulo strenuos extra pios rebellibus esse presentes: humilibus esse matres. Sic igitur vos habeatis ad subditos vt parati sitis semper infirmis subuenire: sanos ad bonum stimulare: temptatos confortare: peccantes corripere: deuotos diligere pigros excitare indiscrete feruentes retrahere: religiosos ad exteriora mittere: dissolutos in domo tenere: seniores in dubiis consulere: minores sub regulam nutrire simplices non contemnere: presumptuosos inclinare: turbatos consolari omnesque vobis commissos domino commendare.

¶ De dispensatione hominis in se quo ad dispositionem cordis. Capitulum .lj.

Ut perfectius possitis fratres charissimi finem attigere quem intenditis: ad quod mundum relinquentes veneritis. cogitate sollicite. Uoluntates vestras frangite et mundo vos mortuos estimate. De cordibus vestris abiicite curiosas cogitationes indignas

affectiões: finistras intētiones violētas occupatiões: tristiciã inutilē p̄uatū amorē ꝛ sensum vtiqꝫ singularē. Illud corā ocul' dei cogitare. ptimescite: qd̄ in p̄sentia hoīū erubescitis opib⁹ exercē. Conet igit̄ qsqꝫ cor habere: qd̄ sit q̄si ortus arboribus v̄tutū virēs vt apotecha scāꝝ affectionū aromatibus redolēs: vt celū diuinaꝝ illuminationū syderib⁹ fulgēs vt flos supnum rorē suscipiēs. vt archa thesauꝝ mirificū in se claudens vt fons deuotiōis riuulos semp manās vt speculū dñicā imaginē repn̄tans. O btm̄ cor qd̄ exhibet se soliū in q̄ deus sedeat: thalamū in quo qescat: sigillū cui silitudinē suā ip̄rimat: cellariū qd̄ vino suo ipleat: librū in quo memoriam suā scribat: auꝝ qd̄ p̄ bn̄placito suo flectat. Conet iteꝝ atqꝫ iteꝝ qsqꝫ cor habere deo deuotū: cogitationib⁹ discretū: in tentationib⁹ cautū: a rancore extraneū: a iudicijs alienū: desiderio eternoꝝ lāguidū: amore vulneratū cogitatiōe fulgidū: in opibus timoratū: ꝯtemplatione eleuatum in bono sollicitum: contritione scissum: mundicia sanctū tiore custoditū ꝛ gr̄a d̄coratum. Deniqꝫ diligentissime studeamus fratres vt toto corde recedamus a peccato detestādo culpam: toto corde conuertamur ad deum agendo penitentiã ꝛ toto corde queramus dn̄m supplicando veniam: toto corde adhereamus dn̄o ipsum super omnia diligētes: toto corde seruiamus domino ipsum laudātes toto corde sequamur ipsius semitas imitantes. Ista dn̄o merito debemus qui beneficia prestat innumera cordi nostro. Ipse nāqꝫ deus corda nostra illustrat sapientia gubernat: bonitate ditat: dulcedine cibat: pulchritudine imutat: potētia iuuat ꝛ charitate vnit: promissis allicit: flagellis erudit: cōminatione concutit: ac beneficijs emollit. Ipse deus dulcissimus corda nostra ītuetur probando: alloquitur informando tangit excitando visitat consulando viuificat iustificando et aperit irradiando. de quibus omnibus gratiarum actiones nobis sibi referre conuenit indefesse.

¶ De dispositione hominis in se: quo ad ordinationem oris. Capitulū. lij.

Nunqꝫ supersileat loquēda vel proferat tacenda. Quando vero loqui proponit quis: ipsa verba prius in animo tēpet quatenus modeste: veraciter et dulciter

quod voluerit id pponat. Lin/
gua eni mendax dupliciter ela
ta vl' inflāmata deo est ꝛ hoib⁹
odiosa. Diligenter igitur cha/
rissimi respicite quid vel qbus
qñ vel vbi qualiter vel quantū
vel certe qua de causa loquami
mi: ne ꝫmonib⁹ vestris si debi/
te circūstātie defuerit generet
mala ꝯsciētia in cordib⁹ ppꝛijs
vel certe scandalū in aio audito
rum. Hec aūt tria vꝫ gestū vocē
significationē in vr̄is loquutio
nib⁹ attēdatis ita vt gestus sint
disciplinati: vox lenis: significa
tio semꝑ vera. Uerbis nolite cō
tēdere: sꝫ nec in litibus victoriā
curetis obtinere. Uitanda sunt
semꝑ v̄ba que vel loquētib⁹ vel
audiētib⁹ sunt nociua. Ab illis
loquutionib⁹ est abstinēdū que
vel illius q loquit vel eius cui
loquitur vel illius de quo loqui
tur nō ꝯueniūt honestati. Tem
pus loquēdi ꝯsiderandū est qꝛ
qñqꝫ nihil qñqꝫ aliqd dicendū
est. Sed nullū tēpus inuenitur
qñ mala vel etiā bona oīa sint p
ferenda. Aliqñ eni tacere debe
mus ppterea qꝛ alter loq cepit
ne ꝫmonē eius interrūpere vi/
deamur. Aliqñ tacendū est ppt
auditoꝝ aios: qñ ad id qđ dice
re pponimus aduertimus ipa
tos. Aliqñ tacendum est ppter
multiloquiū deuitandum: vel
etiam ppterea quia ipsi qui su/
mus loquuturi nōdū formā cō/
gruā ꝯcepimus pponēdi. Se/
nes loquant de discretione cō/
sulēdi. Iuuenes de instātia ope
rādi: sapiētes de mysterio scri/
pturaꝝ: simplices de exēplis bo
noꝝ opum: hi qui exterioꝛa tra
ctant de sollitudine vite actiue
Qui quietā vitā ducunt de dul/
cedine vite cotēplatiue: plati de
dispensatione tpaliū ꝛ spūaliūꝫ
subditi de obediētia pceptoꝝ.
Cum igit ad edificationē nr̄aꝫ
loqui volum⁹ ad hoc illos quo
rum doctrina possumus ad vir
tutē pueh: eligamus. Cum đo
ppter alioꝝ edificationē loqui
mur ad illos quos speram⁹ no
stra exhortatione corrigi: ꝯuer
tamur. Ad hoc aūt doctrina nr̄a
intēdat vt hortemur ad ꝯstan/
tiā timidos: ad timorē supbos
ad qetem ipoꝛtunos: ad feruo/
rem tepidos: ad silentiū verbo/
sos: ad verbū exhortationis ta/
citos: ad mansuetudinē ipatiē/
tes: ad vigilātiā negligētes: ad
indulgentiam crudeles ad ve/
recūdiā pcipites ꝛ pcaces. Hoc
est sollicite ꝯsiderandū qđ fra/
ter habeat ꝯuersationē sibi pla
centē: psenerantiā ipm fiducia/
liter expectantem. Quid plura
frēs? Admiremur dei potentiā
miremur pulchritudinē alicia

mur per dulcedinē: venēremur
eternitatē. Cauendū est insup
ne frater in loquendo membra
inordinate moueat neqꝫ oculo/
rū nutib⁹ nec vultus trāsforma
tione vel trāsmutatione ſmōis
sui grām decoloret. Deuitetis
itaqꝫ verbū amarū supbum: de/
tractoriū: adulatoriū: iuratoriū:
supfluū: ociosum. Sicut aūt ab/
senti nō debetis detrahere: sic
nec pñtem aliquatenus deride
re. Insipiētibus non debetis il/
ludere: nec sapiētibus iuidere.
Sicut muti in ociosis: sꝫ loqua/
ces infructuosis: in ſmōib⁹ vr̄is
non cor in lingua sꝫ linguam in
corde potius teneatis. Sane cū
ad loquendū veneritis pauca
verba rōnabilia pferatis. Taci
turnitatē ametis ꝛ tumultū ho/
minū fugiatis: per silentiū nāqꝫ
ꝯscientia ſuatur. ꝛ mens p ꝯtē/
platione expeditius euellatur.
Quāto enim plus a negotiorū
strepitu vos subtrahitis: tanto
deus vicinior erit vobis.

De exercitio bonorū operum. Capittulum .lij.

His virtutibus frēs cha/
rissimi pollē satagite: q
specialiter ptinēt ad re
gularis obseruantiā disciplinē
qles sunt abdicatio ppⁱetatis
cū obedientie bono ad mundi/
tiā castitatis. Et qm̄ p votū reli
gionis ad magna vos ligastis
magna qqꝫ in opib⁹ demōstre/
tis. Multo nāqꝫ melius est in
minoribus pmissionibus esse
deuotū: qꝫ in maioribus negli/
gentē. Uestrū ordinē seruetis
opere: sed oēs alios charitate.
Quottidie in aliquo virtutis
exercitio pficite: ꝛ in bonū cone
mini sollicite laborare. Nauis
eni q cōtra ictū fluuij ducit re/
trocedit nisi sursum cū magno
labore ꝯtinuo moueat. Scd̄m
statū in quo de⁹ vos posuit: me
liora semp que ad illū ptinent
adiplete. Habeatis i penitētia
vitā in desiderio vo mortē. Di/
sciplinā extra ſuate: ꝯscientiam
interius expurgate. Subtiliter
inuestigate mala ppⁱa: ꝛ digne
corrigere idagata. Cōmunē re/
phensionē audiētes nō illā ad
alios sed ad vosipos humiliter
retorquete. Quia certi estis de
ppetrata clpa doleatis sꝫ qr icer
ti estis de venia timeatis. In oi
b⁹ actiōib⁹ vr̄is extrema fugite
ꝛ semp i medio vos tenete. Uñ
tali moderamie carnē stringite:
qsi centū anni victuri: sed vitia
sic fugite quasi crastio morituri
Circa seruitia fraterna sitis prō
pti: nec vlli circa vsuꝫ ppⁱj cor
poris onerosi. Estote frēs humi
les sine fictione: maturi sine pō
derositate: agiles sine leuitate:

timētes sine desperatiōe: spantes sine psumptiōe: obediētes sine ɔtradictione: hylares sine disso lutiōe: patiētes sine murmure. Estote inqꝫ cōpositi ad moꝝ disciplinam: pij a'miaꝫ: imobiles ad ɔstātiā: in ozone deuoti: ꝛ in vestra custodia circūspecti. Curate mala pterita plāgere: psentia mala spernite: futura cauete in bono finalit' pdurate. Quis nihil honestatis humana pn̄tia vobis debeat adijcere vel solitudo diminuere: tn̄ ibi magis suate disciplinā vbi vel pluribꝰ gn̄at scandalū neglecta: vel formā imitatiōis tribuit custodita. Noctem ordinetis silētio ꝛ ozoni: diē vo bonis exercitijs ꝛ labozi. Diē detis prio: noctem deo: laboris cāꝫ: nā laborē in labore cogitate: In bonis fortes estote: ſꝫ i malis vos debiles exhibere. In agēdis vo talē ordinationē q̄ ad oēs ꝛ singl'os obsuetis: vt videlicet sit i platis diligētia: i sbditis obediētia: i oibꝰ sit pax ꝛ ɔcordia: i choro deuotio ꝛ disciplia: iux' altare maturitas ꝛ reuerētia. Deuoti sint senes: laboriosi sint iuuenes. Sit hūilitas i hitu: pcitas i victu: sobrietas i potu. Sit i claustro n̄ rumor: ſꝫ lectio: i caplo nō lis: ſꝫ ɔfessio. Et itētio fratꝝ nō vsef i cāuf ſꝫ i psalmis. In ɔuentu qꝫ sint assidui: ad curias vo rari.

De exercitijs vtutū. Ca. liiij.

Sicut spectat ad iusticiā opatio boni: sic declinatio qꝫ mali. Quaprop' laudabil'r viuatis: nec tn̄ laudē boīuꝫ appetatis. Nō gliemini d mltis diebꝰ qbꝰ i religiōe diu vixistis: sed de paucis: qbꝰ ordinē obsuastis: hypocrisim fugiatis: ꝛ i veritate corā deo ambuletis: sic ꝛ i vestimētis ouiū forinsecus apparetis. Nimis. n. paꝝlē i igressu religiōis tm̄ habitū mutare: ſꝫ mores ꝛ vitam laudabile ē. Igit' simplici ɡdiētes via nunqꝫ duplicatis: aut fictiōis vestigiū ptēdatis. Quicqd ɔ cōeꝫ vsū est vl' qd vos pōt reddē notabiles id fugite quasi pestē. Justiciā nūqꝫ deseratis ppverecūdiā vel timorē. Dissolutōes n̄ faciatis: nec vos cū eis q i leuitate ābulāt cōmisceatis. studete visuꝫ a vanitate: aures a rumoribꝰ: cor a mal' cogitatiōibꝰ claudē: ꝛ liguā a smōibꝰ ociosis: manꝰa ɔtactibꝰ ipudicis pedes ab euagatiōibꝰ cohibē. Ab oī deniqꝫ vos sbtrahite: qd i cōditoris possꝫ vos obsequijs ipedire. Otia dclinetis: ne cellas i util'r occupet'. crebra munuscula: freqn̄tēqꝫ missionē cigulorꝫ ꝛ cultelloꝝ ꝛ huiōi duitet'. Nolite nō fienda sapienter appetē

aut facienda p accidiam fasti/ dire. Diligētissime caueatis ne qñ in labore minus patientes: vel inobedientia pceptoꝝ mi/ nus alacres: vel in opib⁹ chari/ tatis inueniamini negligentes In certo statu. ꝛ certa ꝯsciētia vos ponatis nunqꝫ etiā in illo statu viuere psumatis: in q̄ mo riendo discedere non velletis. Excessuꝫ in habitu caueatis: ne vestimenta vestra sint in genē preciosa: vel in qualitate min⁹ mollia: vel in colore splēdentia vel in formatiōe signum hñtia vanitatis. Gestum q̄ꝫ corporis vbiqꝫ cum distinctione discipli ne exerceatis: sic vbiqꝫ vt singu la membra suū teneant officiuꝫ: nec vsurpent in suis actib⁹ alie/ nū. Unde nec loquaᷓ man⁹ nec os audiet nec oculus offm̄ lin/ gue sibi sumat: sed vnūquodqꝫ membrū tam decenter op⁹ suū impleat quatenus aspectus in/ tuentiū nō offendat. Facies hu mana cuꝫ sit speculū discipline intantū maiori custodia est ha benda: quāto minus pōt abscō/ di si qd̄ pctm̄ in ea fuerit vel ce lari. Discursus inutiles semper caueatis diligenter. Nam sicut de inconstātia mentis nasciᷓ i/ ordinata motio corpis: sic econ trario mens paulatim regem ī ponit qñ motus corporis inor dinate fluere nō siniᷓ: corp⁹ nō colatis: nec solatijs transitorijs hereatiᷓ. Terrene nāqꝫ delecta tiones iocūdant false dū sunt: ꝛ ꝯtristant veraciᷓ postqꝫ nō sūt. Hoc qꝫ specialr̄ attendendū ꝙ sicut malū opus qñqꝫ est lauda bile: sic ꝛ bonū opus reprehēdi tur quodāmodo si non fit tēpo re oportuno. Justicia. n. ꝛ veri/ tas nō semp deficiūt: qñ tps de/ bitū i his expectaᷓ. Fruct⁹ nāqꝫ nō puenit cū semen iaciᷓ: sꝫ tūc demū qñ suo tpe seminatur.

De temperantia seruanda ī cibo ꝛ potu. Caplm̄. lv.

Corp⁹ vt seruiat nutria tur et ne lasciuiet ordi/ neᷓ. Sic abstinētiā exer ceatis ne postea comedētes ip sū ieiuniū supfluitate nimia cō pensetis. Nō sapor ciboꝝ: sꝫ fa/ mes comedendi voƀ excitet ap petitū. In mensa studeatis ne/ cessitati puidē: nō appetitui. Ca ro eteni ē pascēda: sꝫ vitia extin guēda. Uñ corpi nō sūt dāda su pflua neqꝫ necia subtrahenda. Cū igiᷓ sufficientē cibū sūpsistiᷓ si postmodū delicatiora vel me liora supueniūt: nō ppᷓ illa sto/ machū oneretis. Et qd̄ de cibo dixim⁹ de potu q̄ꝫ ac somno ꝛ ī dumēto: alijs q̄ꝫ corpis necessa rijs intelligaᷓ: vt nunqꝫ in illis curetis voluptati satisfacē sꝫ ne

cessitati nature. Illud etiã pre/tereũdũ nõ est q ante sumptuz cibũ magis hylares eẽ cõuenit ne videamur ꝓpter abstinẽtiã turbati: postea vo tacitos ⁊ modestos ne putemur in crapula inflãmati. Ante prãdiuz tẽpus ẽ doctrine ⁊ orõnis: postmodũ aũt opis ⁊ laboris. Tũc eniz excẽdus ẽ animus qñ ad studium spũale leuis ẽ. Et tunc reprimẽda ẽ caro: qñ calores incẽtiui p cibũ solẽt ampli⁹ excitari.

De venialibus vitandis. Capitulum lvj.

Sicut libẽter vitatis pctã grauia: sic cauete fratres ne multa vos molestent venialia vel leuia. Sepe eteniz de peccatis minimis venit ad maiora: sicut ignis calidus nõ/nunq̃ surgit modica de scintilla. Uitanda sunt igitur peccata venialia: q2 nos nos in malis assuescunt ⁊ feruorẽ charitatis diminuũt: animã maculant: ad penã obligãt: aĩe potestatez in operibus suis lassant: ⁊ a gloria nos retardant. Nunq̃ enim a quocũq3 facies dei videbit: donec p venialiũ penitẽtiam vltimus quadrans psoluatur. Hec sunt quoq3 que gaudiuz celeste nobis indirecte minuunt: quia opa bona nostra p que crescere nobis posset eternoꝝ cumulus p̃mioꝝ cõuertere nos opoztet ad solutionẽ huiusmodi debitorum. Curemus ergo p oẽs declinatiões eẽ potius inocentes q̃ cõmittẽtes: etiam culpas leuissimas penitẽntes.

Exhortatio bona ⁊ finis epistole. Capitulũ. lvij.

Ecce frẽs charissimi q̃liter ĩ multis vos ĩstruxi q2 ⁊ ĩpe indigeo erudiri. In loco pegrinatiõis nostre q̃zdiu prauũ ẽ cor hoĩs pcliuuz ad vitia: languidũ ad virtutẽ: mutuis exhortationib⁹ indigemus. Hinc est q omni virtute vos precor ꝯtestãs: vt p eũ qui suo reuerendo sanguine nos redemit: ⁊ ad vitam pia morte re reparauit: vestre ꝓfessionis vestriq3 propositi nõ imemores: semitaꝝ memineritis antiquarũ p quas antecessores nr̃i currere festinarũt in spũ vehemẽ/ti: ⁊ iã regnat cũ xp̃o ppetua requie ꝯsolãdi. Ad quã ⁊ nos cuz diuina suffragãte gr̃a pueniremus erit animabus nostris cognitio pure veritatis: dilectio sũme bonitatis: ac diuine frui/tio maiestatis. Erit ⁊ corpori/bus nostris claritatis pulchri/tudo: agilitatis promptitudo: subtilitatis aptitudo: ⁊ ĩpassibilitatis inuictissima fortitudo. Ibi erit affluentia diuitiaꝝ: in

fluentia bonorum omnium et honorum. Ibi gaudebimus super nos de diuina intuitione: infra nos de loci amenitate: intra nos de corporis et anime glorificatione iuxta nos de societate angelorum et hominum vnitate. Quid plura? Ibi euasio periculorum: distinctio mansionum: concordia voluntatum. Ibi amenitas vernalis candor lucis estiualis: vbertas autumnalis: et requies hyemalis Ibi inquam vita sine morte: certum sine sorte: dies sine nocte: libertas sine timore: gaudium sine merore: requies sine labore: regalis dominatio sine fine. Hec vobis prestare dignetur qui est principium sine principio et finis omnium sine fine. Amen.

¶ Incipiunt predicte epistole. Capitula.

Salutem et exordium epistole.	Capitulo.j.
Exhortatio ad obedientiam seruandam.	Capitulo.ij.
Detestatio inobedientie.	Capitulo.iij.
De his qui vitiant obedientiam.	Capitulo.iiij
Qualis debet esse obedientia.	Capitulo.v.
Quod obedientia debet esse prompta.	capitulo.vj.
Quod obedientia debet esse deuota.	capitulo.vij.
Quod obedientia debet esse voluntaria.	capitulo.viij.
Quod obedientia debet esse simplex.	capitulo.ix.
Quod obedientia debet esse ordinata.	capitulo.x.
Quod obedientia debet esse iocunda.	capitulo.xj.
Quod obedientia debet esse strenua.	capitulo.xij.
Quod obedientia debet esse vniuersalis	capitulo.xiij.
Quod obedientia debet esse perseuerans.	capitulo. xiiij.
De abdicatione proprietatis.	capitulo.xv.
Quedam monentia ad abdicationem proprietatis.	capitulo.xvj.
Quod ipsa multipliciter vitiatur.	capitulo. xvij.
Quales debent esse amatores paupertatis.	capitulo.xviij.
De multiplici nocumento proprietatis.	capitulo.xix.
De vtilitate paupertatis.	capitulo.xx.
De castitate.	capitulo.xxj.
Similitudines quedam de castitate.	capitulo. xxij.
De tribus malis incontinentie.	capitulo.xxiij.
De cogitatione mala.	capitulo.xxiiij
De delectatione.	capitulo.xxv.

de consensu. capitulo.xxvj.
Quales debent esse viri continentes. capitulo.xxvij
de circunstantijs luxurie. capitulo.xxviij
de visu incauto. capitulo. xxix.
de contactu. capitulo.xxx.
de amplexibus ⁊ osculis. capitulo. xxxj.
de remedijs luxurie. capitulo. xxxij
de resistentibus contra luxuriam. capitulo.xxxiij
de humilitate. capitu. xxxiiij.
de his per que humilitas habetur. capitu.xxxv.
de signis humilitatis. capitu. xxxvj.
Quomodo quis humilis debet apparere. capitu.xxxvij
de nocumentis superbie. capitu.xxxviij.
de conuersatione humilitatis. capitu.xxxix.
de patientia. capitulo.xl.
de vtilitate patientie. capitulo.xlj.
Qualis debet esse vera patientia. capitulo.xlij.
de malis impatientie. capitulo. xliij.
Quod in quibusdam patientia deformatur. capitulo. xliiij.
Qualiter patientia acquiritur. capitulo.xlv.
de ordinatione hominis quo ad deum. capitulo. xlvj.
de ordinatione hominis quo ad seipsum. capitulo. xlvij
de ordinatione hominis quo ad proximum capitulo.xlviij
Quod prelati debent esse speculum subditorum. capitulo. xlix.
de ordinatiōe hoīs ī se q̄ ad dispositionē cordis. capitulo.l.
de ordinatiōe hoīs ī se q̄ ad dispositionē oris. capitulo.lj.
de exercitio bonorum operum. capitulo.lij.
de exercitijs virtutum. capitulo.liij.
de temperantia seruanda in cibo ⁊ potu. capitulo. liiij.
de venialibus vitandis. capitulo.lv.
Exhortatio bona ⁊ finis epistole Amen. capitulo.lvj.

¶ Incipit tractat⁹ de veris ꝛ falsis virtutibus reuerẽdi patris fratris Umberti magistri ordinis. Prologus.

Sunt quedã vitia que frequenter virtutẽ ꝓtendũt: vt cum vere sint vitia: credimur eẽ virtutes sicut seueritas putaꝛ esse iusticia: amaritudo mẽtis maturitas: ꝛ loq̃citas dr̃ affabilitas: dissolatio mẽtis leticia: ꝛ pigritia siue iordinata tristicia iudicaꝛ moꝝ grauitas: tepor discretio: ornat⁹ superfluus mũdicia: supabundãtia in victu ꝛ familia diciꝛ honestas ꝛ ꝓdigalitas diciꝛ libertas: auaricia ꝓuidẽtia: ꝑtinatia ꝯstãtia. Et sic de similib⁹ vt dolositas prudẽtia: hypocrisis sãctitas: incuratus in agẽdis diciꝛ mãsuetus: ꝛ curiosus circũspectus: vanagloriosus honestus: ꝑ̃sumptio spes: accusator vl̃ correctoꝛ zelatoꝛ iusticie: dissimilãs diciꝛ patiens: pusillanimus ad corrigẽdum benignus vel pacificus. Sicut autẽ falsis denarijs nihil emitur boni: sic nec regnũ celoꝝ falsis cõparaꝛ virtutibus. Sũt etiã quedã virtutes quasi naturaliter hoĩbus inherentes sicut naturalis humilitas: benignitas: modestia: largitas mia: patiẽtia. His filiter nemo mereꝛ regnũ dei: sed sole gratuite virtutes remunerantur eternaliter apud deum Sunt etiam virtutes gratuite: quas inspicientes iudicãt esse vitia: sicut iusticia iudicaꝛ eẽ seueritas: maturitas mẽtis: amaritudo: prouidentia auaritia: constantia pertinatia: et sic de oĩbus supradictis. Sicut etiam quod fit ꝓpter humilitatẽ fieri dicũt ꝓpter hypocrisim. Qđ fit zelo iusticie fieri dicunt zelo vindicte. Qđ fit charitate fieri dicunt rancore vel odio. Qđ propter spiritualẽ dilectionẽ fieri dicũt ꝓpter carnalẽ amorem. Qđ fit pura intentione fieri dicunt ꝑ tpali ꝯsolatione: ꝛ sic de alijs. Cũ aũt sit difficile discernere inter vitiũ ꝛ virtutẽ: cũq̧ gradus sint in qualibet virtute q̃ primo ex mera dei liberalitate aĩe ĩfunduꝛ ĩfuse radicanꝛ ꝛ augenꝛ aucte ꝑficiunꝛ: ꝑspicacissime intuendũ est q̃ sint virtutes vere ꝛ ꝑfecte q̃bus solus gratus hõ efficiꝛ apud deũ. Et primo de charitate que est mater ꝛ ornamentũ oĩum virtutũ

¶ De charitate. Capl̃m primũ

Charitas apud deũ vera ꝛ ꝑfecta qñ aĩa cũ oĩbus viribus suis ardẽter se

infundit deo nullū cōmodū trā sitoriū vel eternū querēs in eo: sȝ solūmō ppter bonitatē nobilitatem scītatē pfectionē ꝛ btitudinē sibi innatā afficiẜ circa deum. Delicata eni aīa q̄si abhoīatur p modū cōmodi ꝛ pmij diligere deū: Sicut deus cū oī virtute sua aīe se infundit nihil vnq̄ꝫ vtilitatis ab ea sperās sȝ sibi naturalē btītudinem suā cōmunicare desiderās. Qui aūt diligit deū: qꝛ sibi bonus est ꝛ propter hoc pricipaliter vt sibi cōmunicet btitudinē naturalem īpfectā ꝯuinciẜ habere charitatem. Inductiuū v̄e charitatis est agnitio dei vera. Nā in ipa materia totiꝰ dilectiōiſ ꝯsistit. s. nobilitas scītaſ: potētia sapīa ꝛc̄ Item dilectio dei eterna ꝛ īmēsa ꝛ nō īterpellata ꝛ fidelissima inductiua est v̄e charitatis. Argumentū vere charitatis ponit dn̄s in Jo. dicēs: Qui h̄et mandata mea ꝛ ꝑuat ea ille est q diligit me: cuius testis est augustinus. d. In tm̄ deū diligimus in quantū eiꝰ mādata ꝑuamus: nō plus nec minꝰ. Idē intelligēdū est de votis spontaneis: q̄ obligāt equaliter cū p̄ceptis. Testimoniū phibet de his btūs gre. dicēs: Ad vos charissimi itrorsus redite ꝛ si deū vere diligitis ingrite. Nec quisq̄ꝫ sibi credat qcq̄d sibi r̄ndierit aīmus de dilectiōe ꝯditoris: sine attestatiōe opis. Sȝ si vere deus diligitur: lingua: mens ꝛ vita requiratur. Amor eni dei nō est ociosus. Opatur eni magna si est. Si v̄o opari renuit: amor non est. Hec aūt operum executio ꝛ mādatoꝝ obseruatio purificari debēt ex intētione ne vel timore alicuius pene fiant vel amore pmij cōpleanẜ: teste augustino: deū diligit qꝛ impata: ideo nō custodit vel qꝛ magnitudie pene vel auiditate pmij cōpellitur sed quia quod iubetur optimū est ꝛ honestū. Debent ꝛ alia duo esse signa verissima charitatis: ad deū. s. cū hō ꝯgratulaẜ deo in oībus: que sibi placent a quocūq̄ꝫ quacūq̄ꝫ hora quocūq̄ꝫ loco fiant: ꝛ cum ꝯtristaẜ in oībus que sibi displicēt a quocūq̄ꝫ quacūq̄ꝫ hora quocūq̄ꝫ loco fiāt Naturalis amor aūt nihil laudis a deo mereẜ: qꝛ semp super se reflectiẜ: sed solūmodo gratuitus q semp tendit in alteꝝ. Uera charitas ad primū: est diligere primū sicut seipm: amicuȝ ꝛ inimicum queadmodū augustinus dicit: Proximū quilibet diligere teneẜ sicut seipm: hoc est in deo ad deum ꝛ propter deū Sic enim quisq̄ꝫ debet dilgere proximū suum sicut seipsum: vt

sicut desiderat sibi omne bonū & fugit omne malum: sic faciat primo. Uel aliter: Sicut vnusquisq; bonū propriū in anima & corpore & rebus ac honore diligit quia sic quilibet in his quatuor fugit & odit omne dānum propriū sic qlibet in eis omne bonū non tam inimici q̄ amici debet diligere & omne dānū odire: licet ex p̄cepto non tantū nec tam ardenter moueri teneatur ad proximū quantū ad seipsum. Ex amore amici non pōt vera charitas perpendi. Nam ethnici eos diligunt q se amāt sed in amore inimici perpenditur. Amantē enim diligere nature est que non est meritoria: non amantē vero diligere est gratie. Sed adhuc excellētius ppenditur veritas charitatis ad proximū in glosa super matheum q dicit: Amantem diligere est nature: non amantem vero beneficijs attrahere: pfectionis est. Et licet nemo teneatur ex precepto tm̄ & tam feruēter diligere inimicū q̄ amicū felix tm̄ esset & summe pfectiōis qui tm̄ & plus posset diligere & charitatis opa exhibere tam inimico q̄ amico: tam corrigenti & corripienti q̄ blandiēti: vituperanti q̄ laudanti: quia teste chrisostimo nihil facit deo sic similem quēadmodū malignis et ledentibus esse placabilem. Pro certo enim maiorē gratiā & gloriam cōsequeretur ex persecutione q̄ ex fauore si modo debito sciret ea frui sicut martyribus multo magis profuerunt inimici ad eternam gloriam q̄ amici. Ad amorē christi debet nos inducere natura q2 omne animal diligit sibi simile: & imago dei in ipo & preceptū in scriptura. Argumenta vere charitatis imo verissime ad p̄ximū sunt vere cōdolēdo: tam inimico q̄ amico in qualibet aduersitate vere & ex corde cōgaudere de omni prosperitate que duo charissima sunt. Argumēta verissimi odij sunt qn̄ aliquis cū grauitate cordis de p̄ximo cogitat qn̄ cū tristicia eum videt qn̄ cum amaritudine de ipso loquuturi inde etiā audit loq cū omne bonū illius & qd̄ sibi vtile est quantū pōt impedit qn̄ bonū qd̄ in ipo est diminuit & peruertit. Sic nō fecit christus traditori suo iude sed ipm̄ tēpore traditionis sue cum alijs dilectis suis apl̄is corpore & sanguine suo refecit in loco traditiōis nō negans osculū: sed benignissime salutauit: plus dolēs de malo suo q̄ de p̄prio vt dicit Hieronimus. Sed mirabile est q̄

vnq̄ȝ aliqs sibi de fraterna charitate applaudit: qui hec signa odij in corde gerit. Multis aūt videtur sufficere si cupiant proximis salutē eternam: quā dare nec auferre possunt quā bene optarent iudeis et paganis. Nec memores esse volunt ꝙ cum dominus animam suam posuit pro inimicis suis quod nos tenemur ⁊ non tantuȝ res sed etiā animas ponere tēpore necessitatis pro fratribus christianis maxime cum prelati ad hec tenent. Ex duobus fouetur charitas ad deū: mandatoꝝ executione ẜm illud: Si precepta mea ẜuaueritis manebitis in dilectiōe mea Jo. xv. Si proximū ex cōpassione ẜm illud ecclesiastici. vij. Non desis plorātibus in ꝯsolatione cū lugētibus ambula. Non te pigeat visitare infirmum. Ex his enim charitate firmaberis.

De humilitate. Capitulum. ij.

Humilitas vera ⁊ pfecta est cum gloria ꝯtēnitur exhibita: nec appetitur exhibenda. vere hūilis semp timet ne sibi gloria aliqua exhibeatur ⁊ cū sibi exhibita fuerit expauescēs medulitus cōtristatur: sciens ꝙ soli deo honor et gloriā debetur. Uere humilis nunq̄ȝ de aliqua gloria gloriatur nisi ex hoc audientibus confidentiam deo prestare intendat. Sed si de ipso aliquid gloriosi vel aliqua gratia recitatur hoc cum dolore cordis ⁊ deiectione sui audit: sciēs solius dei esse quod sibi ascribitur cui soli danda est gloria. Uere humilis nec maiori nec minori nec pari se prefert nullum inferiorem se credit nullūq̄ȝ omnino spernit sed se solū ex corde despicit ⁊ ab omnibus feruenter despici appetit gaudetq̄ȝ vehementer cum despectus fuerit. Talis nullam timet contumeliam: quia nullam amat gloriam. Est qui nequiter se humiliat. sed vere teste beato bernardo: Non vult humilis predicari: sed vilis reputari. Amans humilitateȝ debet radicem humilitatis ponere seu plātare in corde hoc est propriam fragilitatem agnoscere: vt se reputet non solum q̄ȝ vilis est: sed etiaȝ q̄ȝ vilis esse potest: immo etiam q̄ȝ vilis esset ⁊ q̄ȝ vilis fieret nisi ipse deus violenter euȝ a peccatis retraxisset: ⁊ nisi ei tentationes subtraheret. Jbi quilibet se cognosceret fragilitate sua se

esse positum ad abyssum ꝛ vo/
raginē viciorꝝ iuxta illud Mi
chee sexto. Humiliatio tua in
medio tui. Ueram humiliatio
nem inducit frequens in despe
ctis operibus exercitium: di-
cente scriptura: Nunq̄ȝ ad vir/
tuteȝ humilitatis ꝑuenit q opa
humilitatis refugit: fouet vera
humilitas ex eo ꝙ homo vere
cognoscit nullā carnalē aut spi
ritualē tētationē ꝑ se posse vin
cere. Minimū opus bonū deo
gratuȝ sine speciali auxilio iesu
christi posse perficere. Argumē
tum vere humilitatis est cum
homo in tantuȝ se deicit ꝙ om
ni gratia se indignuȝ sentit nec
audet etiam aliquam appetere
ꝛ si super hoc a deo super ipsuȝ
absq̄ȝ suo desiderio aliquid af/
fluxerit cum tremore percipit
immo laudabilius iudicat esse
deo carē gratia q̄ȝ habere illaȝ
quam totiens diuersis modis
demeruit: q̄ȝ totiens diuersi/
mode deturpauit qua nunquā
ſm ordinationem dei frueba/
tur. Item argumentuȝ vere hu
militatis est ꝙ semper querit
infimum locum: infimos socios
infimum officium infima vesti/
menta. Superbia mentis dupli
citer cognosci potest. Argumē/
to extrinseco ſm id ecclesiasti/
ci primo. Amictus corporis ꝛ
risus dentium ꝛ ingressus an/
nunciant de illo: sicut arbor bo/
na vel mala ex fructu suo bono
vel malo perpenditur: quia om
nia facta ex corde procedūt. Di
cit augustinus: sicut odor bonus
ꝛ malus ex stomacho corrupto
vel īcorrupto ꝑgreditur: vel ex
speciebꝰ bonis vel malis in sto
macho repositis sicut impudi/
cus oculus impudici cordis est
nuncius. Argumēto etiam in
trinseco cognosci potest super/
bia cuȝ aliquis in corde sibi pla
cet ꝛ aliis se prefert: etiam pre/
ferri desiderat: ꝛ cum in factis
suis hominibus desiderat seu
affectat placere. Talis cum hu/
mili magistro domino nostro
iesu christo non concordat nec
sibi placuit teste apostolo pau/
lo. Sed improperium homi/
num expectauit ꝛ miseriam: ne
venit preesse sed subesse ipso te
ste matthei. xx. Non veni mi/
nistrari sed ministrare. Ideo/
q̄ȝ talis magister discipulorum
qui nō deo sed hominibus pla
cere studuit et voluit: dissipat
ossa virtutum quoniam teste
psalmo: Confundantur quoni
am deus spreuit eos.

¶ De obedientia.
Capitulum. iiij.

OBediētia vera ⁊ pfecta apud deū est cū homo diligēter ⁊ sepe cogitat qd maxime quolibet tpe ⁊ loco deo placeat ⁊ ad qd pcipue eū ordinauerit ⁊ h̄ toto nixu semper complere intēdit. Sꝫ vera obedientia ad vicarios christi scꝫ prelatos est: cum subdit⁹ qd sibi maxime ꝯtrariū est: fideliꝰ ⁊ libenter exequiꝰ: nunq̄ꝫ manifestans signo vel verbo aut fcō qd sibi ꝯtrarium sit mandatuꝫ Sed vera obediētia ibi nō pōt perpendi: vbi subditus pceptū excogitat ⁊ opus qd sibi placuerit ipse dicat. Dicit augustinus Optim⁹ ille tuus est minister dn̄e qui non hoc a te audire desiderat qd ipe voluerit: sed hoc velle qd a te audierit. Uer⁹ obediens nunq̄ꝫ pceptuꝫ expectat: sed solam voluntatē plati sciēs vel credēs: frequēter ⁊ feruēt exequiꝰ pro pcepto: exēplo dn̄i iesu: cui voluntas ⁊ cōplacentia patris summū pceptū fuit. Uerus obediēs nūq̄ꝫ de factis suis ordinat nec sensum suū indicat cū nec velle habeat nec nolle sꝫ oēm ordinationē circa se factā simpliciter ⁊ secure deo cōmittit ⁊ plato. Uerus obediēs non discernit inter bonū ⁊ malū sic abraam non discernit vtrū bonum vel malū esset occidē filiū deo iubēte: nec discernit inter bonum ⁊ melius. Nam poptimū etiā indicat in dubio quod iubetur nisi māifeste appareat iniquum esse mandatū: tūc fm ꝯsilium gregorij nūq̄ꝫ propter obedientiam debet maluꝫ fieri licet ꝑpter obedientiā bonum qn̄qꝫ debeat ⁊ possit intermitti greg. Sciendum ꝙ obedientia aliqn̄ si aliqd de suo habeat nulla est: aliqn̄ si de suo aliqd n̄ habeat minima est. Nā cū successus huius mūdi pcipiꝰ locus superior imperaꝰ. Is qui ad pcipienda hec obedit: obedientie sibi virtutē euacuat: si ad hec ex ꝓpo desiderio hanelat. Rursus cū descensus huius mundi precipiꝰ siue despect⁹ cū obprobria ⁊ cōtumelie adipisci iubentur: nisi hec animus ex semetipso appetat obedientie meritūꝫ minuit qui ad ea que in hac vita despecta sunt inuit⁹ nollēsqꝫ descendit. Debet ergo obedientia ⁊ in aduersis de suo aliquid habere: ⁊ rursum in ꝓsperis de suo oīno aliqd non h̄re: quatenus in aduersis tāto sit gl̄osior quāto diuino ordini etiā ex desiderio iūgitur ⁊ in ꝓsperis tanto sit verior quanto in presenti ipsa quā percipit gloria funditus ex mente separatur. Inductiuū vere obediētie est summa

obedientia iesu christi: qui non solum deo per oia obediuit. d. non mea sed tua voluntas fiat. Luce. xx. sed etiam hominibus bonis et malis subditus fuit et demonibus. Item oia sensibilia et insensibilia obediunt et illa subiecit homini vt se cognosceret subiiciendu ee deo. Sol et luna obedierut gedeoni: terra moysi cu absorbuit dathan et abyron: mare petro ad calcadu et moysi cum submergeret pharaonem et exercitu eius serpentes magbis in egypto: bestie heremitis vt in vitas patru dicit. Aer et grando samueli: aues francisco: pluuia dominico: et demones aplis etc. Et quia oia obediunt deo sub celo et i celo et i purgatorio et in inferno: ideo merito homo debet obedire deo pri precepta eius et voluntate eius in omnibus exequendo. Argumentum vere obedientie dicit augustinus. Uerus obediens mandatum eius no pcrastinat sed parat aures auditui manus operi: lingua voci: pedes itineri: et se totum intra recoligit vt mandatum peragat imperatis et bene. Bonus obediens dat suum velle et suum nolle in manus imperantis prelati: vt possit dicere. Paratum cor meum deus. Quodcuq precipis face paratus sum: tibi vacare et ministris et proximis ministrare: meipsum custodire: in celestiu contemplatoe requiescere. Argumentum inobedientie est cu subditus mandatum prelati iniustum reputat et ex hoc in corde remurmurat. Deinde mandatu implere non posse nec debere se excusat. Preterea diuersas vias subtiliter euadendi excogitat: ad vltimu aliquos adducens qui consiliis vel precibus mandatum impediant vel retractent. Sic non fecit abraa qui nocte abiit vt subito mandatum domini compleret et relinquens seruos in pede montis ne ipsum in occasione filii carissimi impedirent. Ideo largam benedictionem meruit sibi et semini suo.

¶ De patientia. Caplm. iiii.

Patientia vera et pfecta e cum quis sustinet patienter iniurias: non solum cum reus est: sed et cum inocens est exeplo beati iob. d. xvii. No peccaui et in amaritudinibus moratur oculus meus. Et licet intolerabilior sit iniuria inocenti: q culpabili: tame multo suauius ferri potest et debet iniuria cu nihil conscientiam remordeat de culpa q si molestiam meruisti culpa aliq precedente teste

beato petro prime quarto. Ne mo vestrũ patiat vt fur aut homicida aut maledicus. Melius ẽ enim vt si sit volũtas dei benefacientes patiamini iniuste: q̃z malefaciẽtes. Que enim grã si peccãtes collaphizati fueritis? Sz si bñfaciẽtes suffertis patiẽter hec ẽ grã apud deũ. j. pe. ij. Laudabilis ẽ illa patiẽtia q̃ nõ tñ a malis sed etiã ab eis q̃ vident eẽ boni & amici: non tñ p malis opib9: ve℞ etiam p bene actis illatas patiẽter suffert iniurias. Tũc enim amica dei est inter filias sicut liliũz inter spinas. Liliũ q̃zuis pũgat a spinis cãdorẽ tñ retinet: fortiorẽ emittẽs odorẽ q̃z si nõ pungat. Sic aĩa spõsa dei si ab eis q vident esse de numero filio℞ & ꝯsortio pũgat: nõ tñ ad ipatientiã ꝓuocat: sed cãdorẽ bone cõsciẽtie & bone fame: odorẽ bone etiã cõuersatiõis diligentissime seruare conat. Ille vere patiẽs ẽ qui nõ solũ molestias illatas patiẽter tollerat: sed inferẽdas etiaz desiderat: exemplo xpi dicẽtis: Jmp: operium expectauit cor meũ. Uere patiẽs inter flagella non murmurat: exẽplo iob: q inter tot pssuras: nec stultuz qd ꝯtra deũ locutus est: sed mente gaudet de illatis molestijs & ex corde grãs agit. Uerus patiẽs de illata iniuria nunq̃z se excusat etiaz requisitus: fidelissimo deo in omnibus se cõmittens: q vtiq̃z tpe suo omniũ inocẽtiã excusabit. Sic dñs iesus a pilato interrogat9 nihil rñdit. Uere patiẽs iniuriã suã nulli conquerit: qr ex querela & excusatiõe q̃nq̃z mens alleuiat: quam alleuiationẽ minime curat: sed solus cũ deo solo molestiã suam portat donec pius & fidelis per internã consolationẽ repellat. Tria sunt q̃ merito inducũt verã patientiã. Unũ est cognoscere qr peccatis nostris eternam & amarissimã meruimus penã gehẽne: p cui9 recõpensatione molestia affligimur tpali. Aliud ẽ q dñs iesus lõgo tpe multis & magnis iniurijs ꝓmeruit vt vicẽ rependentes breui tpe: modicũ molestemur. Tertiũ ẽ q ẽm lõgitudinẽ & magnitudinẽ & asperitatẽ molestia℞ repõderabit magnitudinem & diuturnitatẽ & dulcedinẽ gaudio℞ teste paulo. ij. cor. iiij. Jd enim q in pñti est momentaneum & leue tribulatõis nostre. Supra moduz in sublimi pondus glorie operat in nobis. Argumentum vere patientie est se nõvindicare cũ possit: sed etiã ꝓhibere vindictam ab alijs exemplo dauid qui ꝓhibuit occidere se

mei qui lapides ⁊ lutum cõtra ipsum proijciens virum sanguinum appellauit: sed potiꝰ vere patiens supplicat deuote pro iniuriantibꝰ: quod fecit dominꝰ iesus efficaciter pro crucifixoribus: ⁊ beatus stephanus pro lapidãtibꝰ: imo etiã cogit dominũ misereri sicut fecit moyses. Aut dimitte eis hanc noxã aut dele me de libro quẽ scripsisti. Tales orationes libẽter audit dominus ⁊ exaudit. Unde oẽs isti tres fuerũt pro aduersarijs exauditi. Argumentum impatientie est cum aliquis propter illam molestiam ex motu interiori sponte dimittit bona opa que comode facere posset ⁊ deberet: tunc imerito luet deꝰmolestiam ab homine irrigatam. Idemq; motus interior vix se abscõdere potest nisi erumpat vel in vultu vel in gestibus vel in verbis. Hec est periculosissima impatiẽtia: cuius vindicta vergit in deum innocentem.

¶ De paupertate. Caplm. v.

Paupertas vera ⁊ perfecta est omnia propt deũ sponte ⁊ letanter relinquere: nihil preter solam necessitatem possidere: eademq; necessitate se indignum sentire: ⁊ ipsa necessitate quandoq; propter deum sepe gaudẽter q; carere. Ubi enim plene est necessitas: ibi non potest perpendi paupertas vera. Sic dominus iesus necessitate cibi caruit: nec discipulis spicas confricantibus panem habere potuit: qui similiter vestium necessitate caruit quando ante crucem teste bernardo penitus nudatus fuit: qui etiam haustum aque in cruce sitiens habere non potuit nec lapidem nec asserem in quo moriens crucifixum caput inclinaret. Heu q; sepe est ibi superfluitas vbi creditur esse vera necessitas. Uerus pauper nulla transitoria concupiscit: immo oblata respuit exemplo helysei qui munera naamã nõ accepit: ⁊ exẽplo danielis qui dona balthasar regis contẽpsit. Ille paupertatem vere amat q potius mereri vellet paruam gloriam propter paupertatem q; magnam gloriam per diuitias: propter iesu christi conformitatem. Ad amorez vere paupertatis inducere nos debent tria vt dicit bernardus. Nihil deo carius: nihil angelis amabilius: nihil hominibꝰ fructuosius: q; in pauptate obediendo vitã finire. Qz aũt paupias deo placeat testaf idem bernardus

dicens: In celo omniū bonorū suppetebat: sed paupertas nō inue niebat. Porro hec species abū dauit in terris: sed nesciuit hō preciū eius. Uenit ergo fili⁹ dei hāc cōpare in terris: et sua esti matiōe eā faceret nobis preciosam. Est et aliud inductiuū vere paupertatis: gloria. s. sessiōis dñi venientis ex eo quod paupes igno biles ad latus xpi sedebūt in iu dicio: nobiles et diuites iudicā tes. Ecce quā laudabile deo oīa pure propter ipm relinqre: pau perē fieri propter amorē dei: in deū cōfidere sup oīa quod tā potēs sit semel vel bis in die ministra re corpori necessaria: que mini ma cōputant corā deo. Nā ea tribuit inimicis abūdātius quā amicis: sicut potēs ē die ac no cte singulis momētis ministra re spūi abūdātiā spūaliū dono rū: que maxima sunt corā deo nec ea cōmunicat inimicis. Ar gumētū vo paupertatis ē nullam habere solicitudinē de trāsito riis: simpliciter et secure se com mittere deo. q auibus semp lar ge ministrat necessaria: pre cipue pullis coruorū in nido q fame vagiētib⁹: quos antiquus coruus propter albedinē quasi fi lii sui nō sint: famelicos derelin quit: qui ex largitate dei vel ro re aeris pascunt donec ipsis ni grescētib⁹: coruus succurrit vel cinifex et muscas deglutiūt que spume rostrorū inherent: tñ fa melici tā fortiter clamare non cessant. Argumentū false paup tatis vel auaritie ē libēter mu nera dare pter necessaria: vel ea libēter accipe. Talis liberta tē suā vēdit: iuxta verbū philo sophi: Munuscula accipe est li bertatē vendere. Quō paupta tis ē amator: qui defectum susti nere nō vult: et munera non ne cessaria frequēter accipit: imo petit et cum quadā solicitudine seu subtilitate extorquet: et pter necessitatem cōseruat.

De castitate. Capi. vj.

Castitas virginalis ve ra et pfecta ē: cū nō solū corpus a pollutiōe car nalis cōcupiscētie custodit: verū etiā aīa a carnali cōcupiscentia mūda seruat: exemplo sare di cētis thobie. iii. Dñe tu scis qr nunquā virū cōcupiui: sed mūdā seruaui aīā ab oī cōcupiscētia: i mo ab eis que pstāt occasionē cōcupiscentie. Et hoc est quod seq tur: Nunquā cum ludētibus me miscui: neq cū his qui in leui tate ambulāt pticipē me pbui. Ille vo castitatē amat qui po tius propter castitatē virgina lē si possibile esset: modicā dili geret grām i pñti: et gloriā in fu

turo ꝓpter ꝯformitatē iesu xpi: q̄ si mereri posset grām ⁊ glo/ riā maiorē ꝓpter debitū coniu gale. Ad amorē castitatis nos inducere debet exemplū casti/ tatis dñi iesu ⁊ matris ei⁹ ⁊ san ctaꝝ virginū: que olim ꝓ cōser/ uatiōe castitatis regna mundi ꝯtēpserūt: ⁊ vitam spōte ꝑdide runt: sicut beata catherina ⁊ si miles: ⁊ p̄cipue castitas mulie/ rū paganoꝝ ⁊ virginū: de qb⁹ scribit gregorius q̄ mortē ele/ gerūt ⁊ pudicitiā s̄uauerūt. Itē mūdicia ⁊ libertas ꝯsequentia castitatē inuitare debent ad ca stitatē ⁊ gloria castitatis a dño iesu ꝓmissa iuxta illud: Qui vi/ cerit. s. cōcupiscentiā carnis: da bo ei sedere in throno meo: si- cut ⁊ ego vici: ⁊ sedeo cū patre meo in throno eius. Nā incor/ ruptio ꝓximū facit deo. Conser uāt aūt castitatē inductā: vict⁹ parcitas: cultus vilitas: carna/ lis icōmoditas ⁊ fugere locum ⁊ tēpus ipudicitie oportunum Qr si dina filia iacob fecisset ra pta, nō fuisset: qñ venit regiōis illius mulieres videre. Itē vi tare oēs hoīes suspitiosos. De bet aūt cuilibet femine oīs mas culus esse suspectus. Ex hoc eni thamar filia dauid a ꝓprio fra/ tre corrupta fuit: q: eū suspectū nō habuit qñ ei soli tanq̄ infir mo ministrauit. Similiter vni- cuiq̄ viro dꝫ esse suspecta vna/ queq̄ femina etiā sancta: sꝫ cō siliū hieronymi: sic dicētis: Si castitatē seruare volueris femi nā q̄uis bene ꝯuersantē: mēte dilige: nō p̄ntia corpali. Preci puū aūt ꝯseruatiuum castitatis est dilectio in deo: q: tūc oīa ta lia vilescūt. Gustato etenim spū desipit oīs caro. Unde grego. esse quidē sine delectatiōe aīa nō pōt. Aut enim delectat in i/ fimis aut in sūmis. Et quāto al/ tiori studio exercet ad sūma: tā to maiori fastidio torpescit ad infima: quātacūq̄ acriori cura inardescit ad infima: tanto tor pore dānabili frigescit a sūmis Argumētū vere castitatis ē re frenatio quoq̄ sensuū ab illece/ bris carnis: ⁊ subtractio cordis a vanitatib⁹ ⁊ cogitatiōib⁹ dele ctabilibus. Nā ex delectatione visus in vidēdo: gust⁹ in gustā do: nasci solēt desideria carna/ lia q̄ animā ad ipudicitiā aut emoliūt aut inclināt. Argumē/ tū siue inductiuū ipudicitie est intempantia potus. Ex hoc. n. noe ipudice nudat⁹ fuit: ⁊ loth cū ꝓpriis filiabus incestum cō misit. Ideoq̄ p̄cepit apostolus Nolite inebriari vino in quo ē luxuria ad ephesios. v. ꝓpt oc/ casionē. Item ipudicus oculus

teste augustino ipudici cordis est nuncius. Similiter ipudica verba: ipudicus incessus ꝛ colloquiū mulierū teste ecclesiastico. Quasi ignis inardescūt. Similiter colloquiū viri feminaꝫ inflāmat. Item diligēs ꝯsideratio incessus ꝛ forme alteriꝰ impudicitiā ꝓuocat seu ꝓcurat qđ dissuadetur ecclesiastici nono. Ne respicias virginē ne scādalizeris in decore eius. Ideo est cauendū colloquiū femine ad virum. Hoc salubre consiliū sequebatur iob cuꝫ pepigit fedus cum oculis vt non solum caueret a conspectu virginis sed nec cogitaret de virgine iob.xxxj.

¶ De abstinētia Caplm.vij.

Abstinentia est vsus necessarioꝝ tm̄ victus ꝛ vestitus ꝛ oīno subtractio delectabilium ꝛ supfluoꝝ ꝛ eorum que multa diligentia fiūt ꝛ magnis sumptibus cōparanꝶ. exemplo ioannis baptiste q locustas comedit ꝛ folia arboruꝫ lactea saporem mellis hn̄tia ꝛ aquā bibit: ꝛ vestem de pilis camelloꝝ habuit. Unde aplus ꝑ ad thimotheū: Hn̄tes victum ꝛ qbus tegamur. i. non qbꝰ ornemur his ꝯtenti simus: qꝛ seruꝰ dei non debet habere vestimētum ad decorem: sed ad tegendum nuditatem suam sicut dic̄ glosa sup lucā de veste ioannis Ille veram abstinentiā seruat ꝛ amat: qui non solum abstinet libenter a delectabilibꝰ: que nō habet ꝛ que ipsi sunt illicita: sed etiam vitat sponte ꝛ pure ꝓpꝫ deum delectabilia: que habet ꝛ que habere possꝫ: qbus licite ꝛ meritorie vti posset: siue cara sint siue vilia. Nam si aliquis plus pultibus delectareꝶ q̄ꝫ in perdicibꝰ: in aqua plus q̄ꝫ in vino: acceptius esset deo abstinē a pultibꝰ q̄ꝫ a ꝑdicibꝰ: ab aqua q̄ꝫ a vino. Dicit eniꝫ augustinꝰ Delitie quelibet si absqꝫ desiderio sumanꝶ non afficiunt: ꝛ cibi viles appetenꝶ accepti ꝓfectuꝫ impediunt abstinentie. Dauid enim aquā male ꝯcupitam effudit: ꝛ helyas carnem non cōcupitam comedit a deo missam ꝑ ceruos. Hec testatur esau q nō propter galinam: sed ꝓpꝫ lenticulam irrecuperabiliter benedictionem amisit. Nec soluꝫ abstinendū est a delectabilibꝰ corporis. sed ab eis que delectant animam. s. a vanitatibus: colloquijs: a gaudio tēporali: a peccato mortali ab amicitia carnali. Hec abstinentia est laudabilior q̄ꝫ ꝑma ꝛ est habenda pure propter deum nō ꝓpter aliquā mercedem tēporalem vel grāꝫ Inductiua vere abstinentie sūt

duo. Unum q nunq̃ debita cū gratitudine dona dei percipimus: ⁊ nunq̃ ad debitū finez eis neq; ſm diuinā ordinationez fruimur: ⁊ ex hoc iram dei grauem incurrimus. Aliud eſt q de omnibus donis pceptis ſtrictam rationem exiget quo fine ipſa ſumpſimus vel p nr̄a voluptate vel pro noſtra neceſſitate corporis vel vtilitate. A qbus eniz qſq; abſtinet: de illis rationez reddere non oportet. Duplex autem vtilitas ſequitur abſtinentiam: diuinorum ſecretorum cognitio ⁊ deſideriorū exauditio: que duo patent i daniele: qui cuz vti nollet cibo potuq; regio ſed aqua cum leguminibus: cūctos magos ⁊ ariolos tranſcendit in agnitiōe viſionum ⁊ ſomnioꝝ. Secundo q̃ ad preces eius. Septē anni nabuchodonoſor: qbus viuere debuit vt beſtia: mutati ſunt ī. vij. menſes. Ideoq; cū impetraſſet a deo ſpem licentiandi populo vt rediret in hieruſalem impetrauit: ⁊ populo voluntatem redeundi cum redire tardaret: q in multis deſiderijs ſuis ⁊ myſterijs fuit exauditus per abſtinentiam quod ipſe teſtatur. d. daniel. x. In dieb⁹ illis ego daniel lugebam triū hebdomadarum diebus ⁊ panē deſiderabilem non comedi: caro ⁊ vinum non introierūt in os meū: neq; vnguento vnctus ſum: ⁊ iō angelus dixit mihi: Ex die primo quo poſuiſti cor tuum vt affliges te in conſpectu dei tui: exaudita ſunt verba tua. Tertiū pōt addi quod ē miſericordie dei impetratio: vt patet ī niniuitis qui per abſtinentiaz mīam dei impetrauerūt Jone. 3. Mirari poſſumus ſed non imitari abſtinentiam ſacerdotū antiquorum de quibus ſcribit hieronymus q a carnib⁹ ⁊ vino abſtinuerūt ſemp ꝓpt tenuitatē ſenſus ⁊ vtiginē capit quā ex paruo cibo patiebant ⁊ maxime ꝓpter appetitū libidīs q ex his cibis ⁊ ex hac potatiōe naſci ſolet. Pane raro vtebant ne onerarēt ſtomachū. Oleū tm̄ ī oleribus nouerant: ⁊ hoc parꝫ ꝓpt nauſeā leuiandā. Quid loquar de volatilibus cū ouū p carnibus vitauerunt: ⁊ lac quorū alterum carnes liquidas alteruz ſanguinez eſſe dicebant colore mutato. Argumentū ẏe abſtinētie cū non ſolum precioſis ⁊ delicatis qs in ſanitate vti reſpuit ſed etiā cū infirmitas cogit cuz dolore mentis percipit. Item cum non ſolum delicatis ⁊ precioſis ⁊ ſupfluis abſtinet: imo etiam necīa qñq; ſibi ſubtrahit

vt alijs indigentibus impertiri possit iuxta illud Hieronymi. Qd manducaturus eras si nō ieiunares: da pauperibus vt ieiunium sit saturitas anime nō marsupij lucrum. Argumentū false abstinentie est vitare preciosa delicata eo tēpore quo nō habentur ꝛ ꝓpter vanam gliaȝ vt homo laudetur vel ꝓpt parcitatem ne depauperet: vel propter auariciaȝ vt ditetur: vl ad cauendum corporis infirmitatem: vel ad vitandam detractionem: vel ad sequendā dignitatem vel transitoriā vtilitatē vel promerendaȝ gratiā in pn̄ti ꝛ gloriam in futuro.

De prudentia. Capl̄m. viij.

Prudentia vera ꝛ perfecta est niti ad cognitionem diuine nature ꝛ ꝓfunditatē humane miserie: quā prudentiam optauit augustin⁹ dicens: Nouerim te nouerim me. Ille veram prudentiam hȝ qui sollicite cognoscere laborat qd sit optimum ꝛ hoc toto nixu amplectitur: qd sit pessimum ꝛ hoc toto corde detestatur. Ille vere prudens est: qui frequent pensat qd bonis qd malis futurum sit: quāta delectatio bonis vni summo bono iungi eternaliter: quāta amaritudo malis separari eternaliter a summo bono. Ille vera prudentia fruitur qui summope fugit id qd elongat ad tempus a familiaritate dei. s. peccatum veniale ꝛ quod semper separat a fruitione dei scȝ peccatum mortale. Similit ille vera prudentia fruitur: qui diligit omnia que aproximant deo. s. opa bona: ꝛ que eternalr vniunt deo. s. virtutes. ꝛ. s. s. dona. Inductiuum amoris prudētie est exemplum phoꝝ: q tm̄ ꝓ scientia laborauerunt: vt scribit hieronymus: qui fugerunt frequētias vrbium: ꝛ hortulos suburbanos vbi ager irrigu⁹ ꝛ arboꝝ come: ꝛ susurratio auium: fontis speculum: riuus murmurans ꝛ mlte aurium oculorūqȝ illecebre ne luxu vl abūdantia copiarū: animi fortitudo vilesceret. Similiter ꝛ pigtagorici in deserto habitare cōsueuerūt ꝛ quosdā sibi legimus effodisse oculos ibi ne per eoꝝ visus a cōtemplatione philosophie auocarentur. Qr siqs estimat abundantiam ciboꝝ ꝛ potionum ꝑfrui: ꝛ posse vacare sapientie: hs est versari in delitijs etiam deliciaꝝ vitijs non teneri: seipsuȝ decipit. Sensus enim noster videtur q illud cogitat: qd vidit ꝛ audiuit vel qd videt ꝛ audit: odorat ꝛ gustat ꝛ attractat ꝛ ad eius trahit appetitum cuius ca

pitur voluptate. Quãto magis nos q diuine sapientie studere debem⁹? Ad hoc nos inducere dz multoꝝ dãnatio ꝛ ĩprudẽtia iuxta illud isaie. v. dicẽtis: Propterea captiuus ductus ẽ ppl̃s meus: qꝛ nõ habuit sciaꝫ. Et baruch. iiij. Quia non habuerunt prudẽtiã: pierũt ꝑpter suã isipientiã. Officiũ prudentie ẽ ordinare cogitationes cordis ne extra deũ vagenť: affectõẽs mentis ne circa creaturas nimium occupentur: volũtates ne a deo auertanť: intẽtõẽs ne misceanť sed purificenť: iudicia ꝛ suspitiones vt ad meli⁹ ꝯuertanť. Similiter oĩa verba ꝛ facta ꝛ incessus ordinare dz: vt ad debitũ finẽ oĩa fiãt: ꝑ cõi vtilitate ꝛ omniũ emẽdatiõẽ. Nã sapientia hoĩs teste salomone: lucet ĩ vultu ipsius hoc ẽ in ꝯuersatione. Qui sic ordinat⁹ ẽ: hꝫ argumẽtũ vere sapie. Itẽ. d. Ber. ď hoc: Quottidiana discussione examina vitã tuã. Attende diligẽter quãtuꝫ ꝓficias: q̃lis sis in morib⁹: q̃lis in affectiõib⁹: q̃ꝫ similis q̃ꝫ dissimilis deo. Stude diligẽtissime teipꝫ cognoscere: qꝛ multo melior es si teipm cognoueris q̃ꝫ te neglecto cognoscas cursus sydeꝝ: ꝛ vires herbaꝝ: virtutes gẽmaꝝ ꝑpter lucrũ tñ. Talis vo nõ edificat sed inflat. Itẽ astutum esse in negocijs secularib⁹ falsaꝫ idicat prudẽtiã imo stulticiã: teste aplo. j. ad cor. iij. Prudẽtia hui⁹ mũdi stulticia ẽ apud deũ. Tales heu multi sunt: qď cõquerit dñs. d. Filij hui⁹ scl̃i prudẽtiores sunt filijs lucis ĩ gñatiõe sua. Itẽ alij subtiles sunt ad excogitãdũ neqtias ꝛ nouas adinuẽtiõẽs: sed ceci sunt ad ꝯsiderandũ volũtatẽ dei. De talib⁹ dĩ Jer. iiij. Sapiẽtes sunt vt faciãt mala: bene aũt facere nesciũt. Tales dicentes ꝛ credentes se eẽ sapientes stulti facti sunt dicit apl̃s.

¶ De fortitudine. Cap. ix.

Fortitudo vera ꝛ perfecta ẽ dñari aĩo suo cum tentať anim⁹ supbia: inuidia: ira: auaritia: luxuria: vana gloria: placẽtia vel delectatiõe carnali: ꝛ ratio ĩtelligẽs nequaq̃ꝫ assentit sed statĩ repmit. Uñ illud: Qui dñať aĩo suo fortior ẽ expugnatore vrbiũ. puer. xvij. Hãc fortitudinẽ sanson fortissim⁹ nõ habuit: lꝫ leoneꝫ dilaniauerit ꝛ cũ mãdibula asini mille viros strauerit. Post ꝯcupiscẽtiã mulieris oĩ fortitudine puatus ẽ. Ille verã fortitudineꝫ hꝫ q ab illicitis mẽbra ꝛ sensus retrahit. Illã dauid nõ habuit: q vrsuꝫ ꝛ leonẽ occidit ꝛ goliã interfecit: ꝛ tñ oclos suos ab illi

cito visu nõ cohibuit. Exa quã re fortitudinis sunt qdaz semp ad ieiunãdũ: vigilandũ: ⁊ casti gãdũ corpa sua ciliciis ⁊ flagel lis: nec tñ refrenare possunt pe des suos a viis noxiis: manus ab ope ⁊ tactu illicito: aures ab auditu nociuo: ⁊ pcipue linguã a verbis dãnosis dicẽte beato Jacobo. iij. cap. Ois natura be stiarũ ⁊ volucrũ domari potest a nã humana: linguam nullus hominũ domare põt. Est enim malũ inquietum plena veneno mortifero: tñ sine hac refrenati one nõ est vera religio: sicut di xit idez: Si qs putat se religio sum eẽ nõ refrenãs linguã suã: huic vana ẽ religio. Inductiuũ vere fortitudinis ẽ degustatio spũalis suauitatis: hec enim ro borat mentẽ ad faciendũ bona ad tolerãdũ aduersa: ad vincẽ dũ vitia oia nociua hoc figurat ionathas. j. Reg. xiiij. Qui gu stãs paz mellis illũinatus ẽ ⁊ cõfor tatus ẽ ad psequẽdũ inimicos ⁊ i tãtũ roboratus: vt p qdragita di es corpali alimonia nõ indige ret. Officiũ fortitudinis est for mare intellectuz in cognitione dei ⁊ affectuz in dilectione dei. Item roborare mentem inter aduersa ne terreat solidare in ter psp̃era ne mulceatur. Item amare mentem: vt semp exer ceatur in bonis: cõfirmare ipsaz ne vnq̃ȝ vincatur a malis. Pri mã fortitudinem paulus ⁊ ste phanus habuerũt. Secundam mathathias ⁊ eleazarus iob et dauid. Tertiam thobias. Qui ergo hoc in seipo sentit de ar gumento vere fortitudinis se curus sit. Argumentũ false for titudinis: imo pessime ẽ multa ⁊ magna posse contra deum cõ mittere. De hoc dicit anselmus: Peccare non est libertas: neq̃ȝ pars libertatis. Peccare ẽ po tius non posse q̃ȝ posse. Quicũ qȝ enim non posse potest quod sibi non expedit: quanto ma gis hoc potest tanto magis ad uersitas: ⁊ peruersitas possunt in illuz. Hanc fortitudinem ha buerunt olim persecutores ec clesie reges ⁊ prinncipes ⁊ ho die habent ⁊ habebunt in po steꝝ antixp̃s ⁊ sui.

¶ De iusticia. Capitulum. x.

Iusticia vera ⁊ pfecta ad deum est redditio debite laudis p oi diuina natu ra sua: debite graꝝ actiões p oi bus donis collatis ⁊ malis per pẽsis debiti seruitii debiti do loris p oibus gratiis neglectis debite satisfactionis p oibus cõ missis in verã iusticiã. Ille ve rã iusticiã hȝ ad deum: q deo si

delis est semp ꝛ vbiqꝫ in oib⁹ p
ceptis ꝛ votis seruãdis: q tãtã
diligentiã ꝫ suis singulis opib⁹
apponit q̃si salus talis sua spãli
ter ĩ vnoquoqꝫ depẽdeat: ꝛ q ꝑ
pter deum pure oĩa bona facit:
nõ ꝑpter aliquẽ fauorẽ vel vtili
tatem pñtis vite etiã future vel
eterne: q cũ debita gratitudine
singula dona percipit ꝛ eis ꝭm
ordinationeꝫ dei fruit̃ semper
ꝛ vbiqꝫ. Uera iusticia ad proxi
mũ est in duob⁹. Nunq̃ꝫ facere
qđ nõ vult sibi fieri: hoc ẽ nũq̃ꝫ
offendere ꝑximũ verbo vel fa/
cto vel signo vel ꝯsilio in reb⁹:
corpe ꝛ honore: nunq̃ꝫ de ipo
malum suspicari: nunq̃ꝫ ipsi de
trahere: nunq̃ꝫ bonũ suũ puer/
tere vel minuere: nunq̃ꝫ ipꝫ in
bono ĩpedire. Hec.n. nemo ꝭm
iusticiã vult sibi fieri. Itẽ ꝑxio
facere qđ sibi vult fieri iuste: hꝫ
ẽ ꝑximũ honorare: bonũ de ipo
sentire: oĩa facta sua etiaꝫ mala
ad bonũ cõuertere: semp in bo
no memoriã sui hr̃e: semp ipm
in bono ꝑmouere: semp bono
suo gaudere ꝛ malo cõdolere:
innocentiã suã semp excusare ꝛ
ipm absentẽ ꝑpugnare. Hec.n.
ꝭm iusticiaꝫ qsqꝫ vult sibi fieri:
ideo dr ꝭm iusticiaꝫ: qꝛ iudex ꝑ
furto nollet suspendi: ꝛ tñ debꝫ
fureꝫ suspendere: qꝛ illud nolle
non habet ꝭm iusticiã: ꝛ predo
vellet bene spoliare ꝛ qđ sibi li
ceret spoliare: ꝛ tñ nollet spoli/
ari qđ tamen facere non debet
quia illud velle non habet ꝭm
iusticiã. Item iusticiam veram
ad mortuos seruat qui testamẽ
ta ꝭm ordinationem eorum ex
pedire non tardat: qui ieiunijs
ꝛ orationibus ꝛ elemosynis ꝭꝫ
eorum confidentiam penas eo
rum pro posse suo alleuiat ꝛ ab
breuiat. Item iusticiam ad an/
gelos seruat qui salutaribus eo
rum consilijs acquiescens: glo/
riam ipsis ex hoc debitam non
retardat: quã ꝑ impenso nobis
obsequio promerentur. Item
inductiuuꝫ vere iusticie est qđ
dicit dauid psal.x. Iustus domi
nus ꝛ iusticias dilexit. Item qꝛ
iusto promittitur in pñti spes
ꝛ leticia ꝭm illud: Letabitur iu
stus in domino ꝛc̃. ps.lxiij. vel
quia iustis indicitur exultatio
ꝛ laudatio ꝭm illud psal. xxxij.
Exultate iusti in domino. vel
quia iustis predicitur securi/
tas in iudicio. Iusti auteꝫ in ꝑ/
petuũ viuent ꝛc̃. Et quicqd bo/
ni deus pollicetur p scripturã:
hoc maxime per iusticiã acqui
rit. Officium vere iusticie ẽ re
ctificare cogitatiões ꝛ affectio
nes vt semper in deo sint: volũ
tatem: vt conformis sit diuine
voluntati: intellectum vt semp

ad deum vel deo intentus ⁊ ad laudem eius cũcta bona referamus: ⁊ in his est argumentũ vere iusticie. Argumẽtum iniusticie est vsurpare sibi que ꝓprie dei sunt. s. laudẽ: honorẽ: amorẽ vindictã vel que ꝓximi sunt: vl' que ꝓximo debentur.

De tempantia. Cap. xj.

Tempantia vera ⁊ perfecta est iusta moderatio motuũ interioꝝ ⁊ exterioꝝ opeꝝ. Ille verã tẽpantiaꝫ habet qui nõ solũ moderaꝛ cor suũ a prauis cogitatiõibus ⁊ inutilibꝰ: sed etiã modũ seruat in bonis: ne sepius ⁊ diutius cogitatiões bone inhereãt ꝙ̃ iustuꝫ tẽpus reqrit: q2 officiales cogitatiões lꝫ vtiles sint: nõ tñ sunt tractãde infra diuinũ officium qđ dicit B. Similiter vere tẽperatus moderaꝛ affectiões suas qñ aliqd vel nihil spare debeat vel timẽ: ⁊ quantũ ⁊ ꝙ̃diu de alio aliqd vel nihil gaudere debeat vel dolere: ⁊ quantuꝫ ꝙ̃diu de quo amorẽ vel odiũ vl' pudorẽ hr̃e vel nõ hr̃e debeat: ⁊ quãtum ⁊ ꝙ̃diu. Similiter moderaꝛ intellectum ne ampliori tpe ꝙ̃ oportet se occupet circa aliqd intelligẽduꝫ. Silr mode raꝛ volũtatem qualis vel quãta eẽ debeat ⁊ intentiõꝫ vl' q̃lis vl' q̃ta eẽ nõ debeat ⁊ ad quẽ finẽ Similiter libeꝝ arbitriũ põderat quãtũ eligere debeat bonuꝫ ⁊ qualiter reprobare malũ. Similiter vera tẽpantia moderatur linguã qñ loquendi ⁊ qñ tacẽdi ⁊ ꝙ̃diu: hoc ẽ tpe opportuno cui loquẽdũ bonis. s. non suspectis: qñ loquẽdũ ⁊ vbi ⁊ tpe nõ suspecto qualiter ⁊ quantuꝫ loquẽdũ. s. mature cum põdere numero ⁊ mensura: ꝓpt qđ. s. ꝓpter necessitatẽ vel vtilitatẽ ⁊ ꝓ negocijs aie ⁊ corporis. Similiter mensurat facta ⁊ mores et motũ omniũ mẽbrorum: vt ſm aplm oĩa ordinate fiãt iusta intentiõe ⁊ ad debituꝫ fiãt finem. Ad verã tẽpantiã iducere nos debet sapientissima ordinatio diuina q̃ oĩa disposuit in põdere numero ⁊ mẽsura. Scđm ordinationem hãc oĩs nr̃a actio: mores ⁊ vita nostra debent esse moderata: mensurata: numerata ⁊ põderata: hoc est in virtute patris cui mensura: in virtute filij cui numerus: in virtute spũs sancti cui põdus ascribiꝛ. Ad idem nos inducere dꝫ exẽpluꝫ tempantie apli dicentis. j. cor. x. Sine offensiõe estote iudeis ⁊ gentilibꝰ ⁊ ecclesie dei sicut ⁊ ego ꝑ oĩa oibꝰ placeo. Uere fuit tempatꝰ q nullum offendit ⁊ ꝑ oĩa oibꝰ placuit. Argumentũ vere tempatie habet q

se moderatur in victu: vestitu: somno: ꝛ in oi cómodo carnali ꝛ in leticia tpali nullā supfluitatem neqꝫ ioꝛdinataꝫ delectationem: sed purā necessitatem i oibus his admittens. Uere temperat⁹ in oib⁹ nitif seruare modū p̄terqꝫ i amoꝛe laude dei ꝛ grarū actióe. Nā magn⁹ dn̄s ꝛ laudabilis nimis ꝛc̄. Ideoqꝫ sine mō: ꝛ sine mensura: ꝛ sine fine amādus est ꝛ laudādus. Argumentū distempantie est qn̄ aliqs discoꝛdes habens moꝛes: oēs secū cómoꝛātes turbat oēs ingerat: in nullo cuiqꝫ ꝯfoꝛmat: ſꝫ qd̄ sibi soli placet hoc appꝛobat ꝛ hoc pficere ꝯtendit: oib⁹ i poꝛtabilis sibipsi intolerabilis. Uñ augu. Iussisti dn̄e et ita factū est: vt sibipsi sit pena ois animus ioꝛdinatus quāto magis alijs. Talis fuit cedar de q̄ scriptū ē: Man⁹ ei⁹ ꝯtra omnes ꝛ man⁹ omniū ꝯtra eū. Gen̄ xvj.

De cópassióe. Cap. xij.

Compassio vera ꝛ perfecta ad deū est icessanter i coꝛde tristicia vulnerari: p oib⁹ iniurijs deo illatis ꝛ adhuc inferendis in se et amicis suis: quos q tāgit quasi q tangit pupillā oculi sui. Oia eni elemēta compassa sunt xp̄o moꝛienti. Ad primū vera compassio ē ꝯdolere medullit⁹ afflictióib⁹ p̄ximoꝝ tā coꝛpalib⁹ qꝫ spūalibus exēplo apli. ij. coꝛ. ij. Quis infirmaf ꝛ ego non infirmoꝛ? Dicit glo. Quis ifirmatur in fide ꝛ ego non infirmoꝛ vel in aliq̄ virtute idē nō doleo de eo sicut de meipo? Quis scādalizaf in aliq̄ molestia: ꝛ ego nō vroꝛ igne cópassióis? Ad p̄ximos in purgatoꝛio vera ē cōpassio vehementer affligi a certitate penaꝝ q̄s sustinent ꝛ p̄cipue q̄ a visióe dei ꝛ fruitióe interim sepanf: ꝛ deus ab ipsis interim plenarie nō laudaf: ꝛ in illa afflictióe ꝛ cópassióe incessanter deo supplicare ꝛ ardenf vt eos a tāta asperitate digneſ eripe. Ad verā cópassioneꝫ inducere nos dꝫ abūdātissima cōpassio xp̄i ad nos q teste augu. sic festinat peccatoꝛem absoluere a toꝛmento conscie sue: quasi plus cópassus miseri pctóꝛis qꝫ sui nec solū cópassus: imo vere lāguoꝛes nr̄os ip̄e tulit ꝛ doloꝛes ipse poꝛtauit. Isa. liij. Hoc idem nā mēbꝛoꝛuꝫ suadet teste ap̄lo. j. coꝛ. xij. Si patif vnū mēbꝛoꝝ oia compatiunf. Item duplex est vtilitas cópassióis: que nos allicere dꝫ ad cópassionem s. charitatis cōfirmatio dicitur enim in eccle. vij. Nō desis plorātibus in ꝯsolatióe: nō te pigeat visitare infirmos ex his i di

lectiõe dei firmaberis. Itẽ xp̃i cõgregatio sicut apl's.ij.ad thymo.ij. Si cõpatimur ꝛ conregnabimus. Una ẽ virtus compassiõis conquerente dño iesu. Sustinui q simul cõtristaref ꝛ nõ fuit. Argumẽtũ vere cõpassionis ẽ nõ solũ cõdolere amicis veꝝ etiã inimicis: sicut ioseph super fratres suos singulos flebat: q eũ p.xxx. denarijs vendiderãt. Sicut dauid planxit plãctu magno sup mortẽ saul q eũ sepe occidere disposuerat: imo fecit filijs israel carmẽ planctus sup eundẽ. Sic mortuo absalon q eũ extirpare voluit de regno coopto capite lugebat eum. d. Quis mihi det vt ego moriar p te fili mi absalon. Et similiter iob: Flebã inqt quõdam super afflictos: ꝛ cõpatiebaf aĩa mea paupi. Argumẽtũ false cõpassionis ẽ cũ aliqs v̈ba cõpassiõis pfert ꝛ vultum cõpassiõis exhibet: ꝛ tñ de afflictionis dolore gaudet in corde suo: ꝛ afflictionẽ primi cum posset nõ alleuiauit vel cũ affligẽtes qñ põt non cõpescit: sed potius aliquos ad affligendũ signo vel verbo vel facto puocat.

¶ De pace. Cap.xiij.

Pax vera ꝛ pfecta ad deum ẽ cũ quinqꝫ sensus ꝛ vsus omniũ mẽbroꝝ ꝛ oĩa exteriora ꝛ interiora ad nutũ rõnis disponunf: cunqꝫ oẽs cogitatiões: affectiões: volũtates: ꝛ intẽtiões: ꝛ oĩa interiora sm ordinẽ rõnis fiũt: ꝛ illa rõ pmo sm volũtatẽ dei penitus ordinatur. Quotienscũqꝫ v̈o sine assensu rationis bene disposite quicqꝫ agif: statim pax pectoris conturbaf. Ille verã pacẽ cũ deo habet: vt dicit glo. super illo verbo ad Ro.v. Iustificati p fidẽ pacem habeamus: q aduersus mandatũ eius cõtraria volũtate nõ litigat: qui seqf iussa dei ꝛ ad oẽ pceptũ diuinũ suũ flectit arbitrium. Pax enĩ vera est ↄcordare cũ moribus pbis ꝛ litigare cũ vitijs. Ille verã pacẽ cũ pxio hꝫ: q toto nixu cauet nequaqꝫ ex pposito q̈cũqꝫ occasiõe pturbet. Qui n. ex deliberatiõe quẽqꝫ pturbat: nulla tenus sine turbatiõe aliq̃ hora eẽ põt. Aut .n. turbatus si põt vindicat se: aut si vindicare dissimulat: ex turbatõe tñ scã stimulũ ꝛ remorsum consciẽtie semp secũ portat. Ille veram pacem q̃rit qui continue seipm considerat ꝛ vnumquẽqꝫ pprio iudicio relinquẽs oĩbus postposit[is] curis trãsitorijs i sola dei ↄtẽplatione quiescit. Ibi.n. solũmõ pax vera inuenif teste beato augu. Fecisti nos dñe ad te: ꝛ non est quietũ

cor nostrum donec requiescat i te. Ad amorem vere pacis indu cere nos debet duplex vtilitas pacis. I. suauitas & quies mētis que pacem sequitur: que suaui/tas est quasi pars & initiū eter/ne suauitatis & quietis: vñ quia eternam & ꝯtinuam habitatōez deo pparat in anima: q ppter nimiam mansuetudinem suam tm̄ i corde quieto locum habet & quiescit ipso teste qui ait: In pace in idipsum dormiam & re quiescam. Et iterum: In pace fa ctus est locus eius qd̓ testatur apostolus. ij. cor. xiij. Pacē ha/bete & deus pacis erit vobiscū. Ueram pacem conseruat h̄ qd̓ dicit hieronymus super epl'az ad ephe. Bona nr̄a inuicē diligi mus si peccata que sine damno tritici aut cum spe salutis corri/gendorum eradicari non pn̄t: vsq3 ad messem vltimam tole/remus: si etiam perfectēis opa que fieri & non fieri licet: ne in firmi scandalizentur facere nō disponamus. Argumentū vere pacis habet qui omnē locum & omnes homines ac omnes ac/tiones vitat: ex quibus turbatio probabiliter sequi potest. Item argumentum certissimuz vere pacis habet: qui precepta dei & vota semper & vbiq3 tenet teste ps. Pax multa diligentib⁹ legē tuam: & non est illis scandalum Argumentum vere pacis ē qn̄ caro spiritui in omnibus subiu gatur. Argumentuz false pacis habet qui non euellit oēs radi/ces turbationis que semp pul/lulare solent. Hec sunt proprie voluptates: animi libertas: mo rum singularitas: appetit⁹ pla/centie: de quibus alibi scriptuz est. Item non est vera pax q̄ ex propria virtute non habet: sed ex gratia aliorum. Uerbi gratia Sunt qdam qui firmam pacez interim ꝙ nihil contrarietatis sentiūt: sed quicqd eis placet h̄ in omnib⁹ inueniūt. cum vero aliquid fit qd̓ ipsi non exoptāt vel qd̓ eis minus placet statim pacem cordis amittūt. Tūc nō est virtus pacis in ipsis sed po tius in extraneis. ideo illā pacē auferunt extranei qn̄ vol[illegible]. Si qui veram pacem desiderat: nō debent aduertere quid alij faci ant: vel loquantur: siue adulent siue detrahant sed semper que pacis sūt cogitēt: & sic vt⁹ pacis in ipsis veraciter permanebit.

De misericordia. Capitulum. xiiij.

Misericordia vera & pfe cta consistit in tribus: i dando: in cōdonādo: & in superogādo. Uere mißicors q̄diu aliqd hēt indigētib⁹ ne/

cessaria subministrat: qd si non faceret: veram misericordiam non compleret dicente chryso. Cum aliquid habes omnibus non sufficeris nondum omne complesti. Quinque enim fatue virgines oleum habuerunt: sed non copiosum vsque in fine. Hanc misericordiam habuit Job cum dicit: Job.xxxj. Foris non man sit peregrinus: et ostium meum viatori patuit. Sed si negaui quod nollebant pauperibus: et oculos vidue expectare feci: si comedi bucellam meam solus et non comedit pupillus ex ea quia mecum crevit miseratio: et de vtero matris mee egressa est mecum. Sed qui dat substantiam et iniurias non condonat: nullam misericordiam facit vt dicit grego. Ideo vere misericors sponte et antequam roget omnem iniuriam ex corde remittit: nunquam vindicaturus nec per se nec per alios: imo vere misericors potior est ad remittendum quam sit ad iniurias appetendum. Nam vere misericors plus dolet de peccato iniuriantis: quam pro afflictione propria: quam iniuriose suffert. Sic dauid semei maledicenti et lapides contra eum mittenti ex corde dimisit etiam non petenti. Et ne ab inimicis suis occideretur prohibuit dicens: Forte dominus dabit mihi benedictionem pro hac maledictione: secundi regum.xvj. Sic ioseph pepercit fratribus suis antequam peterent flendo super singulos: Nec in hoc sufficit esse vere misericors: nisi etiam iniuriantibus precibus suis veniam obtineat: sicut moyses iudeis ipsum lapidare volentibus gratiam impetrauit dicens: Aut dimitte eis noxiam hanc: aut dele me de libro quem scripsisti. Sic stephanus lapidantibus. Sic dominus iesus crucifigentibus gratiam obtinuit cum vterque dixit: Dimitte eis quia nesciunt quid faciunt. vbi valde iniuriantes excusantur: Quasi dicat. Non habent sensum: non enim sciunt quid faciunt. Ideoque ipsis non est merito imputandum sed parcendum. Ad amorem vere misericordie inducere nos debet quod deus in sui natura summe misericors est et in alijs misericordiam diligit supra modum: sicut ipse dixit matthei.ix. Euntes discite quid est: misericordiam volo et non sacrificium. Aliud inductiuum misericordie est quod misericordes deus: in misericordes homines: in iudicio sine misericordia iudicabit: teste Jacobo apostolo: Judicium sine misericordia fiet ei: qui non fecit misericordiam: et misericordes

a deo misericordiam copiose cosequentur. Feneratur enim dño qui misereẽ pauperi.i. cuꝫ magna vsura ⁊ lucro recipiet: quicqd pauperibus: quis largitꝰ fuerit. Officiũ misericordie est collocare singulos pro meritis apud deum iuxta illud ecclesiastici.xvj. Omnis misericordia: locũ faciet vnicuiqꝫ ẜm opera eius. Argumentuꝫ vere misericordie est: cũ aliquis sibi subtrahit quicqd salua vita sibi subtrahere potest. Insuper continue laborat etiaꝫ super vires vt possit amplius indigentibꝰ subuenire. Argumentum false misericordie est cum necessitatem cuiuslibet pro posse nõ sublevat: sed dicit indigentibꝰ illð iacobi.ij. Ite in pace ⁊ calefacimini ⁊c. negans eis necessaria Unde crisostomus: Oportet si ex tuis tribueres non ita parcũ esse. Nunc autem que sunt dominatoris das quare ⁊c.

De concordia. Caplm.xv.

Concordia vera ⁊ perfecta ad deum est vniri voluntati diuine in prosperis ⁊ in aduersis: et ꝑ posse diuinis moribus ⁊ exẽplis iesu christi conformari. Dicit enim ioannes quia nihil dignius est qꝫ vt homo sui cõditoris sit imitator: ⁊ ẜm modum ꝓprie facultatis diuini opis executor. Hãc vnionem petiuit nobis dñs in penultimo instanti vite sue. d. Sicut tu pater in me ⁊ ego i te vt sint vnum in nobis. Itẽ vera concordia ad primos est cũ oibusin oĩbꝰ: idem sapere ideꝫ sentire: que sunt ad deum: sicˀ in ꝑmitiua ecclesia multitudinis credentiũ erat cor vnum ⁊ aia vna in deo. i. ad omnia que ad deum spectabant. Item aliјs cõformari i cibo: potu: somno: moribus ⁊ operibus: que non sunt contra deum nec contra ꝓfessionem suam: nec contra ꝓfectõeꝫ vt plures lucrifaciamus: sicut apostolus factus est infirmus: imo omnia omnibꝰ factus est vt oẽs lucrifacerent. Ad amorem vere concordie inducere nos debet qꝛ valde laudabilis ẽ est deo ⁊ valde placita concordia fratrum: sicut ipse dicit ecclesiastici.xxv. In tribus bene placitum est spiritui meo q̃ sũt probata coram deo ⁊ hominibus. Cõcordia fratrum ⁊c. Nã miseri homines hoc seruãt in terris qð angeli seruare noluerũt in celis. Ad idem inuitare debet diligentia iesus christi q fecit concordiam inter deum ⁊ hominem ⁊ inter apostolos cũ esset ꝯtentio inter eos qs eorũ videreẽ esse maior: ⁊ cum indi-

gnaretur.x.apostoli de iacobo ⁊ ioanne eo q volebant sedere ad dexteram ⁊ sinistram eius. In his omnibus christus con cordat eos. Argumentuʒ vere concordie ad deum est testimo nium conscientie.s. non eē pec catis inuolutuʒ sicut apostolus habuit.j.cor.iiij.d. Nihil mihi conscius sum. Et iob. Neqʒ enī reprehendit me cor meum in omī vita mea.xxvij. Uel feruēs desiderium proficiendi: in oī bus bonis ꝭm dei ordinatiōeʒ. Argumentum vere concordie ad proximuʒ habet: qui ad oēs tam sancte se habet vt de ipso q̄ relam non moueat: nec etiā ver bum malum loqui de ipso vale at. Utrūqʒ argumētum hoc ha buerunt parentes ioannis bap tiste. Erant enī ambo iusti apō deum: incedentes in omnibus mandatis ⁊ iustificationibꝰ do mini quantum ad primuʒ: sine querela quo ad scōm luce p̄. Si militer argumentuʒ de vtroqʒ habuit iudith de qua scriptum est: Erat in omnibus famosissi ma: qm̄ timebat deū valde: nec erat qui vllum verbum loque retur de ea. Argumentum false concordie inter deum ⁊ hoieʒ est qn̄ aliquis non sollicite inue stigat conscientiam suam: ⁊ sic per erroneam ꝯscientiā suam credit se placere deo cum in oī bus vere displiceat. Argumen tum false concordie ad primuʒ habet cui bona opera ⁊ scī mo res aliorum in corde displicēt: que tn̄ qn̄qʒ cōmendat. Argu mentum auteʒ discordie inter deum ⁊ hominem: est cum hōi displicet diuina ordinatio cir ca creaturas ⁊ diuini mores: ⁊ econtra exempla ⁊ sanctissima opa iesu christi. Unde scriptuʒ ē displicet deo: cui displicet do minus. Argumentuʒ discordie ad primuʒ habet qui sensū suū alijs p̄ponit: ⁊ semp sensuʒ alio rum post se trahere nititur seu disponit ac nunq̄ʒ alioꝝ sensuʒ suo sensui coadunare ꝑponit.

¶ De constantia. Capl̄m.xvj.

Constantia vera ⁊ per fecta est: cum homo nec in ꝓsperis nec in aduer sis a perfectione subtrahi pōt: sicut iob.xxvij. donec deficiam inquit non recedam ab innocē tia mea. Justiciam enim ī quā tenere cepi non deseram. Nec minis nec blādicijs induci pōt ad transgressionem votorum ⁊ diuinorum preceptorum: sicut septem fratres: vt habetur lib. machabeoꝝ: q precisis linguis ⁊ abstracta cute capitis ⁊ cesis peduʒ sūmitatibus ⁊ manuum in ollis eneis viui coquebant.

Et eleazarus sub simulatiōe no luit illicitas comedere carnes sed dixit se velle premitti in in fernum. Illam veram constan/tiam habet qui nunq̄ȝ a laude diuina cessat: iuxta illud psalmi xxxiij. Benedicam dominum in omni tempore. ꝛ non cessat a feruenti desiderio p̄ficiendi. Nam teste leone papa: nemo ē qui in hac vita perfectior san/ctiorq̄ȝ esse non possit: vt ibi q̄libet incidit in deficiendi peri culum: vbi proficiendi non po/fuerit appetitum. Ad veram cō stantiam inducere nos dȝ mar tyrum constantia ꝛ p̄cipue vir ginum: que in sexu fragili eter/nam gloriam per constantiam meruerunt. Sed amplius vos mouere debet ad constantiam iudeorum pertinacia ꝛ hereti/corum: ꝛ temeritas peruersorū hominum in suis malicijs: qui perfidia atq̄ȝ pertinacia iniqui tatum suarum graue tormen/tū habent in conscientia in pre senti: grauissimam penam cor poris ꝛ anime expectantes. Ar gumentum vere constantie est cum quis nec per amissionem rerum: neq̄ȝ per vite corporis amissionem cessat ab omnibus que deo placent sicut thobias a sepultura mortuorum non ces/sauit p̄ qua rex senacherib oīa sibi abstulit: ꝛ insuper occidi p̄/cepit. Sic daniel ab oratione n̄ cessauit. Sic apostoli post resur rectionem christi nec p̄pter fla gellationem: nec p̄pter mortis timorem a manifestatiōe noīs christi cessauerunt dicentes ad uersarijs: An deo magis obedi re oportet an hoībus vosipsi iu dicate. Argumentum inconstā tie est cum quis p̄ter fauorē ho/minū: vel p̄pter lucruȝ aliquod obtinendum recedit a vie iusti cie: sicut balaam p̄pter amicitiā ꝛ munera balaach: preceptum dn̄i dicere nolebat populo isrl̄ sed ꝛc̄. vel propter timorē reȝ temporalium sicut ille diues re cessit tristis a domino iesu: cuȝ suaderet ei perfectionem. Erat enim multas habens possessio nes quas diligebat. Uel p̄pter timorem corporis sicut omnes apostoli a dilecto domino iesu fugerunt tēpore passionis eius Mathathias vero contēnens omnes homines ꝛ honores a nuncijs regis exhibitos ꝛ mu/nera promissa relinquens oīa sua: fugit i montes vt legem do mini cōseruaret. Istum nec ap petitus regalis amicitie: nec ti/mor rerum temporalium amis sionis retraxit a via iusticie. Si milit̄ nec timor corp̄is retraxit btm̄ stephanū a vita iusta: s; in/

ruens in celum inter lapidum pressuras in christo fixus pmā sit. Similiter etiam nec paulus retrahi potuit a veritatis semita: qui dixit non solū alligari sz etiā mori paratus sū pro noīe dñi nostri iesu christi in hirlm.

Ⓒ De largitate. Caplm. xvij.

Largitas vera et pfecta est cum aliquis oībus indigenibus res tēporales p posse suo hilariter administrat imo etiā oībus spūalia dona requisitus libenter cōmicat: vz in confessionib9: pdicationib9: ɔsilij et doctrinis. Nec solū desiderantibus et nō curātib9 doctrinā predicationū sm ɔsiliū apli oportune iportune pticipat imo etiā inuitis et ignorātibus oōnes gemitus et fletus cōmēdat dño. Nec in hoc sufficit vero largo nisi etiā se totū euisceret in studio: in meditationibus in scis opibus ɔtinue p salute omniū pximoꝝ. Ad hanc largitatē inducere nos debet appetitus ɔformitatis dei: qui tam ɔtinue dat oībus dona sua tēporalia et spiritualia etiā non petētibus et sup oīa carnē suam et sanguinem suū. Nec sufficit ei sua dona dare simpliciter: nisi etiā seipm in imensum det: In singulis donis cōmēdat largitatē suā qꝛ nulli negat dona sua quantūcūqꝫ aduersef sibi: imo pluries in nocte et die dona sua turbis elargitur oībus: licet ab eis offēdatur. Approbat in hoc largitatem suā qñcūqꝫ enī aliquā oportunitatē inuenit in recipiēte statim ab affluitiōe spūaliū donorum nequaqꝫ se poterit ɔtinere licet ex sapia diuina cognoscat qd recipiēs illa dona in pximo debeat amittere vel ea ɔtinuo deturpare et ipm p eandē ipugnare. Ad ipm nos inducere debet qꝛ aliena sunt: que damus Et pūerbiū est qꝛ late corrigie inciduntur de pellibus alienis Unde Chrisostomus: Oporteret si ex tuis tribueres nō tam parcū esse nunc aūt q̄ dñatoris sunt das: cui9 gra pusillanimis es. Argumentū vere largitatis est cum aliqs dat sua indigentibus sine merito alicuius et sine spe cōpensatiōis: sicut dedit se dñs iesus et aiam suā: et hoc est magne pfectionis. Nec sufficit vere largo sua dare etiā p salute pxmorū tpe necessitatis sed vsqꝫ ad morte exhibet semetipz sic btūs iohānes docet. j. Jo. iij. Si xps aiam pro nobis posuit suā et nos debemus etc. Ad hoc tñ magis obligant plati. Hanc largitatē habuit apls paulus. ij. cor. xij. Ego ipe libēter impēdar pro aiabus vr̃is Et idem. j.

cor.xv. Quottidie morior pro/
pter gloriā vrām.i.mortis sustī
neo picula. Uere larg⁹ sine spe
recōpensationis dat dño totuz
qd est ꝛ qd hꝫ ꝛ pōt ad eternaz
laudis augmētationē singulis
angel' ꝛ scis ad ꝑpetuā exultati
onē singulis pctōrib⁹ ad ꝯuersi
onē: iniitis ꝛ pfectis ad ꝯforma
tionē ꝛ ꝯseruationē singul' pur/
gandis ad penaꝝ mitigationē
ꝛ abreuiationē. Argumentū fal
se largitatis est cuꝫ aliquis dat
sua vt laudet' ne aliis vilior re/
putet' vel vt a clamore paupis
liberet'. Et tunc rem ꝛ meritū p
dit. Item falsus largus est: qui
dat sua ꝑpter coactionē vel pro
pter aliquē fauorem: vel ꝑpter
spem grē in pñti ꝛ glorie in fu
turo vel timorem iudicis: qui
ꝑcipit dare cuius ꝑcepti trans/
gressionē ipune non transiret.

¶ De veritate. Capl'm.xviii.

VEritas iusta est qñ ꝯcor
dant vere mens ꝛ lin/
gua ꝛ opa vt quod sentit
in corde profert in ore: pficit in
opere exemplo apli imitantis
phyl.iii. Estote imitatores mei
ꝛ obseruate.i.imitamini eos q
ambulāt ſm formā nostrā.i.si/
cut ego credo doceo ꝛ viuo. Il/
le verax est q deo ꝛ hominibus
imutabiliter omnia vota sua ꝭ/
uat ꝛ oia verba sua semel dicta
ope cōplet nisi ea salubriori con
silio qñqꝫ mutet sicut dñs qñqꝫ
sniaꝫ ꝑpriam mutauit vt in eze/
chia ꝛ in niniuitis. Ad amorez
veritatis nos inducere debet:
quia christus est veritas ꝛ quia
veritas semp in se est amabilis
Et licet aliquibus qñqꝫ grauis
sit veritas ꝛ intolerabilis: non
est hoc ex parte veritatis sed ex
mala voluntate eoꝝ: quā libent'
implerēt si veritatē contrariaꝫ
non haberēt. Castis ꝛ humili/
bus amabilis est veritas: que
commendat castitatē ꝛ humilita/
tem ꝛ detestatur ipudicitiā ꝛ su
perbiā: quia minus ꝯtraria est
ipudicis ꝛ superbis: qui consci/
entiā suam in oppositis firma/
uerunt. Item quia veritas vin/
cit oia sicut probatū est in esdra
in libro eius ꝛ quia veritas im
mutabilis est sicut dicit dñs ie/
sus: Facilius est celum ꝛ terraꝫ
transire: qꝫ verba ꝑterite mea.
Argumentū veritatis est cum
quis nec pro fauore alicui⁹ nec
pro vtilitate ꝑpria nec ꝑ amissi
one rerū vel corporis veritatē
in se reliqt: nec dissimulat nec
paliat i aliis: nec vnqꝫ ex ꝑposi
to aliqd falsū dicit: nec dicere ꝑ
ponit: nec verba sua semel nisi
propter causaz necessariā dicta
ꝑmutat: exemplo balaam.d. Si
dederit mihi balaach domum

plenam argenti: nõ possum di/
cere nisi qḋ dixerit mi dñs. Et
similiter exemplo michee danie
lis ꝛ oium alioꝝ ꝓphetaꝝ: qui
nulla causa vinci poterant vt a
veritate verbis vl' factis aliqua
tenus deuiarent. Argumentuꝫ
falsitatis est vnũ habere in cor
de ꝛ aliud in ore ꝛ verba sua ex
facili sine causa vtili ꝛ necessa/
ria pmutare. Ille vero nõ soluꝫ
fallax ẽ vt dicit Chrysostomus
imo etiã ꝓditor est veritatis q
trãsgrediẽs veritatẽ palam ꝓ
veritate loquitur mendacium
sed qui etiam non libere ꝓnun/
ciat veritatẽ: quã libere conue/
nit defendere.

¶ De mãsuetudine. Caplm. xix

Mansuetudo vera siue be
nignitas est cum ꝓpter
illatas iniurias mens
nequaq̃ꝫ exacerbatᷓ nec cordis
amaritudo exterius indicatur
sed est quasi homo non andiẽs
ꝛ non habens in ore suo redar
gutiones: exemplo iesu christi
dicentis: Ego quasi agnus mã
suetus qui portatur ad victimã
qui coraꝫ tõdente se obmutescit
ꝛ non aperit os suum hiere. xj.
Unde dicit glosa super Mat/
theũ. xj. Mitis est quoniã mẽ/
tis asperitas seu amaritudo nõ
afficit: sed omnia equanimiter
sustinet. Huius virtutis magni
tudine quasi magistrum se fecit
dñs qꝫ non faceret nisi vna sum
me pfectionis hec virtus esset
Discite inquit a me: qꝛ mitis suꝫ
ꝛ humilis corde. Mansuetus
nec irritat nec irritatᷓ nec nocet
nec nocere cogitat. Mitis est
qui malis dñatur moribus. hec
ideo dicit glosa. Ad amorẽ mã/
suetudinis nos inducere debet
btitudo ꝓmissa: ex ꝑsona xpi d.
Beati mites ꝛc. Mansueti aũt
hereditabunt terram ꝛc̃. Argu
mentum vere mãsuetudinis est
cuꝫ mens in afflictione nõ mur
murat nec v̇bis mordẽtes non
mordet: siue remordet ſꝫ nec in
facie aliquã aspitatẽ demõstrat
sed quietum animũ ad inhabi/
tandum deo semper reseruat.
Argumentũ false mansuetudi/
nis est cuꝫ homo verba mollia
ꝛ mansueta profert: faciem man
suetudinis aut mansuetam ex/
hibet: ꝛ tamen grauẽ amaritu/
dinem in mente portat.

¶ De fide. Capitulũ. xx.

Fides vera est credere
patrem ꝛ filium ꝛ spiri/
tum sanctũ esse vnuꝫ ve
rum deum: ꝛ qꝫ in his tribus ꝑ
sonis est vna ꝛ inuisibilis dei/
tas: equalis gloria: coeterna ma
iestas. Quilibet eorum est in
creatus: imensus: eternus: sum
me bonus sapiens omnipotẽs

deus et dominus nec tamē sunt tres increati imensi boni eterni sapientes aut tres dij aut domini: sed vnus increatus etc. Et in his tribus personis nullus est prior aut posterior: quia coeterni sunt nec aliquis maior aut minor: quia per omnia et in omnibus sunt equales. Differunt tamē proprietatibus: quia pater est ingenitꝰ a nullo habēs originem. Filius vero a patre est genitus lumen de lumine deꝰ verus de deo vero. Spūs sanctus nec est creatus nec genitus sed equaliter procedit ab vtroque. Item vera fides iubet credere quod dominus noster iesus christus est verus deꝰ et verus homo eternaliter natus de patre ſm deitatem: temporaliter natus de matre ſm humanitatem et per omnia equalis patri ſm deitatem passibilis et mortalis ſm humanitatē. Item verā fidem habens credit omnes articulos vij ptinentes ad deitatem et vij ad humanitatem iesu christi. Ad veram fidem nos inducere debet fides antiquorum fidelium scilicet abraam: isaac et iacob moysi et similiū et infideliū vt iob et raab meretricis et similiū. Per hanc placuerunt omnes antiqui deo. Ad hanc nos inducere debet duplex fidei vtilitas. Nam vera fides omnia potest: oīa īpetrat teste dño iesu. Omnia possibilia sunt credenti et quicqd orantes petitis etc. Etiam si dicere tis monti huic tollere etc. sicut montes caspij petente alexandro adunati sunt. Argumentū vere fidei est frequēs exercitiū in bonis operibus. Nam sicut corpus mortuū est sine spiritu ita fides sine opibꝰ mortua est vt dicit Jacobus. Argumentū false fidei est nō credere scripture per oīa sed putare quod omnia fiant ex fato vel cursu nature et non ex dei puidentia. Item dicit augustinꝰ quod ille deū esse nō credit: qui ea presenti deo facit que publice pñtibus hoībus facere pertimescit. Itez hieronymus: Non est vere christianus qui non audiet in eo statu mori in quo audet viuere. Heu multe fuerūt olim hereses de qbus subdit hieronymꝰ: Liberū cōfitemur arbitrium: vt dicamus nos semper dei auxilio indigere et tam illos errare qui cum manicheo dicūt hominē peccatū vitare non posse quam illos qui cū ioniniano asserūt hoīez peccare nō posse: qz vterqz tollit aī libtatē. Nos aūt dicimꝰ hoīem et posse peccare et non peccare.

De spe. Capitulū. xij.

Spes vera est certa expectatio future beatitudis proueniens ex dei grā. et meritis precedētib⁹. Hec duo necessaria sunt ad veram spem. Gratia enim dei non nisi p merita conseruat. Meritis autez sine gratia nemo saluat. Spes ergo sine meritis non est spes: sed presumptio dici pōt. Jlle veram spem habet: q licet frequēter se in bonis operibus exerceat: nunq̄z tn̄ in suis meritis sed solum in superabundanti bonitate et largitate dei confidit: nesciens vtrum deo bona sua placeant: cū oēs iusticie nostre sint sicut pannus menstruate. Jlle spem veram habet: qui deo sacrificium iustum offert: iuxta illud psalmi.iiij. Sacrificate sacrificium iusticie et sperate i domino. Jllud sacrificium est vnigenit⁹ dei filius christus iesus: qui se p peccatis totius mundi obtulit deo patri in ara crucis ampliorem emendam offerēs q̄z totus mundus debebat. Suffecisset vt dicit ambrosius vna gutta tam pciosi sanguinis ad redimendum totum genus humanum: sed abūdanter effudit vt abundantiam dilectōis ostēderet. Jn hoc sacrificio est tota salus et spes nostra iuxta illud Bernardi: Peccanti mihi peccatum grande conscientia turbabitur sed non perturbabitur quia vulnerum dn̄i recordabor. Ego vero qd̄ mihi deest ex me fidenter mihi vsurpo in vulnerib⁹ iesu christi: que misericordia affluunt nec desunt foramina p que defluat misericordia. Jpse enim ieiunauit: vigilauit et orauit: sudauit: lassatus est: lachrymatus est: flagellatus est: crucifixus est vt in ipso supplementum omnium defectuz habeamus. Ad veram spem beatitudinis inducere nos debet excellentissim⁹ iesu christi amor: quo cogente cum tanta amaritudine salutem nobis pmeruit vt ne obtenta nobis salus deperiret: diligentiam tantā adhibuit: vt cōferret nobis angelos ad ptectionem: scripturā i erudītionem: exempla sua et sanctorum suoꝝ ad demonstrationē: corpus suum et sanguinez ad cōfirmationez. Argumentū vere spei habet: qui viriliter resistit malis et conformatur in bonis qui vtilis est in agressu arduoꝝ et fortis in perseuerantia ipsoꝝ iuxta illd̄ psalmi: Viriliter agite et cōfortetur cor vestrum etc̄. Argumētū false spei habet qui precepta et vota transgreditur non curās vitam suam corrigē presumens nimis sine meritis

de bonitate dei. Talis spes va/ na est: sic dicit in libro sapie .v. Spes impij tanq̃ lanugo que a vento tollitur ⁊ tanq̃ spuma gracilis que a ꝓcella dispergit ⁊ tanq̃ fumus qui a vento dif/ funditur: ⁊ tanq̃ memoria hospi tis vnius diei pretermittis.

¶ De timore Caplm. xxij.

TImor iustus est fide et moribus diuinorũ dili/ gẽs custodia preceptorum Iustus timor est anxietas: cor/ da trahens hominũ ab illicito vsu mẽbrorum sensuũq; exteriorum ⁊ affectionũ interiorum: ne .aia vl' a deo seperetur vel a familiarita te ipsius aliquantulũ elongetur cauens etiã ne mens vel in ci/ bo vel in potu vel sũmmo vl' ali qua creatura minimã dilectio nem querat: ⁊ sic a feruore tor/ pescat. Hanc anxietatem habet sponsa ad sponsum charissimũ ne in aliquo motu incessu v̄bo vel facto ipm offendat: q̃ igrati tudinẽ ei⁹ icurrat Iste timor co git nõ solũ a pctis grauib⁹ imo etiã a venialib⁹ abstinere. Naꝫ ex ꝯsuetudine venialiũ securi/ tas mentis ⁊ familiaritas dei amittit ⁊ grã mltiformis cõica ri negligit. Ad iustum timorẽ nos iducere dꝫ multiplex eius vtilitas. Est eni initiũ sapie ps teste .c ix. Et iuxta illd q sine ti/ more est non poterit iustificari Itẽ est signaculũ ⁊ ꝯclusio oium v̄tutũ ⁊ grãrum: iuxta illud ecclasti ci .xxv. Timor dei oib⁹ se suppo nit. Ubi nõ est timor dñi: subito ois grã dispgit ⁊ ꝯscia puertit ꝫm illud ecclastici .xxvij. Nisi te nueris te instãter in tiore dñi cito subuertet domus tua. Aliã vtilitatẽ timoris dñi dicit Ber nar. In v̄itate didici nihil adeo efficax esse ad ꝓmerendã grãꝫ retinẽdã ⁊ recupãdã: q̃ si sp in ueniaris corã deo nõ altũ sape sꝫ timẽ. Tũc cũ arriserit grã ne idigne operis ex ea tiẽ cũ reces serit q̃i mox casur⁹: tie deũ si de nuo r̃uersa fuerit ne reciduũ pa tiaris. Ad idẽ nos iducẽ debet miserabilis casus angelorum de q̃ iob ait .iiij. Ecce q ꝫuiũt ei non sunt stabiles ⁊ in anglis suis re/ pit p̃uitatẽ: q̃nto magis q inhi/ tãt domos luteas ⁊ terrenũ hñt fundamẽtũ: ꝯsument velut a ti/ nea. Et casus scõrum virorum ab ini/ tio mũdi sicut fuit adam sanson dauid : salomon: ⁊ oẽs apli. Et heu hodie viri scissimi ꝓsternũ tur iuxta illud ps. Cadẽt a late/ re tuo mille .i. q deberẽt sedere ad latus iudicis in iudicio: ⁊ de cem millia a dxtris tuis .i. q de berẽt locari ad dextrã iesu xpi Uñ dicit glo. Sũt mlti q se pu/ tant cũ xpo iudicaturos ⁊ sunt

multo plures q se putant collocādos a dextris inter saluādos sȝ q2 de se ꝑsumūt nō hñtes i alto radicē charitatis defixā dēcidūt a cogitatiōib9 suis. Ad idē nos īducē debēt exēpla sctōꝝ timentiū deū sicut iob q.xxxj. de se dicit: Quasi tumētes fluctus sup me: semp timui deū. Et silr illud iob.xvij. In ꝓfūduȝ iferni dscēdet aia mea. Dicit glo. Pēsate qs vīm de rege securus sit cū d ea trepidat ipe quē iudex laudat. Itē hiero. de seipo dič: Quotiēs dieȝ iudicij cogito toto corpe ȝtremisco Quid ergo nos miseri acturi sum9 vbi tāti viri trepidāt? Argumētū iusti timoris hȝ: q tā solicit9 ē oīuȝ q̄ dei sūt vt nullo tpe vel loco qcqd eoꝝ negligat q̄ sibi possibilia sunt: imo ꝑ posse oīa fervēt opaf. De hoc dr̄ i eccl.vij. Qui timet deū nihil negligit. Et iterū.xv. Qui timet deū faciet bona ⁊c. Argumētuȝ iniusti timoris hȝ q ꝑ amissione rerum vel corpis: nō ꝓpter deū bonū fac: vel maluȝ dimittit. Hūc timorē ꝓhibet dñs. d. Nolite timē eos qui occidūt corp9. Et isa.lj. Tu quis es vt timeas ab hoīe mortali? Talibus dicit dñs: vbi sunt dij eoꝝ in quibus habebāt fiduciā ⁊c. sine gaudiū.

De leticia. Cap. xxiij.

Leticia vera ē de his q̄ in deo sunt. Mā enim oīs gaudiū ē i deo. s. potētia: sapientia: bonitas: largitas: pulchritudo: beatitudo: mīa: iusticia: veritas: nobilitas: sanctitas māsuetudo: fidelitas: charitas: humilitas: ⁊ siqua sunt silia: et q̄ oīa imēsa ⁊ eterna sunt i deo Ille verā leticiā hȝ q synceram hȝ ȝsciētiā: videlicet oīb9 factis suis: nec vnq̄ȝ trāsgredif scienter ꝑcepta dei vel vota: sȝ semp intēdit ꝑficere ⁊ exemplis iesu xpi ⁊ diuinis morib9 ȝformari De hac ȝscia gaudebat ⁊ gliabaf apls dicēs: Glia nr̄a hec est testimoniū ȝscientie nr̄e: qd in simplicitate ⁊ i synceritate dei nō i sapia carnali: sȝ in gr̄a dei ȝuersati sum9 i hoc mūdo. Ad verā leticiā inducere nos dȝ q̄ sup oīa bon9 de9 ⁊ iter oēs creaturas solā creaturā humanā in tātū sibi vniuit: vt vere dicatur deū eē hominē: ⁊ hominem eē deū. Et qcqd hȝ deus p nāȝ: hō hȝ p gr̄aȝ. Nusq̄ȝ.n. angelos apphēdit sed semē abrae: vt dicit apls ad hebreos.ij. glo. chryso sto. Reuera magnū ⁊ mirabile ē carnē nostrā sursum sedere: ⁊ ab angelis ⁊ archāgelis adorari. Aliud iductiuū ē q̄ nos certificauit de eterna btitudine ꝓmissis legis ꝓphetaꝝ iuramen

to. Iusiurandum qd iurauit ad abrahã patrẽ nostrũ daturũ se nobis: p puilegia euãgelistarũ: p testimoniũ aploꝝ: p pignus spũs sci i baptismo p gra͂.i. pgu stationẽ i deuotiõe ⁊ dulcedie dei p obsidẽ q ẽ xp̄s vnigenit⁹ dei. Ad h̄ duplex gaudiũ horta tur nos ap̄ls phil.iiij.d. Gaude te in dño sp: videlicet ppt diui/ nã vnionem: itẽ dico gaudete ppt eterne btitudinis certitu/ dinẽ. Argumentũ ⁊ mã vere le ticie hꝫ q iternã ispirationem certificat⁹ ẽ de remissiõe oium pctõꝝ: qb⁹ tã grauit deũ omnẽ q₃ creaturã offenderat: omnẽ q₃ grãꝫ collatã amisit ⁊ ꝯferen/ dã demeruit. Hãc certitudinẽꝫ habuit maria magdalena cui dñs dixit Luce.v. Remittunt ti bi pctã tua. Aliud argumẽtuꝫ ⁊ mã leticie ẽ securitas i mẽte q sit fili⁹ dei heres celestis regni Hãc securitatẽ dat.s.s. vt.d.ap̄ls xx.di. Spũs dat testimoniũ spũi nr̃o q filij dei sumus: q si filij ⁊ heredes. Hãc certitudinem ha buit ap̄ls cũ dixit ibideꝫ: Cert⁹ sum q neq₃ mors: neq₃ vita: ne q₃ aliq̃ creatura poterit nos se/ parare a charitate dei. Argu/ mentũ vane leticie est delecta/ ri i trãsitorijs: siue sint res tpa/ les: siue sint amicitie carnales: siue sit cõmoditas vl leticia tpa lis. Hec leticia est laque⁹ tristi/ cie. Cũ.n. trãseũt illa: trãsit ⁊ le/ ticia: ⁊ nisi de corde pcedat ta/ lis leticia nunq̃₃ intrabit veraꝫ leticiã: qr simul esse nõ possunt sicut ignis ⁊ aqua que mutuo se expellũt. Habet et aliqñ leticia naturalis: qñ homo cogitat vel loquitur: vel audit loqui: vel le git de perfectione dei: vel etiaꝫ habetur de appetitu regni cele stis naturaliter. Omnes enim naturaliter appetunt beatitudi nem. Hec leticia similiter va/ na est ⁊ difficulter cognoscitur quando est gratuita ⁊ a deo: et quando naturalis. Felix esset q dicere posset cum isa.lxj. Sem/ per gaudens gaudebo in do/ mino creatore ⁊ exultauit ani/ ma mea: in deo meo redem/ ptore.

¶ De tristicia. Ca/ pitulum.xxiiij.

Tristicia vera est dolor cordis p oibus iniurijs q̃s patiens de⁹ innocen ter sustinuit a creaturis suis a principio mundi ⁊ in finem su stinebit tam a spũalib⁹ q̃₃ a sclã/ rib⁹ hoib⁹. Iste dolor innume rabiles lachrymas sanguineas elicẽ dꝫ ab oculis singuloꝝ deũ amãtiũ. Alia p̄s vere tristicie ẽ q hõ frequẽter i tẽtatiõib⁹ siue repugnãtia supat. Qñ.n. aliqd

videt vel audit in volatilib⁹ q̄ꝫ
reptilib⁹ qđ spectat ad ipudici/
tiā: statim mēs ipudicis cogita
tiōib⁹: vel affectiōib⁹: vel volū/
tatib⁹ sordidaꝛ. Qñ v̄o percipit
aliqđ aīa ex qnqꝫ sensibus qđ
movē pōt ad vanā gloriaꝫ: invi
diā: irā: rācorē: detractiōꝫ: ava/
riciā: vel carnaleꝫ amicitiā: vel
aliquod pctm̄ statiꝫ sine pugna
deijciꝛ i aliqđ p̄dictorū dubi⁹ si
vnq̄ꝫ a tali casu resurgat: ⁊ si au
xilio dei resurgit icert⁹ ē si vn/
q̄ꝫ recupat grāꝫ quā habebat ⁊
tantā sicut ante habuit. Hō p se
cadere pōt: certe p se v̄o resur
gere nunq̄ꝫ pōt: quia ē vadēs ⁊
non rediens. Alia ps vere tri/
sticie ē ꝙ multiplex grā affluēs
a fonte pietatis divinū ad nihi
lū redigiꝛ: eo ꝙ nō revertiꝛ ad
suū p̄ncipiū: vñ fluxit cuꝫ multi
plici fenore ꝯm ordinationem
dei: hoc oēs creature digne de-
flere nō possent. Ad verā tristi
tiā nos iducere dꝫ sanctissimuꝫ
exēplū vite iesu xp̄i: cui⁹ aīa tri
stis fuit vsqꝫ ad mortem a p̄nci
pio vite sue: q₂ etiā tristes btōs
eē ꝯfiteꝛ. d. Beati q lugēt ⁊c.
Math. v. Quia nō nisi p tristi
tiā gaudia iveniri valēt: dicēte
q̄dā glo. sup canonicam iacobi.
Ad idē nos iducere dꝫ vtilitas
ex ea p̄veniēs. Utilior est vera
tristitia q̄ꝫ vera leticia iuxta il/
lud eccle. vij. Melius ē ire ad
domū luct⁹ q̄ꝫ ad domū cōvivij
Frequēter. n. ex tristicia qlibet
dep̄miꝛ: q qñqꝫ ex vera leticia
elevaꝛ. Et qđ miserabili⁹ ē qñqꝫ
fit hō sp̄ūalis post leticiā ⁊ men
tis devotioneꝫ liberior illa die
⁊ icautior i factis suis q̄ꝫ si nul/
lā leticiā habuisset. Alia ē vtili/
tas tristicie. Cū orō ⁊ cetera bo
na vngāt deū ⁊ mulceāt: lacbry
ma q̄ ē effect⁹ tristicie deum co
git sive pūgit: sicut dicit scriptu
ra. Argumētū vere tristicie hꝫ
cui⁹ mens ex dolore nō affligiꝛ
sed alleviaꝛ: nec vult tristicia li/
berari: sed semp desiderat am-
pliorē. Tristicia v̄o a q̄ mēs af/
fligiꝛ: ⁊ a q̄ subito aliqs verbe/
rari conaꝛ iniusta ē: de qua scri
ptū ē p̄uer. xvij. Sp̄ūs tristis ex
siccat ossa. Et iacobi. j. Ira viri
veniēs ex tristicia: iusticiaꝫ dei
nō opaꝛ. Aliud argumētū tristi
cie vere hꝫ q a delectamētis cō
hibet sensus suos: nō videt: nec
audit: nec gustat: nec adorat ali
qd: neqꝫ tangit aliqd p qđ post
tristiciā mitigaꝛ. Fugit etiā oēꝫ
locū: oēs hoies: p quoꝝ ꝯfortiū
pōt minui dolor cordis. Cert⁹ ē
enī securissimā viā esse in verā
tristicia finire vitam: iuxta illđ
eccle. vij. Cor sapiētū vbi tristi/
cia ē: cor stultoꝝ vbi leticia. Ar
gumētū false tristicie hꝫ: q non

ꝯsiderās sapiētissimā ordinationē dei torquetur ꝑ amissione reꝝ tpaliū: vel ꝑ afflictione: vel morte amicoꝝ: vel ꝑ sui corpis īfirmitate: vel ꝑ sua correctione tristaf. Talis nullā grāꝫ ꝯfert sꝫ mētē dilaniat: iuxta illud ꝓuer. xxv. Sicut tinea vestimento: sic tristicia nocet cordi. ⁊ alibi: In merore animi deĳcif spūs.

¶ De gratitudine. Cap. xxv.

Gratitudo vera ⁊ pfecta ē extollētia donoꝝ dei i aīa cuꝫ anihilatiōe sui ⁊ cordis debita reuerentia. Sic magnificauit dauid dona mandatoꝝ dei dicētis: Dilexi mādata tua sup aurū ⁊ thapozion. Et salomō extollebat dn̄m in sapiē dona: ꝓuer. viij. Preciosior est sapia cūctis opib⁹: ⁊ oē delectabile ei nō valet cōpari. Ille verā gratitudinē hꝫ: q omniū donoꝝ dei idignū se sentit: ⁊ quantū idigniorē se sentit ītātuꝫ gratitudo mētis excrescit. Chrysostom⁹: Pro oibus q̄ retribuisti nobis o xp̄e nihil a nobis pet: q̄ꝫ saluari: hoc ipꝫ retribuens ⁊ accipiētib⁹ grās agis. Ad verā gratitudinē induere nos dꝫ dātis actio: q ē de⁹ ops: mitissim⁹ pfectissim⁹: nobilissim⁹: beatissim⁹: fidelissim⁹: optim⁹. Item donorū magnitudo: Nō ē tam puū donum corpale vel spūale qd adeo ifluit: i quo nō fit iclusus imēsus de⁹ cū diuina virtute. Itē pēsandus ē affect⁹ dātis. Nō. n. ex se dimidio dat: vel cū idignatiōe aliq̄: vel vt absoluaf a nobis: sꝫ ex oi desiderio diuino ex tota dilectiōe ⁊ bonitate sua. Item pēsanda ē vtilitas donoꝝ dei singula ad seipꝫ cognoscēdū. Dat. n. ad amādū: fruendū: ⁊ nos ad beatificādū. Item pēsandū qd cogit ad dādū non timor alicui⁹ mali: vel spes alicui⁹ boni: nec aliq̄ virt⁹ nr̄a: sed eterna ⁊ imēsa bonitas sua. Itē ꝯsiderādū ē idignitas nr̄a: qui nec ipa vita digni sum⁹: nec meruim⁹ eē vermes int alias creaturas. Iteꝫ alia vtilitas gratitudinis ad idē nos iducē dꝫ. Nā ipa apit fonteꝫ diuine pietatis ⁊ monet deū ad affluēdū: sicut igratitudo exsiccāt fontē diuine pietatis rorem mie: fluēta grē. Quāto. n. maior ē gratitudo in aīa: tāto habilior ē ad grām recipiēdā: ⁊ tāto amplius largissim⁹ de⁹ cogif ad largiēdum. Argumentū vere gratitudinis hꝫ q pēsatis singulis pdictis q̄ valēt ad grtitudinē ꝑ singul' donis paruis ⁊ magnis ex toto corde grās agit: cū ea reuerēt suscipit ⁊ toto nixu ab amātissimo deo accepta ipollnta suare ꝯtēdit. Quō. n. donū amici gratū fuit:

q̃d gratãter suscipit: ⁊ tã subito
deturpat vel amittit? Nec solũ
ĩgratitudĩe ĩdigem⁹ ĩ his q̃ sũt ad
nr̃a3 ꝯsolatiõ3: s3 etiã ĩ his q̃ sũt
ad nr̃a3 afflictionẽ. Ex eadẽ .n.
charitate ⁊ bonitate dat vtrũq3
Hinc ẽ q thobias ait: Bñdico
te dñe q2 castigasti me ⁊ sanasti
Ad eq̃lẽ .n. gr̃a3 ĩ pñti ⁊ gl̃iam ĩ
futuro: de⁹ dat deuotionem ⁊ p-
mittit euenire tribulationẽ: vl̃
ad maiorẽ vtilitate3: sic pmisit
iob. iõ dixit: Si bona ⁊c. Job. j.
Quasi dicẽt: Utrũq3 gratãr re
cipe debem⁹ ⁊c. Argumentũ ĩ-
gratitudinis est qñ re⁹ obstruit
cor suũ aliq̃ mala voluntate: vel
rãcore: vl̃ leuitate: vl̃ delectatio
ne tpali: vel amicitia carnali: p
qb⁹ nõ põt spũalia dona recipe
aut cu3 pceptas gr̃as ꝯseruare
nõ curat: ⁊ collatis multiplica-
re ⁊ eis frui ẜm ordinationẽ di-
uinã p vtilitate cõi nõ laborat:
aut cũ munerib⁹ a deo pceptis
in aĩa ⁊ corpe ⁊ virib⁹ aĩe ipm
deum ipugnare nõ cessat: sicut
heu frequenter ꝯtingit. Tũc eni3
ominia meret amittere: cũ eis
vtitur ꝯtra largitorem.

❡ De zelo. Cap. xxvj.

Zelus aĩaꝝ ver⁹ ⁊ pfect⁹ ẽ
qñ aliqs sc̃is meditatiõi
b⁹ feruẽtib⁹ desiderijs la
chrymis: vigilijs: ieiunijs: orõ-
nib⁹: pdicatõib⁹: ꝯfessiõib⁹: ꝯsi
lijs: doctrinis alijsq3 bonis opi
b⁹ insistẽs p aĩaꝝ salute laborat
Quãta gr̃a hoc sic describit be
da: Que gr̃a sublimior et deo
gratior cõuersatio eẽ põt: q̃3 eo
rũ q quotidiano exercitio ali-
os ad auctoris sui gr̃a3 student
ꝯuertẽ: ⁊ crebra aĩaꝝ acq̃sitiõe
fideliũ gaudiũ sp patrie celesti
augẽ. Jtẽ greg. dicit: Nullũ oĩ-
potẽti deo tale sacrificiu3 ẽ: q̃le
ẽ zelus aĩaꝝ. Et sic ppt imaginẽ
trinitatis ĩpressa3 aĩab⁹. Ad ze
lũ aĩaꝝ iducẽ nos d3 exemplu3
iesu xpi: q ĩ oĩ vita sua toto fer-
uore pctõꝝ ⁊ pfectoꝝ bonoꝝ cõ
uersionẽ sitiuit: vt p redẽptiõe
aĩaꝝ pditaꝝ singula mẽbra sua
ad singularem penã: ⁊ tandem
aĩa3 suã ad turpissimã mortem
ꝯferret teste Bernardo: Tãtũ
recõciliatiõis humane studiu3
sibi fuit: vt sua stipendia non at
tenderet dum erroneum lucra
retur. O quanta animarum di
gnitas ⁊ quantus zelus dei ad
animas pro quarum redempti
one preciosum sanguinem suũ
totum obtulit dei filius deo pa
tri: cum tñ sufficisset vna gutta
tam preciosi sanguinis ad redi
mẽdũ totũ gen⁹ humanu3: sicut
dicit ambro. ⁊ maxime cũ nil si
bi btitudinis decresceret vel ac
cresceret. Hãc nobilitate3 aĩaꝝ
nouit sapia dei: q̃ vobis est ĩ co-

gnita: qđ cōquerit bernardus dicēs: Heu q tam parū attendimus aīe nobilitatē: q̄ pn̄te corpus viuit: cui⁹ absētia pbat quid eius pn̄tia ptulerit: quā de⁹ tāti estimauit: vt vnigenitū suū pro ea daret: quā diabolus tanti reputauit: vt p ea totū mundū offerret. Argumentū veri feruoris hꝫ: q nec ppriā vitā siue corpus curat vt plures aīas xp̄o lucrifaciat. Hūc zelū hūit dauid: cū dixit: Quis mihi det vt moriar p te fili mi absalon. ꝛ apostolus: Ego ipse impendar pro pro aīabus vestris scđe cor. xij. Et iteꝝ. j. cor. iij. Quotidie morior ppter gl'iaꝫ vestrā: idest pericula mortis sustineo. Et beat⁹ dn̄icus cuꝫ se vendere voluit p quodā captiuo: quē detinebant saraceni. Et iteꝝ p alio q māsit apud hereticos ppter victum: quē tn̄ sapiens deus pro salute plurimorum inuenditum conseruauit. Argumentū falsi feruoris habet qui de spiritualib⁹ operibus magis sollicitus est p muneribus: q̄ꝫ p animab⁹. Talis vō est diabolus qui figurat in rege sodomorū: qui dixit ad abraam: Da mihi animas cetera tolle tibi. Et qui amplius laborat pro amicitia hominū vel fauore q̄ꝫ pro eorum sanctitate ꝛ perfectione. Talis non potest dicere cum apostolo. ij. cor. xiij. Non quero vestra sed vos. Notandum aūt quod vbicūqꝫ mouent duo ad aliquod opus scilꝫ deus ꝛ aliquid aliud: difficilit cognoscitur quid plus mouet. Uerbi gratia: Aliquem mouet ad audiendum cōfessiones vel ad aliud opus spirituale: salus animarum: ꝛ spes lucri: vel fauor: vel placentia: vel libertas: vel aliqua alia delectatio: hoc difficulter cognoscitur: quod istorum plus afficiat animum opantis. Attamen euidens argumentum est: q aliquid illorum plus moueat q̄ꝫ deus vel animarum salus: cum audit aliquis diuites: nobiles: iuuenes ꝛ famosos: libentius q̄ꝫ pauperes: ignobiles: senes et deformes: ꝛ cum sepius ꝛ diutius delectatur esse cum istis q̄ꝫ cum illis etiā forte cū minori fructu cū tn̄ plus illi đo placeāt q̄ꝫ isti teste beato iacobo: Nōne pauperes elegit deus: diuites in fide coheredes regni: ꝛ vos ihonorastis pauperē ipm non curantes. iacobi. ij. In qb⁹ tn̄ maxime christus honorat: sicut dr̄ in omelia super illud. j. petri. ij. Oēs honorate. item satis ē euidens argumentū qn̄ in opibus nr̄is plus querim⁹ ptem dei: q̄ꝫ ptem nr̄aꝫ veri zeli. Nā ad illa

opa que laborē hñt:ꝛ aliquā cō solationē vt sūt pdicatio:ꝯfessio prelatura ꝛ silia:licet magnū in eis sit periculū: tñ ad ea qlibet est paratus. Ab eis vo laborib⁹ siue opibus que tm̄ laborē cōti nent:vt ieiunia:vigilie:disciplī ne ꝛ silia:licet in eis nullū sit pe riculū tamē ab eis se subtrahit quantum potest.

¶ De libertate. Capl'm.xxvij.

Libertas vera est non eē ligatū vinculis peccatoꝝ que vere ligant animam iuxta illō pver.v. Iniqtates sue capiunt impiū ꝛ funibus pecca toꝝ quilibet astringitur ꝛ vere seruū faciunt iuxta verbuꝫ dñi ioānis.viij. Qui facit pctm̄ bu⁹ est peccati. Peccare eni nō est libertas neqꝫ pars libertatis: dicit anselmus: sed est pessima species seruitutis. Ab hac serui tute nemo liberabiť: nisi solius filij dei auxilio ipo teste ioānis viij. Si filius vos liberauerit: vere liberi eritis. Ueram liber tatem bꝫ q non est captus ap petitu reꝝ temporaliū:nec lau de nec fauore hoium: nec ppa placentia vel displicentia alie na:nec amicitia carnali: nec ti more huili:nec delectatiōe gau dij transitorij. Ad amoreꝫ vere libertatis inducere nos debet diuina ordinatio: q̄ vult hoieꝫ esse liberꝫ:in cuius signum de dit homini liberꝫ arbitriū:in hō ipm sibi maxime assimilās qꝛ a nemine cogi pōt:sicut nec de⁹ ab aliquo cogi pōt. Istud liberꝫ arbitriū ꝯfert homini.d.in ec clesiasti.xv. Apposui tibi igneꝫ ꝛ aquā:ad qōvis mitte manum tuā. Ante hoieꝫ vita ꝛ mors bo nū ꝛ malum:quodcūqꝫ voluerit dabiť ei. Ad verā libertatē idu bitanter induciť qui pceptoruꝫ diuinoꝝ ꝛ ꝯsilioꝝ ꝛ votoꝝ suoꝝ inuiolabili obseruantia se ligat qui mentē suam ꝛ sensus suos a voluptatibus refernat: q mem bra sua nullis illicitis occupat: qui obedientie iugū amat: q to to nixu qualiter deo placeat la borat. Quāto amplius qsqꝫ pre dictis nitiť:tanto citius liberta tem insequiť ꝛ in ea fortius ra dicať. Qui vo in hoc mūdo li bere voluntatē suā in oibus in quantū pōt exequiť: varijs dia boli laqueis irretiť. Et cū libe rior esse videť:tunc in seruitute diaboli fortius ꝛ certius detine tur. Argumētū vere libertatis habet:qui nihil eorū desiderat que a familiaritate dei menteꝫ alienant vel elongant sic circa exteriora frequens occupatio: de cōmodo carnis nimia solli citudo:mentis dissolutio ad di uersa negocia:distractio aliene

vite vel ꝯscientie:temeraria di scussio: ꝓpriorꝫ defectuū excusatio siue minoratio: defectuū ꝓximorꝫ māifestatio ⁊ aggrauatio. Aliud argumentū vere libertatis est securitas mentis: de remissione totius culpe ⁊ pene q̄ ex feruore ꝓuenit: qui quãq; circuit in corde sicut ignis in fornace: ⁊ hoīem frigidum ⁊ pallidū facit: ī orōne calidū ⁊ rufuꝫ: qui feruor oēm maculā ⁊ penā consumit: sicut rubiginem ferri exurit. Argumentū seruitutis ⁊ captiuitatis hꝫ: qui iugū obedientie detestat̄: qui charitateꝫ fraternā ⁊ correctionē abhominat̄: q vindictā iniuriarꝫ suarū ꝯtinue meditat̄: qui laude ⁊ fauore hominū afficit̄: q scienter ⁊ ꝑtinaciter in aliquo q̄ est cōtra deū: vel ꝯtra ꝯscientiā: vł cōtra voluntatē ꝑlatorꝫ occupat̄: qui in receptiōe ⁊ collatiōe litterarꝫ munusculorꝫ amicabiliuꝫ delectat̄. Unde qdā sapiēs dic̄ Munuscula recipere est libertatē vendere. Et iob. iij. Ignis deuorabit tabernacula eorꝫ: qui libenter munera accipiūt: idest ignis falsi amoris: ⁊ p ꝯñs illuꝫ amorē sequit̄ vinculū seruitutis De dando vo vniuersa dicit salomon ꝓuerb. xxij. Qui dat munera honorē acqrit: aīam autē aufert accipientiū. Singula horum auferūt homini libertateꝫ ⁊ redigunt in miserabilē seruitutē. Non eni pōt deo vacare ī libertate spūs q hmōi occupat̄.

De religione. Caplm. xxviij

Religio vera siue spūalis vita est sicut dicit beatus iacob⁹ visitare pupillos ⁊ viduas in tribulatiōe eorꝫ ⁊ īmaculatū se custodire ab hͦ seculo. Ab hoc seculo ille īmaculatū se custodit: q morib⁹ secularibus oīno renunciat: ⁊ tā carnalia q̄ꝫ spūalia peccata: quātū pōt deuitat. Ad verā vitam spiritualē inducere nos debet vtilitas: de qua scriptura dic̄: Spiritus est q viuificat caro nō ꝓdest quicq̄ꝫ ioānis. vij. Et illud apli ad Ro. viij. di. Qui in carne sunt: deo placere nō pñt. Itē qui vult vere spūalis fieri debet fugē ⁊ odire carnale cōmoduꝫ. Hec fugant desideria carnalia que militant aduersus aīam sic dicit petrus ꝑme petri. ij. Et appetere asperitatē siue carnale īcōmodū. Hoc seruat grāꝫ sicut spine herbas ī horto custodiūt. Nam grā effluit p oculos ⁊ aures. Et sicut ignis ⁊ aqua ñ pñt simul esse: ita nec carnalis ⁊ spiritualis voluptas: dicente bernardo. Item cognoscere q̄ hō nihil boni pōt ex se sic dic̄ apls ij. cor. iij. Nō q̄ sum⁹ sufficiētes

cogitare aliqd a nobis quasi ex nobis. Hoc aufert ꝑsumptionē Et qꝛ oīa pōt p ipm amplius ⁊ ꝑfectius q̄ȝ p seipsum teste apl̄o philip.iiij. Oīa possum in eo q me cōfortat. Hoc aufert despa- tionē q̄ e duo valde nociua spi ritualib⁹ ⁊ sepe impugnāt. Jteȝ se hr̄e corā deo semp nō solū q̄ȝ vilis est: ſȝ etiā q̄ȝ eē pōt ⁊ potu- isset nisi deus cauisset. Hoc au- fert tumoreȝ. Et qꝛ deus exigit rōnē de oīb⁹ malis cōmissis et gratijs sibi ⁊ vniuersitati negle ctis. Hoc infert iustū timorem. Jtē. o bonuȝ accipe tāq̄ȝ a deo daate: hoc excludit falsuȝ amo- rem ⁊ infert gratitudinē ⁊ om̄e malū tanq̄ȝ a deo p nr̄a vtilitate benigne ꝑmittente: h̄ infert pa tientiā. Quāto ī his q̄sq̄ȝ ꝑficit tanto magis in spūaleȝ vitā idu- cit ⁊ in ea crescit ⁊ ꝯfirmat. Ar gumentū vere vite spūalis hēt cuius spūs penit⁹ carni dn̄atur q tā cito ⁊ tantū sentit incōmo- dū spūale sicut corporale: q tātū fugit incōmodū spūs sicut cor- poris: ⁊ tantū vitā locum tp̄s ⁊ hoīes vbi et p quos ledi in spū pōt: sicut vbi offendi pōt in cor pore ⁊ qui tam cito studet me- deri spūi sicut carni ⁊ tn̄ magis cauet spūi q̄ȝ carni vel corpori: qꝛ dignior ē spūs q̄ȝ corp⁹. Jteȝ argumentū vere spūalis vite hȝ qui tm̄ delectat in cibis spūali- bus q̄ȝ tū i corpalib⁹: ⁊ tā inuite negligeret vna hora cibū spūa- lem sicut corporalē: ⁊ tātū se co- git ad cibos spūales cū non ap petit sicut infirm⁹ cogit ad cor- porales cū eos fastidit. Jteȝ est aliud argumentū vite spūalis si homo est tā diligens circa spm̄ sicut circa carnē: si tā parat⁹ est in oīb⁹ obedire spūali medico pro sanitate spūs sic corpali me dico p corporali sanitate. Si tā sollicitus est acqrere grāȝ qua indiget in aduersitate q̄ȝ i ꝓspi tate: q̄ ad amicos q̄ȝ ad inimi- cos: tā cū laudat q̄ȝ cū vitupera tur: ⁊ breuiter si ita sollicitus ē circa oīa spūi necessaria ī victu ⁊ vestitu spūalibus sicuti sunt se culares in corporalib⁹. De his oībus dicit apl̄us ad Ro. viij. Qui ƀm carnē sunt que carnis sunt sapiunt: q vo ƀm spm̄ sunt que spūs sunt sapiūt ⁊c̄. Argu- mentū carnalis vite est ƀm car nis regulā viuere. Augustinus Jlle ƀm carnem viuit qui pgit quo vult dormit q̄n vult ⁊ bibit q̄n vult q̄ȝdiu vult ridet ⁊ iocū datur siue iocatur turpiter: iter quos vult ⁊ q̄n vult: postremo quicqd sensibus est suaue: qua- liter ⁊ q̄n vult exercet. Aliud ar- gumentū carnalis vite est liber tas lingue: quā sequit cordis di

stractio iuxta illud iacobi p̊.Si quis putat se religiosum eē ⁊c. Ideo scriptū est puer.xxj. Qui custodit os suum custodit aiaʒ suam. In manibus eniʒ lingue mors ⁊ vita.

De maturitate. Cap.xxix.

Maturitas vera est cum omnes affectiões ⁊ vires vnanimiter colligū tur in deū. Ex hoc vere restringit mens a vanitate: deinde/ qnqʒ sensus ab illecebris com/ pescimur. Sed qñqʒ anima ab illa beata vnione recedit diuersis moꝝ vanitatibus irretitur. Nā oia que sub celo sunt vana sunt dicente eccliastico.j. Ad veram maturitatē nos inducere debet exemplū sanctissimi iesu xpi: de quo in sermone scribit beat⁹ augustinus: Legim⁹ dñm iesum xpm fleuisse: doluisse: flagella sustinuisse: crucē suscepis/ se: nunqʒ risisse: nec ipm ꝓspera tum fuisse. Itēqʒ scriptura multū vituperat dissolutionē ⁊ risū iuxta illud eccliastici.ij. Risum reputaui errorē: ⁊ gaudio dixi qd frustra deciperis. Et puer. x. Risus dolore miscebitur: ⁊ extrema gaudij luctus occupat. Etiā ps.xxx. loquit ad dñm propheta dicens: Odisti obseruantes vanitates ⁊c. Et cōminatio ꝑcipue iesu christi dicens: Ueh vobis qui ridetis qa lugebitis. luce.vj. Item quia multum ab/ strahit vnūquēqʒ a dei familiaritate: ⁊ obstruit mentem a per/ ceptione gratiaꝝ dei. Argumētum vere maturitatis habet q nec vbis iocosis: nec factis: nec signis: nec incessu dissoluto: nec aliqua occasione quēqʒ ad leuitatem prouocat: sed semp in se ⁊ in alijs dissolutionē detestat. Omnia loca fugit in qbus dis/ solui pōt: fugitqʒ omnes hoies dissolutos vt maturitatem conseruet. Sciens q qui tetigerit picem inquinabit ab ea: et qui cōmunicat dissolutis dissolutionem nō effugiet. Talis fuit bea/ tus iob qui tam matur⁹ fuit: q etiam dissoluti eius fugerent ꝑsentiam sicut ipse dixit.xxix. Uidebant me iuuenes ⁊ abscondebantur. Et tantam habuit maturitatis cōsuetudinem q si ap/ positum in eo visum fuisset: ne/ mo ei credidisset. Unde ipse ibidem dicit: Si quando ride/ bam ad eos non credebāt mihi ⁊ lux vultus mei non cadebat ī terram. Argumentum leuita/ tis est et habet qui pronus est ad risum: iocosus in verbis: dis/ solutus in moribus: dissoluta loca frequentans: cum disso/ lutis habitans et ambulans: qui fugit maturos homines:

grauisq3 est sibi maturitas ad videndū: credēs ex maturitate īfirmitatē corpis euenire. Tal' describit Ecclēs.xj. Letare iuuenis ī adolescētia tua ⁊ in bono sit cor tuū: in dieb⁹ iuuētutis tue Ambula in via cordis tui ⁊ in intuitu oculoꝝ tuoꝝ ⁊ scito ꝙ p oib⁹his aducet te de⁹ ī iudiciū.

De simplicitate. Cap'm.xxx.

Simplicitas vera est nemine ledere sed oibus pficere sicut dicit glo. sup pabolas. Hec est pma v̄tus de q̄ comēdabat iob Et erat iob vir simplex q̄i excellēs sic pceteris v̄tutib⁹. Hanc pcepit dñs iesus cū mitteret aplos in vniuersuz mundū ad vnitatē catholice fidei icredulos ꝯuocare. d. Matthe.x. Estote prudētes sic spētes ⁊ simplices sicut colūbe: Ubi prudentiā simplicitati ꝯiūgit. Nā prudētia sine simplicitate calliditas est: ⁊ simplicitas sine prudētia stultitia est. Colūba nec rostro nec vngue ledit. Ita vere simplex nec ope nec v̄bo nocet. Uere simplicitatē diligit q nec occupat se circa multa: sic Martha qr tm̄ vnū q̄rit dñs. d Luce.x. Porro vnū est necessariū: de q̄ laudat maria: q̄ optimā partē elegit: hoc est vnū bonū in q̄ sunt oīa bōa eťna ⁊ imēsa. Ad simplicitatis amorē iducere nos dz vtilitas ex ea pueniens Scriptū est eni ꝙ cū simplicib⁹ smoncinatio est dñi. Familiaris est eni dñs simplicib⁹: q/bus nō timet archana sua reuelare. Unde apl's phibētibus pueros venire ad pn̄tiā iesu: rn̄dit mathi.xix. Sinite puulos venire ad me: taliū est eni regnū celoꝝ. Hec ē v̄tus sine q̄ nō ē salus Dicit eni dñs iesus ibidē.xviij. Nisi efficiami sicut puuli.i. simplices ⁊ īnocētes. Alia est vtilitas de q̄ dr̄ Qui ambulat simpliciter ambulat ꝯfidēter. Nā ad regnū celoꝝ via securissima est via simplicitatis. Nā scriptū est puer.xx. ꝙ ipe deus ptegit ambulātes simplicit. Argumentū vere simplicitatis hēt: q nullius facta puertit s3 bonū de oibus psumit q nulli⁹ bonū minuit omniū salutē desiderat: nulli malū optat ⁊ q bona facit ⁊ bene ⁊ q bona sentiūt de dño ⁊ in simplicitate cordis q̄rūt illū.i. q volūtati eius se subijciūt ⁊ mandata eius custodiūt. Argumentū duplicitatis hēt: q vnū gerit ī ore ⁊ aliud in corde vel aliud ī ope sicut ioab tenuit mentū amase ⁊ dixit: salue mi frat ⁊ occulte educens gladiū occidit eū. Cōtra h' dicit dñs iesus sit smo vr̄ est est nō nō.i. q̄ habetis in corde pferte in ore ⁊ exhibete ope. Et iaco

bi pmo. Uir duplex aio incon/stās est in oib9 vijs suis: ꝛ dupli cibus deus maledicit. Itē q sit intēdit suire deo ꝛ diabolo in peccatis ꝛ i bonis exerceri opi/bus. Contra hoc dicit dñs Ma thei. ij. Non potestis duob9 do minis suire ꝯtrarijs. s. Nā vt9 ꝛ vitium: bonū ꝛ malū: penitus aduersant. Itez q intendit deo placē ꝛ mūdo. Cōtra h dicitur iacob. iiij. Qui voluerit eē ami cus huius seculi inimic9 dei cō stituet. Argumentū simplicita tis false hz q simplicitatē exhi/bet in exteriori cōuersatōe ꝛ tñ dolū gestat in corde. De hoc di cit dñs Hiere. ix. Unusqsqꝫ a p ximo suo se custodiat ꝛ in oi fra tre suo non habeat fiduciam: qꝛ oīs frat supplātās supplātabit.

De taciturnitate. Cap. xxxj.

Taciturnitas vera. ē mo derari linguā suā nō so/lum a verbis illicitis vt sunt detractiōes: mendacia: p/iuria: impudica: leuia: iracun/dia: nocina: maledicta: iocosa et filia: sed etiā ab vtilib9 ꝛ licitis iuxta illō psalmi. xxxvj. Obmu tui ꝛ silui a bonis. s. annūciādis dicit glo. Ille eni solus ad illici ta nō cadit: qui se a licitis caute restringit. Non aūt solū p vba inutilia ꝛ nociua: sed etiā p vba vtilia gra effundit: cū in loquē/do modus non seruat. Rara ē hec virtus moderatio lingue: teste scriptura iacobi. j. Ois na tura bestiaꝝ: volucrū ꝛ serpen/tum: dñat a natura humana: lin guā aūt nemo domare pōt. Est eni ingetū malū: veneno morti fero plenū. Et glo. Lingua pra/uorum bestijs ferocitate: volu/cribus leuitate: serpentib9 viru lentia precellit. Sunt bestiales qui vt gladium exacuerunt lin guas suas ꝛc. Sūt volucres qui posuerūt in celo os suū. s. quoꝝ os locutū est vanitatē. Sūt ser/pentes de qbus dicit: Uenenū aspidū sub labijs eoꝝ. Ad amo/rem taciturnitatis nos inducē debet exemplū iesu christi: qui taciturnitatē cōmendās de im positione criminū etiā interro gatus se noluit excusare: nec p responsionē suā mortē nollebat differre. Ad idem nos inducē debet exēplū cuiusdā heremite de quo legit q trib9 annis lapi dem gestabat in ore vt adiscēt silentiū seruare. Citius eni adi/sceret aliqs loq qꝫ tacere: iuxta illō sapie. Qui scit loqui discat tacere. Ad idem nos inducere debet vtilitas ex ea prouenies. Nam cor distractū cōponit: cō scientie serenitatez inducit: ad recipiendā grām diuinā mētē habilez facit. Ubi aūt non est ta

citurnitas ibi homo ex facili ab aduersario supat iuxta illud pverb.xxv. Sicut vrbs patens et absq muro2 ambitu: sic vir q in loquēdo nō pōt cohibē spm suū. Ubi etiā nō est moderatio lingue ibi nūq erit pfectio: iuxta illud iacobi: Qui nō offendit in vbo: hic pfectus est vir et nō ali9 dicit glosa. Ubi aūt est custodia lingue: ibi ē btitudo: sm illō puer xiiij. Btūs q nō est lapsus i verbo. Qui eni custodit os suū: custodit aiā suā. Argumentū ve taciturnitatis hēt: q cū libe et licite loq et sine obseruatione pōt et ei9 vba excipiunt cū magno desiderio: tn vix vl nullo mō vl raro iducit ad loquendū. Gre. Recogitari eni illud qd scūs ppheta ezechiel missus ad pdicādū fuerat et tn septē dieb9 sedēs merēsq tacebat. Pensandū nobis est qnta culpa sit nō tacere q nr̄a necessitas cogit loq. Et illud mathi.xij. De oi vbo ocioso qd loquuti fuerit hoies: reddēt rationē in die iudicij. Argumētū loquacitatis est pterue et clamose loq vel tpe iportuno. Contra h est illud puer.vj. Sapiēs tacebit vsq ad tps. Stultus et insipiēs nō suabit tps: vel loq vbi audire nemo curat vel ascultat. Cōtra h dr ecc.xxxij. Ubi nō est audit9 nō effūdas smonē. Uel stultus rn̄det añq audiat: sicut dr puerb.xviij. Qui pus rn̄det q audiat stultū se eē demōstrat et ɔfusiōe dignū. Uel cū rn̄det p altero nō rogatus: contra illud ecli.xxxij. Adolescēs i causa tua vix loquere. Argumentū false taciturnitatis est tacere nō ppt vtutē ne ab audiēbus ɔfundat sz vt ppter taciturnitatē laudet vel cū nesciēs loq vtilit loq verecundat: vel vt per silentiū sua stultitia pallief sm illud puerb. xvij. Stultus si tacuerit sapiens reputabitur.

¶ De solitudine. Capl̄m.xxxij.

Solitudo vera est abstrahere mentē a solicitudie et occupatione actionum exterio2 et ab oi ɔlectatiōe creatura2: oēs aūt affectiones volūtates intentiones vnanimit inquantū pōt dirigē in deū vt fiat vnus spūs cū deo. Ad h hortat isa.ij. Ingredē in petrā.i.in diuinitatē xpi: abscōdere in fossa humo.i.i vulnerib9 xpi. Qui in hac petra est sol9 est: q extra hāc petrā est: in mltitudine est. In hac solitudie grā tāta et illumiatio mentis pcipit: vt pcipiēs sit alijs grauis ad videndū: sicut moyses manēs solus in monte cū deo qdragita dieb9 et qdragita noctibus tn illumiatus fuit vt lux in vultu erumperet et

de claritate vultus eius radij so
lis procederent: quos filij israel
intueri non potuerūt donec fa/
ciem suā euellaret. Ad solitudi/
nis amorez nos inducere debet
sciſſimū xpi exemplū: q licet ex
nullius ꝯsortio vnq̄ꝫ impedire
posset a spūali negotio: sepe tñ
declinauit a turba ꝓpter amo/
rem solitudinis ⁊ a charissimis
suis aplis adorandū secessit quā
tum iactus est lapidis: vt scribi
tur luce.xxij. p hoc innuens vt
viri sancti qui in multitudine
familiaritatis deo vacare non
possunt ⁊ modicam vel nullam
gratiam efficacem inter homi/
nes consequuntur ⁊ solitudini
se conferant. Hinc est ꝙ zache/
us in turba dominū iesum vide
re non potuit sed postmodum
vidit ipsum in arbore existens
⁊ vocem saluatoris audiuit cuꝫ
solus arborem ascendit luce.xix
Ad idem nos inducere debet
vtilitas solitudis de qua domi
nus de sponsa dicit osee.ij. Du/
cam eam in solitudinem ⁊ lo/
quar ad cor eius. O q̄ꝫ felix est
qui vel semel audit dñm loquē/
tem. Loquutio domini in cor/
de est de arduis gratijs securi/
tatem mentis prestare. Ad ideꝫ
nos inducere debet ꝙ sancti he
remite olim currerunt ⁊ erra/
uerunt in solitudine: in monti
bus ⁊ in speluncis et in cauer/
nis terre: hebre.xj. vt deo conti
nue vacare possent ⁊ aliquādo
in triginta vel quadraginta an
nis hominez non viderunt. Ar
gumentū vere solitudinis ha/
bet: cui grauis pena est esse cum
hominib⁹ ⁊ ab eis se abstrahit
quacunq̄ꝫ occasione potest ꝭm
illud ps.liiij. Ecce elongaui fu/
giens ⁊ māsi in solitudine. Sic
beate marie magdalene pena
fuit videre homines: postq̄ꝫ do
minū iesuꝫ amplius videre nō
potuit: immo etiam videre an/
gelos sibi penale fuit. Unde an
gelis volentibus eam consolari
de recessu dñi de sepulchro ait:
Quero creatorē: ideo grauis est
mihi oīs creatura ad videndū
Ideoq̄ꝫ fugit in heremū ꝑ amo
re iesu xpi.xxx. ānis carēs cibo
⁊ potu corporali: quā angeli le/
uabāt in aere singulis horis ad
orandū deputatis in qua orōne
sumpsit corꝑis ⁊ aīe nutrimen/
tū. Argumentū false solitudinis
habet q licet solus sit corporaliter
aīa tñ eius corā deo nō est in di
uersis mūdi finib⁹ varijs nego
cijs occupata. Hec duo taciturn/
nitas ⁊ solitudo efficacit eleuāt
ad ꝯtemplationē: iuxta illd tre/
nor iij. Sedebit solitari⁹ ⁊ tace
bit ⁊ eleuabit se supra se.

¶ De ꝯtemplatiōe Cap.xxxiij.

Contéplatio vera ē col/ latio affectionū ⁊ oīum viriū aīe ad cognoscen dū cū delectaiōe ⁊ admiratiōe mētis aliqd de diuina natura. s. potētia: sapīa ⁊ bonitate: cha/ ritate ⁊ nobilitate: largitate ⁊c. siue occulta dei iudicia: siue san ctissimaꝫ ei⁹ volūtatem: siue ali quā pfectionē q̄ tēdit ad deum In hac ɔtēplatōe fuerūt patri/ arche: pphete ⁊ sancti apli. Nā patriarchis ⁊ pphetis occulta sua per spm̄ suum reuelauit: vt noe in diluuio: abrahe de sub/ uersiōe sodomoꝝ: ioseph de fa/ me egypti: ieremie de transmi gratiōe ⁊ captiuitate iudeoꝝ: danieli ⁊ nabuchodonosor ⁊c. Et sic de aliis patriarchis ⁊ p phetis: alia occulta reseruauit: vt ezechieli diuersas visiones. Uñ amos: Nō faciet dn̄s v̄buꝫ nisi reuelet secretū suū s̄uis suis pphet. Aplis v̄o p vnigenituꝫ suū filiū omnē volūtatē suā: ⁊ omnē pfectioneꝫ suā indicauit: sicut ipe dicit Jo. xv. Oia q̄ au diui a pr̄e meo nota feci vobis: vt ⁊ ipsi posteris suis eadem re uelarēt: qđ ⁊ fideliter fecerunt. Nā in omnē terrā exiuit sonus eoꝝ ps. xviii. Sꝫ iter aplos ali/ quos: videlicet beato iohāni et btō paulo occultissima īdicauit Inter alia patefecit eis octo be atitudines. s. Beati pauperes spū ⁊c. q̄ magnā in se pfectionē ɔtinēt: pfectāqꝫ indicāt volūta tē dei. Differūt aūt ɔtemplatio meditatio ⁊ cogitatio. Nā i co gitatione ē mentis euagatio: in meditatiōe inuestigatio: in ɔtē platiōe admiratio. Cogitatio ē sine labore ⁊ sine fructu. Me/ ditatio ē cū labore ⁊ fructu. Cō/ tēplatio est sine labore ⁊ cū fru/ ctu. Ad ɔtēplationē dei nos in ducere debēt tres aīe gradus: de qb⁹ dicit greg. Ad visioneꝫ necessarii sunt tres gradus aīe Prim⁹ vt se ad se colligat. Se cūdus ē vt videat qualis sit col lectio. Terti⁹ vt supra seipm̄ sur gat: ac se ɔtēplatiōi auctoris in uisibilis subiiciat. Sed se ad se nullo mō colligit: nisi prius di/ dicerit terrenaꝝ atqꝫ celestiuꝫ imaginuꝫ fantasmata ab oculo mentis reiicere: qcqd de visu: auditu: adoratu: tactu: gustu cor poreo: cogitationi ei⁹ occurre rit respuere dꝫ atqꝫ calcare: q̄te nus se talem querat intus qua/ lis est sine his. Naꝫ hoc qñ co/ gitat quasi quasdā vmbras cor/ poꝝ introrsus versat. Abigēda sunt oīa manu discretionis ab oculis mentis: quatenus se talē aīa cōsideret qualis sub deo su/ pra corpus creata est. Ad idem nos inducere debet ineffabilis

suauitas: q̄ ibi pcipit: admirabilis pfectio q̄ ibi addiscit: pncipium ois btitudinis: qd ibi repit. Fons eni ois beatitudinis summus de⁹ ibi cognoscit: ⁊ qd ve cognoscit hoc amat: ⁊ qd vere amat: hoc vere desiderat: ⁊ pro eo obtinendo laborat: ⁊ pq̄ studiose laborat hoc tandē acquirit: cūq3 acqsitū fuerit delectatione mirabili possidet. de hoc dicit Ber. Que aīa semel accipit ⁊c. In hac ɔtemplatiōe fuit augustin⁹ cū dixit: Displicebat mihi ⁊c. Argumentū vere ɔtēplationis habet quē in miseria huius mūdi viuere tedet cum btō Job dicente: Tedet animā meā vite mee. eiusdē. x. Et cum btō paulo dicente Ro. vij. Infelix ego homo qs me liberabit de corpore mortis hui⁹? Et btō thobia dicēte. Melius ē mihi mori q̄ viuere eidē. iij. Et q ad fontē vite sitit. d. cū dauid ps. xlj Queadmodu3 desiderat ceru⁹ ad fontes aqua3 ⁊c. Vñ greg. Contemplatiua vita est charitatem dei ⁊ primi tota mente retinere: ab exteriori actiōe quiescere solo desiderio conditoris inherere: vt nihil iam agere libeat: s3 calcatis oībus curis ad videndū creatoris sui faciem: animus in ardescit: ita vt iā nouerit corruptibilis carnis pondus cu3 merore portare totisq3 desiderijs appetere illis hymnidicis angelorū interesse admisceri celestib⁹ ciuib⁹: de eterna in cōspectu dei incorruptōe gaudere. Argumentū false contemplatonis habet: q aliqd de deo vel aliqua pfectione cognoscit: cui sacre scripture veritas ɔtradicit: ⁊ hoc tn̄ tenere p rationes defendit. Ex hoc alibi heresespcesserūt videl3 arrij: qui filiū coeternū ⁊ consubstantialē pr̄i negat: ⁊ sabellij: q psonas in trinitate ɔfundit ponens noīalem tm̄ differentiā cū nature ppietatibus. Pater enim ppie h3 inascibilem: filius ppie nascibilem: spūs sanct⁹ pcessionē.

De discretione. Cap. xxxiiij.

Discretio vera est prudēter diiudicare qd sit bonum: qd melius: qd optimū: malum: peius: pessimum. Quātu3 bonū sit appetere deū quātū malū detestare. Itē scire diiudicare iter creatorē ⁊ creaturam ⁊ qd sit creator qd creatura. Item quantā reuerentia3 debeat homo superiori: quāta3 clementiā inferiori ⁊ comparationem: qualem societatē equali: qualit se debeat hr̄e ad mortuos qualiter ad viuos qualit ad predecessores q̄liter ad successores qualiter ad amicos vt

in deo diligant: qualiter ad inimicos vt ppter deum diligant qualiter coram deo occulte: q̄lr corā hominibus manifeste: que restitutio spiritui que carni impendenda est: qbus vestib⁹ induendum: q̄n comedendu3: q̄n bibendū: q̄n abstinendū ⁊ quātum ⁊ qbus cibis: q̄n vigilādu3 q̄n dormiendū ⁊ quātū ⁊ q̄zdiu q̄n orandū: q̄n flendū: q̄n aliqd opus faciēdū. Quomodo se habendū ad laudem: q̄n ad reprehendendū: q̄n loquendū: q̄n tacendū ⁊ quātum ⁊ de qbus causis cum qbus quo loco quo tpe q̄n largiendū ⁊ quātu3 ⁊ qbus quo tpe: q̄n accipiendum: q̄n retribuendū. De omnibus hmōi ordinate ⁊ prudenter diiudicare est vera discretio. Hec virt⁹ est magistra oīum virtutū: statuens omnib⁹ modū ⁊ ordine3. Ubi ergo discretio non est: ibi charitas non seruat ordinē: qd primo qd postremo diligendū sit nec modū: qd minus: qd amplius diligendum. Ibi humilitas nimis se deijcit. Et sic ̄bm augustinum vbi nimiū ̄buatur humilitas regendi frangit auctoritas. Ibi obedientia ceca ⁊ stulta fit: credens etiam i malis obediendū. Ibi etiam largitas se nimis effundit etiā histriōibus sine necessitate. Ibi timor i desperationē deijcit: spes i presumptionē ↄuertit. Ibi iusticia nimiā securitate3 demonstrat. Patientiā: misericordia: mansuatudo: benignitas: iniusta dissimulat. Ibi religio dissoluitur veritas falsificat: castitas violat maturitas leuis efficit: cōstātia pmutat: hec virtus ex defectu aliaꝝ virtutū crescit. Cū eni hō sepe cadit de humilitate ad superbiam vel vanā gl̄am: de charitate ad inuidiā: de patiētia ad irā: de mansuetudine ad rancorem: de feruore i torporē: de castitate in carnalē cōcupiscentiā de amore pauptatis i auariciā de pace i turbationē: de vnione in discordiā: de obedientia i rebellionē: de maturitate in leuitatem: de religione i dissolutionem: de taciturnitate in loquacitatem vel detractionē: de spirituali amore in carnalem: de spe in presumptionē de iusto timore in humanū vel seruilem timorem: de iusticia in securitatem: de misericordia in mollitiem: de ↄstantia in mutabilitatem: de veritate in falsitatē: tūc primo fit cautior ⁊ ad cauendū sollicitior ⁊ in oibus discretior. Ad verā discretionem nos inducere debet ⁊ pōt assidua lectio ⁊ meditatio in scripturis: ↄtinua inuestigatio de sanctoꝝ

exemplis:frequens ꝯsiliū a vi/
ris discretis:iuxta illud thobie
iiij. A sapiente ꝯsilium ꝑquire.
Unde dn̄s ad paulū actuū.ix.
Ingredere inqt ciuitatē ꝛ ibi
dicet tibi qd te oporteat facere
Similit misit leprosos. d. luc.
xvij. Ite ostendite vos sacerdo
tibus:non tm̄ vni sed pluribus
vt si vnus minus discretus sit:
alter discretior ꝑquirat. Argu/
mentū vere discretiōis habet:
q oīa facta sua de ꝯsilio discre/
toꝝ ptractat:quos si semp habē
non pōt singula opa sua ꝛ nego-
cia in ꝯscientia sua coram deo
cum matura deliberatiōe discu-
tit:iuxta illud eccliastici. xxxij.
Nihil sine ꝯsilio facias ꝛ post
factū non penitebis. Nec tn̄ in
hoc semp sue cōscientie credat
nisi scripture manifestum testi
moniū habeat: nec scripturam
aliquatenus ad sensum suū re/
torqueat sed sensum suū scriptu
re ꝯformet. Argumentū indi/
scretionis habet:q ieiunijs: vi/
gilijs:orōnib⁹:disciplinis:ꝛ la/
chrymis laborat sup vires bre/
ui tpe se destruens:vt pluribus
annis i seruitio dei inutilis fiat
Sȝ heu pauci sunt hoies qui in
hmōi excedūt. Argumētū false
discretiōis hȝ q volens cauere
destructionē corporis:nihil eo
rū negligit q̄ cōmoda sunt cor/
pori dicēte dauid: Fortitudinē
meā ad te custodiā:ꝛ spūs inte/
rim sine spūali cibo deficit ꝛ ta/
bescit q sine labore nullatenus
haberi pōt. Un̄ augustinus:īfir
mitatem nr̄e carnis timemus:
salutē aīe negligimus:qr caro
si delicate nutrit occidit spm̄ te
ste augustino: Sicut tinea lanā
deuorat ꝛ ligna: fenū: stipulam
ignis cōburit: ita delicata caro
aīam cōcremat ꝛ ꝯsumit. Talis
non cogitat ꝙ tamen caro de/
struetur etiam si omni cōmo/
do frueret:sicut seculares oēm
corpori voluptatē impendētes
nō magis deo seruiūt:sȝ frequē
tius infirmant. Melius est vi/
uentem spm̄ grā repletū esse in
corpe languido:q̄ȝ spm̄ langui/
dum vel mortuū esse in corpe
crassato vel decoro.

¶ De ꝯgratulatiōe. Cap. xxxv.

Congratulatio ad deuȝ
vera est congaudē deo
in omni beatitudine et
pfectiōe inata sibi eternaliter:
videlȝ de oīpotentia: sapiētia:
bonitate ꝛc̄. ꝛ ꝙ nullius īdiget
sȝ ꝙ sibi sufficiat ꝛ oib⁹ creatu/
ris. Itē cōgaudere de ordina-
tiōe celi ꝛ terre ꝛ oiūȝ que i eis
sunt:ꝛ de oibus operibus suis a
ꝑncipio vsqȝ ad finem seculi:ꝑ/
cipue de operibus incarnatio/
nis eius ꝛ circūcisiōis:passiōis

resurrectionis:ascensionis:spi/
ritus sci missiōis:⁊ de oibus iu
dicijs manifestis ⁊ occultis cir
ca demōes īfernales circa aīas
piter infernales in limbo ī pur
gatorio ⁊ circa malos hoies in
mūdo. Itē ꝯgaudere deo qcqd
laudis ⁊ reuerētie hēt ab ange
lis ⁊ a scis in celo ⁊ ab hōibus
in terra. Itē vā ꝯgratulatio ad
pximos est ꝯgaudere filangelis
⁊ scis de glīa in celo: pctōribus
de ꝯuersione: iustis de ꝯforma
tione ⁊ grāꝝ cōseruatiōe: ecclie
de sacris ⁊ donis spūs scti ⁊ cō/
gaudere simul hoibus in terra
ī ecclīa videlʒ btē virgini patri
archis pphis aplis ⁊c. ⁊ singu/
lis electis de donis pceptis ⁊ p
cipiendis simul a deo. Ad verā
congratulationē nos inducere
debet maxīa vtilitas pueniens
ex ea. Nam qcqd deus pfectio
nis bonitatis ⁊ btitudinis in se
naturaliter hēt: qcqd glie ange
li in celo ⁊ sci qcqd grē ⁊ virtu
tis ecclīa ⁊ fideles habent in ea
hoc totū ppriū fuit vnicuiqʒ p
ꝯgratulationē. Ad idē nos idu
cere debet ꝙ ꝯgratulatio pris
⁊ filij ⁊ spūs sci origo fuit oium
creaturaꝝ ⁊ fuit semp ⁊ nūc est
principiū oium opum diuino/
rū. Argumentū vere ꝯgratula/
tionis hēt q per oia delectaī in
oibus q in deo sunt: cui ordina
tio ecclesie ⁊ oia opera dei iudi
cia ⁊ mores diuini ⁊ scissima ex
empla dñi nostri iesu christi ⁊
oium amicoꝝ suorum ex corde
placēt ⁊ ea oia verbis comēdat
⁊ alijs manifestat. Itē cui de sin
gulis donis spūalibus naturali
bus gratuitis angeloꝝ ⁊ sctōꝝ
in celo ⁊ singuloꝝ hoium in ter
ra generaī gaudiū spūale ⁊ ad
hec oia semper ⁊ vbiqʒ coopa/
tur pro posse. Argumentū false
ꝯgratulatiōis habet qui omnē
ordinationē diuinā in celo ⁊ in
terra ⁊ opa iustoꝝ ⁊ virtutes ⁊
scām eorum vitam in ore comē
dat: sed oia in corde vitupat Ta
libꝫ ipropat dñs isa. xxix. Popu
lus hic labijs me honorat cor
aūt iporū longe est a me. Tales
de corpe ecclesie precisi sunt qr
bona corporis non participāt.

De confidentia. Cap. xxxvj.

Confidentia vera ⁊ per
fecta est mentis securi/
tas ꝙ oipotens deus ⁊
fidelis amicos suos nunqʒ dere
linquit: iuxta illud ecclesiastici
xx. Quis sperauit in dño ⁊ con
fusus est ⁊ permansit in manda
tis eius ⁊ derelictꝫ est. Ille verā
hēt ꝯfidentiā q certꝫ est ꝙ sup
omnia bonus deus suis semper
presens est in tribulatiōe ⁊ sem
per paratus est vt eos a tenta/
tione liberet ⁊ liberatos glori/

ficet. Hec ipse testatur in ps. xcj. Cum ipo sum in tribulatioe rc. Et sic fuit cum daniele in lacu le onum ꝛ cum noe in archa ꝛ cũ ioseph in cisterna ꝛ carcere cuꝫ tribus pueris in camino ignis ꝛ omnes benignissime libera/ uit. Unde beatus petrus dicit Nouit dñs pios eripere de ten tatióibus. Et thobie. xxx. dicit: sarra. Hoc pcerto habet omnis q te colit: quia vita eius si in pro batióe fuerit coronabit: si in tri bulatióe liberabit: si in correcti one fuerit ad miam tuam veni re licebit: qꝛ post tẽpestatẽ tran quillũ facis ꝛ post lachrymatio nem ꝛ fletũ exultationẽ infun/ dis. Ille verã hẽt ꝯfidentiã qui oẽs preces suas ꝛ oia desideria sua iusta: non dubitat exaudiri. Naꝫ chrisosto. dicit: Si sine du bio accesseris ꝛ dixeris nõ rece dam nisi accepo prorsus accipi es si iesum postulaueris: q̃ eum dare deceat ꝛ tibi petenti dare expediat. Hec virtus valde lau dabilis est ꝛ magni meriti corã deo: de qua hortat apls hebre. x. d. Nolite omittere ꝯfidentiã vestrã: que mognã habet remu nerationẽ. Ad veram ꝯfidenti am inducere nos debet q̧ lar/ gissimus deus absq̧ desiderio nr̃o maiora nobis sepe dedit: q̃z auderemus desiderare. Si nõ dedisset ex mera bonitate: nõn dedisset. Creauit eni nos deus pater ad imaginẽ scẽ trinitatis ꝛ scissimus eius filius iesus chri stus dedit nobis carnem suã ad manducandũ ꝛ sanguinẽ suum ad bibendũ ꝛ aiam in preciũ re dẽptionis. Quis eni vnq̃z vel semel auderet de huiusmodi co gitare? Ad idem nos inducere debet dispositio christi in cruce De hoc dicit bernardus: Quis non capiat ad spem ꝛ ad ipetrã dũ ꝯfidẽtiã si attẽderet i cruce xpi corpis dispositioneꝫ? Uide caput iclinatũ ad osculãdũ: bra chia extensa ad ãplexandũ: ma nus pforatas ad largiendũ: lat⁹ pforatũ ad diligendũ totius cor poris extensionẽ ad se totũ im/ pẽdendũ. Argumentũ vere cõ fidentie habet: quẽ de peccatis mortalibus ꝯscientia nõ remor det vt testat. j. Jo. iij. Si nõ rep henderit vos cor vr̃m fiduciaꝫ habemus vt quicq̧d petierim⁹ accipiemus ab eo. Unde legit de susanna Daniel. xiij. Erat cor eius fiduciã hñs in deo: quia in nocentem se cognouit de cri/ mine obiecto. Aliud argumen tum confidentie habet qui in bonis operibus se continue ex/ ercet ꝛ specialiter in spirituali elemosyna que est remittere in iurias ꝛ supererogare oratióes

de quo dicitur Thobie.iiij. Ele
mosyna ab omni pctō ꝛ a mor/
te liberat ꝛ nō patietur animas
ire in tenebras. Fiducia enim
erat elemosyna: omnibus facienti
bus eam ꝛc. Aliud argumentū
vere confidētie habet de remis
sione peccatorum: qui in iuuen
tute ꝛ sanitate ad veram penitē
tiam pro peccatis se exhibet te
ste Augustino dicente: Si posi/
tus i vltima necessitate accipit
non negamus ei ꝙ petit: sed nō
possumus ei dare securitatē ꝙ
bene hinc exeat. non dico dam/
nabitur sed non dico liberabit:
penitentiā autem ei dare possu
mus: securitatē vero dare non
possumus. Uis a dubio liberari
age penitentiam dum sanus es
quando peccare potuisti. Item
qui verā volunt obtinere confi
dentiā conuertant vires opeꝝ
corporaliū: ad opera spiritualia
ſm illud isa.xlix. Qui cōfidunt
in dño mutabunt fortitudinem
assumēt pennas vt aquile: vt q
fuerunt fortes ante ad labores
corporales: fortes postea sint ad
spirituales. Argumentū diffidē
tie habet qui vilipendens gra/
tiam redemptoris in peccatis
scienter iacet. Unde io.ix. Sci/
mus quia peccatores deus non
exaudit: sed siquis dei cultor est
ꝛ voluntatem eius facit hūc ex/
audit: Et ps̄.lxv. Iniquitatem si
aspexi in corde meo non exau/
diet deus Et isa.ix. Iniquitates
vestre diuiserūt inter vos ꝛ de
um ꝛ absconderunt faciem dei
a vobis ꝛc. Argumentum false
confidentie est illius: qui putat
iustissimum deum tantum vin/
ci misericordia ꝛ pietate vt taꝫ
bonos ꝙ̄ malos saluet in die iu
dicij: eo ꝙ pro peccatoribꝰ mor
tus est. Conradicit dñs mathi
xxv. Ibunt in supplicium eter/
num ꝛ isti.i. iusti in vitam eter/
nam. Argumentum false confi/
dentie habet qui putat peccato
rem primam gratiam prome/
reri posse ꝛ quando sibi placet
Item si credat vt qui hic abun/
dat in temporalibus bonis ꝙ
etiam in futuro abundet gau/
dijs sempiternis. Contra hoc
dicitur ps̄.lj. Uidebūt iusti diui
tem scilicet in inferno ꝛ super
eum ridebunt ꝛ dicent: Ecce ho
mo qui non posuit deum adiu/
torem suuꝫ: sed sperauit in mul
titudine diuitiarum suarum.

¶ De mundi contem
ptu. Capitulū. xxvij.

Uerus mundi contēptus
est abrenunciare rebus
temporalibus pompis
mundi dignitatibus ꝛ prelatu/
ris spiritualibus ꝛ secularibus
ꝛ abstrahere ab amicis carna/

libus ꝛ moꝛibus secularibus ꝓ pter spem beatitudinis eterne. Ad hec monemur pꝛima Jo.ij vbi dicit: Nolite diligere mun dum neq̃ ea que in mūdo sunt Hunc contemptum habuit bea tus augustinus cui displicebat quiquid agebat in seculo ꝛ cum loqueretur cum matre sua val/ de dulciter: vilescebatq̃ ei mun dus inter verba cum delectati/ onibus suis. Similiter catheri na: Agnes cecilia: ꝛ alie virgi/ nes regnum mundi ꝛ omnem oꝛnatū spꝛeuerūt pꝛopter amo/ rem domini sui iesu chꝛisti. Ad contemptum ꝛ odium mundi inducere nos debet ꝙ tantam infidelitatem exhibet in fine di lectatoꝛibus suis ꝛc. Nā et hoc actum est creatoꝛi a mundanis/ ꝙ in die palmarum gloꝛiose su sceperunt eum exeuntes obui/ am ei ꝛ cantantes: benedictus qui venit ĩ nomine domini. sed postmodum in sexta feria pꝛo/ cesserunt clamantes coꝛam pi/ lato: crucifige crucifige eum si non esset hic malefactoꝛ ꝛc. Et cum penderet in cruce deride/ bant eum dicētes: Si filius dei es salua temeipsum: quem cum palmis ꝛ floꝛibus ac frondibꝰ susceperunt virentibus spinis coꝛonauerunt ꝛ virgis ꝛ flagel lis ceciderunt. Et cui vestimen ta in via strauerunt: ante crucē omnibus vestibus exuerunt ꝛ gloꝛiā exhibitam omnino in cō tumeliam cōmutauerunt. Ad eundem contemptum ꝛ odium mundi inducere nos debet pe/ riculum ex amoꝛe mundi pꝛo/ ueniens. Nam testatur iacobi iiij. ꝙ amicitia huius mundi in imica est deo ꝛ q̃ voluerit ami/ cus esse huius mūdi inimicus dei constituetur: ꝛ quia mūdus odiuit dn̄m iesū ꝛ omnes ami cos eius sicut ipse dixit aplis ad consolationē Jo.xv. Si mūdus vos odit ꝛc. Argumentū vere contemptus mundi habet qui non curat generis nobilitatem nec querit carnis voluptatem: nec diuitias appetit nec hono/ ris culmen. Talis fuit moyses de quo dicitur hebꝛeo.xj. Fide moyses grandis effectus: nega uit se filium pharaonis contra nobilitatem: eligens magis af/ fligi cum populo dei: q̃ȝ peccati tempoꝛalis habere iocunditatē contra voluptatē maioꝛes esti/ mans diuitias thesauro egypti oꝛum: impꝛoperium chꝛisti con tra diuitias tempoꝛales: aspicie bat eni ĩ remūeratiōeȝ. Aliud argumentū veri ꝯtēptus hēt q̃ nec sclī blāditijs mulcet nec mi nis terret: nec vitupio nec lau/ de mouet: nec odio nec feruoꝛe

hominū ad amorē mūdi incli/ natur. In hoc ꝯtemptu mundi fuit apl'us qn̄ dixit philipen.iij. Omnia arbitratus sum vt ster cora:vt xp̄m lucrifacerē. Argu/ mentū falsi ꝯtemptus habet q amore seculi ⁊ illecebris ei⁹ tūc primo se abstrahit qn̄ i senectu te debilitate ⁊ paupertate in ip sis se exercere non valet. Tunc enim,nō relinqt mūdū:sed ipe a mūdo relinqt:sic heu q̄plu/ rimi tūc peccare desinunt cum amplius peccare non possunt.

De maceratione carnis. Capitulum.xxxviij.

Maceratio carnis vera ē cū aliqs spōte castigat corpus suū ieiunijs:vi/ gilijs:orōnib⁹:cilitijs: discipli/ nis:abstinētia cibi ⁊ pot⁹ dele/ ctabilis:vt in oīb⁹ caro spūi sb/ iaceat. Hoc fecit apl'us.d.j.cor. ix. Castigo corp⁹ meū ⁊c. Et iu/ dith.viij.eiusdē q pulchra iuue nis et diues erat vidua: postq̄ māserat cū viro suo trib⁹ annis a virginitate sua ⁊ mensib⁹ sex habuit ciliciū sup lūbos suos ⁊ ieiunabat oīb⁹ dieb⁹ p̄ter dies solēnes in hierlm. Ad amorē maceratiōis inducē nos debet magna vtilitas ex ea ꝓueniens Nā ex maceratiōe carnis spūs in spūalib⁹ negocijs roboratur iuxta illud apl'i.ij.cor.xij. Cū in firmor tūc fortior sū.i.in spū. Et ecōtrario:ex molitie carnis vi/ gor spūs:in spūalibus negocijs hebetat:iuxta illud augustini: Delicata caro aiā cōcremat ⁊ ꝯsumit sicut ignis stipulā. Argu/ mentū vere maceratiōis est cū carni nulla voluptas: sȝ solū ne cessitas impēdit:iuxta apostoli dictū.xxviij. Debitores sumus nō carni vt ſm carnis volūtatē viuam⁹. Nā voluntas mala de licatiora ⁊ plura exigit q̄ neces sitas. Necessitas aūt paucis et vilibus contenta est Et subdit apl'us malū ꝯsequēs voluptatē carnis.d. Si ſm carnē vixeri/ tis:moriemini:sed si spū scā car nis mortificaueritis: viuetis. Manifesta sūt aūt opa carnis. scȝ fornicatio:auaricia qd ē ido lor̄ seruitus:veneficia:imundi cia ⁊c.q talia agūt regnū dei n̄ possidebūt nec ꝯsequent. Aliud argumentū est qn̄ aliqs ſm ꝯsi lium dn̄i iesu:odit aiam suā i h mundo. Nā ipse dn̄s dicit luce xiiij. Qui non odit patrem aut matrē ⁊c. adhuc aūt ⁊ animā suam non potest meus esse di/ scipulus: quod exponens gre/ gorius ait:Tunc bene odimus cum carnalibus desiderijs nō acqescim⁹ sed frangimus. Qui aūt carnē suā ꝯcupiscētijs n̄ re/ frenat:i laqueos diaboli se pre/

cipsat sm illud eccles.xviij. Si pstes aie tue ɔcupiscentias ei⁹ faciet te i gaudiū inimicis tuis sicut dalida tradidit sansonem fortissimū philisteis illudendū Judicū.xvi. Argumentū falsē maceratiōis corpis hꝫ q tantū os suū ⁊ ventrem suū cohibet a cibi ⁊ potus voluptate: ⁊ linguā non cōpescit a verbis illicitis: nec visū refrenat a delectatiōib⁹: neqꝫ cor a cogitatiōibus ⁊ affectiōib⁹ voluptuosis. Parū est enim os ⁊ ventrem restringere a cibis: vbi cor ⁊ qñqꝫ sensus delitijs pascunt. Vñ chrysost. Qui a cibis abstinent ⁊ mala agūt: demones imitant: qb⁹ nō esca: sed neqtia semp adest.

¶ De ɔtritiōe. Cap.xxxix.

Contritio vera est dolor p peccatis assumpt⁹ p qualitate ⁊ quātitate pctōꝝ cuꝫ pposito ɔfitendi ⁊ satisfaciendi pueniens ex gratia gratuita. Dolor enī naturalis vel dolor sine gratia nec pdest nec valet. Quātitas doloris exprimit Jere.vj. vbi dr: Luctum vnigeniti fac tibi. Hūc dñs pcēpit ezechi.ij.d. Scindite corda vestra ⁊ nō vestimenta vestra. Ad hāc scissionē spūalē valēt spine: virge: flagella: crux: lancea q̄ scindebāt corpus dñi nr̄i iesu xpi. Vera cōtritio rara est teste greg. Sciēdū q̄ sunt qdā q etiā seculū relinquētes totū qdē q̄ hñt offerunt tñ in bono qd agūt siue bonis que agūt minime cōpungunt. Nec semper credēda ē vera ɔtritio: vbi gemit⁹ apparēt ⁊ lachryme. Naꝫ ex timore inferni: vel ex ɔfide ratiōe alicui⁹ dāni: vel ex naturali dolore: vel ex naturali compassiōe sepe solēt talia puenire cū recordat aliqs enormitatē sceleꝝ vel acerrimā iesu xpi passionē. Ad verā ɔtritionē exigit dolor d oib⁹ pctis cōmissis ⁊ oib⁹ bonis omissis: ⁊ oib⁹ gratijs neglectis sibi ⁊ vniuersitati: ⁊ silr que occasiōe sui cōmitti vel omitti vel negligi per aliquos potuerūt. Verā ɔtritionem nobis inducere pōt si fideliter recogitem⁹ q̄ p peccatū amisim⁹ s. spm̄ sanctū cū oib⁹ donis suis oēs quoqꝫ virtutes gratuitas: sancte trinitatis amicitiā ⁊ societatē totius curie celestis. Jtē qd acqsiuim⁹: eternā videlicet mortē: maledictionē dei patris Hoc testat ps.cxviij. Maledicti q declinant a mādatis tuis. Odium domini iesu xpi: qui odit oēs opantes iniquitatem. ps.v. Elōgationē spūs sancti: q etiā se aufert a cogitatiōib⁹ que sunt sine intellectu: sicut dr sapientie.j. Multo magis ab operi

Vera cōtritio ...

bus malis hec peiora sunt hor-
ribilia q̄ ipa pena gehenne: si-
cut dicit chrysosto. Ad idē indu
cere nos dz maxima vtilitas ex
ea pueniens. Nā minima ꝯtri-
tio oēs aīe maculas delet: mor-
tē eternā occidit: benedictionē
patris affert: amicitiā filij red-
dit: familiaritatē spūs sancti in
ducit: ꝛ societatē ciuiū supnorū
restituit: ꝛ quātūcūqz sit parua
cōtritio magis satisfacit q̄ ma-
xima elemosynarum largitio.
Hec oīa sepe pōderata in state-
ra cordis: inductiua sunt vere
ꝯtritiōis ꝛ certe. Argumētum
vere cōtritiōis hz q in tantum
peccati detestaē imūdiciam: q
omnē purgatorij penā eligeret
libētius q̄ ꝯtra dn̄m deū beni-
gnissimū vnq̄ peccatum cōmi
sisset: ꝛ q ad penā īfernalē poti-
us exhiberet se: sicut eleazarus
q̄ vnq̄ de cetero ex proposito
aliqd pctm̄ cōmitteret: ꝛ q pe-
nā omniū martyrū libētissime
sustineret: vt p h̄ mereri posset
q nunq̄ de cetero aliqd perpe-
traret pctm̄: ꝛ q ad oēm afflictio-
nē punitorꝝ letanter se offert vt
p offensa dēo digne satisfacere
posset. Argumētū false ꝯtritio-
nis hz: q q̄uis pctā cōmissa de
fleat ꝯtinuo post dolorē eadem
pctā vel alia cōmittē nō cessat.
Cōtra h̄ dr̄ eccle. xxxv. Qui ba-
ptizaē a mortuo: ꝛ iterum tāgit
mortuū qd pdest lauatio eius.
Silr̄ q de pctīs dolet: ꝛ de cete-
ro pctā dimittere non pponit:
videlicet supbiā: inuidiā: carna-
lē amicitiā: iniustā possessionez
de q dicit augu. Nō dimittitur
pctm̄ nisi restituaē ablatum ꝛc.
Cōtra h̄ dr̄ eccle. xxiiij. Un9 de-
struens ꝛ alter edificās qd pro-
dest illis nisi labor? Destruit q
de peccatis dolet: edificat qui ī
volūtate peccādi manet. De ta-
li edificatiōe dicit augu. Ex ma
la volūtate facta ē libido: ꝛ duz
libidini ꝯsentiē facta est ꝯsuetu
do: ꝛ dū ꝯsuetudini nō resistiē
facta est necessitas:

¶ De ꝯfessiōe. Cap. xl.

Confessio vera ē synce-
ra pctōꝝ absqz velami-
ne corā sacerdote mani-
festatio hāc pcepit dn̄s iesus le-
prosis: cum dixit Luce. xvij. Ite
ostendite vos sacerdotibus. Et
beat9 iacob9 eiusdē. v. Cōfitemi
ni alterutrū pctā vestra. Ad ve-
rā ꝯfessionē exigiē q sit pura: in-
tegra: discreta: fidelis ꝛ pfecta:
iuxta illud: Effunde cor tuum si
cut aquā ante ꝯspectum dn̄i. In
effusiōe notaē integritas. Non
ex pposito dicenda sunt minuta-
tim vel guttatim pctā: de qbus
nunq̄ facta ē ꝯfessio: sz quicqd
pōt semel cogitari totuz coram

vno sacerdote semel effundi dz sicut aquā. Ibi notaē q simplex dz eē ꝛ pura. Non.n.ex timore seruili: vel coactiōe faciēda est ꝯfessio: sed pure ꝛ simplr ꝓpter deū. Discretio ibi notaē cor tuū Nō.n.solū ꝯfitēda sunt verba ꝛ facta cōmissiōes: ꝛ omissiōes: ꝛ incessus: sꝫ etiā cogitatōes imūde: morose affectiōes: inordinate intētiōes: mixte volūtates et ꝑuerse: iudicia ꝛ suspectiōes temerarie. Nā dicit origenes q ī illa die cogitatiōes accusabūt aīas vel defendēt: nō cogitatiōnes q̄ erūt tūc: sꝫ q̄ nūc sunt ī nobis q̄ꝝ q̄dā note relinquenē in corde velut ī cera. Fidelitas et pfectio notanē ibi añ ꝯspectum dñi. Scdꝫ q̄ppe cognitionē dei oīa ꝯfitenda. Ubi.n.vnū peccatū nos cognoscimꝰ: ipe in sapīa diuina mille cognoscit. Ad confessionē verā nos īducē dz: certa remissio pctōꝝ: et mundatio aīe: iuxta illud Jo.v. Si ꝯfiteamur pctā nr̄a: fidelis est deꝰ: vt remittat et emundet nos ab oī iniqtate. Et q: ad ꝓpitiationeꝫ astringiē pr̄ filiꝰ ꝛ.s.s. bm illd: ꝛ si omnia nouit deus: vocē tamē cōfessiōis expectat: habet enim ꝛ causam cognoscendi pater: q: qcqd vult filius vult pater. Argumētū vere ꝯfessiōis habet: q peccata oīa sicut aquā effundit vt non remaneat color: sicut in effusione lactis: nec pinguedo vel sapor remaneat: cuꝫ dicitur peccatū ꝛ taceē quātitas ꝛ diuturnitas delectatiōis: in qua nō penitus absorbetur: iuxta illud ps. Intrauit sicut aquā in interiora eius: ꝛ sicut oleum in ossibus eius. Oleū manet: cum diciē peccatum ꝛ taceē infamia ꝛ malū exemplū ꝛ scandalū alioꝝ. Sed vere confitēs manifestat ipm peccatū: ꝛ antecedētia peccati ꝛ eius sequelas. Aliud argumentum vere confessionis ē cum aliquis confitetur peccata sua in numero: pondere ꝛ mensura. In numero confitendum est.i.vices peccatorum: q: vulnus sepiꝰ renouatuꝫ tardius sanatur. In mensura est diuturnitas peccati. Qui enim diutius infirmatur citius moritur. In pondere.i.in grauitate. Aggrauatur autem peccatuꝫ ex sacro loco ex sacro tempore vl̄ ex persona: vt clericus ꝛc̄. Argumentum false confessionis est: cum propter hoc aliquis confitetur ne infidelis dicatur: vel vt sanctior reputetur: vel ne sacra cōmunio sibi sine confessione negetur. Sic confitebaē saul ne a propheta samuele corā populo confunderetur.

De penitētia. Cap.xlj.

Penitentia exterior vera est abstinere a licitis cũ de illicitis venia postulaf. Sic penitẽtes ⁊ claustralis a carnalib⁹ abstinẽt: delicatas vestes abijciũt: ieiunia huãt: vigilijs insistũt: disciplinis se affligũt: silentiũ tenẽt: ppriã volũtatem frangũt: ⁊ a mltis delectationib⁹ se abstinẽt q̃ licita eis essent si nũq̃ȝ illicita comisissent. Hãc pcepit dñs iesus ⁊ .b. iohẽs bap. d. math. iiij. Penitẽtiã agite ⁊cͣ. Ad verã pniam iducere nos debet necessitas. Nã absq̃ȝ illa nõ est salus teste dño iesu luce. xiij. Nisi pniaȝ egeritis oẽs sil'pibitis. Et btũs aug. Pctã siue magna siue pua sint ipunita eẽ nõ pñt. Vñ dñs misit dauid penitentiã p pctõ suo q̃ numerauerat. ppłm vel vt sustineret septẽ annis famẽ in tra vel tribus mensib⁹ vindictã inimicorũ: vel tribus dieb⁹ pestelentiã Et elegit dauid sibi ⁊ pplo cõtinuã plagã mortis. Per h̃ significaf q̃ necessario qlibȝ p pctis suis punief vel in inferno q̃ significãt septẽ anni famis vel in purgatorio q̃ significat violentia inimicoꝝ trib⁹ mẽsibus: vel tpali pena qd significat triũ dierum pestilẽtia ⁊c. Sic vtile est nobis eligere penã leuissimã ⁊ subito trãseuntẽ. Argumentum vere pnie est debita cõmensuratio pene ɔtra culpã: vt ẽm quãtitatẽ culpe sit quãtitas ⁊ grauitas pene ẽm delectationẽ culpe sit amaritudo pene: ẽm diuturnitatẽ ⁊ multiplicitatẽ culpe sit mltiplicitas ⁊ gũitas pene ẽm illud luce. xiij. Facite vobis dignos fructus pnie. Sicut enim singule infirmitates corpis hñt necesse singulas medicinas et nulla tã efficax est q̃ sanet om̃es egritudines: ita singla pctoꝝ genera spãlem hñt pniaȝ. Nõ enĩ directe emẽdaf supbia p elimosynã: rancor ⁊ inuidia p oĩonẽ auaritia p ieiuniũ ⁊ sic de alijs: ȝ supbia p hũilitatẽ auaritia p elemosinaꝝ largitionẽ: ipudicitia p carnis castigationẽ: gula p ieiuniũ: inuidia p charitatẽ ⁊ iniurie remissionẽ: rapina ⁊ iiusta possessio p restitutionem sic dic chrisost. Si nõ põt qs explere oẽȝ satisfaciẽdi ordinẽ tũc benign⁹ de⁹ q̃lẽcũq̃ȝ suscipit emẽdã: tũc p i iustis reb⁹ valet ieiuniũ si ñ pt restituẽ si ñ pt ieiunare valet oĩo: si ñ põt orare ppt infirmitatẽ sufficit deo bona volũtas. Argumẽtũ false pnie est sic dicit Innocẽtius cũ penitẽs ab curiali vel negotiali nõ recedit q̃ sine pctõ nullaten⁹ agit valet aut si odiũ i corde gesserit: aut si offenso cuilibȝ nõ satisfaciat: aut

si offensus offēdēti nō idulgeat: aut si arma ɔtra iusticiā gerit. Itē falsa est pnia qñ vnuꝫ pctm̄ emēdat̄ ⁊ de alio non curatur.

¶ De pseuerantia Caplm.xlij.

Perseuerātia vꝰa est in bonis opibꝰ frequēs exercitatio: ɔtinuū studium ad pfectiōeꝫ: spūaliū grāꝝ ⁊ vītutū diligētissima vsqꝫ mortē conseruatio. Ad hāc inuitat nos dñs apoc.ij. Esto fidel' vsqꝫ ad mortē ⁊ dabo tibi coronā vite. Hāc habuit btūs iob cū dixit Donec deficiā nō recedā ab inocētia mea eiusdē.xxvij Et thobias vsq corpa occisoꝝ occultauit i domo sua ⁊ media nocte sepeliuit: licꝫ cū propter h rex spoliari iusserit ⁊ occidi. Ad amorē pseuerātie nos inducere debet maxima vtilitas ex ea pueniēs. Nā ex ea oē opus bonū ⁊ ois vītus coronat ⁊ tota hoium salus in ea ɔsistit ꝑm illud dictū dñi iesu. Qui pseuerauerit vsqꝫ in finē h saluus erit sine q̄ vlla vītus vel bonum opus irremunerabile est sine q̄ ois pfectio in nihilū redigitur. Quid eni pfuit aplo iude ꝙ dñs ipm de mūdo eligerat: qd pfuit familiaritas xpi: qd scā pdicatio quā sepe ab ipo audierat: qd exēpla virtutes: mirabilia q̄ ab ipo audierat vel viderat qd societas aplōꝝ: qd grā sibi collata predicādi ⁊ miracula faciēdi. Nōne ei cū alijs aplis dixit: Eūtes pdicate q: appropinq̄bit regnū celoꝝ: ifirmos curate: mortuos suscitate: leprosos mūdate demōes fugate. Argumētū vere pseuerātie habet q nec amore vite nec terrore mortis nec minis nec pmissis a rectitudie flecti pōt: sicut susanna morte non timēs dixit: Si pctm̄ egero ⁊c. Et mathathias.j.macha.iiij. Et si oēs gentes obediūt antiocho regi vt recedat vnusqsqꝫ a seruitute legis patrū ego ⁊ filij mei obediemus legi dei: ppitius sit nobis deus. Argumentū false pseuerātie hēt de q sua sanctitate false psumens ꝙ cadere non possit ex qua nascitur animi libertas exinde nō habet custodiam sui: ⁊ sic est ipossibile in sanctitate pseuerare. Et si apli essēt in mūdo non haberent sui custodiā cadere possent. Exēpluꝫ de dauid: qui adulteriū ⁊ homicidiū simul ppetrauit quia negligens fuit in custodia oculoꝝ. Cōqueror tibi ops deus cū multis lachrymis ⁊ guttis sanguineis filij tui ꝙ adhuc non proueni ad principiū alicuius virtutis in ea pfectiōe qua scriptū est. Gaudeo tantum ꝙ omnes virtutes habebimus pfectiꝰ q̄ꝫ humanꝰ valeat cōprehendē in

tellect⁹. Cófiteoꝛ tibi dñe q̄ beatus est in pñti ꝛ beatioꝛ erit i futuro q̄ hꝫ has virtutes in ea pfectióe sicut hic scripte sūt licet forte min⁹ sufficiát ad saluté. peto tñ cū oī desiderio filij ꝛ spūs sci ꝛ oīuꝫ creaturarum: vt mihi des discretioné inf vtutes gratuitas ꝛ naturales: vt sī multitudines virtutū: vt q̄cūqꝫ hanc legerit materiá vel de ipsa audierit vel cogitauerit tu oīpotens optime de⁹ ꝯfer salté vnicá virtutū verā ꝛ pfectá. Et cert⁹ sum q̄ q̄ habuerit vná ad te dñe oés simul hꝫ ꝛ q̄ crescit in vna simul in oīb⁹ crescit: ꝛ q̄ in vna decrescit simul in oībus decrescit: ꝛ q̄ vna caruerit nullá hꝫ: qꝛ omēs vnite sunt in gratia. Amen.

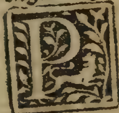
TE Δ oσ 19 die apri' 1519

ℭ Explicit libellus de veris et falsis virtutibus ꝛ earuꝫ signis edit⁹ a Reuerendissimo in xp̄o patre fratre vmberto magistro oꝛdinis. M.cccc.lxvj.

De vis ꝛ falsis vtutib⁹ Caplm.j
De humilitate Caplm.ij
De obedientia Capłꝫ.iij
De patientia Cap. iiij.
De paupertate Capłꝫ. v.
De castitate Capłꝫ.vj
De abstinentia Cap. vij.
De foꝛtitudine Cap. viij
De iusticia Capłꝫ.ix.
De temperentia Caplm.x
De compassione Capłꝫ.xj.
De pace Cap. xij.
De misericoꝛdia Cap.xiij.
De concoꝛdia Cap.xiiij
De constantia Cap. xv.
De largitate Cap.xvj.
De veritate Cap.xvij
De mansuetudine Ca.xviij.
De fide Cap. xix.
De spe Cap. xx.
De timoꝛe Cap.xxj.
De leticia Cap.xxij.
De tristicia Ca. xxiij.
De gratitudine Ca. xxiiij
De zelo Cap.xxv
De libertate Ca. xxvj.
de religione Ca. xxvij
de maturitate Ca.xxviij
de simplicitate Ca. xxix.
de taciturnitate Cap. xxx
de solitudine Cap.xxxj
de contemplatione Ca.xxxij.
de discretione Ca.xxxiij
de congratulatióe Ca.xxxiiij
de confidentia Ca. xxxv.
de mundi cótemptu Ca. xxxvj
de maceratione Ca.xxxvij
de contritione C.xxxviij
de fide Ca. xxxix
de confessione Ca. xl.
de penitentia Ca. xlj
de perseuerantia Ca.xlij.

ℭ Explicit h̄ opus in xp̄i noīe.

¶ Regule quedam breuissime ac valde vtiles Reuerendi ac deuoti patris fratris Hieronymi Sauonarole ferrariēsis ordinis predicatorū: que ad oēs religiosos pertinent.

PRincipale studiū religiosi est conari die noctuq3 vt anima sua sit dño deo coniuncta p orōnez ⁊ contemplationē continuumq3 amorē actualem. Qd qdem nequaq̄ facē poterit nisi pacē mentis possideat: quā possidere nō poterit nisi se amore omniū creaturarū ac sui ipsius penitus spoliauerit: veneritq3 vsq3 ad cōtemptū ⁊ odium vite sue. Que oīa si voluerit obtinē necesse est cū omni sollicitudine prius has quas subscribem⁹ regulas obseruare.

¶ Primo ita debet paupertatem diligere in particulari et i cōmuni vt statuat firmiter i corde suo nullo modo se velle aliqd possidere: nec aliqd ad vsu3 habere: nisi qd ei summopere necessarium fuerit: intantū vt odio habeat omes diuitias magnas ⁊ paruas: etiam ipsa vestimenta sine qbus honeste viuē nō pōt: gaudeatq3 de monesterij paupertate ⁊ doleat de eius abūdantia cū desiderio vt pauperrime viuat vsq3 ad extremā necessitatem: quia vere pauper in paupertate gaudet.

¶ Scdo quantū ad votū castitatis ita debet fugere oēs carnis illecebras vt non modo ab illicitis sed etiā a licitis recreationibus abstineat: ita vt nunq̄ ex toto relaxet preconceptū rigorem: sed semp sibi iratus castiget rationabili obsequio corpus pprium: omnesq3 sensus a delectatione cohibeat nec satisfaciat desiderijs suis sed semp gaudeat flere ⁊ lamētari ⁊ domino decantare vsiculū illud. Recogitabo tibi omnes annos meos i amaritudine aīe mee.

¶ Tertio semp i mente habēs dñi nostri iesu christi subiectionem ad matre3 suā ⁊ putatiuū patrem suū ioseph ⁊ obediētiā vsq3 ad mortē mortem aūt crucis studeat cū omni conatu ⁊ vicis studeat... ribus suis seipsum nō solū maioribus sed etiā equalibus minoribus: ⁊ oībus etiam vilissimis seruire ⁊ cis vt decet statū suū humiliter obedire ⁊ cū aplō dicere: cum liber essem ex oibus oiu3 me seruum feci ⁊c̄.

¶ Quarto studeat ita gubernare linguā suā vt non solū illicita non loquatur: non solu3 nō ociosa verba aut risum mouen-

tia dicat sed etiā necessaria in longū non ptrahat:loquaturqꝫ semp de oībus cū timore ⁊ potius desideret audire ⁊ doceri q̄ꝫ loqui ⁊ alios docere:quia in multis offendimus omnes ⁊ q in verbo non offendit hic perfectus est vir:⁊ diabolus in nullo subtilius decipit religiosum q̄ꝫ per loquacitatem: p quā subtrahit euꝫ ab orone ⁊ ꝯtemplatione:a qb⁹ cū fuerit subtract⁹ perdit omne robur mentis sue ⁊ ita inimicus preualet facilit̄ cōtra eum sicut vult ⁊ vt libet.

¶ Quinto caueat a distractionibus seu ab his que solent animū in partes diuidere vt sunt curiositates sensuum ⁊ intellectus. Qui enim volunt multa ⁊ inutilia videre ⁊ audire seu intelligere diuidunt cor suum ad multa:⁊ ita remanent dissipati nec compūcti. Negocia ergo proximoꝝ et facta aliena adeo relinquēda sunt:vt nec velim⁹ minimā eoꝝ partem intelligē. Negocia quoqꝫ cōuentus officialib⁹ ipsius penitus relinquātur. Quidā zelo quodā indiscreto qui non est ꝫm ꝯscientiā volunt oīa intelligere ⁊ inquietāt seipsos:impleturqꝫ mens eorū phantasijs indignatiōib⁹ murmurationibus ⁊ nōnunq̄ꝫ inuidia ⁊ ambitiōe ac detractione ꝯ platū ⁊ alios ꝯfratres suos. Si nullum habes officium i cōuentu gaude qꝛ pacem magis acqnires. Si habes humiliter ea que ad ipm ptinent ⁊ sine q̄rela exequaris. Ne desideres habere aliquod officiuꝫ sed sta in pace ⁊ libentius suscipe officia vilia q̄ꝫ honorifica. Et breuiter ab oībus que te ab intentione contemplatiōis diuine ⁊ pacis quātum possibile tibi est salua obedientia ⁊ charitate cauere debes cū omni sollicitudi ne aliter pacem non inuenies.

¶ Sexto debet fugere hoīum cōuersationē presertim secularium ⁊ dissolutoꝝ fratrum: potissime aūt mulieꝝ ⁊ cōsanguineoꝝ ⁊ solitudineꝫ amare: nec vnq̄ꝫ i publicū apparere nisi p necessaria honesta vel vtili cā ⁊ semper breuiter se expedire. Neminē tn̄ ppter hoc religiosus iudicet aut contēnat sed se ipsum semp decipiens tāq̄ꝫ vtilem in oculis pprijs indignnm arbitretur habitu religionis ⁊ alioꝝ fratrum ꝯuersatione.

¶ Septimo cū omnī ⁊ summa diligētia ⁊ sollicitudine vacare debet orōni ⁊ ꝯtemplationi:ita vt sepissime eleuet mentē suam ad deum ⁊ oret cū breuitate tā in eccl'ia q̄ꝫ in mensa:tam in domo q̄ꝫ in theatro:tam sedendo

q̃ȝ ambulando: ⁊ frequētissime dicat versiculū illud: De⁹ in adiutoriū meū intēde: dñe ad adiu. me festi. Item dicat Miseri cordia tua dñe sbsequet me: vt inhabitē in domo dñi oib⁹ diebus vite mee. Sic enim faciēs obtinebit mētis quietē: ⁊ adeo ꝯiūget deo q nihil aliud poterit cogitare nec diligere: ⁊ erit quodāmodo in hac vita beat⁹.

¶ Qui ergo seruauerit istas septē regulas replebit septē donis spūs sci: a quo spū sācto aīa ei⁹ acta gustabit ea que nec oculus vidit: nec auris audiuit: nec in cor hoīs ascēdit: que ꝑpauit deus diligētib⁹ se: ⁊ labores religiōis ꝓ nihilo reputabit ⁊ videbunt dies pauci pre amoris magnitudine.

¶ Religiosi aūt q ista nō cōsiderāt: sed ambulāt sine ꝯsideratiōe finis ꝓpꝛij efficiunt tepidi: ingeti: murmuratores: ambitiosi: iracūdi: auari: loquaces sensuales: hystriones ⁊ duriores q̃ȝ seculares ad penitētiam ⁊ nisi deus ꝑ suā misericordiaȝ eos reuocet aut ꝯseruet in alia labunt ꝑcipitia a qb⁹ nunq̃ȝ postea liberant: qz vt dicit sanct⁹ thomas diuin⁹ doctor i secūda scđe: Religiosi ex malicia peccātes efficiunt pessimi ⁊ icorrigibiles. ⁊ sanct⁹ Aug. dicit q sicut nunq̃ȝ expt⁹ est meliores q̃ȝ illi q in monasterio ꝓfecerunt: ita nec deteriores q̃ȝ q in monasterio defecerūt.

¶ Conemur igit nos frēs talē bonitatē in monasterio accipe vt sim⁹ meliores hoīes mūdi: ⁊ magnā coronā acquiramus in celis: vbi regnat benedict⁹ de⁹ in secula seculoꝝ Amen.

¶ Oratio vel ps veneralis p̄ris fratris hieronymi de Ferraira ordinis p̄dicatoꝝ. S. dñici.

Diligam te domine: fortitudo mea.
Diligam te domine: virtus anime mee.
Diligam te semper ineffabilis exultatio mea
Uiuet iam non mihi: sed tibi tota vita mea.
Uita in quā que perierat in magna miseria mea.
Uita que suscitata est in magna misericordia tua.
Nisi enim quia iuuisti me paulominus habitasset in inferno anima mea.
De portis mortis exaltasti me: vt annūciem omnes laudationes tuas.
Gratias tibi deus meus: quia liberasti me.

Gratias tibi lux mea:quoniam illuminasti me.
Gratias tibi amor cordis mei:qm̄ vulnerasti me.
Sero te timui:maiestas infinita.
Sero te cognoui:pulchritudo tā antiq̄.
Sero te amaui:bonitas eterna.
Querebam te quies mea:ꝛ non inueniebam.
Non inueniebam te: eo ꝙ male querebam.
Querebā te per exteriora: ꝛ tu ī iterioribꝰ habitas.
Lustrabā vicos ꝛ plateas: ꝛ requiē nō inueniebam.
Querebam foris:quod intra me erat.
Longe te esse putabam:ꝛ tu prope ꝛ intus eras.
Eram longe a te:ꝛ tu prope mihi eras.
Dixisti mihi:ꝛ audiuit anima mea.
Quere intus ꝛ inuenies bonum tuum.
At ego miser:foris querebam deum meum.
Interrogaui terram si esset deus meus.
Interrogaui inq̄z:ꝛ respondit mihi:
Quere super me:non sum ego deus tuus.
Interrogaui mare:ꝛ respondit mihi:
Fallitur talis:non sum ego deus tuus.
Interrogaui aerem:ꝛ respondit mihi:
Ascende superius:non sum ego deus tuus.
Interrogaui ignem:ꝛ respondit mihi.
Assume tibi pennas:non sum ego deus tuus.
Interrogaui celū solē lunā ꝛ stellas ꝛ rn̄derūt mihi
Exaltare super nos:non sumus deus tuus.
Interrogaui angelos:ꝛ responderunt mihi:
Accede ad cor altum:non sumus deus tuus.
Interrogaui vniuersas creaturas: ꝛ rn̄derūt mihi:
Responderunt inq̄z mihi voce grandi ꝛ forti:
Qui nos ex nihilo fecit:ipse est deus tuus.
Ubi est deus meus:respondete mihi?
Ubi queram illum docete me obsecro.
Ubiq̄z est deus tuus:quere in corde tuo.
Celum ꝛ terram implet:implet ꝛ cor tuum.
Et conuersus ad cor meum:aio ad deum meum:

Quomodo huc intraſti: domine deus meus.
Per quam portam veniſti: dulcis amor meus.
Oculos interrogaui ⁊ reſponderunt mihi:
Si coloratus non fuit: per nos non introiuit.
Aures excitaui: ⁊ reſponderunt mihi:
Si ſonitum non fecit: per nos non introiuit.
Nares pulſaui: ⁊ reſponderunt mihi:
Si non redoluit: per nos non introiuit.
Guſtum tetigi: ⁊ reſpōdit mihi:
Si non ſapuit: per me nō introiuit.
Tactum adiuraui: ⁊ reſpondit mihi:
Si corpulentus non fuit: per me non introiuit.
Intus ergo eras: ⁊ ſenſus hoc neſciebant.
In animā intraſti: ⁊ per corporeos ſenſus nō ītraſti
Lux enim tua lucet: vbi locus non capit.
Uox tua ſonat: vbi tempus non rapit.
Odor tuus redolet: vbi flatus non ſpirat.
Sopor tuus ſapit: vbi non eſt edacitas.
Amplexus tuus tangit: vbi non diuellitur.
Quid ergo es deus meus: quid tu amor meus.
Interrogaui eum: ⁊ reſpondit mihi:
Accedet homo ad cor altum: ⁊ exaltabitur deus.
Uere tu es deus magnus: qui vincis ſcientiā noſtrā
Tu ſolus es potens: ⁊ veriſſime beatus.
Tu rex regum ⁊ dominus dominantium.
Tu ſolus habes imortalitatē ⁊ lucem inacceſſibilem
Quam nullus hominum vidit: nec videre poteſt.
Multa de te dicimus: ſed deficimus verbis.
Maior es enim omnium corde ⁊ omni laude.
Tu es deus vnus: in trinitate gaudens.
Deus pater: deus filius: deus ſpiritus ſanctus.
Tres quidem perſone: non tamen tres eſſentie.
Unus deus ac dominus: non tres dij aut domini.
Hic eſt deus meus: qui bonoꝝ meorum nō indiget.
Qui ꝑpter ſuam bonitatem vniuerſa hec creauit.
Nulla re indiget: ⁊ omnia portat ac gubernat.

Et ꝓpter nos homines seipm̄ exinaniuit.
Factus est homo: pro hominibus crucifixus.
A mortuis resurrexit: ⁊ super omnes celos ascendit
Ut nobis prepararet imortalitatis locum.
Inde venturus est iudicare viuos ⁊ mortuos.
Cuius regni ñ erit finis ⁊ cū ipo regbimus i scla sepitna
Ubi enim caro mea regnat: regnare me credo.
Si proprio filio pro omnibus: non pepercit.
Credimus ꝙ cum illo omnia nobis donauit.
O inestimabilis dilectio charitatis:
Ut seruum redimeres filium tradidisti.
Dilexisti me valde: vnice amor meus.
Dilexisti me: priusq̄ꝫ diligerem te.
Ad imaginem tuam tu creasti me.
Omnibus creaturis tuis: preposuisti me.
Angelos tuos spiritus fecisti propter me.
Mandastiqꝫ eis: vt custodiant me.
Ne forte offendam ad lapidem pedem meum.
Intra infideles non fecisti me.
In spiritu ⁊ aqua baptizasti me.
Diuitias ⁊ paupertatem non dedisti mihi.
Intellectum ⁊ sapientiam docuisti me.
Et quando errabam: vocabas me.
Pulsabas ad ostium: ⁊ non aperiebam tibi.
Operabar in virtute mea: que tamē virtus nō erat
Currere volebam ⁊ deficiebam.
Ibi magis cecidi: vbi me magis stare credidi.
Factus sum vilis tanq̄ꝫ vas perditum.
Elongaui fugiens in regionem longinquam.
Uanitatem dilexi: ⁊ vanus factum sum.
Cecus eram: cecitatem amabam.
Seruus eram: seruitutem desiderabam.
Uinctus eram: vincula non horrebam.
Amarum dulce: ⁊ dulce amarum credebam.
Miser eram: nec cognoscebaꝫ
Ego peccaui: tu me visitasti.

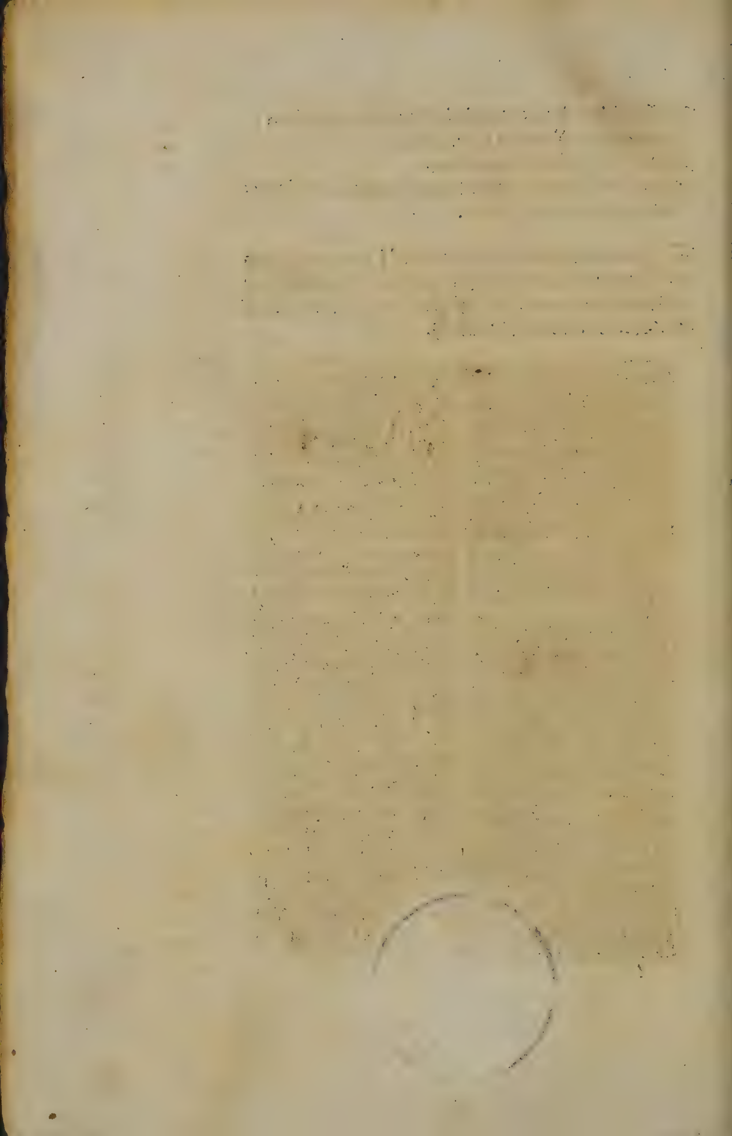
Ego cecidi tu me erexisti.
Ego ignoraui:tu me docuisti.
Ego non vidi:tu me illuminasti.
Abieram in peccatis:venundatus eram.
Venisti ad me:vt redimeres me.
Et tātū me dilexisti:vt sāguinē tuū p̄ciū p̄ me dares
Dilexisti me plusq̄ te:qui mori voluisti p̄ me.
Tali pacto:tam charo precio reduxisti me de exilio
Redemisti me de supplicio.
Vocasti me nomine tuo.
Signasti me sanguine tuo.
Ut memoriale tuū esset apud me
Et nunq̄ recedere a corde:q p̄ me ñ recessit a cruce
Cognoscaz ergo te cognitor meus.
Cognoscam te virtus anime mee.
Ostende te mihi consolator meus.
Videam te lumen oculorum meorum.
Veni ad me gaudium spiritus mei.
Videam te leticia cordis mei.
Quisquis eni cognoscit te:diligit te
Obliuiscitur se:amat te plusq̄ se.
Relinquit se vt veniat ad te.
Expelle ergo dñe tenebras mentis mee.
Ut memoria mea te recolendo gaudeat.
Oculus meus te videndo iubilet
Anima mea te diligendo ardeat.
Bonum est enim mihi adherere deo meo
Pone in salutari meo,tam spem meam.
Cū.n.tibi non adhereo:in trāsitorijs aīo diffundor.
Cogitatione versor:locutione implicor.
Miser igit̄ ego:miser inq̄ ego.
Quando tibi tantū adherebo:vt non peccem tibi.
Qñ poterit mea obliquitas tue rectitudini adeq̄ri.
Tu dñe diligis solitudinem:ego multitudinem.
Tu silentium:ego clamorem.
Tu veritatē:ego vanitatem.

Tu mundiciam ego imundiciam
Per temetipsum itaq; domine te rogo
Illūina oclos meos: vulnera cor meū charitate tua
Perfice gressus meos in semitis tuis
Ut non moueantur vestigia mea.
Libera captiuum: collige dispersum
Reintegra scissum: erige elapsum
Da mihi cor qd te cogitet
Da mihi mentem que te recolat
Da intellectum qui te intelligat
Da rationem que tibi faciliter adhereat
Da mihi animam que te diligat
Da voluntatem que nunq a te recedat
Prope esto mihi in animo: prope in ore
Prope in opere prope in auxilio
Prope esto mihi: quia amore langueo
Prope esto mihi: quia sine te morior
Prope esto mihi: quia te recolens suscitor
Odor enim tuus me recreat
Memoria tua me sanat
Lux tua dulcis me viuificat
Uox tua suauis me delectat
Sed tunc satiabor cum apparuerit gloria tua
Tibi ergo dixit cor meum: tibi inquā anima mea
Quesiui vultum tuum: vultum tuum dñe requiram
Ne auertas faciem tuam a me
Ne declines in ira a seruo tuo
Adiutor meus esto ne derelinquas me
neq; despicias me deus salutaris meus
Quoniā pater meus & mater mea dereliquerūt me
Deus autem misericorditer assumpsit me
Legem pone mihi in via tua:
Et dirige in semitā rectam propter inimicos meos
Ne tradideris me in animas tribulantiū me
Quoniam insurrexerunt in me testes iniqui
Et merita est iniquitas sibi

Credo videre bona domini in terra viuentium
Ideo cantabo domino in vita mea
Psallam deo meo q̃zdiu fuero
Jocundum sit ei eloquium meum: ego vͦ delecta/
bor in domino. Amen.

¶ In nomine sancte trinitatis isti tres tractatus vtilissimi feliciter expliciũt. Impressi venetijs per Joãnem Emericum de Spira. Anno incarnatiõis M.cccc.xcv. sexto k̄las Maij.

HRMM
I 89

regnū celest[illegible] no ps [illegible] 9.
laud[illegible] [illegible] logu[illegible] 9
[illegible] mystica [illegible] 9
[illegible] ordinat[illegible] [illegible] z pena 10
[illegible] pr [illegible] 13
[illegible] expellit[illegible] 13
[illegible] 15
[illegible] 15
[illegible] rapti [illegible] 15
[illegible] xi [illegible] 15
[illegible] cadunt a latere [illegible] 16
[illegible] 16
[illegible] no z libro 6, 19
[illegible] 20
[illegible] rapto. [illegible] virgine [illegible] 21
[illegible] 21
B. [illegible] 22
[illegible] 23
[illegible] 24
[illegible] 27 [illegible] 29
In [illegible] no [illegible] 29
[illegible] 29
[illegible] 29

3689

[illegible] 74
[illegible] 76
[illegible] 3 ingenii 78
[illegible] ad [illegible] 79
[illegible] 80
[illegible] 81
[illegible] 81
[illegible] 82
[illegible] laborat 82
[illegible] 84
[illegible] vita [illegible] 84
[illegible] 85
[illegible] 85
[illegible] vita [illegible] 86
[illegible] 86
[illegible] divina [illegible] 88
[illegible] 91
[illegible] [illegible] 98
[illegible] 98
[illegible] 101
[illegible] mala 102
[illegible] 102
[illegible] 102
[illegible] 104
[illegible] 104
[illegible] 105
[illegible] 105
[illegible] 105
[illegible] 105
[illegible] 105
[illegible] 107
[illegible] plato 108
[illegible] 109
[illegible] 110
[illegible] 110
[illegible] 111
[illegible] 111
[illegible] 111
[illegible] 111
[illegible] audit [illegible]
[illegible] plato
[illegible] exemplum
[illegible] 4
[illegible] 5
[illegible] 5
[illegible] 6
[illegible] 6
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] 8
[illegible]

De dis
vons
L'Bent.

[illegible]

[illegible]

